

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Herziend Wegingsinstrumentarium ASR

Ontwikkeling van een instrumentarium ter
ondersteuning van de advisering of
besluitvorming toepassing
adolescentenstrafrecht

Daphne de Jonge
Mascha Beijer-Holtman
Maaïke Kempes

*Nederlands Instituut voor
Forensische Psychiatrie en Psychologie*

Onderzoeksrapport 2025-1

Colofon

“Deze reeks omvat rapporten van onderzoeken die door het Bureau Wetenschap en Opleidingen van het NIFP zijn verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van het NIFP weergeeft.”

Opdrachtgever

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Jeugd, Familie en Aanpak Criminaliteitsfenomenen
Afdeling Jeugdcriminaliteit

Contactpersoon

Maaïke Kempes: m.kempes@dji.minjus.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1. Aanleiding voor dit onderzoek	22
1.1 Het ASR	22
1.2 Screenen van jongvolwassenen	23
1.3 Knelpunten bij het screenen van jongvolwassenen	27
1.4 Een nieuw breed toepasbaar wegingsinstrumentarium	31
2. Methoden	32
2.1 Ontwikkeling van een concept instrument op basis van wetenschappelijk onderzoek	32
2.2 Ontwikkeling van een tweede concept Wegingsinstrumentarium ASR, gebaseerd op focusgroepen.....	33
2.3 Pilot en vignettenstudie Wegingsinstrumentarium ASR.....	37
3. Concept Wegingsinstrumentarium ASR 1.0.....	52
3.1 Het doel van het Wegingsinstrumentarium ASR.....	52
3.2 Items van het herziend Wegingsinstrumentarium ASR	52
3.2.1 Achterlopende ontwikkeling – operationalisatie	53
3.2.2 Kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context - operationalisatie .	54
3.3 Structuur van het Wegingsinstrumentarium ASR	57
3.4 Beoordeling en weging	60
3.5 Handleiding.....	61
4. Focusgroepen	62
4.1 Advisering op basis van de achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.....	62
4.2 Inhoudelijke verbeter suggesties	66
4.3 Overzicht verbeter suggesties en opvolging	73
5. Vignettenstudie	75
5.1 QuickScan 1.0 en QuickScan 2.0.....	75
5.2 Screeningslijst	81
5.3 Verdiepend onderzoek.....	86
6. Resultaten pilot.....	94
6.1 Praktijkstudie ZSM.....	94
6.1.1 Resultaten op basis van de interviews	94
6.1.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten	99

6.1.3 Conclusie	104
6.2 Praktijkstudie ZM – QuickScan 2.0	105
6.2.1 Resultaten op basis van de interviews	105
6.2.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten.....	112
6.2.3 Conclusie	115
6.3 Praktijkstudie 3RO – Screeningslijst.....	116
6.3.1 Resultaten op basis van de interviews	116
6.3.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten.....	133
6.3.3 Conclusie	141
6.4 Praktijkstudie NIFP – Verdiepend onderzoek.....	143
6.4.1 Resultaten op basis van de interviews	143
6.4.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten.....	156
6.4.3 Conclusie	163
7. Herziend Wegingsinstrumentarium ASR.....	165
7.1 Verbetersuggesties en opvolging met betrekking tot het Wegingsinstrumentarium ASR	165
7.2 Belangrijk bij implementatie	170
8. Slothoofdstuk.....	172
8.1 Wegingsinstrumentarium ASR	172
8.2 Gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR in het strafproces	175
8.3 Beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek	181
8.4 Tot slot.....	182
Referenties.....	184
Bijlage 1: Items uit Wegingskader 3RO, Wegingslijst NIFP en Indicatielijst OM.....	189
Bijlage 2: Samenstelling begeleidingscommissie	191
Bijlage 3: Samenstelling projectgroep Verbetertraject ASR.....	192
Bijlage 4: Informed consent formulier focusgroepen en Pilot	193
Bijlage 5: Vragenlijst focusgroep.....	196
Bijlage 6: Thema’s topiclijsten focusgroepen.....	197
Bijlage 7: Topiclijsten semigestructureerde interviews	198
Bijlage 8: Concept Wegingsinstrumentarium ASR versie 1.0	203
Bijlage 9: Verbetersuggesties en opvolging conceptversie 1.0	209
Bijlage 10: Concept Wegingsinstrumentarium ASR versie 2.0	211

Samenvatting

In 2014 is het adolescentenstrafrecht (ASR) in werking getreden. Voor jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar betekent het ASR dat zij onder de juridische condities *persoon van de verdachte* en de *omstandigheden waaronder het feit is gepleegd* een jeugdsanctie opgelegd kunnen krijgen (artikel 77c Sr. lid 1). Bij de conditie *persoon van verdachte* speelt volgens de Memorie van Toelichting het concept 'onvoltooide ontwikkeling' een belangrijke rol (Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 12). Om de praktijk handvatten te bieden bij het beschrijven van een 'onvoltooide ontwikkeling' zijn bij de invoering van het instrument door verschillende ketenpartners wegingslijsten en wegingskaders (screeningsinstrumenten genoemd) ontwikkeld.

Uit verschillende onderzoeken van het WODC blijkt dat er onduidelijkheid bestaat over het vaststellen van een 'onvoltooide ontwikkeling' (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Van der Laan et al., 2021). De screeningsinstrumenten die zijn ontwikkeld om handvatten te bieden lijken op elkaar, maar hanteren verschillende items en definities. Hiernaast bevatten de screeningsinstrumenten meerdere (contra-)indicaties die in tegenspraak zijn met (de bedoeling van) de wet en lijken de diverse items onvoldoende te screenen op relevant geachte factoren (Spanjaard et al., 2020). Doelstelling van dit rapport is om op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur een herziend Wegingsinstrumentarium ASR te ontwikkelen die door de verschillende ketenpartners te gebruiken is bij de advisering of besluitvorming over de toepassing van het ASR bij jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar.

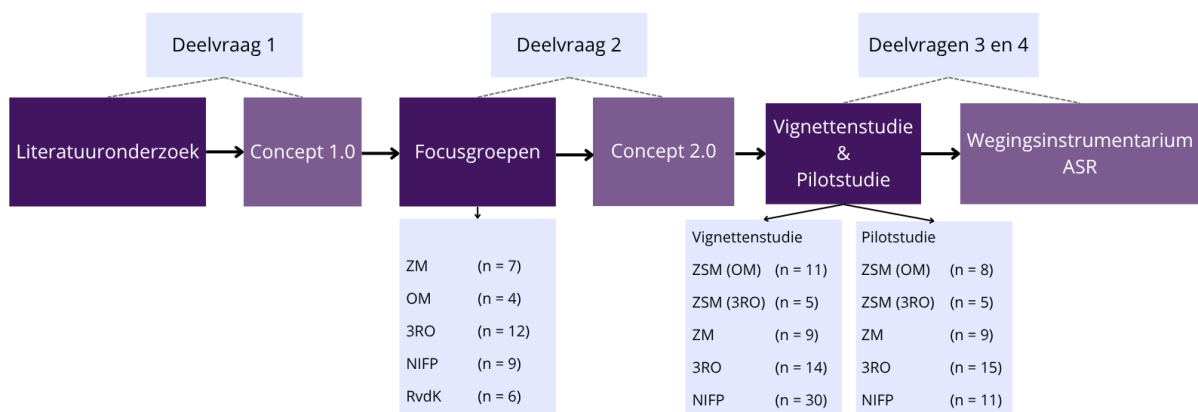
De onderzoeksvragen luiden als volgt:

1. Op welke manier kunnen de onderzoeksresultaten en aanbevelingen van bestaand wetenschappelijk onderzoek toegepast worden in een herziend Wegingsinstrumentarium ASR?
2. Welke aanpassingen aan het herziend Wegingsinstrumentarium ASR worden voorgesteld door een werkgroep van wetenschappers en een werkgroep van praktijkvertegenwoordigers, voordat het Wegingsinstrumentarium ASR in de praktijk geïmplementeerd kan worden?
3. Wat is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het Wegingsinstrumentarium ASR?
4. In hoeverre is het Wegingsinstrumentarium ASR toepasbaar in de praktijk, zoals beoordeeld door praktijkprofessionals?

Ten aanzien van de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR werden drie stappen gevolgd (zie figuur A en hoofdstuk 2). Allereerst werd een concept ontwikkeld op basis van wetenschappelijke literatuur waarbij het onderzoeksrapport van Spanjaard en collega's (2020), die het begrip 'onvoltooide ontwikkeling' operationaliseerden in de toepassing van het ASR, als uitgangspunt werd genomen (zie hoofdstuk 3). Dit concept werd voorgelegd aan focusgroepen bestaande uit uitvoerende professionals. Op basis van de input uit de focusgroepen werd concept 2.0 ontwikkeld (zie hoofdstuk 4). Middels een vignettenstudie werd inzicht verkregen in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IBB) (zie hoofdstuk 5). Tevens werd dit concept getest middels een pilot (zie hoofdstuk 6).

Figuur A

Schematische Weergave Methodes

In deze samenvatting zal allereerst de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR geschetst worden, dit heeft betrekking op de inhoud van het instrument. Vervolgens zal worden ingegaan op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR door de uitvoerende professionals. Hierbij wordt ingegaan op 1) de beoordeelde bruikbaarheid van het instrument en 2) knelpunten die betrekking hebben op de inrichting van het ASR en een rol spelen bij het gebruik van het instrument, maar die buiten de invloedssfeer van het instrument liggen. Verder wordt aandacht gegeven aan de beperkingen van het onderhavige onderzoek, waarna een afsluitende conclusie volgt.

Het Wegingsinstrumentarium ASR

Doel

Het Wegingsinstrumentarium ASR biedt een gestructureerd denkkader waardoor uitvoerende professionals die betrokken zijn bij de advisering of besluitvorming over de toepassing van het ASR op systematische wijze aandacht kunnen besteden aan het biopsychosociale ontwikkelingsniveau van de jongvolwassene en de beïnvloeding hiervan. Het Wegingsinstrumentarium ASR is een middel dat handvatten biedt aan uitvoerende ketenpartners, met als doel maatwerk te leveren en recidive onder jongvolwassenen te verminderen. Het Wegingsinstrumentarium ASR maakt gebruik van gestructureerde professionele oordeelsvorming (Structured Professional Judgment). Het instrument kan door diverse uitvoerende professionals werkzaam bij verschillende ketenpartners en op meerdere momenten in het strafproces toegepast kan worden (de Jonge et al., 2025).

Items

Met betrekking tot het in kaart brengen van de biopsychosociale ontwikkeling wordt in opvolging van het advies van Spanjaard en collega's (2020) niet gesproken over een 'onvoltooide ontwikkeling' maar over een 'achterlopende ontwikkeling'. Verschillende wetenschappelijke inzichten laten zien dat de rijping van de hersenen en de daarmee gepaarde sociaal-emotionele ontwikkelingen doorlopen tot na het 24^e levensjaar (Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021). Voor de praktijk van het strafrecht waarin het 'Volwassenstrafrecht, tenzij' uitgangspunt gehanteerd wordt, dient de uitvoerende professional te kijken naar de mate waarin een jongvolwassene in diens ontwikkeling achterloopt ten opzichte van leeftijdsgenoten en in hoeverre er mogelijkheden zijn om (gedeeltelijk) in te lopen op deze achterstand (Spanjaard et al., 2020). Bij het beschrijven van de achterlopende ontwikkeling onderscheiden Spanjaard en collega's (2020) dertien ontwikkelingsdimensies die verband houden met delinquent gedrag en kans op recidive. Ontwikkelingsdimensies worden gedefinieerd als "aspecten van psychosociaal functioneren waarbinnen zich bepaalde veranderingen kunnen voordoen welke van invloed zijn op de gedachten, de gevoelens en het gedrag van een adolescent in verschillende omstandigheden" (Spanjaard et al., 2020, p. 24). De ontwikkelingsdimensies kunnen geplaatst worden in vier verschillende ontwikkelingscategorieën. De ontwikkelingscategorieën en -dimensies zijn de basis voor het eerste deel van het Wegingsinstrumentarium ASR (zie tabel A).

Tabel A*Definities van Ontwikkelingscategorieën en Ontwikkelingsdimensies (Spanjaard et al., 2020)*

Categorieën en dimensies	Definities
Cognitieve en adaptieve vaardigheden	Cognitieve vaardigheden betreffen intellectuele vaardigheden en executieve functies (hogere denkprocessen die nodig zijn om activiteiten te plannen en aan te sturen, zoals werkgeheugen, concentratievermogen, inhibitievermogen). Adaptieve vaardigheden verwijzen naar de praktische, conceptuele en sociale vaardigheden die nodig zijn om in het dagelijks leven te kunnen functioneren.
Verstandelijk functioneren	Mate waarin iemand in staat is tot het opnemen verwerken en opnieuw gebruiken van kennis.
Cognitieve flexibiliteit	Vermogen om gedrag of gedachten aan te passen aan veranderde eisen, prioriteiten of verschillende perspectieven.
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	Vaststellen van een doel en uitzetten van stappen om het doel te bereiken. Tijdens het plannen kan een persoon verschillende opties overwegen waarbij verschillende gedragsstrategieën en de verwachte uitkomsten meewegen om tot een besluit te komen.
Sociale vaardigheden	Vaardigheden voor communicatie en omgaan met anderen, voor aanpassing aan de sociale omgeving en voor het vermijden of oplossen van conflicten.
Communicatieve vaardigheden	Gespreksvaardigheden voor zowel verbale als non-verbale communicatie met een ander.
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	Bij beïnvloeding door anderen eigen keuzes kunnen maken en hier gevolg aan geven.
Relaties opbouwen en onderhouden	Opbouwen en onderhouden van een band met andere personen van hetzelfde en andere geslacht.
Morele ontwikkeling	Redeneren en oordelen over situaties en gedragingen in termen van goed en kwaad en daarbij passende emoties ervaren.
Perspectief nemen	Inschatten van attitudes, gedachten en intenties bij anderen, en zich daarbij bewust zijn dat er alternatieven kunnen zijn voor de beleving van een situatie.
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	Redeneren en oordelen of bepaald gedrag goed of slecht is. (Denkfouten zijn redenen die mensen geven om eigen gedrag te rechtvaardigen, de gevolgen van het gedrag te verzachten en/of de verantwoordelijkheid en schuld buiten zichzelf te leggen).
Empathie tonen	Spiegelen van gevoelens die passen bij de situatie waarin de ander verkeert. Dit kan zowel cognitief (begrijpend) als affectief (meelevend).
Schuld en schaamte	Schuld: zich verantwoordelijk voelen voor het gedrag en de gevolgen ervan (gevoel richt zich op het eigen gedrag). Schaamte: zich 'klein', waardeloos en machteloos voelen, zich (willen) verbergen of ontsnappen (gevoel richt zich op de eigen persoon).
Zelfcontrole	Controle hebben over eigen gedachten, gevoelens en gedrag
Emotieregulatie	Het vermogen om controle te kunnen uitoefenen over de eigen emotionele toestand. Het kunnen omgaan met je emoties en deze op een gepaste manier kunnen uiten.
Impulscontrole	Het vermogen hebben om controle uit te oefenen over verschillende impulsen.
Controle over sensatie zoeken	Controle hebben over het opzoeken van nieuwe, spannende ervaringen die mogelijk risico's met zich meebrengen.

Noot. Hoewel Spanjaard et al. (2020) beschrijven dat de verschillende ontwikkelingsdimensies in bepaalde mate overlap vertonen en zij hebben gezocht naar ontwikkelingsdimensies met de minste overlap, blijkt uit de pilot en vignettenstudie dat bij de ontwikkelingsdimensie *Perspectief nemen* en *Empathie tonen* aanzienlijke overlap is. Vanwege deze reden is de definitie van *Perspectief nemen* aangepast.

Ten aanzien van de mogelijkheden om de achterlopende ontwikkeling (gedeeltelijk) in te halen, werden items ontwikkeld die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Bij de ontwikkeling van deze items werd vanuit de wetenschappelijk literatuur onderscheid gemaakt tussen *Leerbaarheid*, *Motivatie voor gedragsverandering*, *Motivatie voor behandeling* en *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid*. Naar aanleiding van de focusgroepen bleek dat de eerste drie items onvoldoende handvatten boden bij de advisering over de toepassing van het ASR. Volgens diverse uitvoerende professionals was het moeilijk om de items op een betrouwbare manier te beoordelen en bezaten zij onvoldoende onderscheidend vermogen voor advisering jeugdstrafrecht (JSR) of volwassenstrafrecht (VSR). De items werden vervangen door *Interpersoonlijk functioneren* en *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR*, hierdoor werd meer aangesloten bij verschillen tussen het JSR en VSR. Hiernaast werd het item *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI* opgenomen, wat zich richt op detentieschade en gemist werd door verschillende uitvoerende professionals. Het item dat zich richt op doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid werd geherformuleerd en bleef deel uitmaken van het instrument (zie tabel B).

Tabel B

Definities van de Items die Betrekking Hebben op Het Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context

Item	Definities
Interpersoonlijk functioneren	Interpersoonlijk functioneren heeft betrekking op het openstaan voor begeleiding van volwassenen.
Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR	De jongvolwassene kan profiteren van een sanctie of maatregel met een pedagogisch karakter.
Moeilijkheden bij doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	De jongvolwassene heeft problemen met het voltooien van de ontwikkelingstaken die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Het lukt de jongvolwassene niet om de ontwikkelingstaken zelfstandig te volbrengen of heeft hierbij ondersteuning nodig.
Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI	Plaatsing in een volwassensetting van een PI zal een stagnerend of negatief effect hebben op de ontwikkeling ten opzichte van plaatsing in een JJI.

Contra-indicaties voor het toepassen van het jeugdstrafrecht werden niet opgenomen in het Wegingsinstrumentarium ASR. Contra-indicaties die bij invoering van het ASR werden opgenomen in de verschillende wegingslijsten en die door verschillende uitvoerende professionals gemist werden, zouden niet altijd in lijn zijn met de bedoeling van de wet en verminderden de focus van de werkelijke ontwikkelingsbehoeften van jongvolwassenen. Hiernaast bleek dat eerdere mislukte interventies niet

noodzakelijk wijzen op de ineffectiviteit van toekomstige interventies. Jongvolwassenen kunnen op latere leeftijd alsnog ontvankelijk worden voor een aanpak gericht op verandering (Spanjaard et al., 2020).

Uit de focusgroepen en pilotstudie bleek dat uitvoerende professionals bij de advisering en besluitvorming over de toepassing van het ASR regelmatig argumenten gebruikten die niet direct verband hielden met de biopsychosociale ontwikkeling van de jongvolwassene of betrekking hadden op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Om de argumentatie van de uitvoerende professionals inzichtelijker te maken, is om die reden binnen het Wegingsinstrumentarium ASR een open ruimte opgenomen waarin zij praktische, beleidsmatige en andere relevante overwegingen kunnen opnemen en toelichten.

Opbouw Wegingsinstrumentarium ASR

Bij het ontwikkelen van het Wegingsinstrumentarium ASR was het belangrijk dat diverse uitvoerende professionals het instrument op verschillende momenten in het strafproces kunnen toepassen. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen vier verschillende wegingslijsten (zie tabel C).

Tabel C

Toepassing Wegingslijsten

Wegingslijst	Toepassing
QuickScan	<ul style="list-style-type: none"> • 3RO of OM aan de ZSM-tafel. • OM bij het opstellen van een dagvaarding.*
QuickScan 2.0	<ul style="list-style-type: none"> • 3RO of NIFP bij de advisering ten behoeve van de voorgeleiding of raadkamer. • Rechter-commissaris.* • Rechter terechtzitting.*
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none"> • 3RO of NIFP bij de advisering ten behoeve van de voorgeleiding of raadkamer. • 3RO bij de advisering terechtzitting.
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • NIFP bij het opstellen van een pro Justitia rapport.

* Bij afwezigheid van een advies vanuit de 3RO of het NIFP.

Afhankelijk van de wegingslijst worden verschillende elementen opgenomen (zie tabel D). Bij de vormgeving van de wegingslijsten werd onderscheid gemaakt tussen twee elementen: 1) aanwijzingen, signalen en indicaties en 2) een beslisboom en open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering.

Tabel D

Elementen in de Verschillende Wegingslijsten

Wegingslijst	Elementen waaruit de wegingslijst bestaat
QuickScan	<ul style="list-style-type: none">• Aanwijzingen voor eventuele toepassing van het JSR.• Beslisboom voor verder onderzoek naar de toepassing van het JSR.• Open vraag die ruimte geeft voor argumentatie en nuancering door de professional.
QuickScan 2.0	<ul style="list-style-type: none">• Aanwijzingen voor eventuele toepassing van het JSR.• Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none">• Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling.• Signalen van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.• Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none">• Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling.• Indicaties van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.• Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.

Allereerst wordt onderscheid gemaakt tussen aanwijzingen (QuickScan (2.0)), signalen (Screeningslijst) en indicaties (Verdiepend onderzoek). Zowel reclasseringswerkers als pro Justitia (PJ) rapporteurs dienen bij de advisering over de toepassing van het ASR inzicht te verkrijgen in de achterlopende ontwikkeling en af te wegen of toepassing van een sanctie en/of interventie uit het JSR een zinvolle reactie kan bieden om de kans op recidive te verminderen. Alleen PJ-rapporteurs kunnen vanuit hun expertise en achtergrond de achterlopende ontwikkeling op diepgaande manier onderzoeken en beschrijven, zij kunnen gebruik maken van indicaties van een achterlopende ontwikkeling en indicaties van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context (zie tabel D). De meerderheid van de jongvolwassenen wordt niet PJ-gerapporteerd, waardoor het regelmatig voorkomt dat enkel een reclasseringswerker adviseert over de toepassing van het ASR. Door Spanjaard en collega's (2020) werden in samenspraak met een wetenschapspanel en uitvoerende professionals signalen van een achterlopende ontwikkeling geformuleerd. De aanwezigheid van signalen geeft aan dat er *mogelijk* sprake is van een achterlopende ontwikkeling en vormen de basis voor de Screeningslijst. Signalen van een achterlopende ontwikkeling worden aangevuld met signalen van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. In de QuickScan (2.0) wordt in plaats van signalen gebruik gemaakt van aanwijzingen. Aanwijzingen voor een eventuele toepassing van het JSR bevatten een selectie van de items die raken aan de ontwikkelingsdimensies en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. De opgenomen items zijn geselecteerd op basis van de input van de begeleidingscommissie en uitvoerende professionals en gaan in op het *Verstandelijk functioneren, Zelfredzaamheid, Weerstand bieden aan de invloed van anderen* en *Moelijkheden bij doelen die passen bij de ontwikkeling richting*

volwassenheid. Aanvullend is voor de QuickScan 2.0 het item *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI opgenomen*. De aanwezigheid van aanwijzingen geeft aan dat toepassing van het jeugdstrafrecht onderzocht moet worden. Bij de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR werd bij de beoordeling van de items aanvankelijk gebruik gemaakt van de antwoordopties ‘sterk’, ‘zwak’ en ‘onbekend’. Naar aanleiding van de uitkomsten van de focusgroepen werd dit veranderd in ‘ja’, ‘nee’ en ‘onbekend’.

Het tweede element maakt onderscheid tussen een beslisboom en open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional. Op basis van de focusgroepen kwam naar voren dat bij de QuickScan behoefte is aan een beslisboom die een extra handvat biedt aan de uitvoerende professional. Door het opnemen van een beslisboom, die stelt dat reclasseringsadvies moet worden aangevraagd wanneer er één aanwijzing voor (het onderzoek doen naar) de toepassing van het ASR aanwezig is, wordt in de vroegere fase van het strafproces rechtsgelijkheid beoogd. Bij de andere wegingslijsten wordt gebruik gemaakt van gestructureerde professionele oordeelsvorming, op deze manier wordt beoogd maatwerk te leveren.

Gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR in de praktijk

Op basis van de pilot wordt gezien dat tussen de diverse uitvoerende professionals aanzienlijke verschillen bestaan in opvattingen over de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR. De meeste uitvoerende professionals reageren overwegend positief op de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR. De indrukvaliditeit kan als voldoende tot goed beschreven worden.¹

De items opgenomen in de QuickScan (2.0) zouden volgens verschillende uitvoerende professionals betrekking hebben op de kernconcepten die gehanteerd moeten worden bij de advisering en/of besluitvorming over de toepassing van het ASR. Met betrekking tot de Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek zouden de items van een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting werken als een “goede kapstok”, hiernaast zouden de items meer recht doen aan het criterium *persoon van de verdachte* ten opzichte van de huidige screeningsinstrumenten.

Desondanks komen uit zowel de focusgroepen, als de vignettenstudie en de pilotstudie verschillende aandachtspunten naar voren. Deze aandachtspunten kunnen onderscheiden worden in twee categorieën: 1) complicaties die betrekking hebben op het gebruik van het

¹ Indrukvaliditeit verwijst naar de mate waarin uitvoerende professionals aannemen dat het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR een valide uitkomst oplevert.

Wegingsinstrumentarium ASR, waarvoor expliciet aandacht moet zijn bij implementatie van het instrument en 2) knelpunten die betrekking hebben op de wetgeving rondom het ASR die buiten de invloedssfeer van het instrument liggen. Hoewel in dit rapport onderscheid wordt gemaakt tussen twee categorieën aandachtspunten, zijn deze in de praktijk onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Complicaties bij het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR

Uit de focusgroepen, vignettenstudie en pilotstudie komen meerdere complicaties naar voren die betrekking hebben op gebruik van het instrument. Het wordt van belang geacht om tijdens implementatie en training nadrukkelijk aandacht te besteden aan deze punten, die vooral betrekking hebben op het beoordelen en wegen van de verschillende items.

Complicaties bij het beoordelen van de verschillende items

Resultaten van de vignettenstudie laten zien dat er veel variatie bestaat in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IBB) van de verschillende items, ingevuld door de uitvoerende professionals van de diverse ketenpartners. De IBB werd geïnterpreteerd aan de hand van twee richtlijnen.² Uitgaande van een klinische overeenstemming wordt voor de meeste items een acceptabele tot goede IBB-coëfficiënt gevonden (Kraemer, 2014). Daarentegen wordt op basis van de classificatie van Landis & Koch (1977) voor de meeste items een redelijke, matige of goede overeenstemming gevonden. Met betrekking tot het beoordelen van de items worden zowel tijdens de focusgroepen als tijdens de pilot door uitvoerende professionals zorgen geuit over de IBB. Volgens hen is het belangrijk de items scherper te formuleren. Overkoepelend wordt gesteld dat de IBB aanvaardbaar is, maar dat er mogelijkheden zijn voor verbetering.³

Verder ervaart ongeveer de helft van de geïnterviewde reclasseringswerkers in verschillende mate complicaties bij het beoordelen van de ontwikkelingsdimensies. Dit lijkt samen te hangen met de gedragsdeskundige insteek van de items die zijn opgenomen, waardoor de taal en inhoud van de Screeningslijst soms als lastig wordt ervaren. Enkele reclasseringswerkers geven aan dat zij vanwege de gedragsdeskundige insteek het beoordelen van de verschillende items als erg complex ervaren, zij geven aan dat zij zich onkundig voelen om de Screeningslijst op een betrouwbare manier te gebruiken.

² Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Classificatie op basis van klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

³ Deze resultaten hebben betrekking op conceptversie 2.0. Naar aanleiding van de resultaten zijn de formuleringen van de items aangepast. Wat de gevolgen van deze aanpassingen zijn voor de IBB is niet bekend.

Bij implementatie van het instrumentarium kan door de 3RO een schrijfwijzer en/of format opgesteld worden. Dit biedt reclasseringswerkers handvatten bij de omzetting van de Screeningslijst naar de rapportage. In de schrijfwijzer zou een disclaimer opgenomen kunnen worden, waarin duidelijk naar voren komt dat reclasseringswerkers vanuit hun expertise niet zijn toegerust om de biopsychosociale ontwikkeling op een diepgaande manier te beschrijven en dat zij dus enkel spreken van signalen van een achterlopende ontwikkeling en signalen van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

Complicaties bij het wege van de verschillende items

Met betrekking tot het eindoordeel laten de resultaten van de vignettenstudie zien dat de IBB van het uiteindelijke advies en/of de besluitvorming vaak als slecht tot redelijk/acceptabel beoordeeld kan worden (Kraemer, 2014; Landis & Koch, 1977). Enkel aan de ZSM-tafel, waar gebruik gemaakt wordt van een beslisboom, wordt een matig tot goede overeenstemming gevonden (Kraemer, 2014; Landis & Koch, 1977). Mogelijk kan de slechte tot redelijke IBB verklaard worden door de weging die de beoordelaar vanuit professioneel inzicht dient te maken, de relatief kleine steekproeven en de geselecteerde vignetten waarbij in de praktijk veel twijfel bestond over de toepassing van het ASR. Bovendien werd het adviseren over de toepassing van het ASR op basis van vignetten door verschillende uitvoerende professionals als zeer ingewikkeld ervaren.

Uit de focusgroepen en pilotstudie komt naar voren dat verschillende uitvoerende professionals zorgen hebben over de weging van de items om tot een advies te komen over de toepassing van het ASR. Op basis van huidig onderzoek kan, op basis van het adviseren aan de hand van de ontwikkelingsdimensies en items die ingaan op het kunnen profiteren van een pedagogische context, onderscheid gemaakt worden tussen 4 groepen jongvolwassenen waarover geadviseerd wordt (zie figuur B). Hoe groot de verschillende groepen zijn, is niet bekend.

Figuur B

Overzicht Verschillende Groepen Jongvolwassenen Waarover Geadviseerd Wordt

	Kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context	Niet kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context
Achterlopende ontwikkeling	Geen complicaties	Complicaties**
Geen achterlopende ontwikkeling	Complicaties*	Geen complicaties

*groep 1, ** groep 2

Bij twee groepen jongvolwassenen worden complicaties gezien bij de advisering en besluitvorming over de toepassing van het ASR. Met betrekking tot groep 1 wordt enerzijds gesteld dat de jongvolwassene ten opzichte van diens leeftijdsgenoten niet achterloopt in de ontwikkeling, waardoor toepassing van het JSR niet voor deze jongvolwassene bedoeld zou zijn en toepassing van het VSR geadviseerd wordt. Anderzijds zijn de hersenen nog niet uitontwikkeld, waardoor verschillende uitvoerende professionals redeneren dat zij wel toepassing van het JSR zouden adviseren wanneer zij zien dat de jongvolwassene kan profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Met betrekking tot groep 2 zijn de volgende complicaties te onderscheiden:

De aanwezigheid van signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling en de afwezigheid van signalen of indicaties van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische aanpak kan erop wijzen dat de inrichting van het jeugdstrafrecht onvoldoende aansluit bij de doelgroep waarvoor toepassing van het jeugdstrafrecht is bedoeld. Hierover bestaan verschillende opvattingen. Sommige uitvoerende praktijkprofessionals stellen dat juist het kunnen profiteren van een pedagogische aanpak een reden is om het jeugdstrafrecht toe te passen. Volgens hen zou toepassing van het JSR niet passen bij het "VSR, tenzij" uitgangspunt, wanneer de jongvolwassene niet meer gebaat is bij een pedagogische context. Een ongewenst gevolg kan zijn dat bij de advisering of besluitvorming geredeneerd wordt vanuit de mogelijkheden binnen een jeugdkader of volwassenkader, waardoor sommige jongvolwassenen, waarvoor het ASR bedoeld is, gemist worden. Andere uitvoerende professionals stellen daarom dat er kritisch gekeken zou moeten worden naar de inrichting van de maatregelen en sancties van het JSR, zodat deze in de toekomst beter zouden aansluiten bij de doelgroep waarvoor het ASR bedoeld is.

Hiernaast kan de aanwezigheid van signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling en de afwezigheid van signalen of indicaties van het kunnen profiteren van een pedagogische aanpak erop wijzen dat sprake is van andere problematiek. Verschillende PJ-rapporteurs uiten zorgen over de overlap van de signalen en indicaties van een achterlopende ontwikkeling en klachten die passen bij een psychische stoornis. Een kwart van de PJ-rapporteurs geeft aan dat het Verdiepend onderzoek moeilijker toepasbaar is bij jongvolwassenen bij wie sprake is van forse psychische problematiek. In sommige gevallen beschouwen zij de aanwezigheid van indicaties van een achterlopende ontwikkeling als een kenmerk passend bij een psychische stoornis of een karaktertrek, er is dan geen sprake van een achterlopende ontwikkeling. In andere gevallen is de problematiek volgens uitvoerende professionals zo ernstig dat deze het zicht op iemands ontwikkeling vertroebeld en het de vraag over de achterlopende ontwikkeling overstijgt. Volgens hen is het in deze gevallen van belang om eerst de psychische problematiek te behandelen, alvorens een gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de ontwikkeling. Voor behandeling van deze psychiatrische problematiek is een sanctie binnen het jeugdkader – vooralsnog – niet altijd voldoende toereikend, temeer omdat bij de behandeling niet de nadruk ligt op een aanpak vanuit een pedagogische context. Hierdoor wordt soms toepassing van het VSR geadviseerd, terwijl geen sprake is van een leeftijdsadequate ontwikkeling. Ook verschillende reclasseringswerkers uiten zorgen over de overlap tussen de ontwikkelingsdimensies en klachten die passen bij psychische stoornissen. Een reclasseringswerker geeft aan dat zij hierdoor stuitte op een discrepantie tussen haar eigen advisering op basis van de Screeningslijst en de beoordeling van een PJ-rapporteur.

Bovenstaand laat zien dat ook bij gebruik van het herziend Wegingsinstrumentarium nog veel onduidelijkheid bestaat over de doelgroepbepaling en dat er sprake blijft van een aanzienlijke professionele beoordelingsruimte. Bovendien blijkt zowel uit de vignettenstudie als de pilotstudie dat bij het gebruik van het herziend Wegingsinstrumentarium ASR sprake kan zijn van beïnvloedende factoren. Deze factoren hebben betrekking op de manier waarop de uitvoerende professionals de items beoordelen, wat vervolgens ook van invloed kan zijn op de weging van de items en het uiteindelijke advies en/of besluitvorming (zie figuur C). De beïnvloedende factoren bevestigen de zorgen van meerdere uitvoerende professionals, die aangeven dat de advisering of besluitvorming sterk afhankelijk blijft van de individuele professional en zijn ook in eerder onderzoek beschreven (zie bijvoorbeeld Barendregt et al., 2018; Van der Laan et al., 2021).

Figuur C

Beïnvloedende Factoren bij het Gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR

Bij het ontwikkelen van de handreiking Wegingsinstrumentarium ASR werd naar aanleiding van de focusgroepen, vignettenstudie en de pilotstudie aandacht gegeven aan bovenstaande factoren door in de handreiking de volgende onderdelen op te nemen:

- Een theoretisch kader waarin kort wordt ingegaan op het juridisch kader en het concept 'achterlopende ontwikkeling'.
- Een beschrijving van verschillende items voor elke wegingslijst. Per item wordt een definitie, aanwijzingen/signalen/indicaties, toelichting en voorbeeldvragen gegeven. Vanwege de gedragsdeskundige insteek van de items, worden de definities afgestemd op het jargon dat door reclasseringswerkers gebruikt wordt. In de toelichting wordt ingegaan op specifieke voorbeelden, uitleg van gedragsdeskundige concepten en verschillen tussen ogenschijnlijk en deels overlappende items.
- Het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij het brongebruik, het beoordelen van de items, het wegen van de items en het eindoordeel.

Ten aanzien van het vergroten van het gebruiksgemak is voor iedere wegingslijst een kortere handreiking ontwikkeld (de Jonge et al., 2025). Verder is het, vanwege bovengenoemde redenen, belangrijk dat de uitvoerende professionals voldoende getraind worden in het gebruik van het instrument. Onderdelen die tijdens de training aan bod komen, zouden gericht moeten zijn op 1)

kennisverbreding met betrekking tot ontwikkelingspsychologie en de strafrechtelijke mogelijkheden in een jeugdkamer en volwassenkamer, 2) inhoud van de items en 3) beoordeling en weging van de items.

Knelpunten bij het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR

Tijdens de focusgroepen en de pilotstudie kwamen knelpunten naar voren die niet direct betrekking hebben op de inhoud van het wegingsinstrumentarium ASR, maar wel van invloed zijn op het gebruik van het instrument. De volgende knelpunten (en suggesties) werden genoemd:

- Bij de beoordeling van de items van de QuickScan kwam naar voren dat het soms moeilijk blijkt om bepaalde items te scoren als deze niet specifiek werden uitgevraagd door de politie tijdens het sociaal verhoor. Bij implementatie is het daarom belangrijk om met de politie af te stemmen welke vragen tijdens het sociaal verhoor worden gesteld.
- Wat betreft de OM-afdoening werd duidelijk dat er verschillende visies bestaan tussen professionals over het al dan niet opvragen van een reclasseringsadvies. Verschillen in opvatting lijken veroorzaakt te worden doordat toepassing van het jeugdstrafrecht bij een OM-afdoening wettelijk niet mogelijk lijkt (zie ook Van der Laan et al., 2021). Het (mogelijke) ongewenste gevolg is dat niet elke jongvolwassenen die gebaat zou zijn bij een sanctie of interventie vanuit het JSR ondervangen wordt. Hiernaast zorgen de verschillende visies voor rechtsongelijkheid. Scherpere en duidelijkere beleidsoverwegingen zouden hierin meer sturing kunnen geven, wat de rechtsgelijkheid positief zou kunnen beïnvloeden.
- De beschikbare tijd en informatie bij de voorgeleiding en raadkamer is volgens verschillende uitvoerende professionals gering. Rechter-commissarissen beschrijven dat zij beslissingen moeten maken op basis van (dan nog aanwezige) summere informatie, wat zij als lastig ervaren. Reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs geven aan dat zij het als moeilijk ervaren om binnen de beschikbare tijd van het onderzoek voldoende en op betrouwbare wijze informatie te verzamelen over de achterlopende ontwikkeling. Alhoewel uit de ingevulde wegingslijsten naar voren komt dat de items van de Screeningslijst in meer dan de helft van de casuïstiek beoordeeld wordt als bekend (n = 16), blijkt uit de interviews dat onder uitvoerende professionals veel zorgen zijn over de toepasbaarheid van de Screeningslijst bij de vroegere fasen van het strafproces. De meerderheid van de ondervraagden geeft aan voorkeur te hebben voor gebruik van de QuickScan 2.0 in plaats van toepassing van de (uitgebreide) Screeningslijst.
- In de focusgroepen kwam naar voren dat er verschillende opvattingen bestaan over de advisering van JSR met toezicht door de volwassenreclassering of jeugdreclassering. Enerzijds

stellen uitvoerende professionals dat JSR met toezicht door de volwassenreclassering ervoor zorgt dat maatwerk geboden kan worden, anderzijds zijn er uitvoerende professionals die aangeven dat JSR met toezicht door de volwassenreclassering botst met het 'VSR, tenzij' uitgangspunt. Aangaande de praktische vertaalslag van het JSR met begeleiding vanuit de jeugd- of volwassenreclassering worden binnen het Wegingsinstrumentarium ASR geen items opgenomen. Deze vraag overstijgt het doel van het instrument. De 3RO kan vanuit haar beleid ervoor kiezen deze items op te nemen in een ander document of inbouwen in hun systemen.

- Uit de focusgroepen blijkt dat sommige uitvoerende professionals ongerust zijn over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR in het kader van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt dat gehanteerd wordt. Zij vrezen dat op basis van de ontwikkelingsdimensies "elke jongvolwassene achterloopt" en zij het JSR zouden moeten adviseren. Uit de ingevulde wegingslijsten komt naar voren dat niet bij elke jongvolwassene het JSR wordt geadviseerd, hiernaast bestaat er variatie in de hoeveelheid ontwikkelingsdimensies waarbij signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling aanwezig zijn. Ook uit de interviews komen er geen grote zorgen naar voren over het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR bij toepassing van het uitgangspunt 'VSR, tenzij'. In huidig onderzoek is niet doorgevraagd naar de opvatting van de uitvoerende professionals over het gehanteerde uitgangspunt. Desondanks sluit de opvatting die stelt dat "elke jongvolwassene achterloopt" aan bij het gegeven dat gemiddeld genomen alle jongvolwassenen nog achterlopen in hun ontwikkeling. Verschillende onderzoeken beschrijven dan ook dat de wetenschappelijke inzichten over de continuerende ontwikkeling bij jongvolwassenen in de biopsychosociale ontwikkeling niet overeenstemmen met het gehanteerde 'VSR, tenzij' uitgangspunt en bevelen dan ook aan het uitgangspunt te heroverwegen (Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021).
- Uit de focusgroepen komt naar voren dat diverse uitvoerende professionals het verschil tussen de maximale straffen in het JSR en het VSR als complex ervaren wanneer zij een advies dienen op te stellen, met name bij een ernstig delict. Alhoewel PJ-rapporteurs en reclasseringswerkers zich bewust zijn dat de ernst van het delict en de sanctiemaat bij de advisering vanuit een gedragskundig oogpunt geen rol dient te spelen, wordt dit wel gezien als een interfererende factor. In de pilotstudie wordt gezien dat bij sommige zaken de ernst van het feit genoemd wordt onder "andere overweging". Ook Van der Laan en collega's (2021) beschrijven dat in de praktijk bij ernstige feiten het dilemma tussen ernst van het feit en de proportionaliteit van de sanctie kan leiden tot rechtsongelijkheid.

- Bij sommige casuïstiek wordt bij de advisering of de besluitvorming geredeneerd vanuit praktische mogelijkheden. Zo kan de financiering in het jeugdkader en het volwassenkader van invloed zijn op de (praktische) advisering over de toepassing van het JSR of het VSR. Hiernaast geven verschillende PJ-rapporteurs aan dat de beschikbaarheid van interventies in een jeugdkader niet altijd voldoende aansluiten bij wat de jongvolwassene nodig heeft, terwijl zij wel indicaties van een achterlopende ontwikkeling zien. Ook in eerdere onderzoeksrapporten kwam naar voren dat praktische overwegingen een rol spelen bij de advisering en/of besluitvorming. Een mogelijk ongewenst gevolg is dat jongvolwassenen die in aanmerking zouden kunnen komen voor de toepassing van het jeugdstrafrecht, uiteindelijk niet volgens het jeugdstrafrecht worden gesanctioneerd (Barendregt et al., 2018; Van der Laan et al., 2021).

Beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek

De eerste beperking van het onderzoek heeft betrekking op de externe validiteit van de onderzoeksresultaten naar het Wegingsinstrumentarium ASR. Allereerst kan mogelijk sprake zijn van een selectiebias, waardoor uitvoerende professionals die relatief veel affiniteit hebben met het ASR een grotere kans hadden om geïnccludeerd te worden in de studie. Ten tweede is het aantal ingevulde wegingslijsten door de uitvoerende professionals relatief klein waardoor de resultaten vooral beschrijvend van aard zijn en niet gegeneraliseerd kunnen worden. Ten derde is de IBB bepaald aan de hand van een vignettenstudie. Bij de vignettenstudie is gekozen voor complexe casuïstiek, wat de afweging voor de toepassing van het JSR of VSR niet eenvoudig maakt, omdat een betrouwbaar instrumentarium juist bij deze groep van meerwaarde is. Door enkel gebruik te maken van casuïstiek waarover twijfel bestaat, is het mogelijk dat de IBB onderschat wordt. Afsluitend richten de pilot en vignettenstudie zich op conceptversie 2.0, waarna verschillende verbeter suggesties zijn doorgevoerd bij de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR. Validatie- en betrouwbaarheidsonderzoek naar het uiteindelijke Wegingsinstrumentarium ASR ontbreekt dus. Bij implementatie van het Wegingsinstrumentarium ASR is het daarom belangrijk om vervolgonderzoek uit te voeren waarin het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR en de adviezen op basis van het Wegingsinstrumentarium ASR geëvalueerd en gemonitord worden. Hiernaast dient de validiteit en de betrouwbaarheid verder onderzocht te worden.

De tweede beperking van het onderzoek gaat in op zowel het ontbreken van empirisch wetenschappelijk onderzoek als het nog te verbeteren aspect betreffende doelgroepbepaling. Verschillende onderzoeken laten zien dat veel willekeur bestaat in de toeleiding naar ASR (Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021). Onderzoeksresultaten uit de huidige

studie laten zien dat ook bij het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR verschillende beïnvloedende factoren een rol spelen bij zowel het beoordelen als het wegen van de items. Hiernaast is er ruimte om de IBB te verbeteren. Hoewel de ontwikkelingsdimensies en de items van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context voortkomen uit wetenschappelijke literatuur (Spanjaard et al., 2020) en de indrukvaliditeit op basis van de pilot als voldoende tot goed beoordeeld kan worden, ontbreekt empirisch onderzoek naar het criterium 'onvoltooide ontwikkeling' en wordt bij de beschrijving van de achterlopende ontwikkeling tegen verschillende complicaties aangelopen. Er is weinig bekend over hoe jongvolwassenen die wel kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context beoordeeld worden op de verschillende items ten opzichte van de jongvolwassenen die geen profijt hebben van een pedagogische aanpak. Mede door dit gebrek aan empirische kennis kunnen verschillende beïnvloedende factoren een rol blijven spelen, waardoor de willekeur in de toeleiding naar het ASR mogelijk in stand blijft.

Conclusie

In 2014 is het adolescentenstrafrecht (ASR) in werking getreden. Voor jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar betekent dit dat zij onder de condities *persoon van de verdachte* en de *omstandigheden waaronder het feit is gepleegd* een jeugdsanctie opgelegd kunnen krijgen. Bij de toepassing van het ASR speelt de 'onvoltooide ontwikkeling' een belangrijke rol (Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 12.). Om de praktijk handvatten te bieden bij het beschrijven van een 'onvoltooide ontwikkeling' zijn bij de invoering van het ASR verschillende wegingslijsten en wegingskaders ontwikkeld. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat bij het gebruik van deze instrumenten uitvoerende professionals tegen meerdere knelpunten aanlopen (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018) en dat deze instrumenten onvoldoende aansluiten bij de bedoeling van de wet (Spanjaard et al., 2020).

Huidig onderzoek gaat in op de ontwikkeling van een herziend instrument: het Wegingsinstrumentarium ASR. Met de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR wordt aangesloten bij de bedoeling van de wet en de huidige wetenschappelijke kennis. Het instrumentarium biedt een gestructureerd denkkader en bestaat uit vier verschillende wegingslijsten die aansluiten bij de beschikbare hoeveelheid informatie tijdens de verschillende fasen van het strafproces en de kennis van verschillende uitvoerende professionals uit verschillende beroepsgroepen. Items die worden opgenomen hebben betrekking op de 'achterlopende ontwikkeling' en 'het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context'. Hiernaast kunnen uitvoerende professionals 'andere overwegingen' opnemen die betrekking hebben op beleidsoverwegingen, praktische overwegingen en overwegingen vanuit de professionele expertise. Hierdoor wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de

argumentatie van het advies en/of de beoordeling en wordt beoogd maatwerk te leveren, waardoor de kans op recidive verminderd wordt.

Hoewel veel variatie bestaat in de opvattingen over de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR met betrekking tot de bruikbaarheid, reageren de meeste uitvoerende professionals overwegend positief. De opgenomen items zouden meer recht doen aan het criterium *persoon van de verdachte* ten opzichte van de huidige screeningsinstrumenten en meer handvatten bieden bij het beschrijven van de achterlopende ontwikkeling. Op basis van de pilotstudie kan de indrukvaliditeit als voldoende tot goed beschreven worden. Op basis van de verbeteruggesties werden aanpassingen gemaakt om de IBB te verbeteren.

Desondanks is het belangrijk te benadrukken dat de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR geen definitieve oplossing biedt voor praktische knelpunten waar uitvoerende professionals tegenaan lopen bij de advisering en/of besluitvorming over de toepassing van het ASR (zie ook Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021). Bij het gebruik van het instrument spelen een aantal complicaties en knelpunten een rol. Deze factoren en knelpunten liggen buiten de invloedssfeer van het instrument, maar zijn wel van invloed op het gebruik ervan. Hierdoor blijft sprake van een aanzienlijke professionele beoordelingsruimte, waardoor de advisering of besluitvorming afhankelijk blijft van de individuele professional. Een deel van deze factoren kan ondervangen worden in de training van uitvoerende professionals in het Wegingsinstrumentarium ASR. Andere knelpunten kunnen niet ondervangen worden door aanpassing van het Wegingsinstrumentarium ASR en hebben betrekking op de inrichting van het ASR. Afsluitend dient verder empirisch wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd te worden dat ingaat op de empirische onderbouwing van de 'achterlopende ontwikkeling' en op de doelgroepbepaling. Hiernaast is het belangrijk validatie- en betrouwbaarheidsonderzoek uit te voeren en het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR te evalueren en monitoren.

1. Aanleiding voor dit onderzoek

1.1 Het ASR

Op 1 april 2014 trad het ASR (ASR) in werking. Met het ASR streeft de wetgever naar flexibele toepassing van het jeugd- en volwassenenstrafrecht voor jeugdigen van 16 tot 23 jaar. Algemeen geldt dat jeugdigen vanaf 18 jaar (in dit onderzoek jongvolwassenen genoemd) worden gesanctioneerd volgens het VSR en dat 16 en 17-jarigen (in dit onderzoek jongeren genoemd) worden gesanctioneerd volgens het JSR. Voor de groep 18 tot 23-jarigen betekent de invoering van het ASR dat zij onder bepaalde condities een jeugdsanctie opgelegd kunnen krijgen (artikel 77c Wetboek van Strafrecht (Sr.)). De rechter kan hiervoor kiezen wanneer de *persoon van de dader* en *de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd* hier aanleiding tot geven (art. 77C Sr.).

Bij het beschrijven van ‘de persoon van de dader’ speelt het begrip ‘onvoltooide ontwikkeling’ een belangrijke rol. In de Memorie van Toelichting (MvT) wordt dit begrip beschreven als een onvoltooide emotionele, sociale, morele en intellectuele ontwikkeling (Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 12). De beleidstheorie stelt dat jongvolwassenen, bij wie sprake is van een ‘onvoltooide ontwikkeling’, meer gebaat zouden zijn bij een sanctie uit het pedagogisch georiënteerde JSR dan bij een meer op vergelding gerichte sanctie uit het VSR (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020).⁴ Het ASR beoogt dus zo goed mogelijk rekening te houden met de ontwikkelingsfase van jongvolwassenen (Kamerstukken II, 2012/13,33 498, nr. 3, p. 2 en 18). Aanleiding hiervoor zijn de individuele verschillen in de biopsychosociale ontwikkeling (Prop et al., 2018; Prop et al., 2021; Spanjaard et al., 2020), waarbij deze ontwikkeling door kan lopen tot na het 23ste levensjaar (Monahan et al., 2013; Prop et al., 2018). Dit sluit aan bij de Risk-Need-Responsivity principes, die stellen dat de juiste interventies bij de juiste persoon op het juiste moment in iemands ontwikkeling toegepast zou moeten worden wat bijdraagt aan het verminderen van recidive (Van der Laan et al., 2021).

Op basis van de MvT blijft onduidelijk welke jongvolwassenen precies tot de doelgroep behoren. Wel wordt in de MvT verwezen naar jongvolwassen daders van 18 tot 23 jaar die bijzonder kwetsbaar zijn als gevolg van een psychische stoornis, ontwikkelingsachterstand of een verstandelijke beperking (Kamerstukken II, 2012/13,33 498, nr. 3, p. 6 en 22). De verdere uitwerking van het concept ‘onvoltooide ontwikkeling’, evenals een meer specifieke omschrijving van de doelgroep, werd

⁴ Sancties met een pedagogische insteek van het JSR zijn gericht op de ontwikkeling van de jongvolwassene, (her)opvoeding en resocialisatie (Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, 2011).

overgelaten aan de ketenpartners die betrokken zijn bij de advisering en besluitvorming over de toepassing van het ASR (Van der Laan et al., 2016). Deze ketenpartners zijn het Openbaar Ministerie (OM), de drie reclasseringsorganisaties⁵ (3RO) en het Nederlands Instituut Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020).

1.2 Screenen van jongvolwassenen

Uitvoerende professionals zijn verantwoordelijk voor de advisering en besluitvorming over de toepassing van het ASR op vier verschillende momenten in het strafproces. Om professionals handvatten te bieden bij het geven van hun advies over de toepassing van het ASR bij 18 tot 23-jarigen zijn door het OM, de 3RO en het NIFP verschillende screeningsinstrumenten ontwikkeld (Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Vogelvang & Kempes, 2014; Van der Laan et al., 2021). De screeningsinstrumenten bieden een denkkader aan professionals, waarna van de professional verwacht wordt dat deze op basis van de eigen expertise een afweging maakt over de toepassing van het ASR. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de screeningsinstrumenten die de verschillende ketenpartners gebruiken op de verschillende momenten in het strafproces.

1.2.1 Vervolg

Een jongvolwassene kan via twee routes vervolgd worden. Allereerst kan de zaak van een jongvolwassene besproken worden aan de ZSM-tafel.⁶ Aan de ZSM-tafel wordt in samenspraak met ketenpartners besloten of de officier van justitie de zaak zelfstandig afdoet via een OM-afdoening of dat de officier van justitie overgaat tot dagvaarden.⁷ Wanneer de officier van justitie besluit te dagvaarden, kan de jongvolwassene worden heengezonden of worden voorgeleid bij de rechter-commissaris. Hiernaast kan het OM zelfstandig beslissen tot dagvaarding over te gaan en/of voorlopige hechtenis te vorderen, bijvoorbeeld wanneer vanuit een opsporingsonderzoek onderzoek wordt gedaan naar de jongvolwassene.

⁵ Bestaande uit Reclassering Nederland (RN), het Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering (LJ&R) en Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG).

⁶ ZSM staat in deze context voor 'zorgvuldig, snel en op maat'.

⁷ Een OM-afdoening is een buitengerechtelijke afdoening. De officier van justitie kan zelf een zaak kan afdoen door middel van een strafbeschikking bij overtredingen of bij wanneer het gaat over misdrijven waarop niet meer dan zes jaar gevangenisstraf staat en alle overtredingen (art. 257a Sv). Bij een OM-afdoening wordt voor 18- tot 23-jarigen altijd het VSR toegepast, omdat de officier van justitie niet bevoegd is zelfstandig het JSR ASR toe te passen bij 18- tot 23-jarigen. Deze bevoegdheid is immers alleen neergelegd bij de rechter (art. 77c Sr.).

Om te bepalen of een 18- tot 23-jarige jongvolwassene in aanmerking komt voor de toepassing van het JSR kan de officier van justitie gebruik maken van de *OM Indicatielijst Jeugdstrafrecht voor 18- tot 23-jarige verdachten*, welke bestaat uit vijf items bestaande uit drie indicaties⁸ en twee contra-indicaties⁹. Hiernaast kan aan de reclassering en/of het NIFP een advies aangevraagd worden (zie paragraaf 1.2.2).

Wanneer de officier van justitie toepassing van het JSR overweegt, dient dit voornemen opgenomen te worden in de dagvaarding en/of de vordering voorlopige hechtenis (Barendregt et al., 2018).¹⁰ Hierbij wordt het 'VSR, tenzij'-uitgangspunt gehanteerd, wat inhoudt dat het VSR van toepassing is, tenzij er een reden is om het JSR toe te passen. Als er sprake is van voorlopige hechtenis heeft het besluit over de voorsortering van de toepassing JSR of VSR ten tijde van de voorgeleiding invloed op de plaatsing van de jongvolwassene. Bij een voorsortering JSR wordt de jongvolwassene in een justitiële jeugdinstelling (JJI) geplaatst. Bij een voorsortering VSR, wordt de jongvolwassene geplaatst in een Huis van Bewaring (Barendregt et al., 2018).

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat officieren van justitie terughoudend te lijken zijn in hun besluit een voornemen over de toepassing van het JSR uit te spreken. De maximale straf van twee jaar jeugddetentie en de onbekendheid met het JSR en jeugdinterventies worden als mogelijke oorzaken genoemd (Mijnarends & Renssen, 2017; Prop et al., 2018). Hiernaast lijkt het alsof de indicatielijst in de praktijk nauwelijks gebruikt wordt (Barendregt et al., 2018; Mijnarends & Renssen, 2017) en dat de afweging vooral gemaakt wordt op basis van *fingerspitzengefühl* (Mijnarends & Renssen, 2017).

1.2.2 Advies ten behoeve van de voorlopige hechtenis (voorgeleiding en raadkamer)

Vooraf aan de voorgeleiding of de raadkamer kan het OM adviesrapportages opvragen bij de reclassering en het NIFP. Bij de reclassering is dan sprake van een vroeghulpadvies of raadkameradvies. Bij het NIFP wordt dit een voorgeleidings- of trajectconsult genoemd.

⁸ 1) Functioneert op verstandelijk beperkt niveau; 2) woont nog bij ouders/opvoeders en 3) gaat nog naar school.

⁹ 1) Heeft langdurige justitiële voorgeschiedenis en 2) weigert mee te werken aan begeleiding.

¹⁰ Ten tijde van dit onderzoek is de rechter-commissaris afhankelijk van het voornemen van de officier van justitie en kan deze niet zelfstandig het besluit maken om een jongvolwassene te plaatsen in een JJI (Beginselenwet JJI artikel 8 lid 1a). Met de modernisering van het Wetboek van Strafvordering wordt het mogelijk dat de rechter-commissaris ambtshalve dit besluit kan maken (Kamerstukken I, 2022-23, 36 327, nr. 3. p. 1303).

1.2.2.1 Advies 3RO

Met de reclassering is afgesproken dat iedere 18- tot 23-jarige verdachte die na een inverzekeringstelling wordt voorgeleid bij de rechter-commissaris wordt bezocht in het kader van vroeghulp, zodat het advies gebruikt kan worden tijdens de voorgeleiding. In de praktijk blijkt dat deze afspraak niet altijd haalbaar is. Redenen hiervoor zijn meerdere groepen verdachten die met prioriteit bezocht moeten worden en beperkte beschikbaarheid van vroeghulpdiensten in het weekend (Barendregt et al., 2018).

Het advies wordt opgesteld door de volwassenreclassering, waarbij de reclasseringswerkers informatie over de jongvolwassene kunnen inwinnen bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Reclasseringswerkers geven aan dat tijdens de vroeghulp weinig tijd en informatie beschikbaar is om een gedegen advies op te stellen (Barendregt et al., 2018). Om adviseurs van de reclassering te ondersteunen bij het adviseren over de toepassing van het ASR is een verkort 'wegingskader' ontwikkeld (Buysse et al., 2013; Buysse & Scherders, 2015). Het verkorte wegingskader bestaat uit zeven items: vier signalen¹¹ voor de toepassing van het jeugdstrafrecht en drie contra-signalen¹² (Barendregt et al., 2018).

Bij de voorgeleiding hanteert de reclassering het 'JSR, tenzij'-uitgangspunt. Bij twijfel over het type strafrecht, wordt gekozen voor een advies JSR tenzij daar duidelijke contra-indicaties voor bestaan. Redenen voor de hantering van dit uitgangspunt hebben betrekking op het voorkomen van detentieschade wanneer kwetsbare jongvolwassenen in een Huis van Bewaring terechtkomen, de beperkte onderzoeksmogelijkheden en tijdsdruk waarin het advies opgesteld moet worden (Barendregt et al., 2018).¹³

Wanneer de verdachte in voorlopige hechtenis wordt gesteld en daarbij de voorsortering toepassing JSR genomen is, dient de reclassering bij iedere verlenging van de voorlopige hechtenis een raadkameradvies op te stellen. Binnen het JSR wordt het uitgangspunt 'schorsen, tenzij' gehanteerd. Voor elke raadkamerzitting wordt aan de reclassering een advies opgevraagd over eventuele schorsingsmogelijkheden. Deze werkwijze wijkt af van de reguliere werkprocessen, waarbij het niet

¹¹ 1) functioneert de jongvolwassene op (licht) verstandelijk beperkt niveau, 2) vertoont de jongvolwassene kinderlijker gedrag dan men gezien de kalenderleeftijd zou verwachten, 3) is (continuerend van de) schoolgang noodzakelijk, 4) is de jongvolwassene ontvankelijk voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door volwassenen.

¹² 1) vertoont de jongvolwassene antisociale gedragingen, 2) zal de jongvolwassene andere jeugdige gedetineerden negatief beïnvloeden, 3) kiest de jongvolwassene voor een criminele levensstijl en plant de jongvolwassene bewust criminele activiteiten.

¹³ Ten tijde van dit onderzoek blijkt dat gebruik van het 'JSR, tenzij'-uitgangspunt niet ketenbreed gedragen en gepromoot wordt (persoonlijke communicatie september 2025).

gebruikelijk is dat een reclasseringswerker voor iedere raadkamer een advies hoeft op te stellen (Barendregt et al., 2018).

1.2.2.2 *Advies NIFP*

Wanneer bij het begin van het strafproces een vermoeden is van psychische problematiek en het delict waarvan de persoon verdacht wordt voldoende ernstig is, kan aan het NIFP gevraagd worden te rapporteren in de vorm van een voorgeleidings- of trajectconsult. Een voorgeleidingsconsult wordt aangevraagd na aanhouding van een verdachte, maar voorafgaand aan de voorgeleiding bij de rechter-commissaris (Vogelvang et al., 2015). In het voorgeleidingsconsult wordt bepaald of en in welke vorm een pro Justitia rapportage (PJ-rapportage) opgesteld moet worden. Hiernaast wordt bepaald of een verdachte psychologische of psychiatrische zorg nodig heeft (Vogelvang et al., 2015). Tijdens een voorgeleidingsconsult wordt nog geen advies gegeven over de toepassing van een type strafrecht, maar wordt wel advies gegeven over de vraag of de voorlopige hechtenis van een jongvolwassene het beste in een JJI of in een PI kan plaatsvinden (Vogelvang et al., 2015).

Naast een voorgeleidingsconsult kan ook een trajectconsult worden uitgevoerd, deze vindt plaats nadat een verdachte is voorgeleid aan de rechter-commissaris. Dit type consult focust zich op het soort PJ-rapportage welke opgemaakt zou moeten worden over de verdachte en vindt vaak plaats wanneer de verdachte al in voorlopige hechtenis is geplaatst, ofwel in een JJI ofwel in een PI (Vogelvang et al., 2015). Bij het adviseren over plaatsing in een JJI of in een PI kunnen gedragsdeskundigen gebruik maken van de *Wegingslijst NIFP*.

Deze lijst is tot stand gekomen via 'conceptmapping' met verschillende beroepsgroepen. Deze wegingslijst is bedoeld als hulpmiddel om de individuele weging van de PJ-rapporteur te ondersteunen, het is dus geen instrument waar een bepaalde uitkomst of score uitkomt (Vogelvang et al., 2014). Er zijn twee indicatiecriteria: handelingsvaardigheden (5 items) en pedagogische beïnvloeding (6 items). Wanneer op basis van deze items indicatoren naar voren komen voor toepassing van een jeugdsanctie wordt gekeken naar de contra-indicaties, die onderverdeeld zijn in de justitiële voorgeschiedenis (6 items), criminele levensstijl (3 items), psychopathische trekken (3 items) en pedagogische onmogelijkheden (3 items) (Vogelvang et al., 2014).

1.2.2 *Advies ten behoeve van de terechtzitting*

Ten behoeve van het advies bij de terechtzitting kan een officier van justitie de reclassering vragen om een adviesrapportage op te stellen over de persoon van de verdachte en het NIFP vragen een PJ-

rapportage op te stellen. Reclasseringswerkers kunnen het ‘Wegingskader 3RO’ gebruiken als ondersteuning om een professioneel oordeel te vormen, waarbij zij kunnen verwijzen naar de verschillende items om hun advies omtrent toepassing van het JSR te onderbouwen. Het wegingskader bestaat uit twee stappen. Allereerst moet aan de hand van indicatiecriteria bepaald worden of indicaties bestaan voor toepassing van een jeugdsanctie. De indicatiecriteria omvatten twee clusters, waarbij zes items ingaan op de handelingsvaardigheden van de jongvolwassene en zes items ingaan op de pedagogische mogelijkheden. Wanneer uit deze items blijkt dat indicaties bestaan voor toepassing van een jeugdsanctie, wordt overgegaan naar stap twee waarbij gekeken wordt of contra-indicaties aanwezig zijn. De contra-indicaties bestaan uit vier clusters. Vier items gaan in op de justitiële voorgeschiedenis, vier items kijken naar de criminele levensstijl, drie items hebben betrekking tot psychopathische trekken en twee items betreffen de pedagogische onmogelijkheden. De items van de het wegingskader zijn ingebouwd in de RISC, waardoor reclasseringswerkers standaard aandacht geven aan de items van het wegingskader (Buysse & Scherders, 2015). Gedragsdeskundigen van het NIFP maken gebruik van de ‘Wegingslijst ASR’ (Vogelvang, 2015).

De instrumenten van de 3RO en het NIFP lijken erg op elkaar, maar zijn niet helemaal hetzelfde. Zo bestaan er overlappingen en verschillen in zowel de items als formuleringen en de toelichtingen van de items (zie bijlage 1 voor een overzicht van de items en clusters van de instrumenten). Hierbij zouden reclasseringswerkers voornamelijk een pragmatische insteek hanteren, waarbij zij proberen te achterhalen op welke manier een jongvolwassene functioneert op verschillende leefgebieden (Barendregt et al., 2018). Pro Justitia PJ-rapporteurs (PJ-rapporteurs) van het NIFP zouden juist proberen meer invulling te geven aan het concept onvoltooide ontwikkeling, waarbij zij inzicht proberen te krijgen in de sociaal-emotionele, cognitieve en gewetensontwikkeling van de verdachte (Barendregt et al., 2018). De verschillen tussen de wegingskaders van de 3RO en het NIFP zouden volgens Barendregt et al. (2018) te maken kunnen hebben met het verschil in functie en opleiding tussen PJ-rapporteurs en reclasseringsmedewerkers.

1.3 Knelpunten bij het screenen van jongvolwassenen

Onderzoek naar toepassing van het ASR en naar de wegingslijsten bestaande uit een procesevaluatie naar de implementatie van het ASR (Barendregt et al., 2018)¹⁴, een onderzoek naar de kenmerken van

¹⁴ Dataverzameling bestond uit interviews met 62 praktijkprofessionals van het OM, de 3RO, het NIFP, de rechterlijke macht, justitiële jeugdinstituten en de jeugdreclassering.

de doelgroep (Prop et al., 2018)¹⁵ en een onderzoek naar het begrip van de ‘onvoltooide ontwikkeling’ in de toepassing van het ASR (Spanjaard et al., 2020)¹⁶ tonen aan dat verschillende knelpunten bestaan bij het gebruik van de screeningsinstrumenten en het in kaart brengen van de ontwikkeling van jongvolwassenen in de toepassing van het ASR. Allereerst is geen onderzoek uitgevoerd naar de validiteit en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de verschillende wegingslijsten, waardoor onbekend is in hoeverre de wegingslijsten valide en betrouwbaar zijn (Prop et al., 2018; Barendregt et al., 2018).

Het tweede knelpunt heeft betrekking op het concept ‘onvoltooide ontwikkeling’ in de screeningsinstrumenten. Recentelijk onderzoek naar het concept ‘onvoltooide ontwikkeling’ laat zien dat het beter is om van een ‘achterlopende ontwikkeling’ te spreken (zie ook paragraaf 3.2.1). De ‘achterlopende ontwikkeling’ kan geoperationaliseerd worden aan de hand van verschillende ontwikkelingsdimensies: “aspecten van psychosociaal functioneren waarbinnen zich bepaalde veranderingen kunnen voordoen. Deze ‘biopsychosociale’ veranderingen hebben invloed op de gedachten, de gevoelens en het gedrag van een adolescent in verschillende omstandigheden” (Spanjaard et al., 2020, p. 24). Op basis van de wetenschappelijke literatuur, een wetenschapspanel en expertfora bestaande uit praktijkdeskundigen hebben Spanjaard en collega’s (2020) onderscheid gemaakt tussen dertien ontwikkelingsdimensies die te plaatsen zijn in vier categorieën. De eerste categorie – cognitieve en adaptieve vaardigheden – bestaat uit a) verstandelijk functioneren, b) cognitieve flexibiliteit en c) planning en besluitvorming. De tweede categorie – sociale vaardigheden – omvat a) communicatieve vaardigheden, b) weerstand bieden aan de invloed van anderen en c) relaties opbouwen en onderhouden. Morele ontwikkeling gaat in op a) perspectief nemen, b) moreel redeneren (zonder denkfouten), c) empathie tonen en d) schuld en schaamte. De laatste categorie – zelfcontrole – bestaat uit a) emotieregulatie, b) impulscontrole en c) controle over sensatie zoeken. Deze categorieën en dimensies verschillen van de (contra-)indicaties die op dit moment zijn opgenomen in de screeningsinstrumenten. Enerzijds doordat een aantal (contra-)indicaties niet terugkomen in de ‘ontwikkelingsdimensies’ beschreven door Spanjaard et al. (2020) en anderzijds doordat verschillende dimensies omschreven door Spanjaard et al. (2020) niet behoren tot de inhoud van de huidige screeningsinstrumenten. Hierdoor zouden de huidige screeningsinstrumenten onvoldoende aansluiten bij de bedoeling van het ASR en de taak van de gedragsdeskundigen en de

¹⁵ Literatuurstudie waarbij de ASR-groep vergeleken werd met 1) een groep jongvolwassenen die op hetzelfde moment werden gesanctioneerd volgens het volwassenenstrafrecht en 2) een historische vergelijkingsgroep van jongvolwassenen die voor de invoering van het ASR gesanctioneerd werden met een jeugdsanctie.

¹⁶ Gebruik van de actuele wetenschappelijke inzichten met betrekking tot het concept onvoltooide ontwikkeling alsmede gebruik van verschillende expertfora om te bepalen op welke manier de screening van jongvolwassenen verbeterd kan worden.

reclasseringswerkers, namelijk het opstellen van een advies waarbij zij een uitspraak dienen te doen over de persoon van de dader, waarbij een centrale plek bestaat voor de ‘achterlopende ontwikkeling’. Door het opnemen van de verschillende contra-indicaties is het volgens Spanjaard et al. (2020) moeilijker de focus te richten op de vraag wat een jongvolwassene nodig heeft om zich verder te ontwikkelen en recidive te voorkomen. Er wordt dan ook aangeraden om in een nieuw wegingsinstrument geen gebruik te maken van contra-indicaties en factoren die zich niet richten op de ontwikkeling, wat gesteund wordt door de verschillende ketenpartners (Spanjaard et al., 2020). Dit betekent niet dat deze factoren, die mogelijk een rol kunnen spelen bij de uiteindelijke beslissing over de toepassing van het ASR, niet meegenomen kunnen worden. Het staat uitvoerende professionals vrij om aandacht te geven aan deze factoren.

Een derde knelpunt heeft betrekking op complicaties bij de beoordeling van de items omtrent de ‘pedagogische beïnvloedbaarheid’ en ‘pedagogische moeilijkheden’ die in de huidige instrumenten terugkomen. Bij de advisering of besluitvorming over de toepassing van het ASR, is het belangrijk om te beoordelen of de jongvolwassene zich kan ontwikkelen binnen een pedagogische context (Spanjaard et al., 2020). Uit het onderzoek van Spanjaard et al. (2020) blijkt dat volgens praktijkprofessionals de items met de huidige formulering en toelichting moeilijk te beantwoorden zijn en dat het dus wenselijk is dat deze geherformuleerd worden.

Het vierde knelpunt gaat in op het centraal stellen van de uitvoerende professionals bij de advisering over de toepassing van het ASR. De uitvoerende professionals verschillen van elkaar in kennis en kunde (Menger, 2017; Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2021). Achtergrondkennis en ervaring van de praktijkprofessionals lijken bepalend te zijn bij de inschatting van de ‘onvoltooide ontwikkeling’ van een jongvolwassene en de manier waarop dit meeweegt bij het opstellen van een advies. Praktijkprofessionals met een jeugdspecialisatie zouden beter bekend zijn met de ontwikkelingspsychologische processen en de mogelijkheden binnen het JSR (Prop et al., 2018; Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2021). Alhoewel de screeningsinstrumenten handvatten bieden, kunnen door de hantering van verschillende definities bij de screeningsinstrumenten verschillen optreden tussen adviezen afkomstig van verschillende ketenpartners (Spanjaard et al., 2020). Hiernaast beschrijven Prop et al. (2018) dat de ketenpartners zelf geen nadere invulling hebben gegeven aan de doelgroepbepaling. Het centraal stellen van de uitvoerende professional bij de advisering over toepassing van het ASR, de afwezigheid van specifieke doelgroepbepaling en de verschillen in kennis en achtergrond van professionals kunnen mogelijk een risico vormen voor rechtsgelijkheid bij de advisering over het ASR (Prop et al., 2018).

Een vijfde knelpunt heeft betrekking op de toepasbaarheid van de screeningsinstrumenten op de verschillende momenten in het strafproces. De hoeveelheid informatie die beschikbaar is aan de ZSM-tafel is minder uitgebreid dan de hoeveelheid informatie die beschikbaar is tijdens advisering bij het vroeghulponderzoek door de 3RO en/of het voorgeleidingsconsult door het NIFP. Tegelijkertijd is de informatie die hier beschikbaar is, minder uitgebreid dan de hoeveelheid informatie bij het opstellen van een advies voor de terechtzitting. Bovendien hebben gedragsdeskundigen vanwege de aard van hun vak meer achtergrondkennis over de ontwikkelingsfasen waarmee jongvolwassenen te maken krijgen. Uit onderzoek van Barendregt et al. (2018) blijkt dat in de eerste fase van het proces een belangrijke taak aan de officier van justitie wordt toegekend doordat deze een voorsortering kenbaar dient te maken bij de voorgeleiding, waardoor vroeg in het strafproces een selectie wordt gemaakt van jongvolwassenen die in aanmerking komen voor een jeugdsanctie. Ondanks de beperkte informatie die dan beschikbaar is, wordt van het pad dat dan wordt ingeslagen, nauwelijks meer afgeweken. Het is onduidelijk of hierdoor jongvolwassenen gemist worden, die volgens een gedragsdeskundige meer gebaat zou zijn bij een sanctie en/of maatregel uit het JSR.

Naast de knelpunten die expliciet betrekking hebben op de screeningslijsten die gebruikt worden door de ketenpartners blijkt uit onderzoek van Barendregt et al. (2018) dat ook rekening gehouden moet worden met andere knelpunten. Uit interviews met het OM blijkt dat bij reguliere officieren van justitie bekendheid met het ASR ontbreekt. Jeugdofficieren van justitie die wel bekend zijn met het ASR geven aan dat het voor hen een lastige taak is om bij de voorgeleiding al een voornemen over de voorsortering van een eventuele toepassing van het JSR kenbaar te maken, omdat er nog niet altijd een vroeghulrapportage van de reclassering beschikbaar is. Hiernaast wordt het voornemen om het JSR te vorderen door sommige officieren van justitie ervaren alsof er geen weg meer terug is, wat terughoudendheid in de hand werkt omdat binnen het jeugdstrafproces het 'schorsen, tenzij' principe geldt. Verder wordt terughoudendheid in de hand gewerkt bij ernstige feiten, waarbij vergelding een belangrijker strafdoel wordt, omdat binnen het JSR een MAX van twee jaar jeugddetentie geldt. Afsluitend geven verschillende officieren van justitie aan dat het niet altijd lukt om de juiste zorg en begeleiding via het JSR te organiseren, waardoor het bij toepassing van het JSR niet mogelijk is om de juiste zorg of begeleiding te financieren of een geschikte behandelplek te vinden.

Verder blijkt uit de interviews met de reclasseringsmedewerkers dat het maken van een jeugdstrafrechtadvies tijdrovender is dan het opstellen van een volwassenstrafrechtadvies, hiernaast blijkt dat zij het lastiger vinden een uitvoerbaar plan van aanpak te maken wanneer sprake is van een jeugdstrafrechtadvies bij jongvolwassenen (Barendregt et al., 2018).

1.4 Een nieuw breed toepasbaar wegingsinstrumentarium

Screeningsinstrumenten ontwikkeld door verschillende ketenpartners hanteren verschillende items en definities, bevatten meerdere (contra-)indicaties die in tegenspraak zijn met (de bedoeling van) de wet en bevatten lastig te beantwoorden items omtrent het responsiviteitsvraagstuk. Verschillende onderzoeken bevelen dan ook aan om één concrete wegingslijst te ontwikkelen, waardoor de verschillende ketenpartners dezelfde wegingscriteria met gelijklopende definities hanteren en dezelfde taal gaan spreken (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020).

De doelstelling van dit rapport is om op basis van de beschikbare onderzoeken, waarbij wordt ingegaan op het gebruik van de wegingslijsten in het ASR, een herziend wegingsinstrumentarium te ontwikkelen dat door de verschillende ketenpartners te gebruiken is bij de advisering over de toepassing van het ASR bij jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Ten behoeve van dit onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Op welke manier kunnen de onderzoeksresultaten en aanbevelingen van bestaand wetenschappelijk onderzoek toegepast worden in een herziend Wegingsinstrumentarium ASR?
- Welke aanpassingen aan het herziend Wegingsinstrumentarium ASR worden voorgesteld door een werkgroep van wetenschappers en een werkgroep van praktijkvertegenwoordigers, voordat het Wegingsinstrumentarium ASR in de praktijk geïmplementeerd kan worden?
- Wat is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het Wegingsinstrumentarium ASR
- In hoeverre is het Wegingsinstrumentarium ASR toepasbaar in de praktijk, zoals beoordeeld door praktijkprofessionals?

2. Methoden

Het onderzoeksrapport bestaat uit drie verschillende onderdelen. Het eerste onderdeel gaat in op de ontwikkeling van concept Wegingsinstrumentarium ASR versie 1.0 op basis van onderzoeksresultaten en aanbevelingen van bestaand wetenschappelijk onderzoek. Het tweede onderdeel gaat in op het voorleggen van conceptversie 1.0 aan uitvoerende professionals door middel van focusgroepen om inzicht te verkrijgen in de bruikbaarheid van het instrument. Resultaten werden verwerkt en conceptversie 2.0 werd opgesteld. Het derde onderdeel betreft de toetsing van de bruikbaarheid van conceptversie 2.0 in de praktijk en de beoordeling van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Hiertoe werd een pilot uitgezet en een vignettenstudie uitgevoerd. Afsluitend werd op basis van deze resultaten conceptversie 2.0 aangepast en verder verfijnd tot het Wegingsinstrumentarium ASR.

Bij de ontwikkeling van de concepten en het Wegingsinstrumentarium ASR werden de onderzoekers begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit vier wetenschappers op de terreinen van (bio)psychosociale ontwikkeling van jongvolwassenen, risicotaxatie van jongvolwassen delinquenten en justitiële jeugdinterventies (zie bijlage 2). Hiernaast werd bijeengekomen met contactpersonen van projectgroep *Verbetertraject ASR* van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (MJenV), de 3RO, het NIFP, het OM, de rechterlijke macht (ZM) en de RvdK (zie bijlage 3).¹⁷ Hiernaast werd waar nodig met de individuele ketenpartners bijeengekomen wanneer vanuit de onderzoekers of vanuit de ketenpartners behoefte was aan meer contact. In de volgende paragrafen zal voor elk onderdeel van het onderzoeksrapport de methoden toegelicht worden.

2.1 Ontwikkeling van een concept instrument op basis van wetenschappelijk onderzoek

De eerste onderzoeksvraag had betrekking op de manier waarop de onderzoeksresultaten en aanbevelingen van bestaand wetenschappelijk onderzoek toegepast konden worden in een herziend Wegingsinstrumentarium ASR. Bij de vormgeving van het instrument werd aandacht gegeven aan het beoogde doel, de items die opgenomen moesten worden, de helderheid en hanteerbaarheid van deze items en de structuur.

¹⁷ Met de verschillende ketenpartners werd op verschillende momenten bijeengekomen. In totaal werden 3 bijeenkomsten georganiseerd. Bij de eerste bijeenkomst werden het OM en de ZM apart gesproken, omdat zij niet aanwezig konden zijn. Bij de derde bijeenkomst was de RvdK niet aanwezig, omdat zij niet zelfstandig met het Wegingsinstrumentarium ASR aan de slag zullen gaan.

Bij de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR werden rapporten die behoren tot de Evaluatie ASR van het WODC (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Prop & Van der Laan, 2024; Van der Laan et al., 2016; Van der Laan et al., 2021), onderzoeksrapporten die betrekking hebben op de ontwikkeling en evaluatie van de wegingslijsten ten tijde van de intrede van het ASR (Buysse & Scherders, 2015; Vogelvang & Kempes, 2014; Vogelvang & Kempes, 2015) en het onderzoeksrapport “Achterlopende ontwikkeling” geschreven door Spanjaard en collega’s (2021) als uitgangspunt genomen. Op basis van verschillende rapporten werd per subonderdeel (doel, items, structuur) de huidige situatie en de aanbevelingen voor een herziend Wegingsinstrumentarium ASR beschreven. Op basis van deze informatie werd concept 1.0 ontwikkeld.

Bij de ontwikkeling van het concept 1.0 werd één keer bijeengekomen met de vier wetenschappers, die toezicht hielden op de wetenschappelijke kwaliteit van het Wegingsinstrumentarium ASR. Hiernaast kwam de projectgroep *Verbetertraject ASR* een keer bijeen, waarmee aansluiting gezocht werd bij de behoeften vanuit de praktijk. Op basis van de feedback van de begeleidingscommissie en de projectgroep werd gezocht naar aanvullende wetenschappelijke literatuur in verschillende databases als *PubMed*, *JSTOR*, *Google Scholar* en *Scopus*.

2.2 Ontwikkeling van een tweede concept Wegingsinstrumentarium ASR, gebaseerd op focusgroepen

Concept 1.0 werd voorgelegd aan focusgroepen bestaande uit vertegenwoordigers van de 3RO, RvdK, OM, NIFP en ZM. Doel van de focusgroepen betrof het inzichtelijk maken van de helderheid van de items, de verwachte bruikbaarheid van de items en de bruikbaarheid van het instrument als geheel.

2.2.1 Deelnemers

Bij het benaderen van potentiële deelnemers werd gebruik gemaakt van *purposive* en *convenience* steekproefmethoden (Etikan et al., 2015).¹⁸ Voor iedere organisatie betrof de doelpopulatie medewerkers die direct (ZM, 3RO, NIFP, OM) of indirect (RvdK) het instrument zullen gaan toepassen. Hiertoe werd een diverse groep medewerkers geworven, die in verschillende mate ervaring hadden met de advisering over het ASR en die werkzaam waren in verschillende regio’s. Hiernaast gold voor

¹⁸ Een *purposive* steekproefmethode is een niet-willekeurige steekproefmethode waarbij de onderzoeker bewust deelnemers selecteert die bepaalde kenmerken of kwaliteiten bezitten die relevant zijn voor het onderzoek. Dit gaat in op de doelpopulatie. *Convenience* steekproefmethoden hebben betrekking op het selecteren van deelnemers op basis van beschikbaarheid voor de onderzoeker.

reclasseringswerkers dat zij werkzaam waren bij verschillende reclasseringsorganisaties. Voor PJ-rapporteurs gold dat zowel psychiaters als psychologen geworven werden. Hiernaast werd bij de werving van PJ-rapporteurs, rechters en officieren van justitie gepoogd zowel professionals met als zonder een specialisatie jeugd te includeren. Verder werd bij het OM en de ZM de doelpopulatie aangevuld door medewerkers die anderszins betrokken waren bij de advisering over het ASR, bijvoorbeeld vanuit beleid. De potentiële deelnemers werden in samenwerking met de contactpersonen van de projectgroep *Verbetertraject ASR* geworven. Naast de *purposive* steekproefmethoden, werd bij het benaderen van potentiële deelnemers vanwege praktische overwegingen (waaronder de beschikbare tijd voor het onderzoek, afhankelijkheid van contactpersonen, toestemming en beschikbaarheid van deelnemers) gebruik gemaakt van *convenience* steekproefmethoden. Wanneer potentiële deelnemers aangaven niet aanwezig te kunnen zijn bij de eerste focusgroep, werd een tweede bijeenkomst gepland. Hierdoor verschilt het aantal deelnemers per bijeenkomst en het aantal deelnemers per organisatie. Uiteindelijk werden, in samenwerking met de contactpersonen van de projectgroep *Verbetertraject ASR*, 38 deelnemers geworven (zie tabel 1).

2.2.2 Design

Bij de organisatie van de focusgroepen werd gestreefd naar fysieke bijeenkomsten. Vanwege verschillen in werkwijzen tussen regio's (Barendregt et al., 2018; Menger, 2017) werd besloten participanten uit verschillende regio's te benaderen, hierdoor bleek het door de reistijd niet mogelijk om alle focusgroepen op fysieke locatie te organiseren. Wanneer een fysieke bijeenkomst niet mogelijk was, werd gekozen voor een compleet onlinefocusgroep via *Teams* of *WebEx*, zodat een sfeer gecreëerd werd waarin alle deelnemers op gelijke voet aan het gesprek konden deelnemen (zie tabel 1).

Alvorens de deelnemers deelnamen aan de focusgroep werd aan hen gevraagd een *informed consentformulier* en een vragenlijst (zie bijlage 4 en 5) in te vullen. In de vragenlijst werd gevraagd naar een aantal demografische gegevens van de deelnemer en hun eerste indruk over de door hen te gebruiken wegingslijst. Op deze manier werd gepoogd om de deelnemers onafhankelijk van elkaar een standpunt in te laten nemen over het concept wegingsinstrumentarium. Wanneer een deelnemer voorafgaand aan de focusgroep de gevraagde documenten niet had opgestuurd, werd aan de deelnemer mondeling toestemming gevraagd en gevraagd het *informed consentformulier* op een later moment in te leveren.

Tabel A Frequentietabel Deelnemers Focusgroepen

	Aantal deelnemers 3RO (N = 12) n (locatie)	Aantal deelnemers NIFP (N = 9) n (locatie)	Aantal deelnemers OM (N = 4) n (locatie)	Aantal deelnemers ZM (N = 7) n (locatie)	Aantal deelnemers RvdK (N = 6) n (locatie)
Aantal deelnemers focusgroep					
1	10 (online)	4 (fysiek)	4 (online)	4 (online)	6 (online)
2	2 (online)	5 (fysiek) ^a		3 (online)	
	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)
Geslacht					
Man	8,3 (1)	44,4 (4)	75,0 (3)	0,0 (0)	66,7 (4)
Vrouw	91,7 (11)	55,6 (5)	25,0 (1)	100,0 (7)	33,3 (2)
Hoeveelheid ervaring					
< 5 jaar	25,0 (3)	0,0 (0)	0,0 (0)	14,3 (1)	40,0 (2) ^b
5 - 10 jaar	25,0 (3)	44,4 (4)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
> 5 jaar	50,0 (6)	55,6 (5)	100,0 (4)	85,7 (6)	60,0 (3)
Regio					
Zuid	41,7 (5)	11,1 (1)	0,0 (0) ^b	0,0 (0)	16,7 (1)
Zuidwest	8,3 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	28,6 (2)	16,7 (1)
Oost	16,7 (2)	0,0 (0)	0,0 (0)	28,6 (2)	16,7 (1)
Midden-noord	16,7 (2)	11,1 (1)	0,0 (0)	28,6 (2)	33,3 (2)
Noordwest	16,7 (2)	22,2 (2)	100,0 (3)	0,0 (0)	16,7 (1)
Meerdere regio's/ landelijk	0,0 (0)	55,6 (5)	0,0 (0)	14,3 (1)	0,0 (0)
Organisatie					
SVG	41,7 (5)				
LdH	33,3 (4)				
RN	25,0 (3)				
Discipline					
Psycholoog		66,7 (6)			
Psychiater		33,3 (3)			
Soort setting					
Ambulant		33,3 (3)			
Klinisch		33,3 (3)			
Ambulant en Klinisch		33,3 (3)			
Soort registratie					
Volwassen		0,0 (0)			
Jeugd		44,4 (4)			
Dubbel		55,6 (5)			
Functie bij het OM					
Officier van justitie			75,0 (3)		
Jeugdofficier van justitie			25,0 (1)		
Soort Rechter					
Kinderrechter				28,6 (2)	
Rechter				42,9 (3)	
Juridisch medewerker/ Juridisch adviseur				28,6 (2)	

^a Een respondent was niet meer in de gelegenheid om fysiek aan te sluiten en belde online in via een telefoonverbinding.

^b Missende waarde = 1.

De focusgroepen werden geleid door de junior onderzoeker en duurden ongeveer twee uur. Met de deelnemers werd afgesproken dat zij de volledige twee uur aanwezig zouden zijn, waardoor sprake was van een synchrone focusgroep (Tates, 2010). Echter, vanwege technische problemen sloot bij focusgroep 1 met de reclasseringswerkers een reclasseringswerker later aan. Hiernaast was bij dezelfde focusgroep sprake van wat uitloop, waardoor enkele deelnemers niet aanwezig waren bij het laatste deel van de discussie.

Om te zorgen dat tijdens de verschillende focusgroepen dezelfde onderwerpen werden aangesneden, werd gebruik gemaakt van een topiclijst (zie bijlage 6 voor een overzicht van de thema's). Binnen de topiclijsten werd onderscheid gemaakt tussen de verschillende wegingslijsten die de verschillende organisaties op de verschillende momenten in het strafproces konden gebruiken. Tijdens de focusgroepen werden door verschillende deelnemers punten aangedragen die niet in de topiclijst waren opgenomen. Deze punten stonden los van de inhoud van het Wegingsinstrumentarium ASR en hadden voornamelijk betrekking op andere knelpunten bij de advisering of besluitvorming rondom de toepassing van het ASR. Gezien de gedeelde bezorgdheid van de verschillende deelnemers over deze knelpunten en de invloed van deze knelpunten op de advisering over het al dan niet toepassen van het ASR, besloot de junior onderzoeker hier ruimte voor te geven. De vele knelpunten en de grote hoeveelheid items die tijdens de focusgroepen besproken werden, leidden ertoe dat niet alle thema's diepgaand behandeld konden worden binnen de beschikbare tijd. Wanneer bij een specifieke ketenpartner meerdere focusgroepen werden gehouden, zorgde de junior onderzoeker ervoor dat in de tweede focusgroep meer aandacht werd besteed aan de thema's die in de eerste focusgroep minder diepgaand aan bod waren gekomen. Van de verschillende focusgroepen werd het geluid opgenomen. De opnames werden na afloop verbatim getranscribeerd, waarna de data met behulp van ATLAS.ti¹⁹ werd geanalyseerd.

2.2.3 Analyse

Binnen ATLAS.ti werd gebruik gemaakt van een thematische analyse om inzicht te verkrijgen in de opvattingen van de professionals (Castleberry & Nolen, 2018; Lochmiller, 2021). Door de junior onderzoeker werd allereerst gebruik gemaakt van analysetechnieken om de data zoek- en vindbaar te maken. Thematische codes, die werden gevormd op basis van de topiclijst, werden gebruikt om op deductieve manier naar de data te kijken. Vervolgens werd de data op inductieve manier gecodeerd door gebruik te maken van open codes, tijdens deze fase werden de punten die voornamelijk

¹⁹ Versie 25.0.0.32864

betrekking hadden op de knelpunten gecodeerd (Evers, 2015; Van Staa & Evers, 2010). Prefixen werden gebruikt om onderscheid aan te duiden tussen 1) thematische codes en open codes, 2) actoren (ZM, OM, 3RO, NIFP) en 3) respondentnummers (Evers, 2015). Na de toepassing van de verschillende analysetechnieken werden de thematische en open codes in ATLAS.ti geplaatst in een netwerk. Op basis van de visualisatie konden de verschillende codes gegroepeerd worden tot categorieën, die samengevoegd konden worden in thema's (Bouabid, 2020; Evers, 2015; Lochmiller, 2021; Van Staa & Evers, 2010). Deze thema's richtten zich op 1) de bruikbaarheid en helderheid van de items die betrekking hebben op een achterlopende ontwikkeling, 2) de bruikbaarheid en helderheid van de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, 3) knelpunten die betrekking hebben op het herziend Wegingsinstrumentarium ASR, 4) additionele knelpunten bij de advisering over het ASR.

2.2.4 Aanpassing concept 1.0

Bij het beschrijven van de resultaten werd de feedback, die tijdens de focusgroepen naar voren kwam, genoteerd. Deze feedback werden besproken met de mede onderzoekers en de begeleidingscommissie. Tijdens deze bijeenkomsten werd besproken op welke manier de resultaten verwerkt konden worden bij het vormgeven van het tweede concept, waarbij de wetenschappelijke basis van het instrument behouden werd. Hiernaast werden de resultaten besproken met de projectgroep *Verbetertraject ASR*.

2.3 Pilot en vignettenstudie Wegingsinstrumentarium ASR

Na het vormen van het tweede concept werd een pilot en vignettenstudie uitgezet. De pilot diende ertoe inzicht te verkrijgen in de bruikbaarheid en validiteit van het Wegingsinstrumentarium ASR in de praktijk. De vignettenstudie onderzocht de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IBB). In paragraaf 2.3.1 zal worden ingegaan op de pilot. In paragraaf 2.3.2 zal de methode van de vignettenstudie worden toegelicht.

2.3.1 Pilotstudie Wegingsinstrumentarium ASR

Tijdens de pilot hebben verschillende professionals het wegingsinstrument toegepast in de praktijk. Binnen de pilot kon onderscheid gemaakt worden tussen vier 'sub-pilots': de pilot aan de ZSM-tafel, de pilot uitgevoerd door reclasseringswerkers, de pilot voor PJ-rapporteurs en de pilot voor rechter(s)-

(commissaris(sen)). Ter beantwoording van de onderzoeksvragen over de bruikbaarheid en validiteit van het Wegingsinstrumentarium ASR werd een *mixed-methods design* toegepast (Schoonenboom & Johnsen, 2017); specifiek een *concurrent embedded design*, waarbij kwalitatieve data de primaire bron vormden (Almeida, 2018).

Door middel van semigestructureerde interviews werd inzicht verkregen in de helderheid en hanteerbaarheid van de items, bruikbaarheid van de verschillende wegingslijsten, de validiteit van het instrument en knelpunten op basis van de ervaringen van professionals. Voorafgaand aan de interviews werden topiclijsten opgesteld om te waarborgen dat tijdens de verschillende interviews dezelfde thema's werden besproken (Evers, 2015). In overeenstemming met de focusgroepen werd voor elke organisatie een aparte topiclijst gemaakt, zodat de vragen aansloten bij de door de gebruikers te gebruiken wegingslijst (zie bijlage 7). Van de verschillende interviews werd het geluid opgenomen. De opnames werden na afloop door de stagiaire die bij het project betrokken was verbatim getranscribeerd, waarna de data met behulp van ATLAS.ti werd geanalyseerd.²⁰ Ter aanvulling op de kwalitatieve data werd kwantitatieve data verzameld om meer inzicht te krijgen in de bruikbaarheid van de wegingslijsten en de resultaten van de interviews verder te duiden. Door kwalitatieve en kwantitatieve datamethoden te combineren, werd triangulatie bevorderd en konden de resultaten vanuit verschillende perspectieven worden geanalyseerd, wat de validiteit en betrouwbaarheid vergrootte (Tariq & Woodman, 2013).

2.3.1.1 Design en deelnemers pilot aan de ZSM-tafel

De pilot aan de ZSM-tafel werd georganiseerd op de locaties Amsterdam en Deventer. In overleg met de contactpersonen van het OM en de 3RO werd voor deze twee locaties gekozen, zodat zowel een regio in West-Nederland als een regio uit Oost-Nederland werd geïncludeerd. Via de contactpersonen van het OM en de 3RO werd contact gesloten met de coördinatoren van beide ZSM-locaties en werden de data waarop de pilot kon plaatsvinden vastgesteld. De pilotdagen vonden plaats in februari en maart 2025.

Alvorens de dagdienst op de locaties begon, werden de deelnemers fysiek geïnformeerd over het wegingsinstrumentarium. Zij kregen mondeling toelichting over het doel van het nieuwe Wegingsinstrumentarium ASR, de items van de QuickScan en het gebruik van de QuickScan.²¹ In

²⁰ Maaike van der Kramer: masterstudente Forensische Criminologie aan Universiteit Leiden.

²¹ Het Wegingsinstrumentarium ASR dat in de pilot getest wordt bestaat uit vier wegingslijsten. De QuickScan kan gebruikt worden aan de ZSM-tafel. De QuickScan 2.0 kan gebruikt worden door de rechterlijke macht. De Screeningslijst kan gebruikt worden door de 3RO en het NIFP. Afsluitend kan het NIFP ook gebruik maken van het Verdiepend onderzoek.

tegenstelling tot de pilot met de reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs werd er niet gebruik gemaakt van de NIFP-academie en een onlinetraining van twee uur, hier zijn verschillende redenen voor. Het eerste verschil tussen de pilot aan de ZSM-tafel en de pilot voor de reclasseringswerkers en de PJ-rapporteurs betrof de spreiding van deelnemers. Deelnemers aan de ZSM-locatie waren allemaal gelijktijdig op dezelfde fysieke locatie aanwezig, waardoor de toelichting op de QuickScan fysiek georganiseerd kon worden. Het tweede verschil betrof de grootte van de wegingslijst. De QuickScan telde 5 items, terwijl de Screeninglijst en het Verdiepend onderzoek 17 items bezaten. Hierdoor duurde de toelichting van het te gebruiken instrument aanzienlijk korter. Een derde verschil met de training voor de reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs betrof de bespreking van een vignet. Doordat een half uur beschikbaar was voor de toelichting van het Wegingsinstrumentarium ASR en vanwege de kleine groep deelnemers die aanwezig was, werd ervoor gekozen de items uitgebreid één voor één door te nemen en uitgebreid voorbeelden te geven. Bij navraag bleek dit voldoende voor de deelnemers om aan de slag te gaan met de QuickScan.

Na de training werd ook de medewerker van de RvdK ingelicht over de pilot, zodat deze wist dat hij of zij vragen kon verwachten van de reclasseringswerker die wellicht anders ingestoken werden dan gewoonlijk. Tijdens de dienst werd bij iedere 18 tot 23-jarige, wanneer deze door de 3RO of door het OM behandeld moest worden, de QuickScan ingevuld. Doordat de 3RO en het OM niet altijd binnen eenzelfde dienst voldoende informatie hadden om de jongvolwassene te beoordelen, werd bij sommige jongvolwassenen de QuickScan enkel ingevuld door een medewerker van het OM ($n = 3$) of door de 3RO ($n = 8$). Bij 4 jongvolwassenen werd de QuickScan ingevuld door zowel een medewerker van het OM als de 3RO. Verder werd voor iedere casus het indexdelict, de leeftijd van de verdachte ten tijde van het ten laste gelegde, het geslacht van de verdachte en het BVH-nummer genoteerd. Door notatie van het BVH-nummer konden de QuickScans die betrekking hadden op dezelfde jongvolwassene aan elkaar gekoppeld worden.

Tijdens de shift werd gebruikt gemaakt van de onderzoeksmethode participerende observatie (Bijleveld & Van der Geest., 2021). De junior onderzoeker hield nauw contact met de deelnemers. Wanneer een ASR-zaak op de monitor verscheen werd de onderzoeker ingelicht. De deelnemers vulden vervolgens zelfstandig de QuickScan in. De onderzoeker keek mee op welke manier dit gebeurde. Nadat de QuickScan was ingevuld werd aan de deelnemer gevraagd waarom ze welke keuzes hadden gemaakt, hiervan werden schriftelijke aantekeningen gemaakt.

Aan het eind van de shift werden de deelnemers die een ASR-zaak hadden beoordeeld (gezamenlijk) geïnterviewd. Niet alle getrainde deelnemers hadden aan het eind van de werkshift een ASR-zaak beoordeeld.²² Deze deelnemers werden geëxcludeerd uit de pilot en niet geïnterviewd.

Afhankelijk van de dienstitijden van de deelnemers die wel een ASR-zaak hadden beoordeeld, werd per pilotdag bepaald of een individueel of gezamenlijk interview gehouden werd. Door het gezamenlijke interview konden de verschillende visies, tegenstellingen en aanvullingen van de deelnemers inzichtelijk gemaakt worden. Alvorens besloten werd een gezamenlijk interview te houden met de deelnemers, werd aan de deelnemers toestemming gevraagd. Uiteindelijk werden dertien deelnemers geïnterviewd (OM = 8, 3RO = 5). Zeven deelnemers namen deel aan een gezamenlijk interview. Het eerste gezamenlijke interview bestond uit 2 deelnemers vanuit het OM en 1 deelnemer vanuit de 3RO, het tweede interview bestond uit 1 deelnemer vanuit het OM en 1 deelnemer vanuit de 3RO, het derde interview bestond uit 2 deelnemers vanuit het OM. Met zes deelnemers werd een individueel interview afgenomen, één hiervan vond vanwege persoonlijke omstandigheden van de deelnemer online plaats op een later tijdstip.

2.3.1.2 Deelnemers pilot 3RO, NIFP, ZM

In overeenstemming met de focusgroepen werd bij het benaderen van potentiële deelnemers gebruik gemaakt van *purposive* en *convenience* steekproefmethoden (Etikan et al., 2015). De doelpopulatie betrof medewerkers die in een periode van anderhalf á drie maanden meerdere opdrachten zouden krijgen een adviesrapportage op te stellen (3RO en NIFP) of een besluit zouden moeten maken (ZM) over de toepassing van het ASR.

Met betrekking tot reclasseringswerkers en rechters werd in samenwerking met de contactpersonen van de 3RO en ZM van de projectgroep *verbetertraject ASR* een diverse groep deelnemers geworven. Binnen de 3RO werd op zoek gegaan naar reclasseringswerkers die in verschillende mate ervaring hadden met het ASR, werkzaam waren in verschillende regio's en bij verschillende reclasseringsorganisaties. Met betrekking tot de ZM werd op zoek gegaan naar rechter-commissarissen en rechters terechtzitting, die in overeenstemming met de reclasseringswerkers verschilden in de hoeveelheid ervaring met het ASR en werkzaam waren in verschillende regio's.

De doelpopulatie PJ-rapporteurs werd ten opzichte van de reclasseringswerkers verbreed. De doorlooptijd van PJ-rapportages bedraagt 6 weken voor een ambulante rapportage en 10 weken voor

²² Op één pilotdag waren geen ASR-zaken beschikbaar op de verdachtenmonitor. Met de deelnemer van het OM en de deelnemer van de 3RO werd geen interview afgenomen.

een klinische rapportage, waardoor verschillende PJ-rapporteurs aangaven niet te kunnen voldoen aan de vereiste hoeveelheid rapportages. Daarom werd ervoor gekozen PJ-rapporteurs te includeren die tijdens de pilotperiode of in retrospect in 2025 minimaal één PJ-rapportage over een jongvolwassene van 18 tot 23 jaar hadden opgesteld. Er werd onderzoek gedaan naar zowel psychologen als psychiaters, PJ-rapporteurs die rapporteerden in een ambulante en/of klinische setting en PJ-rapporteurs die als jeugd-, volwassen- of dubbelrapporteur geregistreerd stonden. Werving van respondenten liep via verschillende routes. Ten eerste werden PJ-rapporteurs benaderd via verschillende mailboxen van het NIFP, ten tweede werden folders verspreid op een congres voor PJ-rapporteurs in Davos (9 maart 2025), ten derde werden PJ-rapporteurs waarvan bekend was dat zij voorgeleidings- en trajectconsulten uitvoeren en affiniteit hebben met ASR-zaken persoonlijk uitgenodigd. Simultaan met de pilot werden PJ-rapporteurs getraind voor een uitgebreide vignettenstudie ter beoordeling van de IBB. Aan PJ-rapporteurs die hadden aangegeven wel te willen deelnemen aan de vignettenstudie, maar niet aan de pilot werd nogmaals gevraagd of zij deel wilden nemen aan de pilot.

Vanwege de praktische inclusiecriteria kan mogelijk sprake zijn van een selectiebias. Praktische inclusiecriteria bij de 3RO vereiste dat deelnemers in een periode van twee á drie maanden meerdere opdrachten zouden krijgen om een adviesrapportage op te stellen bij jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar. Hierdoor zouden de reclasseringswerkers die deelnamen aan de pilot mogelijk meer affiniteit hebben met het ASR dan de gemiddelde reclasseringswerker. Dit vermoeden werd bevestigd door de contactpersonen van de 3RO, waardoor de resultaten mogelijk niet generaliseerbaar zijn naar de bredere groep reclasseringswerkers. Ook bij gedragsdeskundigen kan vanwege de praktische inclusiecriteria, die vereisten dat deelnemers tijdens de gevraagde periode een rapportage over een ASR-casus hadden opgesteld en de bereidbaarheid van PJ-rapporteurs om mee te werken aan het onderzoek, sprake zijn van een selectiebias. Voor de rechters geldt dat zicht op een ASR-zitting kan bijdragen aan een selectiebias.

Uiteindelijk werden 15 reclasseringswerkers geworven. Verder gaven 15 PJ-rapporteurs aan dat zij deel wilden nemen aan de pilot. Vier van hen vielen uit, drie PJ-rapporteurs trokken zich terug vanwege prioritering van andere werkzaamheden en één PJ-rapporteur trok zich na het volgen van de training terug, omdat zij weerstand voelde tegen het gebruik van het nieuwe instrument, waardoor uiteindelijk 11 PJ-rapporteurs deelnamen aan de pilot. Hiernaast namen 9 rechters deel aan de pilot (zie tabel 2).

Tabel 2*Demografische Gegevens Deelnemers Pilot*

	Aantal deelnemers 3RO (N = 15) % (n)	Aantal deelnemers NIFP (N = 11) % (n)	Aantal deelnemers ZSM – OM (N = 8) % (n)	Aantal deelnemers ZSM – 3RO (N = 5) % (n)	Aantal deelnemers ZM (N = 9) % (n)
Geslacht					
Man	26,7 (4)	18,2 (2)	25,0 (2)	20,0 (1)	44,4 (4)
Vrouw	73,3 (11)	81,8 (9)	75,0 (6)	80,0 (4)	55,6 (5)
Hoeveelheid ervaring					
< 5 jaar	33,3 (5)	36,4 (4)	75,0 (6)	40,0 (2)	0,0 (0)
5 – 10 jaar	33,3 (5)	18,2 (2)	12,5 (1)	40,0 (2)	33,3 (3)
5 jaar	33,3 (5)	45,5 (5)	12,5 (1)	20,0 (1)	66,7 (6)
Regio					
Zuid	33,3 (5)	9,1 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	11,1 (1)
Zuidwest	26,7 (4)	9,1 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	11,1 (1)
Oost	13,3 (2)	18,2 (2)	37,5 (3)	40,0 (2)	11,1 (1)
Midden-noord	13,3 (2)	9,1 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	44,4 (4)
Noordwest	13,3 (2)	9,1 (1)	62,5 (5)	60,0 (3)	22,2 (2)
Meerdere regio's/ landelijk	0,0 (0)	45,5 (5)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Organisatie					
SVG	40,0 (6)			20,0 (1)	
LdH	33,3 (5)			0,0 (0)	
RN	26,7 (4)			80,0 (4)	
Discipline					
Psycholoog		63,6 (7)			
Psychiater		34,4 (4)			
Soort setting					
Ambulant		63,6 (7)			
Klinisch		9,1 (1)			
Ambulant en Klinisch		18,2 (2)			
Soort registratie					
Volwassen		27,3 (3)			
Jeugd		36,4 (4)			
Dubbel		36,4 (4)			
Functie bij het OM					
Parket Secretaris			12,5 (1)		
Adjunct OvJ			37,5 (3)		
OvJ			50,0 (4)		
Soort Rechter					
Rechter-commissaris					22,2 (2)
Rechter terechtzitting					44,4 (4)
Dubbel					33,3 (3)

2.3.1.3 Design pilot ZM, 3RO, NIFP

Voordat de deelnemers het Wegingsinstrumentarium ASR zouden gaan toepassen in de praktijk, werden zij middels webinars getraind in het Wegingsinstrumentarium ASR. Ook deelnemers die deelnamen aan de vignettenstudie volgden de webinars. De webinars voor de 3RO en het NIFP werden geleid door de junior onderzoeker en de PJ-rapporteur die betrokken waren bij het onderzoek, de webinars voor de rechters werden geleid door de junior onderzoeker. De webinars werden aangeboden via de NIFP-academie. Webinars voor de 3RO en het NIFP namen twee uur in beslag, de webinars voor de ZM namen vanwege het gebruik van een kortere wegingslijst een zo'n drie kwartier in beslag.

Voorafgaand aan de webinars ontvingen de deelnemers het concept "herziend Wegingsinstrumentarium ASR", een geschreven casus die was afgestemd op de organisatie en een *Informed consent* formulier.²³ Aan de deelnemers werd gevraagd om voorafgaand aan de webinar het concept en de casuïstiek door te lezen, en het *Informed consent* formulier in te leveren bij de onderzoekers. De webinars bestonden uit vier onderdelen. Ten eerste werd de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR toegelicht. Ten tweede werden de individuele items van de door de ketenpartner te gebruiken wegingslijst uitgelegd en werd ingegaan op welke manier de items beoordeeld en gewogen moesten worden bij het opstellen van een advies of de besluitvorming. Ten derde werden de items besproken aan de hand van de meegestuurde casuïstiek. Afsluitend werd de vignettenstudie en pilot toegelicht.

Voor de 3RO werden begin februari 2025 twee webinars georganiseerd, deze webinars werden respectievelijk door zeven en acht deelnemers gevolgd. Na het volgen van de webinar kregen de reclasseringswerkers tot dinsdag 11 maart 2025 de tijd om de Screeningslijst toe te passen op de vignetten voor de vignettenstudie. Dit stelde de reclasseringswerkers in staat om meer vertrouwd te raken met de items van de Screeningslijst, zodat tijdens de toepassing van de Screeningslijst in de praktijk gemakkelijker aandacht aan de items van de Screeningslijst besteed kon worden. De contactpersonen van de 3RO van *projectgroep verbetergroep ASR* gaven aan dat bij de reclasseringswerkers behoefte was aan bespreking van de ingevulde vignetten. In antwoord hierop werd een onlinebijeenkomst georganiseerd. Begin maart 2025 vond een online sessie van anderhalf uur plaats via Teams, waarin de vignetten besproken werden en de reclasseringswerkers de gelegenheid kregen om verduidelijking te vragen over de verschillende items.

²³ Het *Informed consent* formulier bevat dezelfde opbouw en inhoud als het formulier dat gebruikt werd voor de focusgroepen (zie bijlage 4). De onderdelen *doel van het onderzoek* en *onderzoeksprocedure* zijn afgestemd op de pilot.

Voor het NIFP werden in februari en maart 2025 webinars georganiseerd voor de zeven aanvankelijk geworven deelnemers. In april en juni 2025 werden tijdens webinars vier extra deelnemers geworven, zij zouden in eerste instantie uitsluitend deelnemen aan de vignettenstudie.

Voor de ZM werden twee webinars georganiseerd. Sommige rechters hadden problemen met registratie op NIFP-academie, vanwege deze reden werd ervoor gekozen de benodigde stukken op te sturen via de mail en de online webinars via WebEx te organiseren. Bij twee webinars waren meerdere deelnemers aanwezig, drie rechters volgden een één-op-één training omdat zij niet aanwezig konden zijn bij de geplande webinars. De rechters werden in maart en april 2025 getraind.

Na de webinar kregen de deelnemers de opdracht om bij elke 18 tot 23-jarige het Wegingsinstrumentarium ASR toe te passen in de praktijk, waarna met elke deelnemer een interview werd ingepland. Om de responsiviteit te vergroten werden de interviews online gehouden via WebEx. In overleg met een rechter en een PJ-rapporteur werd besloten het interview fysiek te laten plaatsvinden, zij waren ten tijde van het interview aanwezig in Utrecht waar ook de junior onderzoeker aanwezig was.

2.3.1.4 Data-analyse interviews

Binnen ATLAS.ti werd in overeenstemming met de focusgroepen gebruik gemaakt van een thematische analyse om inzicht te verkrijgen in de opvattingen van de professionals (Castleberry & Nolen, 2018; Lochmiller, 2021). Allereerst werd gebruik gemaakt van verschillende analysetechnieken om de data zoek- en vindbaar te maken. Thematische codes, die werden gevormd op basis van de topiclijst, werden gebruikt om op deductieve manier naar de data te kijken. Interviews met medewerkers aan de ZSM-tafel, reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs werden allereerst thematisch gecodeerd door zowel de junior onderzoeker als de stagiaire die betrokken waren bij het project.²⁴ Van elke subgroep werd het eerste transcript door beide onderzoekers onafhankelijk gecodeerd, besproken en is overeenstemming gezocht wat bijdroeg aan de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (Campbell et al., 2013). Vervolgens werden de transcripten opgedeeld en individueel gecodeerd, waarna controle door de andere onderzoeker plaatsvond. Tijdens het coderen werd gebruik gemaakt van theoretische, empirische en methodologische memo's om gedachten en voorlopige interpretaties vast te leggen. Om de betrouwbaarheid te waarborgen, vond wekelijks een bijeenkomst plaats waarin moeilijkheden, verschillen en memo's werden besproken. Op deze manier werd overeenstemming bereikt en gecontroleerd of beide onderzoekers op een consistente manier codeerden (Campbell et

²⁴ Vanwege de aflopende stageperiode konden de transcripten van de ZM niet door de stagiaire gescoord worden, waardoor de transcripten van de ZM enkel door de junior onderzoeker gescoord werden.

al., 2013). Vervolgens werd de data op inductieve manier gecodeerd door gebruik te maken van open codes (Evers, 2015; Van Staa & Evers, 2010). Bij het open coderen werd gebruik gemaakt van dezelfde werkwijze. Prefixen werden gebruikt om onderscheid aan te duiden tussen 1) thematische codes en open codes, 2) actoren (ZM, OM, 3RO, NIFP) en 3) de gebruikte wegingslijst (QS, QS2.0, SL, VO) (Evers, 2015).

Na de toepassing van de verschillende analysetechnieken werden voor elke 'sub-pilot' de thematische en open codes geplaatst in verschillende netwerken. Op basis van de visualisatie konden de verschillende codes gegroepeerd worden tot categorieën, die samengevoegd konden worden in thema's (Bouabid, 2020; Evers, 2015; Lochmiller, 2021; Van Staa & Evers, 2010). Deze thema's richtten zich op 1) de duur, 2) helderheid en hanteerbaarheid van de items, 3) bijdrage van de door de professional gebruikte wegingslijst aan het inzichtelijk maken van de achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een pedagogische context, 4) validiteit en betrouwbaarheid, 5) bijdrage van de door de professional gebruikte wegingslijst tijdens de verschillende stadia van het strafproces.

2.3.1.5 Data-analyse ingevulde wegingslijsten

De verschillende uitvoerende professionals pasten het Wegingsinstrumentarium toe bij verschillende casussen. Ingevulde wegingslijsten werden opgestuurd naar de junior onderzoeker en verzameld in SPSS (Versie 28.0.1.1 (15)). Beschrijvende statistieken werden uitgedraaid. Afhankelijk van de hoeveelheid ingevulde wegingslijsten werden de beschrijvende statistieken aangevuld met niet-parametrische testen. Hiervoor werd gekozen omdat de data niet normaal verdeeld waren.

2.3.2 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid Wegingsinstrumentarium ASR

2.3.2.1 Design

Ter beoordeling van de IBB werd een vignettenstudie uitgevoerd. Medewerkers van het OM, rechters, reclasseringswerkers en pro Justitia-PJ-rapporteurs pasten het herziend Wegingsinstrumentarium ASR toe op ieder drie vignetten. Deze vignetten bevatten een korte, zorgvuldige geschreven beschrijving van casus om de kernkenmerken van een realistische praktijkstudie te simuleren (Evans et al., 2015). Om de constructvaliditeit en externe validiteit te waarborgen, werden de vignetten gebaseerd op echte casussen (Bradbury-Jones et al., 2012; Evans et al., 2015). Bij het opstellen van de vignetten werd gekozen om casussen te includeren waarbij in de praktijk veel discussie bestond over de toepassing van het JSR of het VSR. Het doel van deze keuze was tweeledig. Allereerst is juist bij complexe casussen behoefte aan meer duidelijkheid en richtlijnontwikkeling. Simpele of eenduidige situaties waarin de

keuze voor de toepassing van het JSR of het VSR vanzelfsprekend was, zouden weinig nieuwe inzichten bieden en zou mogelijk voor een overschatting van de IBB kunnen zorgen. Ten tweede kon door het gebruik van complexe casussen de variatie in afwegingen, redeneringen en keuzes tussen respondenten inzichtelijk gemaakt worden. Hiertoe werd aan de deelnemers gevraagd de overwegingen te noteren waarop zij zich baseerden bij het invullen van de items. Deze inzichten werden gebruikt om de moeilijkheden van het instrumentarium in kaart te brengen en konden vervolgens gebruikt worden om het instrumentarium verder aan te scherpen.

Verder werd de constructvaliditeit, interne validiteit en externe validiteit gewaarborgd door de vignetten voor de verschillende ketenpartners aan te passen aan de hoeveelheid informatie die voor hen beschikbaar was (Evans et al., 2015). Het OM, de reclassering aan de ZSM-tafel en de rechterlijke macht ontvingen drie vignetten. Een jongvolwassene werd verdacht van mishandeling, een jongvolwassene werd verdacht van een drugsdeal en een andere jongvolwassene werd verdacht van een winkeldiefstal bij een elektronikawinkel. Het OM en de reclassering aan de ZSM-tafel kregen informatie uit het politiedossier, de verklaring van de betrokkene, het sociaal verhoor en contact met de RvdK. De rechterlijke macht ontving dezelfde vignetten, waarbij de informatie onderverdeeld was in dossierinformatie, informatie requisitoir van de officier van justitie, verklaring van de verdachte, en het pleidooi van de advocaat.

Vignetten die werden geconstrueerd voor de reclassering en de PJ-rapporteurs betroffen een diefstal met geweld en vuurwapenbezit, een levensdelict en een inbraak in een woning in vereniging. Dit zijn de feiten waarbij jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar in de periode tussen 2017 en 2021 het vaakst volgens het JSR zijn gesanctioneerd (Prop & Van der Laan, 2024). Betreffende de vignetten voor de reclassering werd het format van het reclasseringsadvies aangehouden. Elk vignet bestond hierdoor uit een samengevat reclasseringsadvies dat de volgende onderdelen bevatte: conclusie, analyse delict, delictverleden, analyse risico's en beschermende factoren, reclasserings- en hulpverleningscontacten, slachtofferbewust werken (herstel en bescherming) en responsiviteit. De vignetten voor de pro Justitia-PJ-rapporteurs bestonden uit informatie uit het politiedossier, het politieverhoor, uittreksel justitiële documentatie, reclasseringsadvies bij de vroeghulp en een samenvatting van het psychologisch onderzoek, bestaande uit een samenvatting informatie levensloop, beknopte weergave gespreksonderzoek betrokkene, houding ten opzichte van het tenlastegelegde, klinische indrukken, samenvatting testonderzoek en de diagnostische beschouwing. In de vignetten betreffende het levensdelict en het vermogensdelict met geweld was ook een samenvatting van het verrichtte psychiatrisch onderzoek opgenomen.

De vignetten voor het OM, de reclasseringswerkers aan de ZSM-tafel en voor de rechterlijke macht werden ontwikkeld door de junior onderzoeker die betrokken was bij het onderzoek. De vignetten namen tussen de 214 en 477 woorden in beslag. De vignetten voor de 3RO en de pro Justitia-PJ-rapporteurs waren uitgebreider en werden ontwikkeld door de pro Justitia-PJ-rapporteur die bij het onderzoek betrokken was. Deze vignetten werden getest door de junior onderzoeker en door een psychiater in opleiding. Na feedback van deze junior onderzoeker en psychiater in opleiding werden de vignetten verder verfijnd. De vignetten voor de reclasseringswerkers bedroegen tussen de 2012 en 2970 woorden, de vignetten voor de PJ-rapporteurs bedroegen tussen de 4017 en 4358 woorden. Alvorens de deelnemers de vignetten scoorden werden zij middels webinars op eenzelfde manier als in de pilot getraind.

2.3.2.2 Deelnemers

Deelnemers werden geworven op eenzelfde manier als in de pilot. Voor de ZSM-tafel gold dat verschillende deelnemers die de toelichting van het herziend wegingsinstrument ASR hadden gevolgd, geïnccludeerd werden in de vignettenstudie. Hierdoor is het aantal deelnemers aan de vignettenstudie groter dan het aantal deelnemers aan de pilot. Een reclasseringswerker en drie deelnemers van het OM die wel aanwezig waren bij de toelichting, vulden de vignetten niet in.

Voor de reclasseringswerkers die aanwezig waren bij de extra bijeenkomst van de bespreking van de vignetten, gold een strikte deadline. Eén deelnemer had voorafgaand aan de bespreking van de vignetten de vignetten niet ingevuld en opgestuurd waardoor zij geëxcludeerd werd uit de vignettenstudie. Eén deelnemer kon niet aanwezig zijn bij de tweede bijeenkomst en leverde de vignetten op een later moment in, zij werd wel geïnccludeerd.

Voor de bepaling van de IBB van het instrument voor gedragsdeskundigen wordt vanuit het NIFP uitgebreider onderzoek verricht, waarbij de IBB beoordeeld wordt op basis van een grotere dataset en waarbij gekeken wordt naar de advisering voor jongvolwassenen wanneer zij verschillen in leeftijd. Dit betekent dat voor elk vignet twee versies beschikbaar zijn, een versie van een 18-jarige verdachte en een versie van een 22-jarige verdachte. Verder zijn de vignetten identiek aan elkaar. Ten tijde van de opstelling van dit rapport had nog niet iedere gedragsdeskundige alle vignetten ingevuld. Om deze reden werd besloten enkel de gedragsdeskundigen te includeren die uiterlijk 1 september 2025 de ingevulde vignetten hadden ingevuld en opgestuurd.

Uiteindelijk namen aan de ZSM-tafel 16 deelnemers deel aan de vignettenstudie (OM = 11, 3RO = 5). Vanuit de 3RO namen 14 deelnemers deel aan de vignettenstudie, vanuit het NIFP 30

deelnemers en vanuit de ZM 9 deelnemers (zie tabel 3). Aan de deelnemers van de ZSM-tafel werden de geprinte vignetten overgedragen na de toelichting van de training. Zij vulden de QuickScan handmatig in, waarna de verschillende ingevulde QuickScans werden verzameld en gescand door de junior onderzoeker. Voor de reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs die de onlinetraining volgden, werden de vignetten geüpload in NIFP-academie. De Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek werden aangeboden in een invulbaar word-document. Ingevulde Screeningslijsten en Verdiepende onderzoeken konden naar een speciaal mailadres verzonden worden, waar de ingevulde wegingslijsten verzameld werden.

2.3.2.3 Vignetten

Zoals beschreven werden er zes vignetten gevormd. Drie vignetten voor de ZSM-tafel en de rechterlijke macht, en drie vignetten voor de reclasseringswerkers en pro Justitia-PJ-rapporteurs. Dit betekende dat de ZSM-tafel en de rechterlijke macht vignetten A tot en met C moesten beoordelen. Vignet A betrof een jongen van 19 jaar die werd betrap op het stelen van vijf draadloze oortjes uit een elektronicawinkel, nadat hij na het verlies bij een spel door vrienden onder druk werd gezet om een cadeau te regelen voor de groep. Uit dossierinformatie blijkt dat de jongeman bekend is bij de Raad van de Kinderbescherming, thuis problemen ervaart door ruzies tussen zijn ouders, en eerder betrokken was bij winkeldiefstal; daarnaast heeft hij weinig vrienden en ervaart hij moeilijkheden op school. Vignet B betrof een jongen van 20 jaar die werd betrap op straat bij een drugsdeal, dit was zijn eerste overtreding. Hij verklaarde dat hij vanwege ontslag bij zijn bijbaan met dealen begon om snel geld te verdienen. Hij woont bij zijn ouders, maar wil zelfstandig wonen en heeft geen diploma. Vignet C had betrekking op een jongen van 22 jaar die in zijn rol als beveiliging betrokken was bij een vechtpartij. Deze jongeman, die sinds twee jaar als beveiliging werkt, verklaarde dat de situatie escaleerde na een conflict over het controleren van tassen, en dat hij uit zelfverdediging sloeg. Hij woont nog bij zijn ouders, is herstellende van een eerdere wietverslaving, en volgt momenteel een opleiding tot chef-kok.

Tabel 3 Demografische Gegevens Deelnemers Vignettenstudie

	Aantal deelnemers 3RO (N = 14) % (n)	Aantal deelnemers NIFP (N = 30) % (n)	Aantal deelnemers ZSM – OM (N = 11) % (n)	Aantal deelnemers ZSM – 3RO (N = 5) % (n)	Aantal deelnemers ZM (N = 9) % (n)
Geslacht					
Man	28,6 (4)	13,3 (4)	18,2 (2)	0,0 (0)	44,4 (4)
Vrouw	71,4 (10)	86,7 (26)	81,8 (9)	100,0 (5)	66,6 (6)
Hoeveelheid ervaring					
< 5 jaar	28,6 (4)	30,0 (9)	63,6 (7)	40,0 (2)	0,0 (0)
5 – 10 jaar	35,7 (5)	20,0 (6)	18,2 (2)	40,0 (2)	33,3 (3)
> 10 jaar	35,7 (5)	50,0 (15)	18,2 (2)	20,0 (1)	66,7 (6)
Regio					
Zuid	35,7 (5)	6,7 (2)	0,0 (0)	0,0 (0)	22,2 (2)
Zuidwest	21,4 (3)	13,3 (4)	63,6 (7)	40,0 (2)	11,1 (1)
Oost	14,3 (2)	10,0 (3)	0,0 (0)	0,0 (0)	11,1 (1)
Midden-noord	14,3 (2)	10,0 (3)	0,0 (0)	0,0 (0)	11,1 (1)
Noordwest	14,3 (2)	3,3 (1)	36,4 (4)	60,0 (3)	44,4 (4)
Meerdere regio's/ landelijk	0 (0,0)	56,7 (17)	0,0 (0)	0 (0,0)	0,0 (0)
Organisatie					
SVG	35,7 (5)			0,0 (0)	
LdH	35,7 (5)			0,0 (0)	
RN	28,6 (4)			100,0 (5)	
Discipline					
Psycholoog		70,0 (21)			
Psychiater		30,0 (9)			
Soort setting					
Ambulant		46,7 (14)			
Klinisch		13,3 (4)			
Ambulant en Klinisch		40,0 (12)			
Soort registratie					
Volwassen		60,0 (18)			
Jeugd		23,3 (7)			
Dubbel		16,7 (5)			
Functie bij het OM					
Parket Secretaris			45,5 (5)		
Adjunct Ovj			26,4 (4)		
Ovj			18,2 (2)		
Soort Rechter					
Rechter-commissaris					33,3 (3)
Rechter terechtzitting					66,7 (6)

Reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs beoordeelden casus D tot en met F. Voor reclasseringswerkers geldt dat elke casus een leeftijd had van 18 jaar, voor PJ-rapporteurs was de leeftijd van de betrokkene 18 of 22 jaar. Casus D betrof een jongeman die verdacht werd van diefstal met geweld en vuurwapenbezit. Samen met een medeverdachte zou hij een mannelijke leeftijdsgenoot in de trein onder dwang – door het laten zien van een pistool en door het slachtoffer een paar klappen op het gezicht te hebben gegeven – een merktas afhandig hebben gemaakt. De betrokkene kwam sinds zijn 14de met enige regelmaat met politie in aanraking. Anderhalf jaar geleden werd hij gedagvaard voor een overval en werd een PJ-rapport uitgebracht. Daarin werd gesteld dat bij de betrokkene sprake was van een disruptieve, impulsbeheersings- of andere gedragsstoornis en bedreigde persoonlijkheidsontwikkeling met antisociale en narcistische trekken. Ook was er sprake van zwakbegaafdheid. Op dit moment zit hij in preventieve hechtenis, tot aan deze preventieve hechtenis woonde hij thuis met zijn moeder en broer. Hij heeft geen dagbesteding, er is sprake van schuldenproblematiek. Casus E had betrekking op een jongeman die verdacht werd van doodslag. Zijn stiefvader was het slachtoffer. De betrokkene zou zijn moeder hebben geprobeerd te beschermen tegen agressie van zijn stiefvader, waarna hij een mes had gepakt om ervoor te zorgen dat zijn stiefvader de woning zou verlaten. De betrokkene stak uiteindelijk zijn stiefvader. Ten tijde van het ten laste gelegde woonde de betrokkene nog thuis bij zijn moeder en stiefvader. Hij volgde een MBO 4 opleiding. Casus F betrof een jongeman die verdacht werd van inbraak in een woning in vereniging, hij verklaarde dat hij op het verkeerde moment op de verkeerde plek geweest zou zijn. Na onderzoek werd duidelijk dat de betrokkene aanwezig was bij meerdere inbraken, hierover zegt betrokkene dat hij beïnvloed werd en dat hij in elkaar zou worden geslagen als hij niet meehielp. Betrokkene woont nog thuis met een jongere broer, hij blowt, is gediagnosticeerd met ADHD, heeft problemen met impulsiviteit en met het hanteren van boosheid.

2.3.2.4 Analyse

Bij het bepalen van de IBB werd zowel gebruik gemaakt van de Krippendorff's Alpha als de Gwet's AC1. Beide betrouwbaarheidscoëfficiënten zijn toepasbaar op data die bestaat uit een willekeurig aantal beoordelaars, verschillende steekproefgrootte en missende waardes wat hen onderscheidt van de Fleiss Kappa (Gwett, 2008; Krippendorff, 2004; Hayes & Krippendorff, 2007).

De Krippendorff's Alpha is een conservatieve maat, waarbij de verwachte toevalsovereenstemming berekend wordt op basis van de daadwerkelijke verdeling van de categorieën zoals deze voorkomen in de dataset. Echter, een scheve verdeling van categorieën bij een

hoge feitelijke overeenstemming resulteert in een lage coëfficiënt (Cicchetti et al., 1977; Gwett, 2012). De Gwet's AC1 past een modelmatige correctie toe waarbij rekening gehouden wordt met bovengenoemde prevalentie paradox. Nadeel is dat de IBB hiermee overschat kan worden (Wongpakaran et al., 2013; Vach & Gerke, 2023). Binnen dit onderzoek wordt gesproken van een scheve verdeling wanneer categorieën minder dan 10% of meer dan 80% van de scores bevatten, wanneer sprake is van zo'n scheve verdeling wordt gebruik gemaakt van de Gwet's AC1.

Zowel de Krippendorff's Alpha als de Gwet's AC1 worden geïnterpreteerd op een schaal van -1 tot 1. Hierbij verwijst 1.00 naar een perfecte overeenstemming, 0.00 heeft betrekking op de overeenstemming op basis van kans. Een betrouwbaarheidscoëfficiënt lager dan 0.00 duidt op een lagere mate van overeenstemming dan verwacht op basis van toeval. Ter beoordeling van de waarden wordt gebruikt gemaakt van een classificatie gebaseerd op de indeling van Landis & Koch (1977)²⁵ en een klinische interpretatie op basis van de indeling van Kraemer (2014)²⁶, waarbij in de Gwet AC1 met voorzichtigheid wordt geïnterpreteerd (Vach & Gerke, 2023).

Naast het bepalen van de Krippendorff's Alpha en de Gwet's AC1, werd aan de deelnemers gevraagd de zinssneden te noteren waarop zij zich baseerden bij het invullen van de items. Deze zinssneden werden verzameld in een databestand, waarna op inductieve manier bepaald werd welke redenen de deelnemers hanteerden bij het invullen van de items. Vervolgens werd op basis van de genoteerde zinssneden op kwalitatieve manier bepaald welke verschillen er waren tussen deelnemers, hierbij werd gebruik gemaakt van een inductieve benadering (Evers, 2015).

²⁵ < 0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming

²⁶ < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

3. Concept Wegingsinstrumentarium ASR 1.0

In de volgende paragrafen zullen verschillende overwegingen beschreven worden die gemaakt zijn bij het ontwikkelen van dit wegingsinstrumentarium. Ten eerste zal worden ingegaan op het doel van het Wegingsinstrumentarium ASR, ten tweede zullen de items toegelicht worden. Als derde zal worden ingegaan op de structuur van het Wegingsinstrumentarium ASR, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen een QuickScan, Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek. Afsluitend zal worden ingegaan op de beoordeling en weging van de items.

3.1 Het doel van het Wegingsinstrumentarium ASR

Het doel van het nieuwe Wegingsinstrumentarium ASR is om uitvoerende professionals te ondersteunen bij de advisering of bij de besluitvorming over de toepassing van het ASR bij jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar. Het Wegingsinstrumentarium ASR is een hulpmiddel en biedt een gestructureerd denkkader, waardoor professionals op systematische wijze aandacht besteden aan het biopsychosociale ontwikkelingsniveau van de jongvolwassene en de beïnvloeding hiervan. Op deze manier sluit het Wegingsinstrumentarium ASR aan bij de juridische conditie *persoon van de dader*, waarbij volgend de MvT de “onvoltooide ontwikkeling” een belangrijke rol speelt (Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 12). Items die worden opgenomen zijn volgens de huidige wetenschappelijke inzichten relevant zijn bij de advisering over het ASR bij jongvolwassenen. Op deze manier wordt beoogd maatwerk te leveren, met als doel recidive onder jongvolwassenen te verminderen. Door de ontwikkeling van één uniform instrument dat door de verschillende ketenpartners gebruikt kan worden, wordt beoogd de communicatie tussen ketenpartners te verbeteren en de rechtsgelijkheid voor jongvolwassenen te bevorderen. Binnen het Wegingsinstrumentarium ASR worden verschillende lijsten ontwikkeld, waardoor aansluiting gezocht wordt bij de kennis van specifieke ketenpartners en de beschikbare informatie die op diverse momenten in het strafproces beschikbaar is.

3.2 Items van het herziend Wegingsinstrumentarium ASR

Alvorens in te gaan op de operationalisering van het begrip ‘onvoltooide ontwikkeling’ is het belangrijk te vermelden dat Spanjaard et al. (2020) erop wijzen dat in de wetenschappelijke literatuur geen gebruik wordt gemaakt van de termen ‘voltooide’ en ‘onvoltooide’ ontwikkeling. Volgens hen en de vertegenwoordigers vanuit de wetenschap en de praktijk zou het beter zijn om te spreken over een ‘achterlopende ontwikkeling’, waarmee wordt bedoeld dat sommige jongvolwassenen bepaalde

ontwikkelingsmijlpalen later of in mindere mate bereiken dan leeftijdsgenoten. Voor de praktijk van het strafrecht betekent dit dat bij de advisering gekeken moet worden naar de mate van achterstand ten opzichte van leeftijdsgenoten. Hiernaast is het voor de uitvoerende professional belangrijk om er rekening mee te houden dat de ontwikkeling van een jongvolwassene op bepaalde dimensies kan stagneren, maar dat deze jongvolwassene zich wel verder kan ontwikkelen op andere dimensies.

Aanvullend is het belangrijk om te beoordelen of er nog ontwikkeling mogelijk is. Daarbij dient gekeken te worden of een jongvolwassene meer baat heeft bij interventies binnen het JSR, dat meer ontwikkelingsgerichte mogelijkheden biedt, dan bij interventies binnen het VSR.²⁷ Hiertoe wordt besloten twee soorten items op te nemen in het wegingsinstrumentarium. Enerzijds items die zich richten op het inzichtelijk maken van de ‘achterlopende ontwikkeling’, anderzijds items die zich richten op ‘het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context’.

Contra-indicaties worden niet opgenomen. Contra-indicaties die bij invoering van het ASR werden opgenomen in de verschillende wegingslijsten, zouden niet altijd in lijn zijn met de bedoeling van de wet en verminderen de focus van de werkelijke ontwikkelingsbehoeften van jongvolwassenen. Hiernaast blijkt dat eerdere mislukte interventies niet noodzakelijk wijzen op de ineffectiviteit van toekomstige interventies. Jongvolwassenen kunnen op latere leeftijd alsnog ontvankelijk worden voor een aanpak gericht op verandering (Spanjaard et al., 2020).

3.2.1 Achterlopende ontwikkeling – operationalisatie

Op basis van wetenschappelijke literatuur en in samenspraak met een wetenschapspanel onderscheiden Spanjaard et al. (2020)²⁸ dertien verschillende ‘ontwikkelingsdimensies’: aspecten van psychosociaal functioneren waarbinnen zich bepaalde veranderingen kunnen voordoen. Deze dimensies, waarvan tevens bekend is dat zij een relatie hebben met delinquent gedrag en recidive, kunnen geplaatst worden in vier overkoepelende categorieën (zie tabel 4).

²⁷ Bij de meeste jongvolwassene vindt de voltooiing van de hersenontwikkeling plaats na het 22ste levensjaar. Hierdoor zou beargumenteerd kunnen worden dat (gemiddeld genomen) bij alle jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar sprake is van een achterlopende ontwikkeling, waardoor zij een verhoogd risico hebben op het plegen van delinquent gedrag en recidive. Dit zou impliceren dat het JSR op alle jongvolwassenen toepasbaar zou kunnen zijn (Spanjaard et al., 2020).

²⁸ Zie voor uitgebreide definities en toelichting paragraaf 4.5 tot en met paragraaf 4.8 in het onderzoeksrapport.

Tabel 4 *Definities van Ontwikkelingscategorieën en Ontwikkelingsdimensies (Spanjaard en al., 2020)*

Categorieën en dimensies	Definities
<i>Cognitieve en adaptieve vaardigheden</i>	Cognitieve vaardigheden betreffen intellectuele vaardigheden en executieve functies (hogere denkprocessen die nodig zijn om activiteiten te plannen en aan te sturen, zoals werkgeheugen, concentratievermogen, inhibitievermogen). Adaptieve vaardigheden verwijzen naar de praktische, conceptuele en sociale vaardigheden die nodig zijn om in het dagelijks leven te kunnen functioneren.
Verstandelijk functioneren	Mate waarin iemand in staat is tot het opnemen verwerken en opnieuw gebruiken van kennis.
Cognitieve flexibiliteit	Vermogen om gedrag of gedachten aan te passen aan veranderde eisen, prioriteiten of verschillende perspectieven.
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	Vaststellen van een doel en uitzetten van stappen om het doel te bereiken. Tijdens het plannen kan een persoon verschillende opties overwegen waarbij verschillende gedragsstrategieën en de verwachte uitkomsten meewegen om tot een besluit te komen.
<i>Sociale vaardigheden</i>	Vaardigheden voor communicatie en omgaan met anderen, voor aanpassing aan de sociale omgeving en voor het vermijden of oplossen van conflicten.
Communicatieve vaardigheden	Gespreksvaardigheden voor zowel verbale als non-verbale communicatie met een ander.
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	Bij beïnvloeding door anderen eigen keuzes kunnen maken en hier gevolg aan geven.
Relaties opbouwen en onderhouden	Opbouwen en onderhouden van een band met andere personen van hetzelfde en andere geslacht.
<i>Morele ontwikkeling</i>	Redeneren en oordelen over situaties en gedragingen in termen van goed en kwaad en daarbij passende emoties ervaren.
Perspectief nemen	Inschatten van attitudes, gedachten, gevoelens en intenties bij anderen, en zich daarbij bewust zijn dat er alternatieven kunnen zijn voor de beleving van een situatie.
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	Redeneren en oordelen of bepaald gedrag goed of slecht is. (Denkfouten zijn redenen die mensen geven om eigen gedrag te rechtvaardigen, de gevolgen van het gedrag te verzachten en/of de verantwoordelijkheid en schuld buiten zichzelf te leggen).
Empathie tonen	Spiegelen van gevoelens die passen bij de situatie waarin de ander verkeert. Dit kan zowel cognitief (begrijpend) als affectief (meelevend).
Schuld en schaamte	Schuld: zich verantwoordelijk voelen voor het gedrag en de gevolgen ervan (gevoel richt zich op het eigen gedrag). Schaamte: zich 'klein', waardeloos en machteloos voelen, zich (willen) verbergen of ontsnappen (gevoel richt zich op de eigen persoon).
<i>Zelfcontrole</i>	Controle hebben over eigen gedachten, gevoelens en gedrag.
Emotieregulatie	Het vermogen om controle te kunnen uitoefenen over de eigen emotionele toestand. Het kunnen omgaan met je emoties en deze op een gepaste manier kunnen uiten.
Impulscontrole	Het vermogen hebben om controle uit te oefenen over verschillende impulsen.
Controle over sensatie zoeken	Controle hebben over het opzoeken van nieuwe, spannende ervaringen die mogelijk risico's met zich meebrengen.

3.2.2 Kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context - operationalisatie

Wanneer de beoordelaar constateert dat er signalen of indicaties aanwezig zijn van een achterlopende ontwikkeling, is het belangrijk om te bepalen of de jongvolwassene in staat en bereid is om zich op deze dimensies verder te ontwikkelen in de context van sancties en/of maatregelen uit het JSR. Dit heeft betrekking op het responsiviteitsbeginsel uit het *risk-need-responsivity model* (Andrews et al., 2011). Dit beginsel stelt dat de effectiviteit van een interventie onder andere afhankelijk is van de

manier waarop deze is afgestemd op de leerstijl, motivatie en capaciteiten van de veroordeelde jongvolwassene. Crites & Taxman (2013) stellen hierbij dat het belangrijk is om rekening te houden met de interventies die beschikbaar zijn voor justitiabelen in zowel het JSR als het VSR.

Jeugdsancties verschillen op een aantal punten van sancties uit het volwassenenstrafrecht. Allereerst ligt bij een jeugdsanctie de focus op rehabilitatie in plaats van vergelding. Sancties vanuit het JSR hebben een pedagogisch karakter en een accent van heropvoeding. Ze zijn meer gericht op het ondersteunen van jongvolwassenen in hun ontwikkeling (RSJ, 2011). Jongvolwassenen die een jeugdsanctie krijgen opgelegd, hebben gemakkelijker toegang tot verschillende vormen van ondersteuning en begeleiding. Daarnaast betrekken jeugdsancties eerder de ouders of verzorgers en de bredere gemeenschap in het rehabilitatieproces, wat betekent dat het bij het adviseren over een jeugdsanctie ook belangrijk is om aandacht te geven aan de omgevingsfactoren waarin een jongvolwassene zich heeft moeten ontwikkelen. Een overzicht van erkende justitiële interventies zijn opgenomen in de databank Effectieve jeugdinterventies.²⁹

Om te bepalen of een jongvolwassene in staat en bereid is om zich binnen het JSR op de verschillende ontwikkelingsdimensies te ontwikkelen, staan individuele factoren zoals leerbaarheid, motivatie tot gedragsverandering en motivatie voor een behandeling in een pedagogische setting centraal. Leerbaarheid omvat de capaciteit van een individu om nieuwe informatie, vaardigheden, attitudes of gedragingen effectief te verwerven, te verwerken en te integreren. Het wordt beïnvloed door zowel interne factoren (zoals cognitieve capaciteiten en motivatie) als externe factoren (zoals omgevingsinvloeden en educatieve methoden) (D’Mello & Graesser, 2012; Shute & Zapata-Rivera, 2012). Motivatie omvat het proces waarin doelgerichte activiteiten worden geïnitieerd en in stand worden gehouden (Cook & Artino, 2016). Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen intrinsieke motivatie en extrinsieke motivatie (Deci & Ryan, 2012). Intrinsieke motivatie verwijst naar het uitvoeren van een activiteit vanwege de inherente bevrediging die het met zich meebrengt. Dit heeft betrekking op zowel de korte termijn, bijvoorbeeld doordat het uitvoeren van de taak interessant is of plezier oplevert; als de lange termijn, bijvoorbeeld doordat nieuwe vaardigheden ontwikkeld worden die ingezet kunnen worden om doelen te behalen. Extrinsieke motivatie omvat het uitvoeren van een activiteit omwille de gevolgen die eraan verbonden zijn, bijvoorbeeld vanwege externe beloningen of om straf te vermijden. Naast het onderscheid tussen intrinsieke- en extrinsieke motivatie, kan onderscheid gemaakt worden tussen doelen van motivatie. Voorbeelden zijn motivatie tot leren, motivatie tot gedragsverandering en motivatie tot behandeling. Volgens Lenkens et al. (2023) is het belangrijk om onderscheid te maken tussen behandelmotivatie en motivatie tot gedragsverandering.

²⁹ [Erkende justitiële interventies | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

Behandelmotivatie richt zich op het openstaan voor en mee willen werken aan een traject met een professional, gericht op verandering. Dit verschilt van motivatie voor gedragsverandering, omdat het verlangen naar verandering niet hetzelfde is als de bereidheid om deel te nemen aan een behandeling waarin anderen, zoals hulpverleners, een rol spelen.

Naast de individuele factoren bestaan er ook omgevingsfactoren die erop kunnen duiden dat een jongvolwassene jeugdsanctie geschikt is. Wanneer doelen aanwezig zijn die betrekking hebben op de ontwikkeling richting volwassenheid, bijvoorbeeld op de gebieden van wonen, scholing, werk en sociale relaties, bestaan er groeimogelijkheden. Een achterlopende ontwikkeling, in combinatie met leerbaarheid, motivatie en doelen op de gebieden die voor de jongvolwassene relevant zijn en betrekking hebben op de ontwikkeling richting volwassenheid, maakt dat een jeugdsanctie beter aansluit bij een jongvolwassene dan een volwassensanctie.

Het opnemen van bovenstaande factoren in het Wegingsinstrumentarium ASR om te bepalen of een jongvolwassene beïnvloed kan worden door toepassing van sancties uit het JSR brengt verschillende limitaties met zich mee. De eerste limitatie is gerelateerd aan het concept leerbaarheid. De hogere executieve functies van het brein zijn meestal pas volledig ontwikkeld rond het 25ste levensjaar (Van der Laan et al., 2016; Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020). De ontwikkeling gaat daarom uit van flexibiliteit, wat indiceert dat iedereen in deze groep leerbaar is. Hierdoor zou het item onvoldoende onderscheiden vermogen bezitten.

De tweede limitatie gaat in op de correlatie tussen motivatie en de ontwikkeling richting volwassenheid. Jongeren worden, in overeenstemming met de normatieve ontwikkeling en de sociale veranderingen die horen bij de overgang richting volwassenheid, gemotiveerder. Hiernaast ervaren zij minder desinteresse of nutteloosheid (Symonds et al., 2019). Met betrekking tot motivatie voor prosociale gedragsverandering constateerden Mizel en Abrams (2017) dat psychologische rijpingsprocessen als persoonlijke groei, het leren van fouten, het nadenken over mogelijke gevolgen voordat je handelt, het ontwikkelen en uitvoeren van lange termijnplannen en het verbeteren van samenwerkingsverbanden met leeftijdsgenoten bijdragen aan de wens om crimineel gedrag te veranderen. Hiernaast is de groep jongvolwassenen die in aanraking komt met criminaliteit zich vaak niet bewust van hun problemen (Harder et al., 2015). Het is dan ook aannemelijk dat de motivatie voor gedragsverandering en het volgen van behandelingen relatief laag is binnen de doelgroep van het JSR. Echter, motivatie voor verandering is een dynamisch en cyclisch proces waarbij motivatie beïnvloed wordt door de eigen persoon, diens context en de interactie tussen de jongvolwassene en de hulpverlener (Menger, 2018). Motivatie kan zich ontwikkelen en gestimuleerd worden door motiverende gespreksvoering (Clair-Michaud, 2016; Lenkens et al., 2023). Het motiveren van de

jongvolwassene is dan ook een voortdurend aanwezig doel van de professional die met de jongvolwassene werkt in een gedwongen kader, daartoe is het belangrijk een goede werkalliantie op te bouwen (Blasko et al., 2018; Menger, 2008; Menger, 2018).

De derde limitatie betreft de afhankelijkheid van de mate van openheid van de jongvolwassene, voordat inzicht in de bovengenoemde factoren mogelijk is. Dit is afhankelijk van de werkalliantie tussen de jongvolwassene en de beoordelaar. Deze wordt beïnvloed door de jongvolwassene zelf, bijvoorbeeld door de mate van motivatie voor gedragsverandering of slechte ervaringen met eerdere hulpverlening (Garner et al., 2008). Hiernaast kan de houding, werkwijze en professionaliteit van de uitvoerende professional invloed hebben op de openheid van zaken die de jongvolwassene geeft (Lenkens et al., 2024). Verder kan de context, bijvoorbeeld de procespositie van de jongvolwassene, waarbij het uitgangspunt is dat een verdachte niet gedwongen mag worden tot actieve medewerking aan zijn eigen vervolging (art. 6 EVRM), ervoor zorgen dat de verdachte geen openheid van zaken geeft. Vanwege deze redenen kan verwacht worden dat in het begin van het strafproces weinig tot geen zicht verkregen kan worden op de factoren die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

Het opnemen van deze factoren, brengt vanwege bovenstaande limitaties problemen met zich mee. De aanwezigheid van een signaal of indicatie voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogisch context kan geïnterpreteerd worden als een signaal of indicatie voor de toepassing van het JSR. Echter, de afwezigheid van een signaal of indicatie kan niet geïnterpreteerd worden als een argument voor de toepassing van het VSR. Daarom moet aanwezigheid van de signalen of indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context als “extra” signaal of indicatie gezien worden voor toepassing van het JSR.

3.3 Structuur van het Wegingsinstrumentarium ASR

Bij het opstellen van concept 1.0 zijn drie verschillende wegingslijsten ontwikkeld waarbij rekening gehouden wordt met de achtergrond van uitvoerende professionals die werkzaam zijn bij verschillende ketenpartners en de verschillende stadia van het strafproces. De eerste wegingslijst is een *QuickScan*, te gebruiken aan de ZSM-tafel en zelfstandig door officieren van justitie en rechter-commissarissen wanneer er geen reclasseringsadvies of PJ-rapportage beschikbaar is. De tweede wegingslijst betreft de *Screeningslijst*, deze kan gebruikt worden door reclasseringswerkers in het kader van de vroeghulp, raadkamer of advies terechtzitting en ook kan deze gebruikt worden door pro-Justitia PJ-rapporteurs bij een voorgeleidings- of trajectconsult. De derde wegingslijst betreft het *Verdiepend onderzoek* en kan door PJ-rapporteurs gebruikt worden bij het opstellen van een PJ-rapportage (zie tabel 5).

Tabel 5*Toepassing Drie Verschillende Wegingslijsten*

Soort wegingslijst	Toepassing
QuickScan	<ul style="list-style-type: none"> • Bij de ZSM-tafel door de 3RO of het OM • Zelfstandig door het OM, bij afwezigheid van een advies vanuit de 3RO of het NIFP • Zelfstandig door de ZM, bij afwezigheid van een advies vanuit de 3RO of het NIFP
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none"> • 3RO bij de vroeghulp, raadkamer of terechtzitting • NIFP bij een voorgeleidings- of trajectconsult
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • NIFP bij het opstellen van een PJ-rapportage

Noot. De professionals die werken met de lijsten moeten kennis hebben van de toepasbare jeugdsancties, ervaring hebben met het ASR en getraind zijn in het afnemen van de door hen toe te passen wegingslijst.

Binnen de verschillende wegingslijsten wordt onderscheid gemaakt tussen aanwijzingen, signalen en indicaties van 1) een achterlopende verstandelijke, sociale, morele en emotionele ontwikkeling en 2) aspecten die duiden op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context (zie tabel 6). Op deze manier wordt aangesloten bij de expertise van de verschillende beroepsgroepen.

Tabel 6*Elementen Drie Verschillende Wegingslijsten*

Soort wegingslijst	Elementen waaruit de wegingslijst bestaat
QuickScan	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwijzingen voor eventuele toepassing van het JSR
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none"> • Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling • Signalen van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context • Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling • Indicaties van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context • Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional

Aan de ZSM-tafel wordt bij verdachten van 18 tot 23 jaar, die worden gedagvaard, de afweging gemaakt of er sprake is van een voornemen om een eventuele straf of maatregel uit het JSR te vorderen. Vanwege de snelheid van de casusbehandeling en de summiere hoeveelheid informatie die aan de ZSM-tafel beschikbaar is, is ervoor gekozen om een QuickScan te ontwikkelen. Hierin zijn items opgenomen die kunnen dienen als eerste aanwijzingen voor (het onderzoek doen naar) toepassing van het JSR (zie bijlage 8.1). Bij afwezigheid van een reclasseringsadvies of een advies van een PJ-rapporteur kan de QuickScan ook gebruikt worden door officieren van justitie wanneer zij de leiding

hebben over een onderzoek en zij tot dagvaarding overgaan of door de rechter-commissaris bij de voorgeleiding of raadkamer.

Reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs dienen inzicht te verkrijgen in de achterlopende ontwikkeling en af te wegen of toepassing van een interventie vanuit het JSR een zinvolle reactie kan bieden om de kans op recidive te verminderen. De meerderheid van de jongvolwassenen wordt niet PJ-gerapporteerd, waardoor het regelmatig voorkomt dat enkel een reclasseringswerker adviseert over de toepassing van het JSR. Door Spanjaard en collega's (2020) zijn, in samenspraak met vertegenwoordigers van ketenpartners die betrokken zijn bij de advisering en besluitvorming omtrent de toepassing van het ASR, om die reden signalen van een achterlopende ontwikkeling geformuleerd. De aanwezigheid van signalen geven aan dat er *mogelijk* sprake is van een achterlopende ontwikkeling en vormen de basis voor de Screeningslijst (zie bijlage 8.2). Desgewenst kan aansluitend verdiepend onderzoek gedaan worden (Spanjaard et al., 2020).

Bij de advisering ten behoeve van de voorgeleiding is minder tijd en informatie aanwezig dan bij het opstellen van een advies ten behoeve van de terechtzitting (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018; Spanjaard et al., 2020). Reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs hebben minder tijd voor eigen gesprekken met de verdachte en voor referentenonderzoek. Zij zijn in hoge mate afhankelijk van dossierinformatie en samenwerking met de RvdK, hierdoor is het mogelijk dat niet in alle signalen inzicht kan worden verkregen, bijvoorbeeld in het geval van een *first offender* (Barendregt et al., 2018). De informatie die beschikbaar is, kan per casus verschillen. Daarom is bij de ontwikkeling van conceptversie 1.0 ervoor gekozen geen verkorte signalenlijst te ontwikkelen die door reclasseringswerkers en gedragsdeskundigen tijdens de advisering ten behoeve van de voorgeleiding gebruikt kan worden. Wanneer onvoldoende informatie beschikbaar is om te bepalen of een signaal wel of niet aanwezig is, kan de invuller ervoor kiezen het item te beoordelen als 'onbekend'.

Enkel PJ-rapporteurs hebben bij het opstellen van een PJ-rapportage de expertise en tijd om de achterlopende ontwikkeling op diepgaande manier en vanuit psychologisch of psychiatrisch oogpunt te onderzoeken en te beschrijven. In dit kader is het Verdiepend onderzoek ontwikkeld. PJ-rapporteurs kunnen aan de hand van indicaties per dimensie een uitspraak doen over de aanwezigheid of afwezigheid van indicaties van een achterlopende ontwikkeling, waarna zij dit op integrale manier kunnen beschrijven (zie bijlage 8.3).

3.4 Beoordeling en weging

Voor de beoordeling van items worden de antwoordmogelijkheden 'sterk' en 'zwak' gehanteerd. Met behulp van een tweepuntsschaal wordt de beoordelaar uitgedaagd tot kritischer kijken om tot een keuze te komen. Mocht er geen keuze gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan informatie of doordat de beoordelaar op basis van de beschikbare informatie geen keuze kan maken tussen sterk en zwak, dan kan de beoordelaar kiezen om 'onbekend' in te vullen.

Bij het toepassen van het Wegingsinstrumentarium ASR is de casusinformatie bij voorkeur afkomstig uit meerdere bronnen, bijvoorbeeld uit dossierinformatie, eigen gesprekken (formeel en informeel) met de jongvolwassene, gesprekken met referenten, overleg met de RvdK en wanneer mogelijk testonderzoek. Hoe uitgebreider en betrouwbaarder de informatie is, hoe beter de screening. Indien weinig bekend is over een jongvolwassene die wordt beoordeeld, bijvoorbeeld bij een *first offender*, kan het lastiger zijn de wegingslijst volledig in te vullen. Wanneer bij veel items 'onbekend' wordt ingevuld, kan dit erop duiden dat onvoldoende informatie beschikbaar is over de verschillende items om tot een goed advies te komen. Wanneer een groot deel van de items als 'onbekend' beoordeeld wordt, kan dit een aanleiding zijn om 1) aanvullend reclasseringsadvies aan te vragen of 2) een gedragsdeskundig advies op te vragen in de vorm van een PJ-rapportage om zodoende een meer volledig beeld te krijgen van de ontwikkelingsfase en ontwikkelmogelijkheden van de jongvolwassene.

Bij de totstandkoming van het advies of het besluit richting een (voorsortering) sanctie vanuit het JSR of sanctie vanuit het VSR wordt binnen het instrumentarium geen definitieve normering aangeboden. Empirische data met betrekking tot validatie-onderzoek ontbreekt, waardoor een actuariële benadering, bijvoorbeeld door een beoordelingskader op te nemen, prematuur is (Wald & Woolverton, 1990). Desondanks wordt binnen het wegingsinstrumentarium wel een richtlijn geformuleerd.

Signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling op verschillende ontwikkelingsdimensies (verstandelijk en/of sociaal en/of emotioneel en/of moreel) in combinatie met signalen of indicaties van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context leiden tot een advies richting (voorsortering) sanctie en/of maatregel uit het JSR. Het is de taak van de uitvoerende professional de items te wegen. Hierdoor kan het voorkomen dat bij een jongvolwassene waarbij volgens de professional sprake is van een klein aantal signalen of indicaties die heel sterk aanwezig zijn het JSR wordt geadviseerd, terwijl bij een jongvolwassene waarbij meer signalen of indicaties aanwezig zijn het VSR wordt geadviseerd. Het gaat dus altijd om de combinatie en sterkte van de signalen of indicaties, waardoor maatwerk geboden kan worden.

Wanneer er wel signalen of indicaties worden gevonden voor een achterlopende ontwikkeling, en het signaal of indicatie voor moeilijkheden bij doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid aanwezig is, maar geen inzicht verkregen kan worden in de leerbaarheid en motivatie van de jongvolwassene, dient de beoordelaar bij de weging rekening te houden met de veranderbaarheid van motivatie. Als verwacht wordt dat de jongvolwassene zich verder kan ontwikkelen binnen het JSR, kan een sanctie uit het JSR geadviseerd worden. De vuistregel is dat aanwezige signalen over leerbaarheid en motivatie een extra argument vormen om het JSR te adviseren, terwijl het ontbreken van dergelijke signalen geen reden is om direct te kiezen voor het volwassenenstrafrecht. Wanneer naast afwezigheid van signalen en indicaties met betrekking tot de achterlopende ontwikkeling, leerbaarheid en motivatie ook doelen afwezig zijn, kan besloten worden een sanctie uit het VSR te adviseren.

3.5 Handleiding

Bovenstaande informatie wordt verwerkt in een handleiding voor beoordelaars. Deze handleiding bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste wordt aandacht besteed aan de screeningsinstrumenten die ontwikkeld waren bij intreding van de wetwijziging Adolescentenstrafrecht en de knelpunten bij het gebruik van deze screeningsinstrumenten. Ten tweede wordt aandacht gegeven aan de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR, waarbij wordt ingegaan op de getrapte wegingslijsten, de definities en bijbehorende aanwijzingen, signalen en indicaties van een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Ten derde wordt de beoordeling en weging toegelicht. De te gebruiken wegingslijsten zijn te vinden in de bijlagen (zie bijlage 8).

4. Focusgroepen

Handleiding Wegingsinstrumentarium ASR conceptversie 1.0 werd voorgelegd aan verschillende focusgroepen. Input is opgehaald om te bepalen of de uitvoerende professionals conceptversie 1.0 van het Wegingsinstrument ASR als bruikbaar achten voor hun werk en om te bepalen waar verbeter suggesties liggen.

Bij het voorleggen van het Wegingsinstrumentarium ASR aan de gebruikers kwamen verschillende knelpunten naar voren die betrekking hebben op de advisering over het ASR, maar die niet direct raken aan de inhoud van het Wegingsinstrumentarium ASR. Alhoewel deze knelpunten niet direct raken aan de inhoud van het Wegingsinstrumentarium ASR, kan gebruik van het Wegingsinstrumentarium niet los gezien worden van de context waarin de gebruikers het Wegingsinstrumentarium toepassen. In het volgende hoofdstuk zal daarom eerst worden ingegaan op de overkoepelende reacties en knelpunten. Vervolgens zal op de inhoud van het Wegingsinstrumentarium ASR ingegaan worden, waarbij voor iedere wegingslijst de verbeter suggesties uiteengezet worden. Zolang de wetenschappelijke onderbouwing gewaarborgd blijft, worden de verbeter suggesties opgevolgd wanneer zij beter aansluiten bij de praktijk.

4.1 Advisering op basis van de achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

4.1.1 Achterlopende ontwikkeling

Door de verschillende uitvoerende professionals wordt op een verschillende manier gekeken naar de operationalisering van een achterlopende ontwikkeling aan de hand van de dertien ontwikkelingsdimensies. Verschillende uitvoerende professionals (RvdK, 3RO, NIFP) geven aan blij te zijn dat het concept verbreed is en niet alleen betrekking heeft op het verstandelijk functioneren. Het Wegingsinstrumentarium ASR is gedetailleerder en zou daardoor meer recht doen aan de persoon van de verdachte. Hiernaast reageren zij positief op het feit dat bij de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR de verschillende wegingslijsten meer op elkaar afgestemd worden.

Enkele reclasseringswerkers geven aan dat sommige problematiek, zoals een licht verstandelijke beperking (LVB)-problematiek, blijvend is. Zij vragen zich af in hoeverre de ontwikkelingsdimensies die betrekking hebben op deze problematiek onderscheid maakt tussen jongeren en volwassenen en daarmee de advisering. Hier wordt verschillend op gereageerd. Enerzijds wordt gesteld dat het belangrijk is om inzicht te krijgen in de gehele ontwikkeling, het gehele profiel van de jongvolwassene en diens context. Daarom zou het ook belangrijk zijn om te kijken of er sprake

is van een LVB. Anderzijds wordt geredeneerd: “Hij is nu 18, dus nog geen 30, dus nu kan hij nog profiteren van interventies vanuit het JSR wat nu gezien zijn ontwikkeling aansluit en dat kan op zijn dertigste niet meer” (3RO3). Verschillende reclasseringswerkers maken zich zorgen dat op basis van het Wegingsinstrumentarium ASR bij elke jongvolwassene toepassing van het JSR wordt geadviseerd, omdat volgens hen elke jongvolwassene achterloopt.

Ook verschillende PJ-rapporteurs geven aan dat zij het soms moeilijk vinden om structurele problematiek te wegen in hun advies. Hiernaast stellen verschillende PJ-rapporteurs dat de verschillende ontwikkelingsdimensies overlappen met kenmerken van psychopathologie. Verschillende PJ-rapporteurs geven aan dat sommige psychische stoornissen in sterke mate aanwezig en blijvend kunnen zijn, ook wanneer simultaan sprake is van een achterlopende ontwikkeling. Dit maakt het concept van een achterlopende ontwikkeling bij toepassing in de praktijk bij een jongvolwassene bij wie sprake is van ernstige psychische problematiek, erg ingewikkeld. Volgens hen is het dan ook belangrijk te bepalen of de aanwezige indicaties te verklaren zijn vanuit 1) een achterlopende ontwikkeling, waarbij een jongvolwassene zich nog kan ontwikkelen bij aanpak vanuit een pedagogische context, 2) een psychische stoornis, waarbij vooral ingezet moet worden op therapie en 3) een combinatie van een achterlopende ontwikkeling en een psychische stoornis. Binnen de uitleg van een achterlopende ontwikkeling verwijzen de PJ-rapporteurs dus indirect naar de groeimogelijkheden, wat betrekking heeft op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

4.1.2 Kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

Bij het bepalen of de jongvolwassene kan profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context wordt onderscheid gemaakt tussen items die zich richten op leerbaarheid, motivatie voor begeleiding, motivatie voor gedragsverandering en doelen die horen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Verschillende uitvoerende professionals geven aan dat dit altijd items zijn waar zij naar kijken om te bepalen of begeleiding kan helpen bij het verminderen van recidive (3RO, NIFP). Volgens hen maakt het vooral onderscheid tussen een maatregel uit een voorwaardelijk of onvoorwaardelijk kader en niet per se onderscheid tussen een maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR.

Zij beschrijven dat bij de keuze over toepassing van een maatregel vanuit het JSR of VSR gekeken moet worden of er ingangen zijn voor gedragsverandering binnen een meer orthopedagogisch klimaat. Hierbij wordt verwezen naar items die in het Wegingskader 3RO en de Wegingslijst NIFP worden gebruikt als, kwetsbaarheid, ontvankelijk voor een groepsklimaat, vatbaar voor autoriteit, beïnvloedbaar door volwassenen.

4.1.3 Knelpunten bij de advisering op basis van een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

In de MvT wordt toegelicht dat bij sommige jongvolwassen ouders sprake is van een onvoltooide ontwikkeling, waardoor zij meer gebaat zouden zijn bij een sanctie en/of maatregel uit het pedagogische georiënteerde JSR om recidive te voorkomen. Op basis hiervan zou men verwachten dat onderscheid gemaakt kan worden tussen twee groepen. De eerste groep bestaat uit jongvolwassenen waarbij door de uitvoerende professional zowel signalen of indicaties gezien worden van een achterlopende ontwikkeling als het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context en zal leiden tot een advies toepassing JSR. De tweede groep jongvolwassenen betreft jongvolwassenen waarbij de uitvoerende professional geen signalen of indicaties ziet van zowel een achterlopende ontwikkeling als het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context en zal leiden tot een advies toepassing VSR.

Op basis van de focusgroepen worden in de praktijk ook twee andere groepen gezien. De derde groep volwassenen wordt door de uitvoerende professionals beschreven als jongvolwassenen waarbij niet per se sprake is van een achterlopende ontwikkeling, maar die volgens hen wel gebaat zijn bij een sanctie en/of maatregel uit het JSR om recidive te voorkomen. Verschillende uitvoerende professionals (ZM, 3RO, NIFP) vertellen dat zij het voldoende vinden het JSR te adviseren of toe te passen, wanneer op basis van het Wegingsinstrumentarium ASR blijkt dat er signalen of indicaties zijn van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Immers zijn de hersenen nog niet uitontwikkeld.

De vierde groep betreft jongvolwassenen waarbij signalen of indicaties gezien worden voor een achterlopende ontwikkeling, maar waarbij er geen signalen of indicaties aanwezig zijn van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Bij deze groep worden in de praktijk veel complicaties ervaren en leidt tot twijfel bij de advisering. De meerderheid van de uitvoerende professionals stelt dat de twee onderdelen van het Wegingsinstrumentarium ASR zich eigenlijk richten op twee vragen. De eerste vraag richt zich op de achterlopende ontwikkeling, de tweede vraag richt zich op het interventieadvies. Enerzijds stellen de professionals dat de vragen niet los van elkaar gezien kunnen worden. Een achterlopende ontwikkeling is enkel achterlopend wanneer nog gedragsverandering en groei mogelijk is. Juist de groeimogelijkheden zorgen ervoor dat een jongvolwassene zich nog kan ontwikkelen. Verschillende PJ-rapporteurs geven daarom aan vooral waarde te hechten aan het tweede deel van het Verdiepend onderzoek. Anderzijds stellen verschillende professionals, dat het tweede deel zich richt op de mogelijkheden. Volgens hen wordt geredeneerd vanuit praktische mogelijkheden, zoals beschikbaarheid van interventies en

financieringsmogelijkheden. Dit leidt er bijvoorbeeld toe dat uitvoerende professionals op basis van signalen en indicaties van een achterlopende ontwikkeling toepassing van het JSR passender zouden vinden, maar dat maatregelen uit het JSR soms onvoldoende toereikend zouden zijn of sommige interventies uit het VSR beter zouden aansluiten bij de behoeften van de jongvolwassene, waardoor zij toepassing van het VSR adviseren. Dit wringt met elkaar. Verschillende professionals geven aan dat zij zich afvragen of de manier waarop het JSR is ingericht wel voldoende aansluit bij de huidige praktijk en of er andere interventies ontwikkeld moeten worden die beter aansluiten bij de behoeften van de jongvolwassenen. Andere professionals zijn wat pragmatischer ingesteld en vragen zich af wat de toegevoegde waarde is van advisering van het JSR, als jeugdinterventies niet toepasbaar zijn.

Tijdens de focusgroepen werd aandacht gegeven aan twee specifieke deelgroepen die onder de vierde groep jongvolwassenen geplaatst kunnen worden: Jongvolwassenen bij wie het JSR wordt geadviseerd in combinatie met begeleiding door de volwassenreclassering en jongvolwassenen bij wie sprake is van ernstige psychische problematiek. Verschillende reclasseringswerkers geven aan dat zij JSR met begeleiding door de volwassenreclassering adviseren wanneer er geen sprake meer is van een gezinssysteem, en/of de jeugdreclassering is “uitgeput”, en/of de jongvolwassene gefocust is op het behalen van doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid en die zich richten op zelfredzaamheid. Volgens hen zouden speciale JongVolwassenen (JoVo) deskundigen die werkzaam zijn bij de volwassenreclassering en gebruik maken van de JoVo-methodiek beter aansluiten bij de behoeften van sommige jongvolwassenen. Kritiek hierop komt van een officier van justitie. Deze vraagt zich af waarom het JSR gevorderd zou moeten worden, wanneer de uitvoering bij de volwassenreclassering ligt. Dit zou niet alleen tegenstrijdig zijn, maar ook afwijken van het gehanteerde “VSR, tenzij” uitgangspunt. Daarentegen stelt een rechter geen last te hebben van deze tegenstrijdigheid, omdat de reclasseringswerker meestal tot een gemotiveerd advies komt wanneer deze het JSR adviseert in combinatie met volwassenreclassering, wat maatwerk mogelijk maakt.

De tweede deelgroep bestaat uit jongvolwassenen bij wie sprake is van ernstige psychische problematiek. Verschillende PJ-rapporteurs leggen uit dat bij sommige jongvolwassenen bij wie sprake is van ernstige psychische problematiek, plaatsing in een JJI niet passend zou zijn en toepassing van het JSR niet zal bijdragen aan het verminderen van recidive. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat binnen het JSR geen passende interventies aangeboden kunnen worden of dat de duur van de maatregel, voor het adequaat behandelen van de psychische problematiek, binnen het JSR te kort zou zijn. Toepassing van het VSR zou dan de voorkeur hebben. Tegelijkertijd erkennen zij ook dat de oorzaak van de psychische problematiek kan liggen in een gestagneerde ontwikkeling, waardoor hun advies niet aansluit bij de bedoeling van de wet.

Een ander knelpunt heeft betrekking op het verschil van de maximale duur van de straf bij toepassing van het JSR of VSR. Doordat de advisering ook betrekking heeft over de toepassing van het soort strafrecht spreken reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs zich op die manier ook indirect uit over de zwaarte van de straf. Ondanks dat reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs aangeven dat het niet hun taak is om hier een uitspraak over te doen of om hierover te adviseren, komt uit de focusgroepen naar voren dat zij zich hier wel mee bezig houden. Een aantal PJ-rapporteurs stelt voor om bij de advisering over het ASR de vraag van de rechter – Zijn er argumenten gelegen in de persoonlijkheid en/of ontwikkeling van onderzochte die aanleiding geven het minderjarigenstrafrecht toe te passen? – te splitsen en onderscheid te maken tussen 1) Was er ten tijde van het ten laste gelegde sprake van een achterlopende ontwikkeling; 2) Wat heeft de jongvolwassene nu nodig om recidive te voorkomen?

Uit de focusgroepen komt dus naar voren dat bij de advisering over het ASR praktische overwegingen een rol spelen, bijvoorbeeld doordat interventies uit het JSR onvoldoende aansluiten bij de behoeften van jongvolwassenen om gedragsverandering te bewerkstelligen. Aanvullend beschrijven verschillende uitvoerende professionals dat ook de financiering in het jeugd kader en volwassen kader van invloed kunnen zijn op de advisering over de toepassing van het JSR of VSR. Anderzijds spelen morele overwegingen een rol, waarbij enkele PJ-rapporteurs beschrijven dat het volstrekt fout voelt het VSR te adviseren wanneer zij rapporteren over een kwetsbare jongvolwassene die jeugdig overkomt. Aanvullend geven verschillende professionals aan dat bij ernstige delicten het gat van de maximale strafduur tussen het JSR en het VSR een rol speelt. Alhoewel het herziend Wegingsinstrumentarium ASR dus wel breder inzicht geeft in de achterlopende ontwikkeling, en bij aanpassing ook in het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, blijven bovenstaande knelpunten een rol spelen. Afsluitend vragen verschillende uitvoerende professionals van de RvdK, NIFP en de 3RO zich hardop af wat de meerwaarde van een herziend Wegingsinstrumentarium ASR is, wanneer de knelpunten die ontstaan door de inrichting van het systeem hetzelfde blijven.

4.2 Inhoudelijke verbeter suggesties

4.2.1 QuickScan

4.2.1.1 Items

Met het OM, ZM, 3RO en RvdK werd gesproken over het gebruik van de QuickScan. Overkoepelend geven de uitvoerende professionals aan overwegend tevreden te zijn met de kernconcepten die zijn

opgenomen om te bepalen of er aanwijzingen zijn voor (onderzoek naar) toepassing van een jeugdsanctie waarbij de jongvolwassene als uitgangspunt wordt genomen.

Bij de beschrijving van de items, zien de uitvoerende professionals verbeterpunten. Op basis van de gesprekken komt naar voren dat zowel behoefte is aan concretisering als abstractie. Binnen de verschillende items is het volgens verschillende officieren van justitie belangrijk om zo min mogelijk bullets op te nemen, waardoor de lijst kort en overzichtelijk blijft. Volgens hen is het belangrijk de items terug te brengen naar kernpunten. Als voorbeeld beschrijven zij dat de bullets 'jongvolwassene heeft moeite school af te ronden', 'jongvolwassene spijbelt', 'jongvolwassene is niet in het bezit van een diploma en/of startcertificaat' en 'jongvolwassene heeft geen werk of moeite om werk te behouden' samengevoegd kunnen worden tot 'problemen op gebieden van dagbesteding, bijvoorbeeld met betrekking tot scholing en werk'. Ook door medewerkers van de RvdK en ZM wordt aangegeven dat het item samengevoegd kan worden tot een item dat betrekking heeft op dagbesteding. Echter, zij vullen aan dat het hierbij belangrijk is verschillende bullets met voorbeelden op te nemen waardoor voor de beoordelaars duidelijk is wat bedoeld wordt met bijvoorbeeld problemen.

Een aantal uitvoerende professionals geven aan dat zij bij het invullen van de QuickScan afhankelijk zijn van de beschikbare informatie, waardoor zij problemen verwachten bij het beoordelen van een aantal items. Met name het item dat betrekking heeft op de communicatieve vaardigheden stuit op weerstand. Zo komt uit de focusgroepen met het OM, de ZM en de 3RO naar voren dat verschillende uitvoerende professionals het item moeilijk vinden om te interpreteren en subjectief beschreven vinden. Ook wanneer het item geherformuleerd zal worden, zien zij problemen. Verschillende professionals geven aan dat zij zichzelf niet in staat achten om het item op betrouwbare manier te beoordelen op basis van dossierinformatie, het sociaal verhoor (OM, 3RO) of op basis van een eigen gesprek tijdens een zitting (ZM). Bijvoorbeeld wanneer de jongvolwassene de taal niet vaardig is, waardoor onderschatting kan plaatsvinden of omdat de jongvolwassene juist "goed kan kletsen", waardoor de communicatieve vaardigheden mogelijk overschat worden.

Hiernaast komt uit de focusgroep met het OM naar voren dat bij het gebruik van de QuickScan aan de ZSM-tafel de beoordelaars afhankelijk zijn van de kwaliteit van het proces-verbaal en van het sociaal verhoor. Bij implementatie van het instrument, is het volgens de deelnemers belangrijk dat contact gezocht wordt met de politie en dat in het sociaal verhoor een aantal aanvullende vragen opgenomen worden, zodat er gerichte informatie (bijvoorbeeld over scholing of werk) beschikbaar komt, waardoor items van de QuickScan beter beoordeeld kunnen worden.

Rechters kunnen bij de toepassing van de QuickScan ook het gesprek met de verdachte als bron gebruiken. Uit de focusgroepen komt naar voren dat de kwaliteit van de beoordeling van de QuickScan afhankelijk is van de mate waarin de rechter doorvraagt. Er wordt aangegeven dat de rechters in verschillende mate bekend zijn met de doelgroep en dat de rechters in verschillende mate de vaardigheden hebben om de items van de QuickScan uit te vragen. Volgens verschillende deelnemers zou het daarom belangrijk zijn om bij de ontwikkeling van de QuickScan goede werkbare vragen op te stellen, die de rechter kan meenemen naar zitting.

4.2.1.2 Beoordeling en weging items

Met betrekking tot de beoordeling komt bij de focusgroep met het OM naar voren dat de antwoordmogelijkheden 'sterk' en 'zwak' moeilijk te interpreteren zouden zijn voor juristen. De antwoordmogelijkheden 'ja' en 'nee' vinden zij gemakkelijker te hanteren. Omtrent de weging van de items komt naar voren dat er behoefte is aan een beslisboom, waarin de beoordelaar "aan de hand wordt genomen om tot een besluit te komen" (OM3). De deelnemers komen met elkaar tot de conclusie dat wanneer één item beoordeeld wordt als 'ja' verder geïnvesteerd moet worden in de jongvolwassene en een reclasseringsadvies aangevraagd zou moeten worden om te bekijken wat de jongvolwassene nodig heeft om recidive te voorkomen. Het gebruik van een beslisboom zou tevens bijdragen aan rechtsgelijkheid. OM4 is tegelijkertijd kritisch en beschrijft: "Het strafrecht heeft een bredere rol dan alleen maar de problematiek voor de betrokkene op te lossen, daar moeten we ook rekening mee houden." Volgens haar is het belangrijk om ook aandacht te hebben voor het vergeldingsaspect. Hiernaast beschrijven meerdere deelnemers van het OM dat het ook belangrijk is dat de jongvolwassene bij toepassing van het JSR anderen niet negatief zal beïnvloeden in een JJI. Alhoewel in overeenstemming met het OM ook uit de focusgroepen met de ZM naar voren komt dat behoefte is aan een richtlijn bij het wegen van de items, zijn zij zich er ook bewust van dat casuïstiek erg verschilt en dat de weging afhangt van de situatie.

Uit de focusgroepen met de ZM komt verder naar voren dat naast de rechter-commissarissen ook politierechters behoefte hebben aan handvatten, wanneer zij geen reclasseringsadvies of PJ-rapportage tot hun beschikking hebben. De QuickScan kan helpen zelfstandig te beoordelen of het JSR van toepassing is en welke strafmaat passend is. Hiernaast zouden de gescoorde items aanleiding kunnen zijn om de zaak aan te houden en een adviesrapport aan te vragen. Bijvoorbeeld wanneer er op basis van de QuickScan verschillende aanwijzingen zijn voor (onderzoek doen naar) toepassing van het JSR naar voren komen. Wel wordt door enkele rechters aangegeven dat snelle afhandeling van een

zaak ook belangrijk is en dat het aanhouden van een zaak proportioneel moet zijn. De aanwezigheid van een enkele aanwijzing is dus niet altijd proportioneel.

4.2.2 Screeningslijst

4.2.2.1 Items

Met de 3RO en de RvdK wordt gesproken over de Screeningslijst. Uit de focusgroepen komt naar voren dat de uitvoerende professionals overwegend tevreden zijn met de operationalisering van de ‘achterlopende ontwikkeling’ aan de hand van de dertien ontwikkelingsdimensies. Wel vragen verschillende professionals zich af in hoeverre het haalbaar is om de dertien ontwikkelingsdimensies uit te vragen in het onderzoek, met name in de vroegere fasen van het strafproces. Hiernaast geven verschillende uitvoerende professionals aan dat de items die zijn opgenomen, om inzicht te kunnen krijgen in het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, in de praktijk moeilijk hanteerbaar zijn. Zij geven aan dat het lastig is, om in de setting waarin zij werken, inzicht te krijgen in de leerbaarheid en motivatie. Hiernaast komt naar voren dat leerbaarheid en motivatie ook belangrijk zijn voor begeleiding en/of behandeling in het VSR om recidive te voorkomen, waardoor het volgens hen onvoldoende onderscheidend vermogen heeft bij de advisering over de toepassing van het ASR. Aanvullend stellen enkele reclasseringswerkers dat zij daarom meer waarde hechten aan het eerste deel van de wegingslijst (ontwikkelingsdimensies), dan het tweede deel van de wegingslijst (het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context). Concluderend wordt gesteld dat de items opgenomen onder pedagogische mogelijkheden en pedagogische onmogelijkheden uit het wegingskader 3RO de voorkeur hebben.

Verschillende reclasseringswerkers geven aan de praktische verstaalslag te missen wanneer zij het JSR adviseren. In het huidige wegingskader ASR zijn items opgenomen die ingaan op de toepassing van begeleiding door de jeugdreclassering of volwassenreclassering. Zij zouden graag zien dat deze items ook worden opgenomen in het herziend Wegingsinstrumentarium ASR, zodat zij handvatten hebben bij de advisering over de begeleiding vanuit de jeugdreclassering of volwassenreclassering.

Over de invulling van de items beschrijven een aantal reclasseringswerkers dat zij het lastig vinden om een item te beoordelen aan de hand van één signaal. Alhoewel in het Wegingsinstrumentarium ASR definities zijn opgenomen van het items, stellen zij voor de beschrijving van het item duidelijker op te nemen, waarna het item uitgekapt kan worden en voorbeelden van het item getoond worden. Ze vullen aan dat de indicaties van het Verdiepend onderzoek de voorkeur hebben boven de signalen. Volgens hen zijn de items beter te beoordelen aan de hand van de indicaties, omdat daar meer toelichting over het item staat. Daarentegen zouden de signalen te ruim

voor interpretatie zijn. Als voorbeeld wordt het item over *Empathie tonen* aangehaald. In de Screeningslijst wordt het item als volgt toegelicht “Toont nauwelijks of geen empathie voor de slachtoffers of benadeelden” terwijl in het Verdiepend onderzoek het item als volgt beschreven wordt: “Is onvoldoende in staat het gevoel van de ander op te merken en het te begrijpen, of heeft moeite met meeleven met de ander wanneer sprake is van positieve of negatieve emoties.” Ook de ontwikkelingsdimensie *Cognitieve flexibiliteit* dient volgens hen beter te worden toegelicht. Hiernaast geven enkele reclasseringswerkers aan dat zij het item moreel redeneren moeilijk vinden, omdat dit raakt aan antisociaal gedrag wat in het huidige wegingskader ASR gezien wordt als contra-indicatie.

Aanvullend geven een aantal reclasseringswerkers aan dat het onvoldoende duidelijk is op welk soort gedrag de items ingevuld dienen te worden, zij vragen zich af of de items beoordeeld moeten worden aan de hand van het delictgedrag of ook aan de hand van het gedrag los van het delict. Ook de PJ-rapporteurs gaan hierop in. Met betrekking tot empathie tonen wordt aangegeven dat het belangrijk is stil te staan bij de procespositie van de verdachte, het signaal “toont geen/nauwelijks empathie voor de slachtoffers” zou daarom onvoldoende toereikend zijn.

4.2.2.2 *Beoordeling en weging items*

In overeenstemming met het OM, wordt ook met de 3RO gesproken over de antwoordmogelijkheden ‘sterk’ en ‘zwak’. Uit de focusgroepen komt naar voren dat sommige reclasseringswerkers het gebruik van ‘sterk’ en ‘zwak’ verwarrend vinden. De vraagstelling gaat in op de aanwezigheid van signalen van een achterlopende ontwikkeling, waardoor de nuance die met ‘sterk’ en ‘zwak’ wordt ingebouwd al deel is van de vraagstelling. Sterke signalen zouden duiden op een achterlopende ontwikkeling, maar voldoende zwakke signalen zouden volgens hen ook kunnen duiden op een achterlopende ontwikkeling terwijl zwakke signalen zouden moeten duiden op een leeftijdsadequate ontwikkeling. Zij geven aan een voorkeur te hebben voor de antwoordcategorieën ‘wel’ en ‘niet’ of ‘ja’ en ‘nee’. Een aantal reclasseringswerkers stellen dat zij de nuance van ‘sterk’ en ‘zwak’ wel heel werkbaar vinden.

Met betrekking tot de weging van de items om tot een advies te komen, stellen de meeste reclasseringswerkers dat casussen sterk verschillen van elkaar, zij begrijpen dan ook dat de weging van de dimensies casusafhankelijk is en dat vanwege deze reden geen strak beoordelingskader opgenomen wordt in de handleiding van het instrument. Tegelijkertijd maken een aantal reclasseringswerkers zich wel zorgen over de verschillen die hierdoor tussen reclasseringswerkers kunnen ontstaan, wat ook naar voren komt in het gesprek met medewerkers van de RvdK. Het is volgens hen dan ook zeer belangrijk dat de handleiding een duidelijke uitleg over de beoordeling bevat, zowel ten tijde van de vroeghulp als ten tijde van de terechtzitting.

4.2.2.3 Toepassing Screeningslijst bij de verschillende fasen van het strafproces

Over de toepassing van de Screeningslijst bij de verschillende fasen van het strafproces wordt door reclasseringswerkers verschillend gekeken. De meerderheid van de reclasseringswerkers vraagt zich af of toepassing van de Screeningslijst bij de vroeghulp realistisch en haalbaar is. Ze geven aan dat de lijst te lang is om bij de vroeghulp in te vullen vanwege de vaak beperkt beschikbare informatie en tijdsgebrek. Hiernaast geven zij aan dat tijdens de vroegere fasen van het strafproces, veel jongvolwassenen zich beroepen op hun zwijgrecht en geen inzicht geven in hun persoonlijke omstandigheden. Het is voor hen onduidelijk wat hiervan het gevolg op het advies is, in het geval veel items als onbekend gescoord worden. Hiernaast wordt door verschillende reclasseringswerkers aangegeven dat bij de vroeghulp niet altijd mensen aanwezig zijn met ASR-ervaring.

In overeenstemming met de reclasseringswerkers vragen ook de PJ-rapporteurs zich af of toepassing van de Screeningslijst bij de vroegere fasen van het strafproces haalbaar is. Vanwege de beschikbare tijd verwachten zij moeilijkheden. Hiernaast geven zij aan zorgen te hebben over de betrouwbaarheid van de gescoorde items bij toepassing van de Screeningslijst tijdens de eerdere momenten in het strafproces. De kans dat een item verkeerd wordt ingeschat is volgens hen sterk aanwezig omdat de items enkel ingevuld kunnen worden op basis van dossierinformatie en het gevoel van de PJ-rapporteur.

Enkele reclasseringswerkers geven aan dat toepassing van de Screeningslijst vraagt om prioritering van de vragen of een verkorte versie, andere reclasseringswerkers geven aan een voorkeur te hebben voor de QuickScan. Twee reclasseringswerkers geven aan dat zij wel de voorkeur hebben voor het gebruik van de Screeningslijst ten opzichte van een verkorte versie. Zij leggen de nadruk op de casusafhankelijkheid en geven aan dat het belangrijk is om op te schrijven welke informatie wel beschikbaar is. Hiernaast geven zij aan dat bij gebruik van de Screeningslijst ook zicht gekregen kan worden in de informatie die nog nodig is om tot een onderbouwd advies te kunnen komen, wat bijdraagt aan de advisering over plaatsing in een JJI of PI. In de JJI zou namelijk meer zicht verkregen kunnen worden in de persoon van de verdachte, omdat de jongeren intensiever begeleid worden in kleinere groepen met een ontwikkelingsgerichte aanpak.

Met betrekking tot de handleiding, mag bij het eindoordeel van de Screeningslijst bij toepassing bij de vroeghulp volgens verschillende reclasseringswerkers en PJ adviseurs meer aandacht zijn voor de plaatsing in een JJI of PI, waarbij het voor de reclasseringswerker belangrijk is kennis te hebben van de gevolgen van de plaatsing. Advisering over de toepassing van het JSR of VSR gebeurt pas bij de terechtzitting.

Uit de focusgroepen komt naar voren dat bij de eerdere fasen van het strafproces mogelijk gebruik kan worden gemaakt van aanvullende signalen. Het eerste item gaat in op negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI. Sommige jongvolwassenen ogen erg kwetsbaar. De uitvoerende professional heeft zorgen over het risico op slachtofferschap van geweld, chantage of sociale isolatie. Het tweede item heeft betrekking op de invloed van de jongvolwassene op andere jongeren in de JJI. Volgens verschillende uitvoerende professionals van alle ketenpartners is het belangrijk dat de betrokkene anderen in de JJI niet negatief zal beïnvloeden, bijvoorbeeld door dreiging uit te oefenen, met zijn gedrag de groep te ontwrichten of door een wervende werking te hebben op anderen.

4.2.3 Verdiepend onderzoek

4.2.3.1 Items

Met de PJ-rapporteurs wordt gesproken over het Verdiepend onderzoek. Met betrekking tot de ontwikkelingsdimensies komt naar voren dat de items onderling een bepaalde mate van overlap vertonen. Alhoewel de dimensies inhoudelijk gerelateerd aan elkaar zijn, zou dit voor twijfel kunnen zorgen bij het beoordelen van de items en de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid negatief beïnvloeden. Hiernaast geven PJ-rapporteurs aan dat de verschillende ontwikkelingsdimensies overlappen met kenmerken van psychopathologie (zie ook paragraaf 4.1.1).

Met de PJ-rapporteurs wordt verder weinig over de individuele items van een achterlopende ontwikkeling gesproken. Met betrekking tot moreel redeneren wordt aangegeven dat egocentrisch denken kan passen bij een achterlopende ontwikkeling, maar dat het veelvuldig gebruik van denkfouten mogelijk meer past bij een antisociale persoonlijkheidsstoornis.

In overeenstemming met de reclasseringswerkers geven ook de PJ-rapporteurs aan dat het moeilijk is om inzicht te krijgen in de leerbaarheid en motivatie van de jongvolwassene. Hiernaast stellen ook zij dat leerbaarheid en motivatie belangrijk zijn in een volwassensetting, waardoor de items niet differentiëren tussen de toepassing van het JSR en VSR. Verder benadrukken zij dat een gebrek aan motivatie kenmerkend kan zijn voor de adolescentie. Wanneer gevraagd wordt welke items volgens hen wel onderscheidend zijn, verwijzen zij naar de items uit de wegingslijst ASR die gebruikt wordt door het NIFP.

4.2.3.2 Beoordeling en weging

Met betrekking tot de beoordeling wordt gesteld dat het in de handreiking belangrijk is uit te leggen of de items beoordeeld moeten worden als 'ja' wanneer er indicaties aanwezig zijn, of dat de items

enkel gescoord moeten worden wanneer de indicaties aanwezig zijn vanwege een achterlopende ontwikkeling. PJ9 legt uit:

“Hetzelfde bij empathisch vermogen, sommige pubers hebben een heel slecht empathisch vermogen. Op geef moment gaat het erover, is het slechter dan je op grond van een bepaalde ontwikkelingsleeftijd zal verwachten en heeft het wellicht te maken met pathologie. Ik denk dat je dat onderscheid zou moeten maken eigenlijk” (PJ9).

PJ9 zou dus enkel de aanwezigheid van de ontwikkelingsdimensies met ‘ja’ willen beoordelen, wanneer indicaties van een achterlopende aanwezig zijn bij jongvolwassenen die in een bepaalde mate achterlopen in hun ontwikkeling ten opzichte van leeftijdsgenoten en dit bijgestuurd kan worden vanuit een pedagogische context. Wanneer de aanwezigheid van de indicatie voornamelijk verklaard kan worden vanuit pathologie, is er volgens deze PJ-rapporteur geen sprake meer van een indicatie van een achterlopende ontwikkeling, en zou het item niet als ‘ja’ beoordeeld moeten worden.

Met betrekking tot de weging van de items lichten de PJ-rapporteurs toe dat zij voornamelijk met casuïstiek werken waarbij ook sprake is van psychische problematiek en/of betrekking hebben op een zwaar delict. Hierbij lopen zij ertegenaan dat de vraag over de achterlopende ontwikkeling soms wringt met de vraag over de meest geschikte beschikbare interventie, waarbij vanuit hun professionele overtuigingen praktische-, beleids- en morele overwegingen een rol spelen. Alhoewel het Verdiepend onderzoek door verschillende PJ-rapporteurs als een verbetering gezien wordt, stellen andere PJ-rapporteurs dat het Verdiepend onderzoek een uitbreiding is van de wegingslijst ASR waarbij zij tegen dezelfde problemen zullen blijven aanlopen.

4.3 Overzicht verbeter suggesties en opvolging

Op basis van de focusgroepen kan gesteld worden dat de uitvoerende professionals verschillend kijken naar het Wegingsinstrumentarium ASR. Enerzijds zijn de uitvoerende professionals positief over de verfijning van het concept achterlopende ontwikkeling en de opbouw van het instrument. Anderzijds is sprake van onzekerheid over de toepassing van het instrument in de praktijk en worden verschillende verbeter suggesties gegeven. Deze verbeter suggesties hebben betrekking op de inhoud en beoordeling van de items, de weging van de items en de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR op de verschillende momenten in het strafproces (zie bijlage 9 voor een

schematisch overzicht van de verbeter suggesties en de opvolging). Naar aanleiding van de verschillende verbeterpunten uit de focusgroepen, bijeenkomsten met de begeleidingscommissie en de projectgroep *Verbetertraject ASR* worden de volgende aanpassingen aan het Wegingsinstrumentarium gedaan. Deze aanpassingen leiden uiteindelijk tot conceptversie 2.0 (zie bijlage 10).

Aan de QuickScan wordt een extra kolom toegevoegd waarin beschreven wordt op welk concept het item betrekking heeft. Het item *Communicatieve vaardigheden* wordt verwijderd. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen een QuickScan en een QuickScan 2.0. De QuickScan 2.0 kan gebruikt worden door rechter-commissarissen en rechters terechtzitting wanneer geen reclasseringsadvies of een PJ-rapportage beschikbaar is. Verschillen tussen de QuickScan en de QuickScan 2.0 omvatten de opname van een beslisboom bij de QuickScan en de opname van het item *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI* bij de QuickScan 2.0.

De signalen van een achterlopende ontwikkeling in de Screeningslijst worden uitgebreid, zodat de reclasseringswerkers het item kunnen beoordelen aan de hand van meerdere voorbeelden/bullets. De items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context worden veranderd voor zowel de Screeningslijst als het Verdiepend onderzoek, waarbij de focus op leerbaarheid en motivatie verschuift naar *Interpersoonlijk functioneren* en *Mogelijkheden tot gedragsverandering binnen het JSR*. Hierdoor wordt meer aangesloten bij de verschillen tussen het JSR en VSR. Hiernaast wordt het item *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI* opgenomen, wat zich richt op detentieschade. Het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* blijft deel uitmaken de Screeningslijst. Verder zijn voor de verschillende wegingslijsten de antwoordmogelijkheden 'sterk' en 'zwak' aangepast naar 'ja' en 'nee'. Binnen de lijsten wordt meer gedifferentieerd in de open vragen en bij de eindoordelen, waarbij rekening wordt gehouden met de fase van het strafproces.

5. Vignettenstudie

In dit hoofdstuk zal de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IBB) besproken worden aan de hand van de vignettenstudie. Ten eerste zal worden ingegaan op de IBB van de QuickScan en de QuickScan 2.0. Ten tweede zal worden ingegaan op de IBB van de Screeningslijst. Afsluitend zal de IBB van het Verdiepend onderzoek besproken worden.

5.1 QuickScan 1.0 en QuickScan 2.0

De deelnemers aan de ZSM-tafel (medewerkers van het OM en reclasseringswerkers), rechter-commissarissen en rechters terechtzitting, pasten de QuickScan (2.0) toe bij Vignetten A, B en C (zie paragrafen 2.3.2.2 en 2.3.2.3). Uiteindelijk werden de vignetten gescoord door elf medewerkers van het OM, vijf reclasseringswerkers en negen rechters.

Aan de ZSM-tafel wordt voor Vignet B een matige tot goede overeenstemming gevonden. Voor vignetten A en C wordt een goede overeenstemming gevonden. Bij de rechters is de IBB van de vignetten laag (Vignet B en C) tot matig (Vignet A) (zie tabel 7). De lagere IBB bij de rechters kan mogelijk verklaard worden door de kleinere steekproef en de strenge houding van één rechter ten aanzien van het beoordelen van de items, waardoor deze rechter relatief gezien veel invloed had op de waarde van de IBB-coëfficiënt. Deze deelnemer scoorde over de verschillende casussen geen enkel item als 'ja'. Zij gaf aan dat zij als rechter-commissaris het gevoel had dat, wanneer er sprake was van de aanwezigheid van een aanwijzing, zij direct zou moeten kiezen voor een voorsortering richting het JSR. Bij de casuïstiek opgenomen in de vignetten had zij niet het gevoel voor een voorsortering richting het JSR te kiezen, waardoor zij geen van de items scoorde met 'ja'. Overkoepelend kan op basis van het totaalbeeld gesteld worden dat binnen de vignetten de IBB als matig tot goed gewaardeerd kan worden.

Tabel 7*IBB per vignet*

Vignet	ZSM (N = 16)	ZM (N = 9)	Totaal (N = 25)
Vignet A	0.68 ^{AC1}	0.42	0.67 ^{AC1}
Vignet B	0.56 ^{AC1}	0.32 ^{AC1}	0.51 ^{AC1}
Vignet C	0.75 ^{AC1}	0.34	0.66 ^{AC1}

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

5.1.1 IBB van het uiteindelijke advies

Wanneer wordt ingezoomd op de IBB van het uiteindelijke advies aan de ZSM-tafel, kan gesteld worden dat deze als goed geïnterpreteerd kan worden. Voor de rechters kan de IBB geïnterpreteerd worden als redelijk (Landis & Koch, 1977) of acceptabel (Kraemer, 2014) (zie tabel 8).

Tabel 8*IBB Oordeel Afslag JSR of VSR*

Vignet	ZSM ^a				
	Reclasseringsadvies opvragen	Zelfstandig besluit (VSR)	Totaal	IBB Vignet	IBB Totaal
Vignet A	14 (100,0%)	0 (0,0%)	14	1.00 ^{AC1}	0.62 ^{AC1}
Vignet B	12 (85,6%)	2 (14,3%)	14	0.65 ^{AC1}	
Vignet C	8 (57,1%)	6 (42,9%)	14	-0.03 ^{AC1}	
Vignet	ZM				
	JSR	VSR	Totaal	IBB Vignet	IBB Totaal
Vignet A	5 (55,6%)	4 (44,4%)	9	-0.10 ^{AC1}	0.33 ^{AC1}
Vignet B	8 (88,9%)	1 (11,1%)	9	0.72 ^{AC1}	
Vignet C	1 (11,1%)	8 (88,9%)	9	0.72 ^{AC1}	

Noot. Bij een dichotome variabele wordt in plaats van Krippendorff's Alpha gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.
Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

^a Missende waarden bedraagt 6.

Met betrekking tot de ZSM-tafel wordt 8 keer (19,0%) afgeweken van de instructie met betrekking tot het invullen van de beslisboom. 6 keer (14,2%) wordt de uiteindelijke beslissing blanco gelaten en 2 keer (4,8%) wordt ingevuld dat ze een zelfstandig besluit maken en geen

reclasseringsadvies opvragen, terwijl op basis van de ingevulde items een reclasseringsadvies opgevraagd zou moeten worden.

Met betrekking tot het invullen van de beslisboom wordt bij vignet A en B een hoge mate van overeenstemming gezien, terwijl bij vignet C een grote verscheidenheid in het advies te vinden is. Dit wordt verklaard doordat vijf deelnemers geen aanwijzingen zien voor het verder onderzoek verrichten naar de toepassing van het JSR. Zij volgen op een juiste wijze de beslisboom, waardoor de verscheidenheid in het oordeel verklaard kan worden door de verschillende scores op te items. Een keer wordt de beslisboom niet opgevolgd.

Wanneer wordt gekeken naar het eigen professionele oordeel wordt gezien dat de beoordelaars aan de ZSM-tafel verschillend omgaan met de uitkomst van de QuickScan. Het staat de deelnemers vrij om na de beslisboom andere overgingen op te nemen bij hun voornemen over de toepassing van het ASR. Deze overwegingen hebben geen betrekking op de achterlopende ontwikkeling of het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, maar gaan in op praktische-, beleids- en andere overwegingen. Sommigen geven aan zelfstandig een besluit te nemen en geen reclasseringsadvies aan te vragen, omdat dit bijvoorbeeld vanuit kostenoverwegingen of een capaciteitsoogpunt niet proportioneel zou zijn. Zij geven aan bijvoorbeeld wel rekening te houden met de richtlijn minderjarigen. Anderen geven aan wel een reclasseringsadvies op te vragen, ook wanneer sprake is van een OM-afdoening.

In vergelijking met de deelnemers die werkzaam zijn bij de ZSM-tafel, is de IBB onder rechters lager. Opvallend is dat rechters vooral van mening lijken te verschillen over de toepassing van het ASR bij casus A. Mogelijk wordt dit verklaard door de weging die zij zelfstandig dienen te maken (zie tabel 9). De rechters die voor toepassing van het JSR kiezen, beschrijven dat de betrokkene zich nog moet ontwikkelen naar volwassenheid, hij zijn opleiding nog moet afronden en dat toezicht uitgevoerd door de jeugdreclassering hem goed zou kunnen begeleiden. De rechters die kiezen voor toepassing van het VSR erkennen bovenstaande punten, maar beschrijven dat de betrokkene graag als volwassene aangesproken lijkt te worden en behoefte lijkt te hebben aan meer zelfstandigheid. Om deze reden sluit toezicht door de volwassenreclassering beter aan, waardoor zij besluiten het VSR toe te passen.

Tabel 9

Descriptieve Statistieken van de Totaalscores bij de Keuze Toepassing Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht door rechters

	GEM	SD	MIN	MAX
Keuze JSR (N = 14)				
Aantal dimensies 'ja'	2.86	0.83	1	4
Aantal dimensies 'nee'	0.36	0.61	0	2
Aantal dimensies 'onbekend'	1.71	1.03	0	4
Keuze VSR (N = 13)				
Aantal dimensies 'ja'	0.92	0.92	0	3
Aantal dimensies 'nee'	2.77	1.31	1	5
Aantal dimensies 'onbekend'	1.08	0.62	0	2

Noot. MAX aantal dimensies bedraagt 5

5.1.2 IBB van de individuele items

Wanneer gekeken wordt naar de IBB van de individuele items, zien we dat er verschillen bestaan tussen items (zie tabel 10). Op basis van de analyses blijkt dat de IBB voor de meerderheid van de items als matig tot goed beoordeeld kan worden (IBB: 0.41 – 0.60). Voor het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* wordt een goede IBB gevonden (IBB: 0.71).

Tabel 10

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid Individuele Items (ZSM-Tafel en ZM Gezamenlijk)

Item	Vignet	Aanwijzing wel aanwezig	Aanwijzing niet aanwezig	Aanwijzingen onbekend	Totaal	IBB
		% (n)	% (n)	% (n)	n	
Verstandelijk functioneren	Vignet A	12,5 (3)	12,5 (3)	75,0 (18)	24	0.42 ^{AC1}
	Vignet B	24,0 (6)	16,0 (4)	60,0 (15)	25	
	Vignet C	0,0 (0)	87,5 (21)	12,5 (3)	24	
Zelfredzaamheid	Vignet A	91,7 (22)	8,3 (2)	0,0 (0)	24	0.50 ^{AC1}
	Vignet B	64,0 (16)	12,0 (3)	24,0 (6)	25	
	Vignet C	64,0 (16)	32,0 (8)	4,0 (1)	25	
Beïnvloedbaarheid	Vignet A	50,0 (12)	33,3 (8)	16,7 (4)	24	0.56 ^{AC1}
	Vignet B	96,0 (24)	4,0 (1)	0,0 (0)	25	
	Vignet C	4,0 (1)	88,0 (22)	8,0 (2)	25	
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	Vignet A	96,0 (24)	4,0 (1)	0,0 (0)	25	0.71 ^{AC1}
	Vignet B	76,0 (19)	4,0 (1)	20,0 (5)	25	
	Vignet C	8,3 (2)	91,7 (22)	0,0 (0)	24	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

Wanneer wordt ingezoomd op de IBB van de verschillende items aan de ZSM-tafel worden grote verschillen gevonden. Voor de ZM geldt dat er minder grote verschillen worden gevonden in de IBB-coëfficiënten (zie tabel 11).

Tabel 11

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid Individuele Items door Deelnemers Werkzaam bij de ZSM-Tafel en Rechters

Dimensie	Vignet	Aanwijzing wel aanwezig	Aanwijzing niet aanwezig	Aanwijzingen onbekend	Totaal	IBB
		% (n)	% (n)	% (n)		
ZSM						
Verstandelijk functioneren	Vignet A	18,8 (3)	18,8 (3)	62,5 (10)	16	0.37 ^{AC1}
	Vignet B	18,8 (3)	12,5 (2)	68,8 (11)	16	
	Vignet C	0,0 (0)	86,7 (13)	13,3 (2)	15	
Zelfredzaamheid	Vignet A	93,8 (15)	6,3 (1)	0,0 (0)	16	0.53 ^{AC1}
	Vignet B	68,8 (11)	12,5 (2)	18,8 (3)	16	
	Vignet C	68,8 (11)	18,8 (3)	12,5 (2)	16	
Beïnvloedbaarheid	Vignet A	60,0 (9)	26,7 (4)	13,3 (2)	15	0.62 ^{AC1}
	Vignet B	100,0 (16)	0,0 (0)	0,0 (0)	16	
	Vignet C	6,3 (1)	87,5 (14)	6,3 (1)	16	
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	Vignet A	100,0 (16)	0,0 (0)	0,0 (0)	16	0.82 ^{AC1}
	Vignet B	75,0 (12)	0,0 (0)	25,0 (4)	16	
	Vignet C	0,0 (0)	100,0 (16)	0,0 (0)	16	
ZM						
Verstandelijk functioneren	Vignet A	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (8)	8	0.56 ^{AC1}
	Vignet B	33,3 (3)	22,2 (2)	44,4 (4)	9	
	Vignet C	0,0 (0)	88,9 (8)	11,1 (1)	9	
Zelfredzaamheid	Vignet A	87,5 (7)	12,5 (1)	0,0 (0)	8	0.31 ^{AC1}
	Vignet B	55,6 (5)	11,1 (1)	33,3 (3)	9	
	Vignet C	55,6 (5)	44,4 (4)	0,0 (0)	9	
Beïnvloedbaarheid	Vignet A	33,3 (3)	44,4 (4)	22,2 (2)	9	0.45 ^{AC1}
	Vignet B	88,9 (8)	11,1 (1)	0,0 (0)	9	
	Vignet C	0,0 (0)	89,9 (8)	11,0 (1)	9	
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	Vignet A	88,9 (8)	11,1 (1)	0,0 (0)	9	0.53 ^{AC1}
	Vignet B	77,8 (7)	11,1 (1)	11,1 (1)	9	
	Vignet C	25,0 (2)	75,0 (6)	0,0 (0)	8	
Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI	Vignet A	11,1 (1)	33,3 (3)	55,6 (5)	9	0.35 ^{AC1}
	Vignet B	25,0 (2)	0,0 (0)	75,0 (6)	8	
	Vignet C	11,1 (1)	11,1 (1)	77,8 (7)	9	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

Uit de toelichtingen blijkt dat vooral de beoordelingsdrempel om een item te beoordelen van invloed is op de IBB van de individuele items. Zo wordt bij het *Verstandelijk functioneren* 1) het niet hebben van een diploma of 2) het met moeite volgen van een opleiding op het MBO door sommige deelnemers als voldoende gezien om het item te beoordelen met 'ja', terwijl anderen het item beoordelen als 'onbekend'. Hiernaast stellen verschillende deelnemers dat het bezit van een MBO-2 diploma voldoende is om het item als 'nee' te beoordelen, terwijl anderen in dezelfde casus meer nadruk leggen op het moeite hebben met een vervolgopleiding waardoor zij het item als 'onbekend' beoordelen. Bij het item *Zelfredzaamheid* wordt gezien dat door sommige deelnemers het nog thuiswonen bij ouders voldoende vinden om het item als 'ja' te beoordelen, terwijl anderen meer informatie nodig hebben en het item als 'nee' beoordelen. Met betrekking tot het item *Beïnvloedbaarheid* bestaan verschillen in de opvatting over de reikwijdte van het begrip. Zo wordt de zinssnede "op het idee gebracht worden door een kennis" door sommige deelnemers gescoord als 'ja', terwijl dit volgens andere deelnemers onvoldoende is om het item te beoordelen als 'ja' en gescoord wordt als 'nee' of 'onbekend'. Hiernaast wordt bij vignet C door verschillende deelnemers onderscheid gemaakt tussen 'beïnvloed worden door anderen' en 'betrokken worden in een situatie'. Dit tweede heeft volgens hen geen betrekking op het item, terwijl een andere deelnemer dit wel ziet als een aanwijzing voor (het onderzoek doen naar) toepassing van het ASR. Bij het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* wordt een overlap van zinssneden gezien met de zinssneden die genoemd worden bij *Zelfredzaamheid*. Vooral het niet hebben van een diploma of van werk wordt genoemd als aanwijzingen voor (het onderzoek doen naar) toepassing van het ASR.

5.1.3 Conclusie en verbeteringsuggesties

Op basis van de vignettenstudie gefocust op de items van de QuickScan en de QuickScan 2.0 kan geconcludeerd worden dat de IBB van de meerderheid van de items van de QuickScan (2.0) als redelijk tot matig beoordeeld kan worden op basis van de indeling van Landis & Koch. Op basis van de klinische indeling wordt de IBB van de items als acceptabel tot goed beoordeeld. Uit de toelichting van de beoordelaars bij het beoordelen van de items blijkt dat verscherping van de items gewenst is. Dezelfde zinssneden worden door de beoordelaars verschillend geïnterpreteerd, wat duidt op onvoldoende duidelijkheid over de beoordelingsdrempel van de verschillende items. Naast het verscherpen van de items, kan ook scholing bijdragen aan meer duidelijkheid over de beoordelingsdrempel van de verschillende items.

Met betrekking tot de besluitvorming over de toepassing van het ASR geldt dat de IBB aan de ZSM-tafel als goed geïnterpreteerd kan worden. Bij toepassing van de QuickScan bij de ZSM-tafel blijkt

dat niet elke deelnemer de beslisboom juist invult. Mogelijk zou een aanpassing in de handleiding en in het score-formulier kunnen bijdragen aan een juiste opvolging van de beslisboom. Vervolgens kunnen de uitvoerende professionals door het opnemen van andere overwegingen afwijken van de uitkomst van de beslisboom, wanneer zij dit vanuit hun professionele inzicht wenselijk achter.

Voor rechters geldt dat de IBB geïnterpreteerd kan worden als redelijk (Landis & Koch, 1977) of acceptabel (Kraemer, 2014). Hoewel bij twee vignetten de IBB als goed beoordeeld kan worden, is er bij een vignet sprake van een gelijke verdeling toepassing JSR en VSR. Dit zou erop kunnen duiden dat bij casuïstiek waarover twijfel bestaat, verschillen bestaan in de weging die rechters maken.

5.2 Screeningslijst

Veertien reclasseringswerkers nemen deel aan de vignettenstudie. Zij pasten de Screeningslijst toe bij Vignetten D, E en F (zie paragrafen 2.3.2.2 en 2.3.2.3). Vier deelnemers voegen consistent de zinssneden toe waarop zij hun antwoord baseren, zeven deelnemers voegen deels de zinssneden toe waarop zij hun antwoord baseren en drie deelnemers voegen geen zinssneden toe.

Allereerst wordt de IBB van de beoordelingen onderzocht voor elk individueel vignet, over alle 17 items samen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de mate van overstemming tussen de 15 beoordelaars per vignet, waardoor verschillen in beoordelingsmoeilijkheid en consistentie tussen de vignetten onderzocht kan worden. Vanwege de scheve verdeling van scores, wordt de IBB gemeten aan de hand van Gwet's AC1. De IBB varieert tussen de vignetten. Voor vignet E wordt de hoogste IBB gevonden (AC1 = .75; 95% BI [.733 – .767]), wat wijst op een goede overeenstemming tussen de reclasseringswerkers. Vignet D (AC1 = .65; 95% BI [.644 – .651]) en vignet F (AC1 = .61; 95% BI [.555 – .656]) beoordelen iets lager, maar vallen eveneens binnen de categorie goede IBB.

5.2.1 IBB van het uiteindelijke advies

De IBB van het uiteindelijke advies kan geïnterpreteerd worden als redelijk (Landis & Koch, 1977) tot acceptabel (Kraemer, 2014) (zie tabel 12). Vooral bij vignet D en F wordt veel verschil in de advisering gevonden. Op basis van scores van de items (zie tabel 13) en opgenomen zinssneden lijkt dit vooral verklaard te worden door de mate waarin de reclasseringswerkers inschatten in hoeverre de jongvolwassene nog kan profiteren van een maatregel vanuit een pedagogische context.

Tabel 12*IBB Advies Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht*

Vignet	Jeugdstrafrecht	Volwassenstrafrecht	Totaal	IBB Vignet	IBB Totaal
	% (n)	% (n)	n		
Vignet D	71,4 (10)	28,6 (4)	14	0.26 ^{AC1}	0.35 ^{AC1}
Vignet E	85,7 (12)	14,3 (2)	14	0.65 ^{AC1}	
Vignet F	64,3 (9)	35,7 (5)	14	0.09 ^{AC1}	

Noot. Bij een dichotome variabele wordt in plaats van Krippendorff's Alpha gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.
Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

Tabel 13*Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus*

	Achterlopende ontwikkeling					Het kunnen profiteren van een pedagogische context				
	GEM	SD	MD	MIN	MAX	GEM	SD	MD	MIN	MAX
<i>Advies JSR (n = 31)</i>										
Aantal dimensies 'ja'	7.42	2.64	7	3	13	3.52	0.80	4	1	4
Aantal dimensies 'nee'	4.35	2.77	5	0	10	0.32	0.59	0	0	2
Aantal dimensies 'onbekend'	0.90	1.06	1	0	4	0.13	0.34	0	0	1
<i>Advies VSR (n = 11)</i>										
Aantal dimensies 'ja'	7.18	3.07	7	3	12	1.18	0.72	1	0	2
Aantal dimensies 'nee'	4.36	3.31	5	0	9	1.73	1.14	1	0	4
Aantal dimensies 'onbekend'	1.27	0.87	1	0	3	0.91	0.79	1	0	2

Noot. Het maximaal aantal ontwikkelingsdimensies waarop gescoord kan worden bedraagt dertien. Voor de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een pedagogische context is dit vier.

5.2.2 IBB van de individuele items

In onderstaande tabel wordt de IBB van de individuele ontwikkeldimensies weergegeven (zie tabel 14).

Tabel 14

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid items ontwikkeldimensies (o.b.v. 3RO)

Ontwikkelings- dimensie	Vignet	Signalen wel aanwezig	Signalen niet aanwezig	Signalen onbekend	Totaal	IBB ^a
		% (n)	% (n)	% (n)		
Verstandelijk functioneren	Vignet D	100,0 (14)	0,0 (0)	0,0 (0)	14	0.82 ^{AC1}
	Vignet E	14,3 (2)	85,7 (12)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	7,1 (1)	92,9 (13)	0,0 (0)	14	
Cognitieve flexibiliteit	Vignet D	85,7 (12)	14,3 (2)	0,0 (0)	14	0.54 ^{AC1}
	Vignet E	7,7 (1)	92,3 (12)	0,0 (0)	13	
	Vignet F	38,5 (5)	53,8 (7)	7,7 (1)	13	
Planning en besluitvorming	Vignet D	100,0 (14)	0,0 (0)	0,0 (0)	14	0.79 ^{AC1}
	Vignet E	100,0 (14)	0,0 (0)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	46,2 (6)	53,8 (7)	0,0 (0)	13	
Communicatieve vaardigheden	Vignet D	57,1 (8)	35,7 (5)	7,1 (1)	13	0.27 ^{AC1}
	Vignet E	14,3 (2)	64,3 (9)	21,4 (3)	13	
	Vignet F	28,6 (4)	71,4 (10)	0,0 (0)	12	
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	Vignet D	71,4 (10)	0,0 (0)	28,6 (4)	14	0.80 ^{AC1}
	Vignet E	100,0 (12)	0,0 (0)	0,0 (0)	12	
	Vignet F	0,0 (0)	100,0 (13)	0,0 (0)	13	
Relaties opbouwen en onderhouden	Vignet D	21,4 (3)	14,3 (2)	64,3 (9)	14	0.22
	Vignet E	64,3 (9)	35,7 (5)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	7,7 (1)	23,1 (3)	69,2 (9)	13	
Perspectief nemen	Vignet D	92,9 (13)	7,1 (1)	0,0 (0)	14	0.81 ^{AC1}
	Vignet E	7,1 (1)	92,9 (13)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	92,9 (13)	7,1 (1)	0,0 (0)	14	
Moreel redeneren	Vignet D	92,9 (13)	0,0 (0)	7,1 (1)	14	0.63 ^{AC1}
	Vignet E	46,2 (6)	46,2 (6)	7,7 (1)	13	
	Vignet F	92,9 (13)	7,1 (1)	0,0 (0)	14	
Empathie	Vignet D	92,9 (13)	0,0 (0)	7,1 (1)	14	0.81 ^{AC1}
	Vignet E	0,0 (0)	100,0 (14)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	85,7 (12)	7,1 (1)	7,1 (1)	14	
Schuld en schaamte	Vignet D	57,1 (8)	21,4 (3)	23,1 (3)	14	0.37 ^{AC1}
	Vignet E	7,1 (1)	92,9 (13)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	57,1 (8)	35,7 (5)	7,1 (1)	14	
Emotieregulatie	Vignet D	92,9 (13)	0,0 (0)	7,1 (1)	14	0.75 ^{AC1}
	Vignet E	78,6 (11)	7,1 (1)	14,3 (2)	14	
	Vignet F	92,9 (13)	7,1 (1)	0,0 (0)	14	
Impulscontrole	Vignet D	100,0 (14)	0,0 (0)	0,0 (0)	14	0.80 ^{AC1}
	Vignet E	100,0 (14)	0,0 (0)	0,0 (0)	14	
	Vignet F	61,5 (8)	38,5 (5)	0,0 (0)	13	
Controle over sensatiezoeken	Vignet D	85,7 (12)	7,1 (1)	7,1 (1)	14	0.38 ^{AC1}
	Vignet E	37,3 (3)	54,5 (6)	18,2 (2)	11	
	Vignet F	14,3 (2)	78,6 (11)	7,1 (1)	14	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.40: acceptabel, > 0.41: goed.

De IBB van de verschillende ontwikkelingsdimensies verschilt. Op basis van de analyses blijkt dat de IBB voor de meerderheid van de items substantieel is. Zo wordt voor de items *Verstandelijk functioneren*, *Perspectief nemen* en *Empathie tonen* een bijna perfecte overeenstemming gevonden (IBB: 0.81 – 1.00). De items *Planning en besluitvorming*, *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*, *Moreel redeneren*, *Emotieregulatie* en *Impulscontrole* komen substantieel overeen (IBB: 0.61 – 0.80). Het item *Cognitieve flexibiliteit* heeft een matige tot goede overeenkomst (IBB: 0.41 – 0.60). Afsluitend wordt voor de items *Communicatieve vaardigheden*, *Relaties opbouwen en onderhouden*, *Schuld en Schaamte* en *Controle over sensatiezoeken* een redelijke tot acceptabele overeenstemming gevonden (IBB: 0.21 – 0.40).

Wanneer wordt ingezoomd op de items met een matige en redelijke IBB, blijkt uit de toelichtingen bij deze items dat er twee mogelijke verklaringen zijn voor de relatief lage IBB-coëfficiënten. Allereerst blijkt dat verschillende deelnemers dezelfde zinssneden interpreteren als signalen voor verschillende ontwikkelingsdimensies. Zo scoort een reclasseringswerker het item *Cognitieve flexibiliteit* vanwege “er is sprake van impulsiviteit en beïnvloedbaarheid door de contacten met wie hij omgaat”, wat meer passend is bij het item *Impulsiviteit* en *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*. Bij *Communicatieve vaardigheden* beoordelen verschillende reclasseringswerkers dat er een signaal van een achterlopende ontwikkeling aanwezig is, wanneer de jongvolwassene zich niet goed kan uitdrukken wanneer de emoties hoog oplopen en hij boos is. Dit past beter bij het item *Emotieregulatie*, in rustig vaarwater is de jongvolwassene namelijk wel in staat om zich verbaal en non-verbaal uit te drukken. Enerzijds kan dit wijzen op inhoudelijk overlap tussen de verschillende ontwikkeldimensies, anderzijds op een onvoldoende eenduidige en voldoende onderscheidende beschrijving van de verschillende ontwikkeldimensies.

Ten tweede zijn er verschillen tussen deelnemers in de interpretatie van de mate waarin signalen aanwezig moeten zijn om als zodanig genoteerd te worden, wat duidt op variatie in beoordelingsdrempels. Dit wordt teruggезien bij *Cognitieve flexibiliteit*, *Relaties opbouwen en onderhouden*, *Schuld en Schaamte* en *Controle over sensatiezoeken*. Waar sommige reclasseringswerkers bij *Relaties opbouwen en onderhouden* beschrijven dat het lijkt alsof de jongvolwassene ingezet wordt door vrienden en zich laat meeslepen in negatief gedrag (signaal wel aanwezig), beschrijven anderen dat het signaal niet aanwezig is omdat de jongvolwassene onderscheid kan maken tussen criminele en niet-criminele contacten, de slechte vrienden afkeurt en ziet dat deze relaties niet goed zijn en omdat de jongvolwassene in staat is gezonde vriendschappen aan te gaan. Met betrekking tot *Controle over sensatiezoeken* zijn er verschillen omdat sommige reclasseringswerkers beschrijven dat de jongvolwassene niet nadacht en snel geld wilde verdienen, in de JJl wordt aangetrokken door jongvolwassenen die antisociaal gedrag vertonen en onvoldoende stil

staan bij de gevolgen van het gedrag en handelen. Andere deelnemers zien hierin onvoldoende signalen en vragen zich eerder af of bovenstaand gedrag te verklaren is door een gebrek aan controle over sensatiezoeken, of dat er een andere verklaring aanwezig is voor het gedrag.

Ook bij de items die ingaan op het kunnen profiteren van een pedagogische context, bestaan verschillen in de IBB tussen de verschillende items (zie tabel 15). Op basis van de analyses blijkt er het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* een substantiële overeenstemming toont. Voor de items *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR* en *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI* wordt een matig tot goede overeenkomst gevonden. Voor het item *Interpersoonlijk functioneren* wordt een redelijke tot acceptabele overeenstemming gevonden.

Tabel 15

IBB Items Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context (o.b.v. 3RO)

Items	Vignet	Signalen wel aanwezig	Signalen niet aanwezig	Signalen onbekend	Totaal	IBB
		% (n)	% (n)	% (n)		
Interpersoonlijk functioneren	Vignet D	7 (53,8%)	6 (46,2%)	0 (0,0%)	13	0.38 ^{AC1}
	Vignet E	12 (92,3%)	0 (0,0%)	1 (7,7%)	13	
	Vignet F	6 (46,2%)	3 (23,1%)	4 (30,8%)	13	
Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR	Vignet D	11 (78,6%)	1 (7,1%)	2 (14,3%)	14	0.43 ^{AC1}
	Vignet E	12 (85,7%)	2 (14,3%)	0 (0,0%)	14	
	Vignet F	6 (42,9%)	6 (42,9%)	2 (14,3%)	14	
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	Vignet D	13 (92,9%)	0 (0,0%)	1 (7,1%)	14	0.76 ^{AC1}
	Vignet E	13 (92,9%)	1 (7,1%)	0 (0,0%)	14	
	Vignet F	11 (78,6%)	3 (21,4%)	0 (0,0%)	14	
Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI	Vignet D	11 (78,6%)	1 (7,1%)	2 (14,3%)	14	0.48 ^{AC1}
	Vignet E	12 (85,7%)	1 (7,1%)	1 (7,1%)	14	
	Vignet F	8 (57,1%)	5 (35,7%)	1 (7,1%)	14	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.40: acceptabel, > 0.41: goed.

Op basis van de toelichtingen bij de items *Interpersoonlijk functioneren*, *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR* en *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI* lijkt het alsof er variatie bestaat in de beoordelingsdrempels. Binnen het item *Interpersoonlijk functioneren* lijkt het alsof deelnemers verschillende waarde hechten aan de situaties waarin interpersoonlijk functioneren een rol kan spelen, bijvoorbeeld in de setting van een JIJ of in de setting van een gezin. Hiernaast hechten deelnemers verschillende waarde aan de mate van interpersoonlijk functioneren. Betreft het

item Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR wordt dit op een soortgelijke manier waargenomen. Enerzijds zijn er deelnemers die stellen dat een signaal aanwezig is wanneer zij zien dat iemand baat heeft bij een pedagogische context en dit als voldoende reden wordt beschouwd om dit voort te zetten. Andere deelnemers stellen dat er signalen aanwezig zijn wanneer plaatsing in een pedagogische setting noodzakelijk is, omdat zij verwachten dat alternatieve contexten tekortschieten of negatieve gevolgen met zich zouden meebrengen.

5.2.3 Conclusie en verbeteringsuggesties

Op basis van de vignettenstudie kan geconcludeerd worden dat veel variatie bestaat in de IBB van de verschillende items. Voor 9 (52,9%) items wordt een goede overeenstemming gevonden (Landis & Koch, 1977; Kraemer, 2014). Voor 3 (17,6%) items wordt een matig (Landis & Koch, 1977) tot goede (Kraemer, 2014) overeenstemming gevonden. Voor de overige 5 (29,4%) items wordt een redelijke (Landis & Koch, 1977) tot acceptabele (Kraemer, 2014) overeenstemming gevonden. Op basis van de genoteerde toelichtingen kan dit verklaard worden doordat 1) deelnemers dezelfde zinssneden interpreteren als signalen voor verschillende ontwikkelingsdimensies, 2) tussen reclasseringswerkers verschillen in beoordelingsdrempels bestaan, waarbij de normatieve overtuiging van de reclasseringswerker over de toepassing van het ASR soms een rol speelt. Met betrekking tot de weging van de items, blijkt op basis van de vignettenstudie dat de beoordeling van de items die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context als doorslaggevende factor kunnen werken bij de advisering over het ASR.

Op basis van deze resultaten is verscherping van verschillende items gewenst. Hiernaast is het belangrijk dat in de handleiding en in de opleiding goed beschreven wordt dat het normatieve kader van de reclasseringswerker een rol speelt bij het beoordelen van de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context en is het belangrijk dat strakkere kaders gegeven worden, zodat de IBB van deze items wordt vergroot. Verder is het tijdens de training belangrijk dat aandacht wordt besteed aan de inhoud van de items, zodat voor de uitvoerende professional duidelijk is wat de beoordelingsdrempels van de verschillende items zijn. Hiernaast dient te worden ingegaan op de weging.

5.3 Verdiepend onderzoek

Dertig PJ-rapporteurs stuurden uiterlijk 1 september 2025 hun ingevulde vignetten op, deze worden geïncorporeerd. Zij pasten het Verdiepend onderzoek toe bij Vignetten D, E en F (zie paragrafen 2.3.2.2

en 2.3.2.3). Negentien deelnemers voegen consistent de zinssneden toe waarop zij hun antwoord baseren, tien deelnemers voegen vaak de zinssneden toe waarop zij hun antwoord baseren, een deelnemer voegt geen zinssneden toe.

Allereerst wordt de IBB van de beoordelingen onderzocht voor elk individueel vignet, over alle 17 items samen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de mate van overstemming tussen de 30 beoordelaars per vignet, waardoor verschillen in beoordelingsmoeilijkheid en consistentie tussen de vignetten onderzocht kan worden. Vanwege de scheve verdeling van scores, wordt de IBB gemeten aan de hand van Gwet's AC1. De IBB is voor de verschillende vignetten nagenoeg hetzelfde. Zowel vignet D (AC1 = .48; 95% BI [.453 - .499]), als vignet E (AC1 = .58; 95% BI [.536 - .615]) en vignet F (AC1 = .57; 95% BI [.533 - .611]) wordt een IBB gevonden die geïnterpreteerd kan worden als matig (Landis & Koch, 1977), of vanuit klinische overeenstemming als goed (Kraemer, 2014).

5.3.1 IBB van het uiteindelijke advies

De IBB van het uiteindelijke advies kan geïnterpreteerd worden als redelijk (Landis & Koch, 1977) tot acceptabel (Kraemer, 2014) voor de casuïstiek bij wie de jongvolwassenen de leeftijd van 18 hadden. Met betrekking tot de casuïstiek bij wie de jongvolwassenen de leeftijd van 22 hadden en de totaalscores kan de IBB geïnterpreteerd worden als slecht (zie tabel 16).

Tabel 16

IBB Advies Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht

Vignet	Casuïstiek 18 jaar					Casuïstiek 22 jaar				
	JSR	VSR	Totaal	IBB Vignet	IBB Totaal	JSR	VSR	Totaal	IBB Vignet	IBB Totaal
	% (n)	% (n)	n			% (n)	% (n)	n		
Vignet D	25,0 (4)	75,0 (12)	16	0.36 ^{AC1}	.40 ^{AC1}	35,7 (5)	64,3 (9)	14	0.09 ^{AC1}	0.10 ^{AC1}
Vignet E	83,3 (15)	16,7 (3)	18	0.59 ^{AC1}		80,0 (8)	20,0 (2)	10	0.48 ^{AC1}	
Vignet F	84,6 (11)	15,4 (2)	13	0.62 ^{AC1}		37,5 (6)	62,5 (10)	16	0.06 ^{AC1}	

Noot. Bij een dichotome variabele wordt in plaats van Krippendorff's Alpha gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}. *Noot.* Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

Ingezoomd op de ingevulde items per casus, lijkt het alsof zowel de ontwikkelingsdimensies als de items die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

doorslaggevend kunnen zijn bij de advisering over de toepassing van het ASR (zie tabel 17). Op basis van de ingevulde items per casus en opgenomen zinssneden lijkt het alsof de mate waarin de PJ-rapporteurs inschatten in hoeverre de jongvolwassene nog kan profiteren van een pedagogische context vaker als doorslaggevende factor kan optreden.

Tabel 17

Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus

	Achterlopende ontwikkeling					Het kunnen profiteren van een pedagogische context				
	GEM	SD	MD	MIN	MAX	GEM	SD	MD	MIN	MAX
Casuïstiek 18 jaar										
Advies JSR (n = 30)										
Aantal dimensies 'ja'	6.63	1.98	6.5	3	11	3.13	0.85	3.0	1	4
Aantal dimensies 'nee'	5.53	2.03	5.5	1	9	0.53	0.62	0.0	0	2
Aantal dimensies 'onbekend'	0.57	1.17	0.0	0	6	0.33	0.54	0.0	0	2
Advies VSR (n = 18)										
Aantal dimensies 'ja'	6.78	2.92	6.5	2	12	1.67	1.07	1.0	0	4
Aantal dimensies 'nee'	5.22	3.07	4.0	1	11	2.44	1.34	3.0	0	4
Aantal dimensies 'onbekend'	0.72	0.73	1.0	0	2	0.28	0.45	0.0	0	1
Casuïstiek 22 jaar										
Advies JSR (n = 19)										
Aantal dimensies 'ja'	6.89	1.94	7	3	12	2.84	1.04	3.0	0	4
Aantal dimensies 'nee'	5.00	2.43	5	0	10	0.68	0.65	1.0	0	2
Aantal dimensies 'onbekend'	1.00	0.92	1	0	3	0.37	0.81	0.0	0	3
Advies VSR (n = 21)										
Aantal dimensies 'ja'	6.29	2.55	7	2	11	0.95	0.72	0.0	0	2
Aantal dimensies 'nee'	5.95	2.17	6	2	10	2.53	0.96	1.0	1	4
Aantal dimensies 'onbekend'	0.57	0.79	0	0	3	0.43	0.66	0.0	0	2

Noot. Het maximaal aantal ontwikkelingsdimensies waarop gescoord kan worden bedraagt dertien. Voor de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een pedagogische context is dit vier.

5.3.2 IBB van de individuele items

In onderstaande tabel wordt de IBB van de individuele ontwikkeldimensies weergegeven (zie tabel 18).

Tabel 18

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid Items Ontwikkelingsdimensies (o.b.v. NIFP)

Ontwikkelings- dimensie	Vignet	Indicaties wel aanwezig	Indicaties niet aanwezig	Indicaties onbekend	Totaal	IBB ^a
		% (n)	% (n)	% (n)		
Verstandelijk functioneren	Vignet D	41,4 (12)	58,6 (17)	0,0 (0)	29	0.81 ^{AC1}
	Vignet E	0,0 (0)	100,0 (30)	0,0 (0)	30	
	Vignet F	0,0 (0)	100,0 (30)	0,0 (0)	30	
Cognitieve flexibiliteit	Vignet D	56,7 (17)	43,3 (13)	0,0 (0)	30	0.37 ^{AC1}
	Vignet E	40,0 (12)	60,0 (18)	0,0 (0)	30	
	Vignet F	10,0 (3)	76,7 (23)	13,3 (4)	30	
Planning en besluitvorming	Vignet D	76,7 (23)	13,3 (4)	10,0 (3)	30	0.29 ^{AC1}
	Vignet E	35,7 (10)	57,1 (16)	7,1 (2)	28	
	Vignet F	51,7 (15)	41,4 (12)	6,9 (2)	29	
Communicatieve vaardigheden	Vignet D	6,7 (2)	86,7 (26)	6,7 (2)	30	0.65 ^{AC1}
	Vignet E	17,2 (5)	79,3 (23)	3,4 (1)	29	
	Vignet F	16,7 (5)	83,3 (25)	0,0 (0)	30	
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	Vignet D	37,9 (11)	51,7 (15)	10,3 (3)	29	0.43 ^{AC1}
	Vignet E	6,7 (2)	83,3 (25)	10,0 (3)	30	
	Vignet F	82,1 (23)	10,7 (3)	7,1 (2)	28	
Relaties opbouwen en onderhouden	Vignet D	50,0 (15)	30,0 (9)	20,0 (6)	30	0.17 ^{AC1}
	Vignet E	67,9 (19)	21,4 (6)	10,7 (3)	28	
	Vignet F	30,0 (9)	56,7 (17)	13,3 (4)	30	
Perspectief nemen	Vignet D	73,3 (22)	13,3 (4)	13,3 (4)	30	0.42 ^{AC1}
	Vignet E	63,3 (19)	33,3 (10)	3,3 (1)	30	
	Vignet F	13,8 (4)	82,8 (24)	3,4 (1)	29	
Moreel redeneren	Vignet D	100,0 (30)	0,0 (0)	0,0 (0)	30	0.78 ^{AC1}
	Vignet E	93,1 (27)	6,9 (2)	0,0 (0)	29	
	Vignet F	70,0 (21)	26,7 (8)	3,3 (1)	30	
Empathie tonen	Vignet D	79,3 (23)	17,2 (5)	3,4 (1)	29	0.68 ^{AC1}
	Vignet E	89,7 (26)	10,3 (3)	0,0 (0)	30	
	Vignet F	10,0 (3)	90,0 (27)	0,0 (0)	30	
Schuld en schaamte	Vignet D	100,0 (30)	0,0 (0)	0,0 (0)	30	0.76 ^{AC1}
	Vignet E	83,3 (25)	13,3 (4)	3,3 (1)	30	
	Vignet F	10,0 (3)	86,7 (26)	3,3 (1)	30	
Emotieregulatie	Vignet D	93,3 (28)	6,7 (2)	0,0 (0)	30	0.84 ^{AC1}
	Vignet E	93,3 (28)	6,7 (2)	0,0 (0)	30	
	Vignet F	89,7 (26)	10,3 (3)	0,0 (0)	29	
Impulscontrole	Vignet D	83,3 (25)	13,3 (4)	3,3 (1)	30	0.56 ^{AC1}
	Vignet E	44,8 (13)	55,2 (16)	0,0 (0)	29	
	Vignet F	86,7 (26)	13,3 (4)	0,0 (0)	30	
Controle over sensatiezoeken	Vignet D	65,5 (19)	10,3 (3)	24,1 (7)	29	0.24 ^{AC1}
	Vignet E	10,3 (3)	72,4 (21)	17,2 (5)	29	
	Vignet F	55,2 (16)	34,5 (10)	10,3 (3)	29	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.40: acceptabel, > 0.41: goed.

De IBB van de verschillende ontwikkelingsdimensies verschilt. Zo wordt voor het item *Verstandelijk functioneren* en *Emotieregulatie* een bijna perfecte overeenstemming gevonden (IBB: 0.81 – 1.00). De items *Communicatieve vaardigheden*, *Moreel redeneren*, *Empathie tonen* en *Schuld en schaamte* komen substantieel overeen (IBB: 0.61 – 0.80). Het item *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*, *Perspectief nemen* en *Impulscontrole* hebben een matige overeenkomst (IBB: 0.41 – 0.60). Bij de items *Cognitieve flexibiliteit*, *Planning en besluitvorming* en *Controle over sensatiezoeken* een redelijke tot acceptabele overeenstemming gevonden (IBB: 0.21 – 0.40). Afsluitend wordt voor het item *Relaties opbouwen en onderhouden* een geringe overeenstemming gevonden (IBB: 0.00 – 0.20). Met betrekking tot de klinische overeenstemming wordt gevonden dat de meeste ontwikkelingsdimensies een goede IBB hebben.

Wanneer wordt ingezoomd op de items met een matig tot slechte IBB, dan blijkt uit de toelichtingen bij deze items dat er twee mogelijke verklaringen zijn voor deze relatief lage IBB-coëfficiënten. In overeenstemming met de reclasseringswerkers blijkt dat de PJ-rapporteurs dezelfde zinssneden interpreteren als indicaties voor verschillende ontwikkelingsdimensies. Dit wordt bijvoorbeeld gezien bij *Cognitieve flexibiliteit*. Genoemde zinssneden van indicaties van een achterlopende ontwikkeling als “Hij voelde zich snel uitgedaagd en benadeeld en kon hier met boosheid (soms verbale agressie) op reageren” en “Raakt gefrustreerd als hij zich benadeeld voelt en kan dreigen, waarbij hij moeilijk te stoppen is” passen meer bij *Perspectief nemen* en *Emotieregulatie*. Met betrekking tot *Planning en besluitvorming* wordt genoemd dat “Deze negatieve gevoelens leiden, meestal als gevolg van een gebrekkige impulscontrole, tot woede-uitbarstingen”, wat een indicatie is van achterlopende emotieregulatie. Ook tussen *Perspectief nemen* vs. *Empathie tonen* en *Impulscontrole* vs. *Emotieregulatie* wordt overlap gezien. Enerzijds kan dit wijzen op een inhoudelijke overlap tussen de verschillende ontwikkeldimensies, anderzijds op een onvoldoende eenduidige en voldoende onderscheidende beschrijving van de verschillende ontwikkeldimensies.

Ten tweede zijn er verschillen tussen deelnemers in de interpretatie van de mate waarin indicaties aanwezig moeten zijn om als zodanig genoteerd te worden, wat duidt op variatie in beoordelingsdrempels. Dit wordt gezien wanneer de jongvolwassene in rustig vaarwater het relatief goed doet, maar onder stress problemen laat zien. Hiernaast wordt verschil in beoordelingsdrempels gezien wanneer in het vignet zowel indicaties voor als indicaties tegen gezien worden. Bijvoorbeeld bij *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*. Enerzijds wordt beschreven dat de jongvolwassene het verkeerde pad is opgegaan nadat hij ‘foute vrienden’ kreeg en dat de jongvolwassene zich beschrijft als een meeloper (n = 10), terwijl anderen beschrijven “hij zegt wel een meeloper te zijn, maar daar lees ik verder niet veel van terug, in de groep lijkt hij juist meer een leidersfiguur” (n = 6). Beide argumenten kloppen. Dit wordt ook gezien bij *Relaties opbouwen en onderhouden*, *Perspectief nemen*,

Impulscontrole en *Controle over sensatiezoeken*. Ook bij vignet A bij het item *Verstandelijk functioneren* wordt een verschil in beoordelingsdrempel gezien. Verschillende respondenten geven aan dat zij zwakbegaafdheid zien als een indicatie voor een achterlopende ontwikkeling, terwijl anderen aangeven dat zij zwakbegaafdheid niet zien als een indicatie voor een achterlopende ontwikkeling.

Ook met betrekking tot de items van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context worden verschillende IBB-coëfficiënten gevonden (zie tabel 19).

Tabel 19

IBB Items Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context (o.b.v. NIFP)

Items	Vignet	Indicaties wel aanwezig	Indicaties niet aanwezig	Indicaties onbekend	Totaal	IBB ^a
		% (n)	% (n)	% (n)		
Interpersoonlijk functioneren	Vignet D	0,0 (0)	100,0 (29)	0,0 (0)	29	0.78 ^{AC1}
	Vignet E	80,0 (24)	10,0 (3)	10,0 (3)	30	
	Vignet F	93,3 (28)	6,7 (2)	0,0 (0)	30	
Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR	Vignet D	24,1 (7)	69,0 (20)	6,9 (2)	29	0.46 ^{AC1}
	Vignet E	83,3 (25)	13,3 (4)	3,3 (1)	30	
	Vignet F	73,3 (22)	20,0 (6)	6,7 (2)	30	
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	Vignet D	50,0 (14)	39,3 (11)	10,7 (3)	28	0.29 ^{AC1}
	Vignet E	71,4 (20)	25,0 (7)	3,6 (1)	28	
	Vignet F	60,0 (18)	36,7 (11)	3,3 (1)	30	
Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI	Vignet D	30,0 (9)	53,3 (16)	16,7 (5)	30	0.01
	Vignet E	40,0 (12)	30,0 (9)	30,0 (9)	30	
	Vignet F	50,0 (15)	33,3 (35)	16,7 (5)	30	

Noot. Wanneer twee van de scoreopties samen meer dan 80% van de scores behaalt, wordt gesproken van een scheve verdeling. In plaats van Krippendorff's Alpha wordt gebruik gemaakt van de Gwet AC1, te herkennen aan ^{AC1}.

Noot. Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.40: acceptabel, > 0.41: goed.

Met betrekking tot het item *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR* wordt gezien dat verschillende PJ-rapporteurs een andere beoordelingsdrempel aanhouden. Hierbij speelt de uitvoerbaarheid van een bepaalde interventie een rol: “Betrokkene is gebaat bij outreachende hulpverlening, maar niet per se in een groep. Hij lijkt hier niet optimaal van te profiteren (binnen de JJI), wel van multidimensionale familietherapie (MDFT) en individuele gesprekken” (indicatie is niet aanwezig). Terwijl anderen beschrijven: “Staat wel open voor hulpverlening, zou gebaat kunnen zijn bij een interventie gericht op de relatie met zijn moeder. Zou gebaat kunnen zijn bij groepsgerichte hulpverlening om te oefenen met sociale interactievaardigheden” (indicatie wel aanwezig). Hiernaast

speelt de noodzaak van een jeugdsetting een rol bij het beoordelen van de items: “Geen noodzaak voor pedagogisch leefklimaat” (indicatie niet aanwezig).

Met betrekking tot *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* en *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI* blijkt dat de beoordelingsdrempel tussen deelnemers verschilt en dat de deelnemers het item verschillend interpreteren. Zo worden bij het beoordelen van *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* de zinssneden “Is gemotiveerd om mee te werken”, “Heeft geen startkwalificatie”, “Volgde een MBO-4 opleiding” en “loopt vier dagen stage en dit gaat goed” zowel gescoord als een indicatie van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context als het niet kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

Bij *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI* beschrijven sommigen “Contact met antisociale volwassenen zal de verdere ontwikkeling niet bevorderen. Het behalen van een startkwalificatie is in een volwassenen-PI niet goed mogelijk. Ook intensieve therapie of een systeem-interventie kunnen niet plaatsvinden in een volwassenen-PI (wel in een tbs-setting)” (indicatie is wel aanwezig). Anderen benadrukken vanuit negatieve gevolgen voor andere jongeren in een PI juist dat “Betrokkene maakt op de leefgroep in de JJI heel makkelijk contact met groepsgenoten en heeft een sterke positie in de groep, doordat hij instellingswijs overkomt. Hij trekt in het contact met zijn groepsgenoten naar de wat meer antisociale jongeren toe. In contact met groepsleiding kan hij zelfbepalend zijn, dit heeft geleid tot meerdere incidenten in de leefgroep.” Hiernaast blijkt uit de zinssneden dat de mate waarin betrokkene kwetsbaar overkomt, van invloed kan zijn op de beoordeling van dit item: “Oogt kwetsbaar” of “Door zijn ook kwetsbare kanten, is hij meer gebaat bij een affectieve en bevestigende aanpak, wat doorgaans minder is in een volwassensetting van een PI.”

5.3.3 Conclusie en verbeteruggesties

Op basis van de vignettenstudie kan geconcludeerd worden dat tussen de IBB van de verschillende items veel variatie bestaat. Voor 7 (41,2%) items wordt een goede overeenstemming gevonden (Landis & Koch, 1977; Kraemer, 2014). Voor 4 (23,5%) items wordt een matig (Landis & Koch, 1977) tot goede (Kraemer, 2014) overeenstemming gevonden. Voor de andere 4 (23,5%) items wordt een redelijke (Landis & Koch, 1977) tot acceptabele (Kraemer, 2014) overeenstemming gevonden. Voor 2 items wordt een slechte overeenstemming gevonden. In overeenstemming met de resultaten van de vignettenstudie bij de reclasseringswerkers kan dit verklaard worden doordat 1) beoordelaars dezelfde zinssneden interpreteren als indicaties voor verschillende ontwikkelingsdimensies en 2) tussen de beoordelaars verschillen in beoordelingsdrempels bestaan, waarbij de normatieve overtuiging van de reclasseringswerker over de toepassing van het ASR soms een rol speelt. Hiernaast blijkt op basis van

de vignettenstudie dat zowel de beoordeling van de items die betrekking hebben op de ontwikkelingsdimensies als het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context als doorslaggevende factor kunnen werken bij het adviseren over toepassing van het ASR. Tegelijkertijd worden er aanwijzingen gevonden dat de items die ingaan op het kunnen profiteren vanuit een pedagogische context vaker een beslissende rol spelen.

Op basis van deze resultaten is verscherping van verschillende items gewenst. Hiernaast is het belangrijk dat in de handleiding en in de opleiding goed beschreven wordt dat het normatieve kader van de PJ-rapporteur een rol speelt bij het beoordelen van de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context en is het belangrijk dat strakkere kaders gegeven worden, zodat de IBB van deze items kan worden vergroot.

6. Resultaten pilot

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de pilot besproken worden. Ten eerste zal worden ingegaan op het gebruik van de QuickScan aan de ZSM-tafel. Vervolgens zullen de resultaten van de QuickScan 2.0 worden toegelicht. Als derde zal worden ingegaan op het gebruik van de Screeningslijst door de reclasseringswerkers die de Screeningslijst hebben toegepast tijdens de verschillende fasen van het strafproces. Afsluitend zal het gebruik van het Verdiepend onderzoek en de Screeningslijst door PJ-rapporteurs besproken worden.

Bij het bespreken van de resultaten wordt per groep eerst gekeken naar de bevindingen op basis van de interviews, waarna ter ondersteuning de resultaten van de ingevulde wegingslijsten worden toegelicht. Afsluitend zal voor iedere groep een samenvatting gegeven worden en wordt ingegaan op de verbeter suggesties.

6.1 Praktijkstudie ZSM

6.1.1 Resultaten op basis van de interviews

Aan de ZSM-tafel werden acht medewerkers van het OM en vijf reclasseringswerkers geïnterviewd over de toepassing van de QuickScan aan de ZSM-tafel. In de volgende paragrafen zal respectievelijk worden ingegaan op de duur, de helderheid en hanteerbaarheid van de items, de bruikbaarheid van de QuickScan, de validiteit en betrouwbaarheid van het instrument³⁰, de beslisboom en andere knelpunten en zorgen.

6.1.1.1 Duur

Gemiddeld geven de medewerkers van het OM ($n = 5/8$)³¹ aan dat het invullen van de QuickScan zo'n 4.4 minuten in beslag neemt ($SD = 1.34$; $MIN = 2$; $MAX = 5$). De reclasseringswerkers ($n = 5/5$) doen gemiddeld zo'n 6.4 minuten over het invullen van de QuickScan ($SD = 3.5$; $MIN = 2$; $MAX = 10$). Alle deelnemers van de pilot geven aan dat zij de duur die het invullen van de QuickScan in beslag neemt, als neutraal tot positief ervaren.

³⁰ Heeft betrekking op de indrukvaliditeit (face validity) wat ingaat op de mate waarin de uitvoerende professionals veronderstellen dat het gebruik van het instrument een in hun ogen valide uitkomst oplevert. De betrouwbaarheid heeft betrekking op de inschatting van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid naar aanleiding van de informatie die op basis van de interviews naar voren komt.

³¹ $n = \text{deel/totaal}$. Vijf van de acht medewerkers van het OM.

6.1.1.2 Helderheid en hanteerbaarheid van de items

De medewerkers van het OM (n = 8/8) en de reclasseringswerkers (n = 5/5) geven de helderheid en hanteerbaarheid van de items respectievelijk gemiddeld een score van 7.63 op een schaal van 1 - 10 (SD = 0.44; MIN = 7; MAX = 8) en 7.80 (SD = .84; MIN = 7; MAX = 8). De reclasseringswerkers en medewerkers van het OM geven aan dat de items die zijn opgenomen in de QuickScan belangrijk zijn voor een eerste screening. Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare informatie vinden ze de QuickScan goed toe te passen.

Tijdens de interviews wordt ingegaan op alle vier de individuele items. Met betrekking tot het item *Verstandelijk functioneren* geven verschillende deelnemers aan dat zij graag zouden zien dan de bullets wat scherper geformuleerd worden. Bijvoorbeeld door specifieke onderwijsniveaus te noemen en te beschrijven of de opleiding afgerond moet zijn (OM = 4/8; 3RO = 3/5). Over het item *Zelfredzaamheid* geven een aantal deelnemers aan dat de genoemde voorbeelden niet altijd indicaties zijn van problemen op zelfredzaamheid. Schulden kunnen bijvoorbeeld ontstaan door het oplopen van veel boetes (OM = 2/8) en thuiswonend zijn geeft onvoldoende inzicht over de positionering binnen het gezin (OM = 1/8; 3RO = 1/5). Anderzijds geeft OM4 aan dat de bullets wel betrekking hebben op praktische zaken en daarom goed te beoordelen zijn tijdens de vroegere fase van het strafproces. Het opnemen van een duidelijkere definitie zou kunnen bijdragen aan duidelijkheid en begrip. Omtrent het item *Beïnvloedbaarheid* geven twee deelnemers aan dat mogelijk verwarring kan ontstaan, omdat het thema zowel betrekking kan hebben op negatieve beïnvloeding door anderen als pedagogische beïnvloeding. Op basis van de bullets blijkt dat het item betrekking heeft op de negatieve beïnvloeding door anderen. Echter, om verwarring te voorkomen, zouden zij graag zien dat dit al benoemd wordt in de beschrijving van het item (OM = 1/8; 3RO = 1/5). Aangaande het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* stellen twee deelnemers voor de invulling van het item te verkorten. Bijvoorbeeld door de bullets, 1) heeft geen startcertificaat, 2) heeft geen baan, of 3) heeft geen dagbesteding op te nemen (OM = 1/8; 3RO = 1/5). Een reclasseringswerker beschrijft dat bij de beoordeling van dit item actualiteit een belangrijke rol speelt en dat het belangrijk is rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden. Hierdoor is het mogelijk dat het item betrekking kan hebben óf op schoolgang óf op werk.

Een aantal deelnemers geven aan items te missen. Zo beschrijven twee deelnemers dat tijdens het sociaal verhoor jongvolwassenen weleens in huilen uitbarsten heel emotioneel zijn of vragen naar hun moeder. Zij opperen een item op te nemen dat betrekking heeft op kwetsbaar gedrag tijdens het verhoor (OM = 2/8). Anderen geven aan dat het belangrijk is om te kijken of een persoon nog positief beïnvloedbaar is (OM = 3/8; 3RO = 1/5). Door twee deelnemers wordt genoemd dat het bezitten van een hulpvraag een extra aanwijzing is voor het opvragen van een reclasseringsadvies (OM = 2/8). Een

reclasseringswerker beschrijft dat het belangrijk is dat de jeugdreclassering nog ingangen ziet voor gedragsverandering. Zij vertelt: “Iemand heeft al een heel traject bij de jeugdreclassering gehad en dat de jeugdreclassering zegt: ‘wij zijn uitgedaagd, wij kunnen niet meer.’ Dat vind ik ook wel een punt waarvan je dan moet denken ‘nou is het klaar en gaan wij het overnemen.’” (3RO3).

Bij het invullen van de QuickScan zijn de invullers afhankelijk van de beschikbare informatie. In een aantal situaties is onvoldoende informatie om de items te beoordelen, bijvoorbeeld doordat een verdachte zich beroept op het zwijgrecht (3RO = 1/5). Hiernaast geven een aantal deelnemers aan dat het sociaal verhoor een belangrijke informatiebron is. Bij implementatie van de QuickScan is het volgens hen dan ook belangrijk dat de politie in het sociaal verhoor extra aandacht besteedt aan het ophalen van informatie die nodig is om de QuickScan in te vullen (OM = 3/8; 3RO = 3/5). Ook contact met de Raad kan bijdragen aan het verkrijgen van informatie (3RO = 4/5), hierbij is het wel belangrijk dat informatie actueel is (3RO = 1/5).

6.1.1.3 Bruikbaarheid van de QuickScan

Wanneer gevraagd wordt naar de bruikbaarheid van de QuickScan bij het bepalen of reclasseringsadvies moet worden aangevraagd, komen grofweg twee visies naar voren. Enerzijds wordt door verschillende deelnemers beschreven dat zij niet direct toegevoegde waarde zien bij het gebruik van een QuickScan. Zo geven verschillende reclasseringswerkers aan dat zij standaard vroeghulp inzetten bij de ASR-doelgroep, aanvullend vragen twee reclasseringswerkers zich af waarom zij dan aanvullend nog een QuickScan zouden moeten invullen. Een reclasseringswerker voegt daaraan toe dat zij de betreffende items al automatisch in haar hoofd langsloopt. Ook verschillende medewerkers van het OM (n = 4/8) geven aan dat zij geen QuickScan nodig hebben om te beslissen over de aanvraag van een reclasseringsadvies of om een voorlopige richting te kiezen ten aanzien van het ASR. Zij baseren hun keuzes op ervaring.

Anderzijds benadrukt een reclasseringswerker dat de QuickScan helpt om haar afwegingen bewuster en concreter op papier te zetten. Twee medewerkers van het OM geven aan dat ze de QuickScan een nuttig hulpmiddel vinden, die richting geeft en inzicht biedt in welke aspecten mogelijk van belang zijn voor het aanvragen van reclasseringsadvies of het overwegen van toepassing van het ASR.

Met betrekking tot de beslisboom benadrukken een aantal medewerkers dat er andere overwegingen zijn die een rol spelen bij het wel of niet aanvragen van een reclasseringsadvies. Zo benadrukken een aantal medewerkers van het OM dat het opvragen van een reclasseringsadvies tijd

en geld kost ($n = 3/8$). Het enkel opvragen van een reclasseringsadvies om te bepalen of het JSR toegepast zou moeten worden bij een vrij licht delict of bij bijvoorbeeld bij een first offender zou volgens twee medewerkers van het OM niet altijd proportioneel zijn.

“Dan zou je aan de hand van de criteria in de QuickScan kunnen zeggen van, ja ik vind ASR van toepassing en dan kies je bijvoorbeeld voor een kleinere, een kortere taakstraf. Ja, dan ga je meer de richtlijnen van jeugd volgen of iets voorwaardelijks als het echt om iets kleins gaat en het een first offender is. Dus ja, dan kan het wel de keuze zijn dat je dan toch niet voor een rapport gaat.” (OM4)

Hiernaast beschrijven vier deelnemers dat de toepassing van het JSR op een gegeven moment klaar is, bijvoorbeeld wanneer een jongvolwassene vaker in aanraking komt met justitie en al langer bekend is bij de reclassering ($OM = 3/8$; $3RO = 1/5$). Verder is het belangrijk om te kijken of de betrokkene in een lopend toezicht zit en hoe dit toezicht verloopt ($OM = 1/8$). Afsluitend is het belangrijk te bepalen of een recent reclasseringsadvies is opgesteld ($OM = 1/8$; $3RO = 1/8$).

Een officier van justitie geeft aan dat zij de vormgeving van de beslisboom zou willen veranderen. Volgens haar kan de vraag over het aanvragen van een reclasseringsrapport beantwoord worden zonder de beslissing op te nemen in het scoreformulier, waardoor het scoreformulier korter en overzichtelijker wordt. Alhoewel tijdens de andere interviews deze verbetersuggestie niet naar voren kwam, viel het de junior onderzoeker op dat de uitvoerende professionals moeite hadden met het invullen van de beslisboom. Verschillende reclasseringsswerkers gaven aan dat zij geen zicht hebben op de besluitvorming van de officier van justitie, waardoor zij het lastig vonden om te bepalen welk deel van de beslisboom gevolgd moest worden.

6.1.1.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Niet iedere deelnemer ziet direct de toegevoegde waarde van het gebruik van de QuickScan. Dit kan bijvoorbeeld komen door geldende beleidsafspraken of de ervaring van de deelnemers waardoor zij aangeven dat zij al aandacht geven aan de items die zijn opgenomen in de QuickScan. Juist deze laatstgenoemde reden laat zien dat de items die in de QuickScan zijn opgenomen zijn, belangrijk zijn bij het overwegen van de toepassing van het ASR. Hiernaast geven verschillende medewerkers van het OM ($n = 8/8$) en reclasseringsswerkers ($n = 5/5$) aan dat de uitkomst van de QuickScan vaak aansluit bij hun professioneel oordeel. Uitzonderingen betreffen de eerdergenoemde praktische overwegingen

als bijvoorbeeld een recent opgesteld reclasseringsadvies of disproportionaliteit. Deze overwegingen staan los van de inhoud van de QuickScan.

Op basis van de interviews waarden de deelnemers de validiteit als voldoende. Betreffende betrouwbaarheid was het opvallend dat de medewerkers van het OM en de reclasseringswerkers anders om te lijken gaan met de antwoordmogelijkheden 'nee' en 'onbekend'. Waar twee medewerkers van het OM aangaven dat een aantal aanwijzingen als 'nee' gescoord werden, vulde een reclasseringswerker op basis van dezelfde informatie 'onbekend' in. Ook in een interview komt dit terug. OM2 legt uit:

“Nou ja, toen ik hoorde van jou (onderzoeker) dat jij (reclasseringswerker) onbekend had ingevuld, toen dacht ik van 'het is ook onbekend'. En voor mij was het dan, ik heb de informatie niet, dus voor mij is het dan nu een 'nee'. Maar onbekend is dan, in dit geval, hetzelfde voor mij. Ik heb die informatie niet nodig, om nu te beoordelen dat het dan geen ASR gaat worden. En dan echt vanuit de aard van het delict gezien (er was sprake van een relatief licht delict). Voor ons is het niet relevant. En dan snap ik heel erg waarom, vanuit een ander perspectief, dan is het onbekend, want we weten het gewoon niet.” (OM2).

De reclasseringswerker geeft aan dat hij dit herkent en licht toe dat het anders invullen van de QuickScan veroorzaakt kan worden door hun functie. Hij licht toe “Maar we zitten er ook anders in denk ik dan, als reclassering dan het OM” (3RO2). In hoeverre dit generaliseerbaar is naar andere medewerkers van het OM en reclasseringswerkers aan de ZSM-tafel is niet bekend.

6.1.1.5 Andere knelpunten en zorgen

Naast het bespreken van de knelpunten van de individuele items van de QuickScan, werd door de medewerkers van het OM en de reclasseringswerkers ook stilgestaan bij overkoepelende knelpunten. Ten eerste geven enkele medewerkers van het OM aan dat zij ertegenaan lopen dat zij zich ten tijde van de voorgeleiding moeten uitspreken of zij voornemens zijn toepassing van het ASR te vorderen (n = 2/8). Zij geven aan dat wanneer zij tijdens de voorgeleiding specifieke vragen stellen over de toepassing van het ASR, de verdediging dit kan beschouwen als een voornemen om het ASR toe te passen. Dit vormt volgens hen een probleem, omdat zij op dat moment onvoldoende inzicht hebben in de persoon van de dader om een standpunt in te nemen over dit voornemen. Dit alles speelt zich af in de context van het huidige beleidsuitgangspunt “‘VSR, tenzij’” dat door het OM gehanteerd wordt

gedurende het gehele strafproces, terwijl de 3RO ten tijde van de voorgeleiding het uitgangspunt “JSR-tenzij” hanteert. Het is mogelijk dat dit spanningsveld wordt verminderd bij de herziening van het Wetboek van Strafvordering, waarbij de rechter-commissaris meer autonomie krijgt en niet langer afhankelijk is van het voornemen van de officier van justitie.

Ten tweede blijkt uit de interviews dat er verschillende visies zijn over het opvragen van een reclasseringsrapport in het kader van een OM-afdoening. Enkel de rechter kan formeel het ASR toepassen. Vanwege deze reden stellen een aantal deelnemers dat er geen reclasseringsadvies inclusief vraagstelling over de toepassing van het ASR opgevraagd dient te worden in het kader van een OM-afdoening. Wel kan een ‘regulier’ reclasseringsadvies zonder vraagstelling over de toepassing van het ASR aangevraagd worden, waarbij de reclasseringswerker adviseert over de best passende interventie (OM = 2/8, 3RO = 1/5). Anderzijds stellen een aantal deelnemers dat de groep jongvolwassenen die wordt afgedaan via een OM-afdoening steeds groter wordt. Daarom zou het ook bij deze zaken belangrijk dat de reclassering in sommige gevallen over het ASR adviseert, waardoor de officier van justitie zelfstandig rekening kan houden met bijvoorbeeld de straftoemeting (OM = 1/8, 3RO = 1/5).

6.1.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten

De medewerkers van het OM en de reclasseringswerkers vulden gezamenlijk twintig keer de QuickScan in (zie tabel 20). Vijf van deze QuickScans hadden betrekking op dezelfde casus, ofwel omdat de casus werd gescoord door zowel een medewerker van het OM als een reclasseringswerker (n = 4) ofwel omdat de casus tweemaal werd gescoord door verschillende medewerkers van het OM (n = 1). Uiteindelijk hadden de ingevulde QuickScans betrekking op vijftien verschillende casussen.

Het verschil in het aantal casussen die door het OM en door de 3RO werden ingevuld, wordt verklaard door het aantal casussen die de verschillende organisaties moesten beoordelen. Casuïstiek werd eerst beoordeeld door de 3RO. Sommige casussen werden beoordeeld over verschillende dagen, hierdoor kon het voorkomen dat een casus al was afgehandeld door een reclasseringswerker voor aanvang van de pilot dag, waardoor de casus enkel door het OM werd geïncorporeerd. Tegelijkertijd waren er ook casussen die enkel door de reclassering werden gescoord, omdat het OM nog moest wachten op aanvullende informatie, waardoor binnen de pilotdag enkel de reclassering de casus kon beoordelen.

Uiteindelijk werd door de medewerkers van het OM gemiddeld 1 keer de QuickScan ingevuld. De deelnemer die de QuickScan zelf niet had ingevuld en wel geïnterviewd werd, betrof een Officier

van Justitie die de ingevulde QuickScans besprak met de medewerkers van het OM die de QuickScan invulden. De reclasseringswerkers vulden gemiddeld 2.4 keer de QuickScan in (SD = 1.34; MIN = 1; MAX = 3).

Tabel 20

Kenmerken Beoordeelde Casussen aan de ZSM Tafel

	Beoordeeld door OM (N = 3) % (n)	Beoordeeld door 3RO (N = 8) % (n)	Beoordeeld door OM en 3RO (N = 4) % (n)	Totaal (N = 20) % (n)
Geslacht verdachte				
Man	100,0 (3)	100,0 (8)	100,0 (4)	100,0 (20)
Vrouw	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Leeftijd ten tijde van het tenlastegelegde				
18	66,7 (2)	37,5 (3)	25,0 (1)	35,0 (7)
19	33,3 (1)	25,0 (2)	25,0 (1)	30,0 (6)
20	0,0 (0)	25,0 (2)	25,0 (1)	20,0 (4)
21	0,0 (0)	12,5 (1)	0,0 (0)	5,0 (1)
22	0,0 (0)	0,0 (0)	25,0 (1)	10,0 (2)
Indexdelict^a				
Overtreding verkeer en ordeverstoring	33,3 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	10,0 (2)
Opium	0,0 (0)	25,0 (2)	50,0 (2)	30,0 (6)
Vernieling (goederen)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Vermogen (en profijt)	0,0 (0)	12,5 (1)	0,0 (0)	5,0 (1)
Middelzwaar geweld (en wapenbezit)	66,7 (2)	50,0 (4)	25,0 (1)	40,0 (8)
Vermogen met geweld	0,0 (0)	0,0 (0)	25,0 (1)	10,0 (2)
Zwaar geweld	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Zeden	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Zeden jeugd	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Doodslag	0,0 (0)	12,5 (1)	0,0 (0)	5,0 (1)
Brandstichting	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Leven extra	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)

Noot. Een zaak (man – 19 jaar – overtreding verkeer en ordeverstoring werd twee keer beoordeeld door het OM (door een adjunct OvJ en een OvJ), deze zaak is één keer opgenomen in de kolom "Beoordeeld door het OM".

^a Ingedeeld a.d.h.v. BooG-classificatie (Beslissingsondersteuning onderzoek Geestvermogens) (Brand, 2005).

6.1.2.1 Overzicht van de gescoorde dimensies per casus

In tabel 21 wordt per casus weergegeven hoeveel dimensies gescoord konden worden (ja, nee of onbekend). Bij de meeste casussen (n = 19) waren er items aanwezig die konden worden beoordeeld (ja, nee). Bij een enkele casus was er geen informatie aanwezig en werden alle items van de QuickScan als 'onbekend' gescoord. Bij deze casus was jongvolwassene niet bekend bij de 3RO en de RvdK en beriep de jongvolwassene zich tijdens het sociaal verhoor op zijn zwijgrecht. Uit de ingevulde QuickScans blijkt dat gemiddeld per casus 1.05 aanwijzingen aanwezig zijn voor onderzoek naar de

toepassing van het ASR. Dit suggereert dat in de meeste casuïstiek toepassing van het ASR nader onderzocht zou moeten worden.

Uit de interviews komt naar voren dat de medewerkers van het OM en de reclasseringswerkers mogelijk anders om gaan met de antwoordmogelijkheden 'nee' en 'onbekend'. Ogschijnlijk wordt dit teruggezien in het gemiddelde aantal dimensies dat als 'onbekend' wordt beoordeeld door het OM en de 3RO. Vanwege de lage hoeveelheid beoordeelde casuïstiek en de verschillende soorten casuïstiek die het OM en de 3RO heeft gescoord, werden geen statistische tests uitgevoerd om te bepalen of een verschil wordt gezien.

Tabel 21

Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus

	GEM	SD	MD	MIN	MAX
OM (N = 8)					
Aantal dimensies 'ja'	1.75	1.04	2.0	0	3
Aantal dimensies 'nee'	1.38	1.19	1.0	0	4
Aantal dimensies 'onbekend'	0.88	0.64	1.0	0	2
3RO (N = 12)					
Aantal dimensies 'ja'	0.58	.90	0.0	0	2
Aantal dimensies 'nee'	1.41	1.31	1.0	0	4
Aantal dimensies 'onbekend'	2.00	1.35	2.5	0	4
Totaal (N = 20)					
Aantal dimensies 'ja'	1.05	1.10	1.0	0	3
Aantal dimensies 'nee'	1.40	1.23	1.0	0	4
Aantal dimensies 'onbekend'	1.55	1.23	1.0	0	4

Noot. Het maximaal aantal dimensies waarop gescoord kan worden bedraagt vier.

6.1.2.2 Beoordeelbaarheid van de individuele items

De medewerkers van het OM vulden gezamenlijk voor acht casussen de QuickScan in, de reclasseringswerkers deden dit bij twaalf casussen. Vijf casussen werden door zowel door de medewerkers van het OM als de reclasseringswerkers gescoord. In tabel 22 worden de totaalscores van de ingevulde scores per item weergegeven. Vanwege de lage hoeveelheid gescoorde casussen en het gegeven dat 5 casussen zowel door het OM als de 3RO werden gescoord, worden er geen statistische testen uitgevoerd.

Tabel 22*Frequentieverdeling van de Ingevulde Items van de QuickScan*

	OM (N = 8)	3RO (N = 12)
Verstandelijk functioneren		
Ja	37,5% (3)	0,0% (0)
Nee	25,0% (2)	33,3% (4)
Onbekend	37,5% (3)	66,7% (8)
Zelfredzaamheid		
Ja	87,5% (7)	25,0% (3)
Nee	12,5% (1)	33,3% (4)
Onbekend	0,0% (0)	41,7% (5)
Beïnvloedbaarheid		
Ja	0,0% (0)	0,0% (0)
Nee	62,5% (5)	33,3% (4)
Onbekend	37,5% (3)	66,7% (8)
Doelen richting volwassenheid		
Ja	50,0% (4)	33,3% (4)
Nee	37,5% (3)	41,7% (5)
Onbekend	12,5% (1)	25,0% (3)
Ander¹		
Ja	66,7% (2)	40,0% (2)
Nee	33,3% (1)	40,0% (2)
Onbekend	0,0% (0)	33,3% (1)

¹ Missende waarden = 12. Bij vier casussen werd aangegeven dat er andere aanwijzingen zijn voor onderzoek naar de toepassing van een jeugdsanctie. Deze redenen betroffen lopend toezicht door jeugdreclassering (n = 3) en het langdurig in beeld zijn bij zorg- en hulpverleningsinstanties (n = 1).

Uit de frequentie tabel blijkt dat bij de meerderheid van de items voldoende informatie beschikbaar is om de items te beoordelen als bekend ('ja' of 'nee'). Ook de frequentieverdeling van de ingevulde items lijkt de resultaten van de interviews die ingaan op het mogelijke verschillen tussen het OM en de 3RO bij het beoordelen van de items te ondersteunen.

6.1.2.3 Opgvolging van de beslisboom

Binnen de QuickScan is een beslisboom opgenomen. Deze leidt de beoordelaar van de lijst tot een uitkomst. Volgens de beslisboom zou reclasseringsadvies opgevraagd moeten worden wanneer 1) minimaal één aanwijzing aanwezig is voor het uitvragen van reclasseringsadvies en 2) onbekendheid bestaat over de aanwezigheid van aanwijzingen voor het uitvragen van reclasseringsadvies. Hiervan is sprake wanneer minimaal 3 items als onbekend worden gescoord. In de kruistabel is weergegeven in hoeverre de beslisboom werd gevolgd bij het invullen van de QuickScan, en in hoeverre de uiteindelijke beslissing overeenkwam met de uitkomst van de QuickScan (zie tabel 23).

Tabel 23*Opvolgen van de Beslisboom aan de ZSM-tafel*

		Beslisboom	
		Wel advies opvragen	Geen advies opvragen
Ingevuld advies QuickScan	• Wel advies opvragen	75,0% (15)	5,0% (1)
	• Geen advies opvragen	0,0% (0)	15,0% (3)
	• Blanco	5,0% (1)	0,0% (0)
Eigen professioneel oordeel	• Advies opvragen	35,0% (7)	5,0% (1)
	• Zelfstandig beslissen, geen advies opvragen	10,0% (2)	10,0% (2)
	• OM hoor, geen advies opvragen	15,0% (3)	5,0% (1)
	• Zaak samenvoegen waarbij recent of aangevraagd advies	20,0% (4)	0,0% (0)

Noot. Getoonde percentages zijn percentages van het totaal (N = 20).

Op basis van de ingevulde QuickScans zou bij 16 casussen een reclasseringsadvies aangevraagd moeten worden. Zo werd bij 11 casussen minimaal aanwijzing gevonden voor het uitvragen van een reclasseringsadvies, bij 5 casussen werden minimaal 3 items als onbekend gescoord. Voor 4 casussen zou geen reclasseringsadvies opgevraagd hoeven worden.

Bij het invullen van de QuickScan wordt bij 18 casussen (90%) de beslisboom opgevolgd. Een keer wordt door een reclasseringswerker aangegeven dat zij wel een reclasseringsadvies wil opvragen, terwijl dit niet direct uit de QuickScan volgde. Zij legt uit dat de jongvolwassene in een schorsingstoezicht loopt, en bij de vroeghulp plaatsing in een JJI werd geadviseerd. Binnen dit schorsingstoezicht stelt de betrokkene zich beïnvloedbaar en meewerkend op, daarom vindt zij het belangrijk dat er nog een keer een advies wordt gegeven. Bij een andere casus kiest een deelnemer ervoor het ingevulde advies blanco te laten. Deze deelnemer legt uit dat de casus afgedaan zal worden door middel van een OM-afdoening. De QuickScan laat de OM-afdoening buiten beschouwing, daarom kiest zij ervoor het besluit wat uit de beslisboom voortvloeit blanco te laten. Desondanks geeft zij wel aan een reclasseringsadvies te overwegen bij een OM-afdoening en deze aan te vragen wanneer de 3RO dit adviseert.

Wanneer de ingevulde QuickScan vervolgens vertaald wordt naar het professioneel oordeel zijn er drie punten die opvallen. Ten eerste kan de casuïstiek die aan de ZSM-tafel besproken wordt opgevolgd worden door een OM-afdoening. Formeel kan hierbij geen toepassing van het ASR plaatsvinden, hiernaast betreffen de zaken die besproken worden bij een OM-afdoening relatief lichte delicten waardoor het opvragen van een reclasseringsadvies disproportioneel wordt geacht. Vanwege deze reden worden drie zaken waarbij volgens de beslisboom QuickScan een reclasseringsadvies moet worden opgevraagd, geen reclasseringsadvies aangevraagd. Ten tweede is er bij vier zaken sprake van

een recent of pas aangevraagd advies, bij deze zaken wordt ervoor gekozen de zaken samen te voegen en voort te bouwen op het al bestaande advies. Ten derde wordt er bij twee casussen besloten een zelfstandige beslissing te vormen over de toepassing van het ASR. Redenen om af te wijken van de uitkomst van de QuickScan betreffen de aanwezigheid van een relatief licht vergrijp, het ontbreken van een expliciete hulpvraag of zorgen, óf het ontbreken van andere vragen waarvoor een reclasseringsrapport aangevraagd zou kunnen worden. Hiernaast wordt aangegeven dat de middelen van de 3RO beperkt zijn en enkel ingezet dienen te worden bij zaken waarbij de afweging van de straf of maatregel daadwerkelijk afhankelijk is van een reclasseringsrapport.

6.1.3 Conclusie

De deelnemers aan de ZSM-tafel beoordelen de tijd die het invullen van de QuickScan kost als neutraal tot positief. Wat betreft de helderheid en hanteerbaarheid van de items geven zij aan dat de opgenomen items belangrijk zijn voor een eerste screening. Met betrekking tot de bruikbaarheid van de QuickScan kunnen twee visies onderscheiden worden. Enerzijds zijn er deelnemers die niet direct de toegevoegde waarde zien van het gebruik van de QuickScan, omdat standaard vroeghulp ingezet wordt bij de ASR-doelgroep, de items al automatisch in het hoofd worden ingevuld en keuzes gemaakt worden op basis van ervaring. Anderzijds zijn er deelnemers die de QuickScan als een nuttig hulpmiddel ervaren.

Verbetersuggesties vanuit de deelnemers hebben betrekking op de formulering van de items, missende items en de vormgeving beslisboom. Tussen de deelnemers bestaat op detailniveau veel verschil, waardoor veel variatie is in de verbetersuggesties. Hoewel verschillende deelnemers aangeven dat de definitie, de geformuleerde aanwijzingen en de toelichting duidelijker geformuleerd zouden kunnen worden, zijn er onder de deelnemers verschillen in de specifieke items waarop dit van toepassing is.

Naar aanleiding van de pilot worden door de onderzoekers twee mogelijke complicaties gezien. Met betrekking tot de beoordeling worden op basis van de observaties van de junior onderzoeker, de interviews (OM = 2/8; 3RO = 1/5) en de ingevulde QuickScans, aanwijzingen gevonden dat reclasseringswerkers en medewerkers van het OM mogelijk anders omgaan met de antwoordmogelijkheden 'nee' en 'onbekend'. Scherpere uitleg binnen de handreiking en aandacht voor het beoordelen van de items in de training, zou ervoor kunnen zorgen dat de reclasseringswerkers en de medewerkers van het OM de items op eenzelfde manier beoordelen. De tweede complicatie gaat in op het gebruik van de beslisboom. Vanuit de participerende observatie en de ingevulde QuickScans naar voren dat de beslisboom niet altijd opgevolgd wordt, bijvoorbeeld vanuit praktische

overwegingen, beleidsoverwegingen of anderszins. Binnen de QuickScan is geen ruimte opgenomen om deze overwegingen te noteren waardoor het zicht op de argumentatie van de uitvoerende professionals verloren kan worden. Het opnemen van een ruimte binnen de QuickScan waarin beoordelaars andere overwegingen kunnen opnemen en meer aandacht voor de beslisboom tijdens de training, zou ervoor kunnen zorgen dat er beter zicht op de argumentatie van de beoordelaars gekregen kan worden.

Bij het invullen van de QuickScan zijn de beoordelaars afhankelijk van de beschikbare informatie. Volgens verschillende deelnemers is het bij implementatie van de QuickScan belangrijk dat de politie bij het sociaal verhoor aandacht geeft aan de verschillende items van de QuickScan en waar mogelijk de items uitvraagt. Aanvullend blijkt uit zowel de interviews als de ingevulde QuickScans dat professionals verschillende visies hebben over het opvragen van een reclasseringsadvies wanneer gekozen wordt voor een OM-afdoening. Scherpere en duidelijkere beleidsoverwegingen zouden hierin meer sturing kunnen geven.

6.2 Praktijkstudie ZM – QuickScan 2.0

6.2.1 Resultaten op basis van de interviews

Vanuit de ZM worden negen rechters geïnterviewd. In de volgende paragrafen zal respectievelijk worden ingegaan op de duur, de helderheid en hanteerbaarheid van de items, de bruikbaarheid van de QuickScan, de validiteit en betrouwbaarheid, en andere knelpunten en zorgen.

6.2.1.1 Duur

Gemiddeld geven de rechters ($n = 9/9$) aan dat het invullen van de QuickScan 2.0 zo'n 6.8 minuten in beslag neemt ($SD = 3.46$; $MIN = 2$; $MAX = 10$). Ze geven aan dat het invullen van de QuickScan 2.0 niet veel werk is en dat het de belangrijke items op een rijtje zet. Bij toepassing van de QuickScan 2.0 zijn verschillen te vinden in de werkwijzen van de rechters. Verschillende rechters geven aan de QuickScan 2.0 in te vullen na de zitting ($n = 5/9$). Andere rechters geven aan dat zij de QuickScan 2.0 of zelf of door gerechtsjuristen laten invullen bij de voorbereiding van de zaak op basis van dossierinformatie en reclasseringsadvies, naar aanleiding van het gesprek op zitting passen zij waar nodig de beoordeling van items aan ($n = 4/9$).

6.2.1.2 Helderheid en hanteerbaarheid van de items

De rechters geven de helderheid en hanteerbaarheid van de items gemiddeld op een schaal van 1 - 10 een score van 7.33 (SD = 1.24; MIN = 5; MAX = 9). Een rechter geeft de QuickScan 2.0 zoals deze nu is vormgegeven een 5, zij geeft aan dat ze het lastig vindt om de items te beoordelen, met name de *Zelfredzaamheid*. Hiernaast geeft zij aan het item *Pedagogische mogelijkheden*³² te missen. Wanneer dit zou worden aangepast zou het cijfer wat haar betreft een 7 á 8 betreffen. De andere rechters zijn over het algemeen tevreden over de helderheid en hanteerbaarheid van de items. Rechters geven aan dat de items helder zijn (n = 4/9), dat het goede criteria zijn om te gebruiken (n = 2/9) en dat het meer structuur geeft (n = 1/9).

Bij het toepassen van de QuickScan 2.0 geven ook de rechters aan dat zij afhankelijk zijn van de beschikbare informatie (n = 7/9). Met de rechters wordt gesproken over drie soorten informatiebronnen die zij gebruiken. Ten eerste geven enkele rechters aan dat de items voorafgaand aan de zitting grotendeels ingevuld kunnen worden op basis van het proces-verbaal. Tijdens de zitting kan vervolgens doorggevraagd worden (n = 2/9). Een enkele rechter geeft aan dat zij denkt dat bij het sociaal verhoor niet alle items uitgevraagd worden, waardoor zij verwacht dat zij afhankelijk is van het gesprek tijdens de zitting.

Ten tweede geven verschillende rechters aan dat de QuickScan in te vullen is aan de hand van reclasseringsadvies dat voor de betreffende zaak is geschreven (n = 7/9). Uit de interviews blijkt dat rechters verschillende visies hebben over het gebruik van de QuickScan 2.0 wanneer er een reclasseringsadvies ligt. De meeste rechters (n = 5/9) geven aan dat zij op basis van het reclasseringsadvies de items van de QuickScan 2.0 invullen. Zij zien het reclasseringsadvies als een informatiebron waarbij de QuickScan 2.0 als hulpmiddel wordt gezien bij het structureren van de informatie uit het advies. Een mogelijke valkuil hierbij is dat een uitgebreid advies door de reclassering mogelijk kan worden platgeslagen tot de minder diepgaande items van de QuickScan 2.0. Drie rechters geven aan dat het reclasseringsadvies erg belangrijk is en dat de QuickScan 2.0 hen vooral kan helpen als de reclassering twijfels heeft, of wanneer het reclasseringsadvies van lage kwaliteit is. Deze rechters lijken zich bewust te zijn van bovenstaande valkuil. Eén rechter geeft aan de QuickScan 2.0 niet te gebruiken wanneer een reclasseringsadvies aanwezig is.

Ten derde kunnen de rechters zich baseren op het gesprek met de jongvolwassene tijdens de zitting. Een rechter licht toe dat het binnen het gesprek lastig is om alle items uit te vragen. Daarentegen geven twee rechters aan dat de meeste items wel uit te vragen zijn, maar dat zij hierbij wel afhankelijk zijn van de mate waarop een jongvolwassene zelf goed kan vertellen. De

³² Gerelateerd aan *Het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context*.

voorbeeldvragen opgenomen in de Webinar kunnen hierbij ondersteunend zijn en zouden opgenomen kunnen worden in de handreiking. Drie rechters plaatsen kanttekeningen bij de betrouwbaarheid van de ingevulde QuickScan 2.0 wanneer de enige bron het gesprek met de jongvolwassene is: “Als je alleen maar als bron de verdachte zelf hebt, dan loop je risico. Die geven vaak heel sociaal wenselijke antwoorden die niet kloppen met hoe het feitelijk is” (ZM3). ZM4 licht toe:

“Ja, tenzij je een heel spraakzame verdachte hebt en de ouders ook op de zitting zijn. Maar ja, ze uiten zich soms ook heel anders op zitting. Door de zenuwen en onvermogen kun je soms helemaal niet goed vertellen, ja dan mis je informatie” (ZM4).

Individuele items

Tijdens de interviews wordt ingegaan op alle vijf de individuele items. Op basis van de interviews met de rechters kan gesteld worden dat er verschillend wordt gekeken naar het item *Verstandelijk functioneren*, zowel op het gebied van beoordeling als weging. Enerzijds beschrijven verschillende rechters dat het item uit te vragen is op basis van schoolgang ($n = 3/9$), zo licht een rechter toe dat wanneer de betrokkene praktijkonderwijs heeft gevolgd “een belletje gaat rinkelen” (ZM2). Anderzijds geven twee rechters aan dat het item moeilijker te beoordelen is. Zij richten zich meer op de aanwijzing van een licht verstandelijke beperking en beschrijven dat ze niet goed weten of het item gescoord moet worden wanneer in een reclasseringsadvies enkel gesproken wordt over zwakbegaafdheid. Met betrekking tot de weging, stelt een rechter dat de aanwezigheid van een LVB volgens hem geen reden is om het JSR toe te passen, ZM7 stelt daarentegen dat een LVB er juist op wijst dat een jongvolwassene functioneert op lagere leeftijd.

Het item *Zelfredzaamheid* wordt door de meeste rechters goed ontvangen. Zo wordt er beschreven dat het een nieuw ($n = 1/9$) en belangrijk ($n = 3/9$) aspect is bij het onderzoeken of het ASR toegepast moet worden. Volgens zes rechters is het item duidelijk omschreven. Een rechter gaf aan dat zij nog wat moeite had met de invulling van het item. Zij beschrijft dat ze het belangrijk vindt om te bepalen in hoeverre een jongvolwassene mentaal en emotioneel afhankelijk is van volwassenen om het leven op de rit te krijgen en verstandige keuzes te maken. Zij licht toe dat de bullets hier wel op ingaan, maar dat het item mogelijk nog verscherpt kan worden. Een rechter licht toe dat wanneer de voorbeelden te letterlijk worden genomen, het item mogelijk gescoord wordt zonder dat dit daadwerkelijk betrekking heeft op zelfredzaamheid: “Bijvoorbeeld komt te laat op afspraken of komt niet. Maar je kan ook te laat op afspraken komen, omdat je laks bent, snap je?” (ZM4). Verder licht een andere rechter toe dat het voor haar nog niet helemaal duidelijk is wat bedoeld wordt met “het gebruik

maken van infrastructuren”, zij vraagt zich af of het item betrekking heeft op welke manier jongvolwassenen gebruik moet maken van voorzieningen die er zijn, het op orde hebben van de administratie of planningsvaardigheden. Extra toelichting van het item kan hierbij mogelijk ondersteunen.

Het item *Beïnvloedbaarheid* is volgens verschillende rechters duidelijk en goed te beoordelen wanneer er voldoende informatie is. Wel geeft een enkele rechter aan dat zij door de benaming van het item soms ook aan de “pedagogische beïnvloedbaarheid” moet denken. Mogelijk kan de benaming van het item meer gespecificeerd worden.

Op het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* wordt verschillend gereageerd. Enerzijds zetten een aantal rechters vraagtekens bij het onderscheidend vermogen van het item (n = 3/9). Volgens hen zou dit item bij veel jongvolwassenen beoordeeld worden met ‘ja’. Hiernaast zouden ook bij veel volwassenen sprake zijn van de aanwezigheid van de beschreven doelen. Anderzijds stellen enkele rechters dat het een belangrijk en goed item is, waardoor zij eerder doorvragen naar de situatie van de jongvolwassene (n = 2/9). Hiernaast stelt een enkele rechter:

“Dat vind ik op zich een goed item, want het zijn wel allemaal dingen waar het hulpverlenend karakter van een jeugdsanctie op aan sluit. Moet iemand nog een startcertificaat halen, lukt het allemaal niet, heeft die geen werk, heeft die geen dagbesteding, dat zijn allemaal dingen waarop een jeugdsanctie ingezet kan worden. Meer nog dan een volwassensanctie.” (ZM6).

Over *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI* wordt gezegd dat dit een moeilijk te beantwoorden vraag is, omdat je dan echt goed moet doorvragen en zicht moet hebben op de jongvolwassene (n = 2/9). Hiernaast benadrukken twee rechters dat plaatsing in een PI altijd negatieve gevolgen heeft. Verder vertelt ZM6 dat ook rekening gehouden moet worden met de negatieve gevolgen die de jongvolwassene kan hebben op anderen in de JJI.

Missende items

Door de rechters worden verschillende missende items genoemd. Het meest genoemde missende item betreft de ontvankelijkheid van de jongvolwassene voor hulpverlening vanuit een pedagogische setting (n = 6/9). Zo lichten vijf rechters toe dat het belangrijk is om te bepalen of er nog groei mogelijk is. Een rechter benadrukt dat het belangrijk is om te bepalen in hoeverre een jongvolwassene aan de

hand meegenomen moet worden, zij ziet dit ook terug bij het item zelfredzaamheid, maar geeft aan dat het belangrijk is om het item te noemen. Anderen geven aan het item niet te missen ($n = 2/9$). Zo wordt toegelicht dat het item terugkomt bij de items *Zelfredzaamheid* en *Doelen richting volwassenheid* ($n = 1/9$). Deze rechter licht toe dat op basis van deze items bepaald kan worden, dat de jongvolwassene nog achterloopt in diens ontwikkeld, waardoor deze nog niet klaar is voor de maatschappij en kennelijk hulp nodig heeft. Een andere rechter licht toe:

“Ik vind het ook niet helemaal een eerlijk item. Natuurlijk geldt voor al die items dat mensen maar tot op zekere hoogte er iets aan kunnen doen, of ze beïnvloedbaar [Weerstand bieden aan de invloed van anderen] of zelfstandig zijn. Maar dit is wel het laatste item waar je nog iets aan kan doen. (...). Omdat als je door omstandigheden al helemaal afgeknappt bent op de hulpverlening. Moet je dan tegen iemand zeggen, we hebben al van alles geprobeerd, het is niets geworden. Misschien ben je wel net tegen de verkeerde jeugdreclasserder aangelopen, waarbij het helemaal niet klikte. En dat is geen excuus hè. Maar om dan te zeggen, we proberen het niet meer, omdat we al zoveel hebben geprobeerd. Dat vind ik wel heel erg lastig.” (ZM5).

Een ander missend item dat genoemd wordt betreft *Kwetsbaarheid* ($n = 2/9$). Echter, beide rechters die aangeven dit item te missen vertellen dat dit concept zich niet in woorden laat vatten en dat dit vooral betrekking heeft op een onderbuikgevoel gemengd met ervaring.

Bruikbaarheid van de QuickScan 2.0

De rechters geven gemiddeld op een schaal van 1 - 10 een 7.2 (SD = 1.1; MIN = 5; MAX = 8) voor de bruikbaarheid van de QuickScan 2.0. Volgens meerdere rechters geeft de QuickScan 2.0 handvatten, waardoor de keuze beter beargumenteerd kan worden ($n = 6/9$). Hiernaast wordt toegelicht dat het handig is dat verschillende ketenpartners dezelfde lijst gebruiken ($n = 1/9$). Daarentegen geeft een rechter aan dat de QuickScan 2.0 niet per se van toegevoegde waarde is omdat zij ook zonder QuickScan 2.0 aandacht geeft aan de verschillende dimensies en het onderdeel “pedagogische mogelijkheden” mist. Wel kan zij zich voorstellen dat de QuickScan 2.0 een handig hulpmiddel is voor minder ervaren collega's. Twee andere rechters lichten toe dat zij zich kunnen voorstellen dat de QuickScan 2.0 helpend is, maar dat zij in de praktijk weleens zaken tegenkomen waarop de QuickScan 2.0 niet goed aansluit, bijvoorbeeld wanneer sprake is van zware psychische- of verslavingsproblematiek, of wanneer in een eerder stadium al is gekozen voor een specifieke

toepassing van een bepaald strafrecht waardoor hulp vanuit een jeugdkader of volwassenkader al is ingezet.

Door verschillende rechters wordt aan verschillende items meer en minder waarde gehecht. Enkele rechters geven aan meer waarde te hechten aan het item *Zelfredzaamheid* omdat dit in het teken staat van de transitie naar volwassenheid (n = 2/9). Sommige rechters geven aan minder waarde te hechten aan het item *Verstandelijk functioneren*, omdat aanwijzingen voor de aanwezigheid van dit item blijvende problematiek betreft (n = 2/9). Twee rechters geven aan minder waarde te hechten aan *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI*. Een rechter legt uit dat een aanwijzing op dit item waarschijnlijk een gevolg is van niet zelfredzaam zijn en/of beïnvloedbaar zijn. Een andere rechter licht toe dat detentie altijd negatieve gevolgen heeft.

Bij het vormen van de uiteindelijke beslissing geven de meeste rechters aan dat de ingevulde items ondersteunen bij het maken van een besluit over de toepassing van het ASR. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval, leidt de combinatie van de ingevulde items van de QuickScan 2.0 en ervaring tot een besluit (n = 4/9). Bij de inhoudelijke beoordeling van ingewikkelde zaken, zorgt de QuickScan 2.0 ervoor dat je gefocust bent op de verschillende factoren die je als rechter kan meewegen. Echter, enkele rechters stellen dat ook bij het gebruik van de QuickScan 2.0 het besluit over de toepassing van het ASR niet altijd gemakkelijk is (n = 2/9). Eén rechter geeft expliciet aan behoefte te hebben aan specifiekere handvatten bij de weging van de individuele items om tot een uiteindelijke beoordeling te komen.

“Als je alles nee scoort is het evident, als je alles ja scoort ook. Maar soms heb je een wat meer. (...) Wanneer is dat dan genoeg om tot het ASR te komen? Als daar nog iets meer handvat tot zou zijn, dat zou denk ik ook zorgen dat we allemaal meer hetzelfde zouden doen” (ZM7).

Naast de items die zijn opgenomen in de QuickScan 2.0 geven de rechters aan dat er andere overwegingen zijn die een rol spelen bij de beoordeling over de toepassing van het ASR. Dit betreffen praktische overwegingen als beschikbare ruimte in de kliniek, een eerdere sanctie vanuit het VSR, de ingeschatte kans van slagen van de maatregel en een eerder gekozen insteek betreffende het wel of niet toepassen van het ASR. Hiernaast spelen overwegingen als eerdere hulpverlening, recidive, kwetsbaarheid of precieze leeftijd van de betrokkene een mogelijke rol.

Validiteit en betrouwbaarheid

Vier rechters geven expliciet aan dat zij de uitkomst van de QuickScan 2.0 aannemelijk vinden, wat betrekking heeft op de indrukvaliditeit. Enkele rechters geven aan dat hun eerdere ervaring als kinderrechter mogelijk bijdraagt aan de manier waarop zij oordelen over de toepassing van het ASR. Zo stelt een rechter dat hij geneigd is tot doorvragen, waardoor hij inzicht krijgt in bepaalde informatie en daardoor kiest voor toepassing van het ASR. Hij licht toe dat hij soms het gevoel heeft dat het OM te vaak of te snel naar het VSR neigt. Een andere rechter licht toe dat door zijn ervaring als kinderrechter, hij het gevoel heeft dat “de overwegingen die je hebt voor het ASR er ingebakken zit, dus het is voor mij misschien iets meer top of mind dan voor een rechter-commissaris die minder met jeugd of adolescenten te maken heeft” (ZM6). Het uitvragen van de items en de weging die je als rechter maakt, heeft uiteindelijk betrekking op een combinatie van ervaring en de aanwezigheid van items. Mogelijk kan de achtergrond en ervaring van een rechter optreden als cognitieve bias (n = 4/9).

Andere knelpunten en zorgen

Twee rechters geven aan dat zij zich afvragen naar welke tijdsperiode gekeken moet worden bij het invullen van de items. Dit heeft zowel betrekking op het aantal jaren dat een feit heeft in beslag heeft genomen, als betrekking op de tijd tussen het ten laste gelegde en de zitting.

Verder geeft een rechter aan dat het invullen van de QuickScan 2.0 tijd kost en dat bij implementatie van het instrument gekeken moet worden op welke manier het instrument ingebouwd kan worden in het systeem waarin de zittende magistraat werkt en in hoeverre de QuickScan 2.0 voorafgaand aan de zitting ingevuld kan worden door bijvoorbeeld een gerechtsjurist. Hierbij vertelt deze rechter dat ten tijde van de voorgeleiding of raadkamer onvoldoende informatie beschikbaar is om de QuickScan 2.0 zorgvuldig en betrouwbaar in te vullen, omdat het reclasseringsadvies tijdens deze fase vaak summier is en de QuickScan 2.0 volgens hem onvoldoende betrouwbaar kan worden ingevuld wanneer enkel het gesprek met de verdachte als bron gebruikt kan worden.

Op basis van de focusgroepen bleek dat er zorgen waren over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium in het kader van het ‘VSR, tenzij’ uitgangspunt dat gehanteerd wordt. Drie rechters geven aan dat zij niet verwachten dat bij implementatie van de QuickScan 2.0 het merendeel van de jongvolwassenen volgens het JSR berecht worden. Twee rechters geven aan dat implementatie van de QuickScan 2.0 mogelijk vaker zou kunnen leiden tot toepassing van het ASR, terwijl gelijkerwijs het ‘VSR, tenzij’ uitgangspunt gehonoreerd wordt. Zij vertellen dat bij implementatie van de QuickScan vooral meer recht gedaan wordt aan de persoon van de verdachte. Een rechter verduidelijkt: “Je

hanteert deze scan toch ook gewoon met dat uitgangspunt? En als dat ondanks met het gebruik van de QuickScan toch tot z'n zekere toename leidt, ja dan is daar kennelijk reden voor" (ZM3).

6.2.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten

De negen rechters pasten gezamenlijk de QuickScan 2.0 toe bij 26 casussen (zie tabel 24). Gemiddeld werd door per rechter 2.9 keer de QuickScan ingevuld (SD = 2.15; MIN = 0; MAX = 7). De rechter die geen ingevulde QuickScans had opgestuurd, legde uit dat hij tijdens de pilotperiode veel Raadkamer zaken had gehad waarbij hij het moeilijk vond de QuickScan in te vullen, omdat hij enkel het gesprek met de verdachte als informatiebron kon gebruiken. Hij gaf tijdens het interview aan de items van de QuickScan 2.0 wel uitgevraagd te hebben, maar niet te hebben genoteerd op papier.

Tabel 24

Kenmerken Beoordeelde Casussen

	Rechter-Commissaris (N = 13) % (n)	Rechter terechtzitting (N = 13) % (n)	Totaal (N = 26) % (n)
Geslacht verdachte			
Man	100,0 (13)	76,9 (10)	88,5 (23)
Vrouw	0,0 (0)	23,1 (3)	11,5 (3)
Leeftijd ten tijde van het tenlastegelegde; Leeftijd ten tijde van de zitting			
18	23,1 (3); 23,1 (3)	46,2 (6); 23,1 (3)	46,2 (6); 23,1 (3)
19	23,1 (3); 23,1 (3)	30,8 (4); 30,8 (4)	30,8 (4); 30,8 (4)
20	15,4 (2); 15,4 (2)	0,0 (0); 15,4 (2)	0,0 (0); 15,4 (2)
21	15,4 (2); 15,4 (2)	23,1 (3); 15,4 (2)	23,1 (3); 15,4 (2)
22	23,1 (3); 23,1 (3)	0,0 (0); 15,4 (2)	0,0 (0); 15,4 (2)
Indexdelict ^a			
Overtreding verkeer en ordeverstoring	0,0 (0)	7,7 (1)	3,8 (1)
Opium	15,4 (2)	15,4 (2)	15,4 (4)
Vernieling (goederen)	0,0 (0)	7,7 (1)	3,8 (1)
Vermogen (en profijt)	0,0 (0)	30,8 (4)	15,4 (4)
Middelzwaar geweld (en wapenbezit)	15,4 (2)	15,4 (2)	34,6 (9)
Vermogen met geweld	7,7 (1)	7,7 (1)	15,4 (4)
Zwaar geweld	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Zeden	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Zeden jeugd	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Doodslag	7,7 (1)	15,4 (2)	11,5 (3)
Brandstichting	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Leven extra	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)

^a Ingedeeld a.d.h.v. BooG-classificatie (Brand, 2005).

6.2.2.1 Overzicht van de gescoorde dimensies per casus

In tabel 25 wordt per casus de hoeveelheid gescoorde dimensies (ja, nee, onbekend) weergegeven. Op casusniveau lijkt het alsof rechter-commissarissen en rechters terechtzitting voldoende informatie kunnen verzamelen om verschillende items te beantwoorden.

Tabel 25

Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus

	GEM	SD	MD	MIN	MAX
Rechter-commissaris (N = 13)					
Aantal dimensies "ja"	1.85	1.95	1.0	0	5
Aantal dimensies "nee"	1.92	1.71	2.0	0	5
Aantal dimensies "onbekend"	0.92	0.95	1.0	0	2
Rechter terechtzitting (N = 13)					
Aantal dimensies "ja"	2.62	1.50	3.0	1	5
Aantal dimensies "nee"	1.77	1.64	1.0	0	4
Aantal dimensies "onbekend"	0.62	0.51	1.0	0	1
Totaal (N = 26)					
Aantal dimensies "ja"	2.23	1.75	2.0	0	5
Aantal dimensies "nee"	1.85	1.64	1.5	0	5
Aantal dimensies "onbekend"	0.77	0.76	1.0	0	2

Noot. Het maximaal aantal dimensies waarop gescoord kan worden bedraagt vijf.

6.2.2.2 Beoordeelbaarheid van de individuele items

In tabel 26 worden de totaalscores van de individuele items weergegeven. Wanneer op item niveau gekeken wordt naar de verdeling van scores op de verschillende items, lijkt – in overeenstemming met de resultaten van de QuickScan aan de ZSM-tafel – op basis van de ingevulde QuickScans 2.0 dat bij de items *Zelfredzaamheid* en *Doelen richting volwassenheid* vaker voldoende informatie aanwezig is om het item te beoordelen (ja, nee), dan dat ze als onbekend worden gescoord. Hiernaast wordt bij het invullen van de QuickScan 2.0 ook gevonden dat voldoende informatie aanwezig is om het item *Verstandelijk functioneren* in te vullen. De items *Beïnvloedbaarheid* en *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI* lijken moeilijker te beoordelen.

Wanneer op item niveau gekeken wordt naar de verdeling van scores op de verschillende items, lijkt op basis van de ingevulde QuickScans 2.0 dat de items *Verstandelijk functioneren* en *Zelfredzaamheid*, *Doelen richting volwassenheid* beter ingevuld kunnen worden door de rechters terechtzitting dan bij de rechter-commissarissen. Mogelijk is dit verklaarbaar door het verschil in de hoeveelheid informatie die beschikbaar is, maar mogelijk kan dit ook verklaard worden door specifieke casuïstiek. Daarentegen is het opvallend dat bij de terechtzitting het item *Negatieve gevolgen bij*

plaatsing in een PI vaker als onbekend gescoord lijkt te worden dan bij de rechter-commissaris. Vanwege de kleine steekproef kan dit niet getoetst worden en kunnen geen uitspraken worden gedaan naar de populatie.

Tabel 26

Frequentieverdeling van de Ingevulde Items van de QuickScan 2.0

	Rechter-Commissaris (N = 13) % (n)	Rechter terechtzitting (N = 13) % (n)	Totaal (N = 26) % (n)
Verstandelijk functioneren			
Ja	23,1 (3)	46,2 (6)	34,6 (9)
Nee	61,5 (8)	53,8 (7)	57,7 (15)
Onbekend	15,4 (2)	0,0 (0)	7,7 (2)
Zelfredzaamheid^a			
Ja	46,2 (6)	92,3 (12)	69,2 (18)
Nee	38,5 (5)	7,7 (1)	23,1 (6)
Onbekend	15,4 (2)	0,0 (0)	7,7 (2)
Beïnvloedbaarheid^a			
Ja	30,8 (4)	30,8 (4)	30,8 (8)
Nee	30,8 (4)	38,5 (5)	34,6 (9)
Onbekend	38,5 (5)	30,8 (4)	34,6 (9)
Doelen richting volwassenheid¹			
Ja	58,3 (7)	61,5 (8)	60,0 (15)
Nee	16,7 (2)	38,5 (5)	28,0 (7)
Onbekend	25,0 (3)	0,0 (0)	12,0 (3)
Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI¹			
Ja	33,3 (4)	30,8 (4)	32,0 (8)
Nee	50,0 (6)	38,5 (5)	44,0 (11)
Onbekend	16,7 (2)	30,8 (4)	24,0 (6)
Ander²			
Ja	16,7 (1)	20,0 (1)	18,2 (2)
Nee	66,7 (4)	80,0 (4)	72,7 (8)
Onbekend	16,7 (1)	0,0 (0)	9,1 (1)

^a Een persoon vulde nee/onbekend in, deze wordt gescoord als onbekend.

¹ Missende waarden bedraagt 1

² Missende waarden bedraagt 15. Bij drie casussen werd aangegeven dat er andere aanwijzingen zijn om voor de toepassing van het JSR te kiezen. Deze aanwijzingen betroffen een gemotiveerde verdachte voor een positief delict vrije toekomst (n = 1) en een first offender wiens ouders betrokken zijn (n = 1). Rechters die toelichting hadden gegeven bij de beantwoording nee, er worden geen aanwijzingen gevonden betroffen impulsief gedrag door middelengebruik en lachgas (n = 1) en de jongvolwassene is net vader geworden en heeft geen hulpvraag (n = 1).

6.2.2.3 Uiteindelijk besluit

In tabel 27 wordt het besluit over de toepassing van het JSR of VSR weergegeven. Zowel de rechter-commissarissen als de rechters terechtzitting maken in ongeveer een derde van de casussen het besluit (voor)afslag JSR. Vanwege de beperkte omvang van de steekproef is het niet mogelijk om uitspraken te doen over de generaliseerbaarheid naar de bredere populatie. Echter, dit resultaat laat wel zien dat de QuickScan 2.0 een relevant instrument kan zijn bij het signaleren van casussen waarin toepassing van het JSR mogelijk passend is en dat op basis van de QuickScan 2.0 niet iedereen volgens het VSR berecht zal worden.

Tabel 27

Besluit over de Toepassing van het Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht

	Rechter-Commissaris (N = 10) ^a	Rechter terechtzitting (N = 13)	Totaal (N = 23) ^a
	% (n)	% (n)	% (n)
JSR	30,0 (3)	38,5 (5)	34,8 (8)
VSR	70,0 (7)	61,5 (8)	65,2 (15)

^a Missende waarden bedraagt 3

6.2.3 Conclusie

De rechters zijn overwegend tevreden over de tijd die het invullen van de QuickScan 2.0 kost en dat het de belangrijke kernconcepten bij de besluitvorming over het ASR op een rijtje zet. De meeste rechters zien de QuickScan 2.0 als een bruikbaar instrument dat handvatten biedt, waardoor de keuze beter beargumenteerd kan worden. Enkele rechters merken op dat de QuickScan 2.0 helpend is, maar dat zij in de praktijk weleens zaken tegenkomen waarbij de QuickScan 2.0 niet goed aansluit. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van zware psychische- of verslavingsproblematiek, of wanneer in een eerder stadium al is gekozen voor een specifieke toepassing van een bepaald strafrecht. Het is dus belangrijk dat er ruimte blijft voor andere overwegingen vanuit de professionele blik, zodat maatwerk geboden kan blijven worden.

In overeenstemming met de deelnemers aan de ZSM-tafel hebben de verbeteruggesties betrekking op de formulering van de items en missende items. Ook tussen de rechters zijn veel verschillen op detailniveau, zo noemen de deelnemers andere items bij de verbeteruggesties die betrekking hebben op de formulering en missende items. Hiernaast geven enkele rechters aan dat zij graag zouden willen dat de voorbeeldvragen die tijdens de webinar besproken werden, opgenomen worden in de handreiking.

Naar aanleiding van de pilot worden door de onderzoekers vier andere aandachtspunten onderscheiden, waaraan aandacht gegeven moet worden in de handreiking. Allereerst wordt geconstateerd dat de QuickScan 2.0 soms wordt ingevuld aan de hand van reclasseringsadvies, waarbij het reclasseringsadvies gebruikt wordt als een informatiebron om de items van de QuickScan in te vullen. Een mogelijke valkuil is dat een meer uitgebreid advies van de reclassering gereduceerd wordt tot de minder diepgaande items van de QuickScan 2.0. Ten tweede spreken enkele rechters zorgen uit over de betrouwbaarheid wanneer de QuickScan 2.0 enkel ingevuld wordt op basis van het gesprek met de verdachte ($n = 3/9$). Ten derde geven verschillende rechters aan dat zij zich afvragen naar welke tijdsperiode gekeken moet worden bij het invullen van de items. Dit heeft zowel betrekking op het aantal jaren dat een feit soms in beslag heeft genomen, als betrekking op de tijd tussen het ten laste gelegde en de zitting ($n = 3/9$). Ten vierde gaan verschillende rechters in op de verschillen in opleidingsachtergrond en de hoeveelheid ervaring tussen rechters, zij geven aan dat dit van invloed kan zijn op de besluitvorming en mogelijk kan optreden als cognitieve bias ($n = 4/9$).

6.3 Praktijkstudie 3RO – Screeningslijst

6.3.1 Resultaten op basis van de interviews

Vijftien reclasseringswerkers nemen deel aan de pilot. In de volgende paragrafen zal worden ingegaan op de duur, de helderheid en hanteerbaarheid van de items, de bijdrage van de Screeningslijst bij het beschrijven een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, de validiteit en betrouwbaarheid, en andere knelpunten en zorgen.

6.3.1.1 Duur

Gemiddeld duurt het invullen van de Screeningslijst door de reclasseringswerkers ($n = 15$) ongeveer 22 minuten ($SD = 13.0$; $MIN = 5$; $MAX = 60$). Twee reclasseringswerkers wijken meer dan 1 standaardafwijking af van het gemiddelde. Eén reclasseringswerker vertelt dat het invullen slechts 5 minuten in beslag neemt, terwijl een ander aangeeft dat het invullen ongeveer 60 minuten duurt. De overige reclasseringswerkers hebben doorgaans tussen de 10 en 30 minuten nodig om de Screeningslijst in te vullen. De meerderheid van de reclasseringswerkers geeft aan dat de invultijd afnam naar mate zij meer Screeningslijsten invulden. Gewenning aan de items, het eigen maken van het instrument en het vinden van een persoonlijke werkwijze worden genoemd als verklaringen voor de afname in tijd ($n = 9/15$). Alhoewel de meeste reclasseringswerkers aangeven dat de benodigde tijd om de Screeningslijst in te vullen in het kader van een advies terechtzitting goed uitvoerbaar is, geven

drie reclasseringswerkers aan dat het invullen van de Screeningslijst te veel tijd kost. Zij doen er zo'n 30 tot 60 minuten over om de Screeningslijst in te vullen. De voornaamste reden voor deze langere invultijd betreft "het proces van wikken en wegen" bij het bepalen of er sprake zijn van signalen van een achterlopende ontwikkeling.

6.3.1.2 Helderheid en hanteerbaarheid van de items

Algemeen

De vijftien reclasseringswerkers geven de helderheid en hanteerbaarheid van de items op een schaal van 1-10 gemiddeld een score van 7.31 (SD = 1.2; MIN = 3.5; MAX = 8.5). Een enkele reclasseringswerker geeft een onvoldoende, hiermee wijkt zij meer dan 3 standaardafwijkingen af van het gemiddelde. De andere reclasseringswerkers geven cijfers tussen de 6.5 en 8.5.

In het algemeen wordt de Screeningslijst gewaardeerd als concreter, vollediger en inhoudelijk sterker dan de Wegingslijst ASR. Verschillende reclasseringswerkers vinden de Screeningslijst concreter, wat hen helpt bij het beoordelen van de verschillende items en het interpreteren van gedrag (n = 3/15). De meerdere bullets per item bieden hen houvast, wat volgens hen leidt tot herkenning en hen ondersteund bij het beoordelen van de individuele items (n = 7/15). De antwoordopties 'ja', 'nee' en 'onbekend' zorgen voor concretisering (n = 2/15). Hiernaast geven verschillende reclasseringswerkers aan dat de Screeningslijst tot een completer beeld van de jongvolwassene leidt, omdat het instrument meer ontwikkelingsdimensies behandelt dan het huidige Wegingskader ASR (n = 4/15). Verder geven verschillende reclasseringswerkers aan dat het gebruik van de Screeningslijst zorgt voor een betere onderbouwing van het advies (n = 2/15). 3RO3 licht dit als volgt toe:

"Ik ben niet echt een gedragswetenschapper en dat maak ik ook altijd heel duidelijk naar de cliënten. Daarmee merk ik wel dat het nieuwe wegingskader, daar veel meer een beetje houvast voor geeft. (...). Ik weet niet of het zo blijft, maar in ieder geval nu met al die bolletjes [bullets] en die uitleg enzo, vind ik het echt veel meer houvast geven. (...). En als ik het daarna moet uittypen, kan ik veel beter de vermoedens op papier zetten. Daarvoor kwam ik toch altijd uit op, lijkt situaties niet goed in te kunnen schatten, lijkt niet goed de gevolgen van zijn eigen handelen te zien. Dat is denk ik een zin die ik wel honderd keer in een rapport heb getypt en nu kan je toch wel echt beter zeggen van oké hij lijkt hier last van te hebben, of hij vindt het moeilijker om zich te verplaatsen in een ander, of hij lijkt wel heel erg voor zijn eigen gewin te gaan. Je hebt wat meer houvast om je oordeel te kunnen structureren vind ik zelf." (3RO3).

Echter, ongeveer de helft van de reclasseringswerkers zien ook complicaties bij het gebruik van de Screeningslijst (n = 7/15). Zo wordt de taal en inhoud van de Screeningslijst soms als lastig ervaren. Bij het invullen van de Screeningslijst leidt dit tot verschillende mate van twijfel en onzekerheid (n = 5/15). 3RO5 legt uit:

“Deze lijst geeft uiteindelijk wel meer inzicht, alleen het vraagt best wel wat gedragsmatige kennis om het in te vullen. En dat ik wel denk van, kijk als een gedragsdeskundige deze lijst moet invullen, dan denk ik dat je heel goed weg komt, maar ja een reguliere reclasseringswerker. Ik denk dat die er heel erg mee gaat stoeien. Dus ik denk dat deze lijst inhoudelijk echt wel beter is. (...). Je wordt je hier wel wat meer bewust van waar je allemaal achterstand in de ontwikkeling kan zien. Meer het is ondertussen, het wordt zoveel. Er zijn zoveel gebieden waarop iemand kan achterlopen, wanneer is het dan onvolwassenheid en wanneer is het dan gewoon antisociaal gedrag ofzo. En dat vind ik met name moeilijk te interpreteren als niet gedragsdeskundige zeg maar om daar een conclusie aan te verbinden.” (3RO5).

En 3RO14 licht toe:

“Wij doen het gewoon echt met de basiskennis die we kunnen zien of die we uit dossierinformatie kunnen halen. En aangezien we nogal wat items moeten beoordelen en over nadenken, dan denk ik weleens ja. Ik vind dat best wel wat gevraagd zomaar even van mij. Ik vind dat ik dan best wel wat zeg, waardoor ik dus ook aan het zoeken ben van hoe passend is het dan om ‘ja’ of ‘nee’ te beoordelen. En ik ben ook gewoon aan het zoeken van begrijp ik die concepten wel goed genoeg. En dan ben ik ook veel aan het afwegen van, misschien had ik dan om deze reden het ene item moeten beoordelen, maar eigenlijk meer onder het andere item.” (3RO14).

Hiernaast wordt door een enkele reclasseringswerker de beoordelingsoptie ‘enigszins’ gemist.

Individuele items

Met de reclasseringswerkers wordt stilgestaan bij individuele items. Afhankelijk van de gesprekken wordt door de reclasseringswerker stilgestaan bij gemiddeld 7.2 (55,4%) items die betrekking hebben op de ontwikkelingsdimensies (SD = 3.1; MIN = 2; MAX = 13). Bij items over het kunnen profiteren van een pedagogische context wordt gemiddeld door de reclasseringswerkers stilgestaan bij 2.6 (65,0%) items (SD = 1.5; MIN = 0; MAX = 4). Vaak wordt specifiek aandacht gegeven aan de dimensies wanneer het item relatief makkelijk te beoordelen is, of wanneer de reclasseringswerkers moeilijkheden ervaren.

Makkelijke items

De items die als gemakkelijk te beoordelen worden aangeduid, vertonen een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Ten eerste worden items als eenvoudig beschouwd wanneer deze structureel aan bod komen tijdens het gesprek met de jongvolwassene. Dit is het geval wanneer het stellen van gerichte vragen als vanzelfsprekend wordt ervaren, bijvoorbeeld bij *Empathie tonen* ($n = 3/15$), *Controle over sensatie zoeken* ($n = 1/15$) en *Weerstand bieden aan de invloed van anderen* ($n = 1/15$). Ook eerdere ervaring met het beoordelen van specifieke items draagt bij aan het ervaren beoordelingsgemak, zoals bij *Weerstand bieden aan de invloed van anderen* ($n = 1/15$) en *Verstandelijk functioneren* ($n = 1/15$). Verder wordt het waarnemen van bepaalde gedragingen tijdens het gesprek als ondersteunend ervaren, zoals bij *Communicatieve vaardigheden* ($n = 2/15$).

Ten tweede worden items als eenvoudig beschouwd wanneer in de Screeningslijst duidelijk naar voren komt op welke manier een item uitgevraagd en op een 'feitelijke' manier gescoord kan worden, bijvoorbeeld bij het *Verstandelijk functioneren* ($n = 5/15$), *Interpersoonlijk functioneren* ($n = 3/15$) of *Ingangen voor gedragsveranderingen in het JSR* ($n = 1/15$).

Ten derde wordt het beoordelingsgemak vergroot wanneer informatie op een relatief laagdrempelige wijze bij referenten kan worden opgevraagd. Dit wordt benoemd bij items als *Empathie tonen* ($n = 1/15$) en *Verstandelijk functioneren* ($n = 2/15$).

Knelpunten bij het beoordelen van de individuele items

Bij het beoordelen van de items kunnen verschillende knelpunten onderscheiden worden. Het eerste knelpunt gaat in op het verzamelen van voldoende informatie om een item adequaat te kunnen beoordelen. Dit probleem blijkt relevant voor een meerderheid van de items, en betreft zowel de ontwikkelingsdimensies als de dimensies van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een

pedagogische context. Volgens de reclasseringswerkers vereist het beoordelen van de items diepgaande en gedetailleerde informatie. Binnen de beschikbare tijd van het onderzoek wordt het als moeilijk ervaren om deze informatie op betrouwbare wijze te verkrijgen, met name in de fase van de vroeghulp. Reclasseringswerkers noemen hierbij verschillende onderliggende oorzaken. Zo zijn de ontwikkelingsdimensies nog geen vast onderdeel van het uitvraagproces, of krijgen zij binnen de beschikbare tijd voor het opstellen van het rapport geen prioriteit. Hierdoor ontbreekt belangrijke informatie of moet deze pas achteraf geïnterpreteerd worden (n = 4/15). De voorbeeldvragen opgenomen in de Webinar zijn ondersteunend en gewenning aan de Screeningslijst zou ervoor kunnen zorgen dat de ontwikkelingsdimensies wel een vast onderdeel worden van het uitvraagproces. Een andere oorzaak die gegeven wordt heeft betrekking op de twijfel over de betrouwbaarheid van informatie. Dit komt onder andere doordat zij afhankelijk zijn van derden (zoals referenten), van de situatie tijdens het gesprek, van momentopnames of van de specifieke context waarin de jongvolwassene zich op dat moment bevindt. Door deze factoren geven reclasseringswerkers aan dat het lastig is om te bepalen wanneer er voldoende informatie beschikbaar is om met zekerheid te kunnen spreken van de aanwezigheid van een signaal van een achterlopende ontwikkeling (n = 11/15).

Een tweede knelpunt bij het beoordelen van de items betreft de interpretatie en toepassing van de beoordelingscriteria. Verschillende reclasseringswerkers geven aan dat zij het lastig vinden te bepalen of het item gescoord moet worden als 'ja' wanneer meerdere bullets wél, maar andere bullets niet worden waargenomen (n = 5/15). Per item zijn er vaak argumenten voor en tegen het beoordelen van het item als 'ja'. Voor de reclasseringswerkers is het niet altijd duidelijk wanneer er 'voldoende' bullets aanwezig zijn om het item te beoordelen als 'ja'. Een reclasseringwerker merkt op dat de beoordeling mede afhankelijk is van hoe streng men de individuele items weegt bij de uiteindelijke advisering. In het verlengde hiervan geven verschillende reclasseringswerkers aan moeite te hebben met het idee dat slechts één afzonderlijke bullet al kan leiden tot het beoordelen van een item (n = 5/15). Volgens sommigen voelt dit onlogisch of onrealistisch aan, en zou dit ertoe kunnen leiden dat bij vrijwel iedere jongvolwassene en bij elk item sprake zou kunnen zijn van de aanwezigheid van een signaal van een achterlopende ontwikkeling. Daarnaast wordt benoemd dat jongvolwassenen binnen eenzelfde ontwikkeldimensie soms tegenstrijdig gedrag laten zien, wat het beoordelen verder compliceert (n = 3/15).

“Uhm Perspectief nemen. (...) En dan merkte je in zo'n gesprek met een cliënt, dat je dan soms wel het idee hebt dat hij zich wel kan verplaatsen in een ander, maar dan ineens op een ander vlak helemaal niet. Ja, en dat vind ik dan lastig. Dan denk ik goh, ja dit is niet zo recht toe recht

aan als bijvoorbeeld uhm *Weerstand bieden aan anderen*. Dat vind ik dan toch wat lastiger. Omdat je dan toch gaat twijfelen en dan denk ik wel ohja, ik zie hier precies wel iets van hij kan zich wel inleven in een ander, maar dan denk ik, ja is dit nu voldoende?” (3RO1)

Binnen dit knelpunt speelt het oordeel van reclasseringswerkers over de betekenis en waardering van signalen van een achterlopende ontwikkeling een belangrijke rol. De term ‘signalen van een achterlopende ontwikkeling’ in de Screeningslijst is bewust gekozen om aan te geven dat reclasseringswerkers geen gedragsdeskundige expertise hebben om met zekerheid vast te stellen of daadwerkelijk sprake is van een achterlopende ontwikkeling. Niettemin komt uit de interviews naar voren dat het spreken over ‘signalen’ in de praktijk anders wordt beleefd. Door de mogelijk ingrijpende gevolgen van hun inschattingen voelen zij een grote druk en verantwoordelijkheid bij het beoordelen van de items (n = 5/15). 3RO14 legt dit als volgt uit:

“Kijk weet je wat het is, ik denk dat dat voor mij persoonlijk wel een stukje van de lading dekt alleen wij schrijven de adviezen natuurlijk niet alleen voor onszelf. Dus het komt ook bij het Openbaar Ministerie, bij een advocaat, bij een rechter en ook bij een cliënt. Ik heb geen controle op hoe zij daar vervolgens mee omgaan. Dus als ik dit bijvoorbeeld zou moeten omschrijven in een advies. (...). Als ik dan bijvoorbeeld zou moeten zeggen van ja ik zie beperkingen op cognitieve flexibiliteit signalen daarvoor, ja dat woordje signalen kan zomaar wegvallen als een rechter dat leest. (...) Dus het helpt natuurlijk wel, alleen vervolgens hangt er best wel wat vanaf. Ook al zijn het voor mij alleen signalen, de beslissingen worden niet genomen alleen op basis van signalen, maar er wordt gezien oké dit wordt geconstateerd oké dus we gaan A of B doen. (...) D’r is niet nog een tweede onderzoek die gaat kijken van joh ohja jij ziet die signalen, zien wij dezelfde signalen ook. Het is natuurlijk wel dat mijn advies daarin best leidend is.” (3RO14).

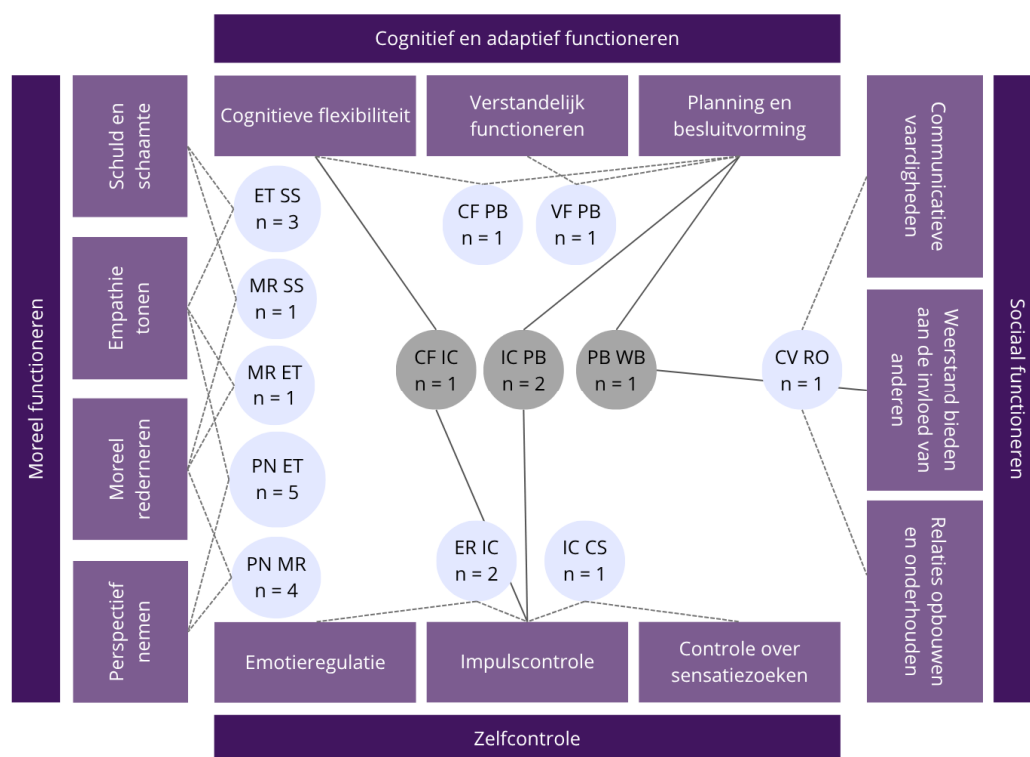
Ook bij dimensies die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting lopen enkele reclasseringswerkers ertegenaan dat er soms tegenstrijdige informatie beschikbaar is bij de beantwoording van de items. Sommigen beschrijven dat een jongvolwassene zich verschillend kan opstellen tegenover verschillende personen, wat de beantwoording van het item *Interpersoonlijk functioneren* moeilijk maakt (n = 3/15). Hiernaast geeft een enkele reclasseringswerker aan dat bij het item *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR*

niet alle bullets betrekking hoeven hebben op de jongvolwassene, alvorens te constateren dat het item gescoord kan worden met 'ja'.

Een derde knelpunt bij het beoordelen van de items gaat in op de overlap die volgens de reclasseringswerkers bestaat tussen de ontwikkelingsdimensies. 10 reclasseringswerkers gezamenlijk noemen drie verschillende intercategoriale overlappende ontwikkelingsdimensies en negen intracategoriale overlappende ontwikkelingsdimensies (zie figuur 1).

Figuur 1

Overzicht van Overlappende Ontwikkelingsdimensies door de Reclasseringsmedewerkers

Noot. In bovenstaande figuur worden de overlappende ontwikkelingsdimensies weergegeven. In elke cirkel staan twee afkortingen van de betreffende ontwikkelingsdimensies die volgens een of meerdere reclasseringswerkers overlappen (n = x). De cirkels in het midden van de figuur hebben betrekking op de intracategoriale overlap, de cirkels aan de zijkant van de figuur gaan in op de intercategoriale overlap.

Twee redenen van overlap kunnen worden onderscheiden. Ten eerste vertonen sommige dimensies een zekere mate van overlap in de signalen die wijzen op een achterlopende ontwikkeling. Enkele reclasseringswerkers begrijpen dat de onderliggende concepten van deze dimensies verschillend zijn, maar ervaren het als lastig om te bepalen of bepaalde informatie beter past bij

dimensie 'X' of bij dimensie 'Y'. Ondanks dezelfde informatie gebruikt kan worden om meerdere items te beoordelen, hebben sommige reclasseringswerkers moeite met het dubbel beoordelen van dezelfde informatie bij verschillende dimensies. Dit soort overlap wordt teruggezien bij de intercategoriale overlappende ontwikkelingsdimensies *Planning en besluitvorming vs. Impulscontrole* (n = 2/15), *Planning en besluitvorming vs. Weerstand bieden aan de invloed van anderen* (n = 1/15), *Cognitieve flexibiliteit vs. Impulscontrole* (n = 1/15). Hiernaast wordt dit teruggezien bij *Verstandelijk functioneren vs. Planning en besluitvorming* (n = 1/15).

Ten tweede wordt er door meerdere reclasseringswerkers aangegeven dat er een overlap bestaat tussen de concepten van bepaalde ontwikkelingsdimensies. Dit wordt teruggezien binnen de intracategoriale overlappende ontwikkelingsdimensies en wordt vooral gezien binnen de ontwikkelingscategorie *Moreel functioneren* (n = 9/10). Verschillende reclasseringswerkers (n = 5/10) geven aan dat er een overlap bestaat tussen de items *Perspectief nemen* en *Empathie tonen*. Vier van hen geven aan dat zij het lastig vinden om een duidelijk onderscheid te maken tussen deze twee dimensies. 3RO8 licht toe: "Die haal ik altijd door elkaar. Dat *Empathie tonen* uhm en *Perspectief nemen*, dus het moreel functioneren. Die twee, die hebben zoveel overlap dat ik dat lastig vind om tussen die twee echt goed verschil aan te merken". Alle vijf geven aan dat zij zich afvragen of de toelichting van de items aangescherpt zou kunnen worden, zodat de items meer van elkaar te onderscheiden zijn. Daarbij geven zij ook aan behoefte te hebben aan betere handvatten voor de praktische uitvraag van deze items. Ook bij de andere ontwikkelingsdimensies binnen de ontwikkelingscategorie *Moreel functioneren* wordt overlap gezien. 3RO7 legt dit als volgt uit:

"Morele ontwikkeling daarin vind ik best wel wat overlapping in zitten tussen de eerste drie. En dan merkte ik wel (...) waar ik er langer in zat, die cliënt kende ik goed. Met heel veel informatie was het alweer wat makkelijker in te vullen. Maar en je een cliënt wat minder goed. Dan vind ik die drie wel ingewikkeld. Uhm ze hebben veel overlap en het is moeilijk om dan de nuances te zien". (3RO7)

Een vierde knelpunt betreft de onderliggende concepten en de beschrijving van individuele items. Dit speelt met name bij de ontwikkeldimensie *Cognitieve flexibiliteit*, een item dat volgens twee derde van de reclasseringswerkers moeilijk te beoordelen is. Alhoewel de eerder benoemde knelpunten een rol kunnen spelen bij het beoordelen van dit item, geven drie reclasseringswerkers aan dat zij het concept op zichzelf als complex ervaren (n = 3/15). 3RO14 legt uit: "Dit is zo'n item

waarvan ik dus zeg ‘dit vind ik dus super moeilijk te beoordelen’, omdat ik dit een heel gedragsdeskundig concept vind”.

De hierboven beschreven knelpunten hangen nauw met elkaar samen. Een mogelijke overkoepelende verklaring voor deze knelpunten zou kunnen liggen in de “gedragsdeskundige inrichting van de items” (n = 7/15). Sommige reclasseringswerkers vragen zich daarom af in hoeverre het noodzakelijk is onderscheid te maken tussen de dertien ontwikkelingsdimensies (n = 4/15). Volgens hen zou het mogelijk voldoende zijn om binnen de ontwikkelingscategorie *Moreel functioneren* onderscheid te maken tussen bijvoorbeeld twee items, waardoor het wegingskader ook wat korter en handzamer zal worden. Hiernaast licht een reclasseringswerker toe dat zij dit ook ziet bij de ontwikkelingscategorie *Zelfcontrole*. Ze legt uit dat ze de ontwikkelingsdimensies dicht bij elkaar vindt liggen, bijvoorbeeld bij *Impulscontrole* en *Controle over sensatiezoeken*. Zij licht dit als volgt toe: “Ja heel vaak denk ik dat als je spanning en sensatie zoekt, dat je ook problemen of ja niet genoeg controle hebt over je eigen impulsen, want wanneer is dat dan wel. Dat soort vragen ga ik mij afvragen.” (3RO4).

Missende items

Ten aanzien van de ontwikkelingsdimensies geven de reclasseringswerkers aan dat zij geen items missen. Wat betreft de dimensies die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context beschrijft een reclasseringswerker dat zij het specifieke item “Heeft een interventie en/of maatregel nodig die alleen via het JSR beschikbaar is” mist, omdat dit ervoor zorgt dat ze extra stilstaat bij specifieke jeugdinterventies die beschikbaar zijn.

In overeenstemming met de resultaten van de focusgroepen geven enkele reclasseringswerkers aan dat zij het belangrijk vinden om te bepalen of er mogelijk negatieve gevolgen zijn voor andere jongeren wanneer een jongvolwassene in een JJI wordt geplaatst (n = 2/15). Bijvoorbeeld wanneer een jongvolwassene is ingebed in een crimineel milieu en mogelijk andere jongeren onder druk gaat zetten. Vergelijkbaar met resultaten van de focusgroepen en de pilot aan de ZSM-tafel en bij de rechters is het ook volgens verschillende reclasseringswerkers belangrijk om na te gaan of de jongvolwassene eerder jeugdstrafrechtelijke hulpverlening heeft ontvangen. Volgens hen is het belangrijk dat ketenpartners als de RvdK en de jeugdreclassering nog handelingsperspectief zien voor gedragsverandering binnen een jeugd kader, dan wel van mening zijn dat de mogelijkheden binnen het JSR zijn uitgeput (n = 6/15).

Verder geven een aantal reclasseringswerkers aan dat zij in verschillende mate de contra-indicaties missen (n = 6/15). Drie reclasseringswerkers geven overkoepelend aan dat zij de contra-

indicaties missen, andere reclasseringswerkers geven aandacht aan specifieke contra-indicaties. Specifiek genoemde contra-indicaties zijn 'Justitiële voorgeschiedenis' (n = 1/15), 'diagnose antisociale stoornis' (n = 1/15), 'eerdere PIJ-maatregel' (n = 1/15), en 'het bewust kiezen voor criminele activiteiten en/of delict gedrag' (n = 2/15). Ondanks dat binnen de open ruimte van de Screeningslijst aandacht gegeven kan worden aan contra-indicaties wanneer deze vanuit de professionele overtuiging van invloed zijn op het advies, geven een aantal reclasseringswerkers aan dat het expliciet opnemen van de contra-indicaties bijdraagt aan bewustzijn en een kritische houding (n = 3/15).

“En ik denk dat het wel fijn is als dat hier ook wordt genoemd, zodat je er wel bewust van wordt. Uhm omdat je nu anders er zelf letterlijk bij anders wat over moet gaan nadenken, maar in de snelheid kan het misschien ervoor zorgen dat je dat vergeet en ik denk dat het wel goed is om dat ook mee te nemen.” (3RO10)

Verder wijst een reclasseringswerker erop dat wanneer in de toelichting bij de additionele overwegingen niet expliciet, zorgvuldig en uitputtend wordt aangegeven op welke manier van deze mogelijkheid gebruik kan worden gemaakt, het risico bestaat dat (nieuwe) medewerkers zich niet bewust zijn van mogelijke contra-indicaties of deze over het hoofd zien. Hiernaast zouden de contra-indicaties helpen bij de communicatie richting ketenpartners. Volgens verschillende reclasseringswerkers werkt de afwezigheid van de contra-indicaties als een extra argument voor het JSR (n = 4/15).

Terwijl een aantal reclasseringswerkers aangeven dat zij de contra-indicaties missen, beschrijven enkele reclasseringswerkers expliciet dat zij de contra-indicaties niet missen (n = 2/15). Zo beschrijft een reclasseringswerker dat door afwezigheid van de contra-indicaties beter gekeken wordt naar de persoon van de verdachte, en niet aan de hand van enkele contra-indicaties VSR geadviseerd wordt. Met vijf reclasseringswerkers wordt niet expliciet gesproken over contra-indicaties. Wanneer expliciet werd gevraagd naar eventuele missende elementen werd dit aspect niet benoemd. Hoewel hieruit niet met zekerheid kan worden geconcludeerd dat deze respondenten het ontbreken van contra-indicaties als niet-problematisch beschouwen, lijkt het aannemelijk dat zij hier geen bezwaar tegen hebben.

6.3.1.3 Bijdrage van de Screeningslijst aan het inzichtelijk krijgen van de signalen van de achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een pedagogische context

De meeste reclasseringswerkers geven aan dat de dimensies van een achterlopende ontwikkeling bijdragen aan het inzichtelijk maken van signalen van achterlopende ontwikkeling. Gemiddeld geven veertien reclasseringswerkers op een schaal van 1 - 10 een cijfer van 7.55 (SD = 1.28; MIN = 5; MAX = 9). Drie reclasseringswerkers geven een cijfer tussen de 5 en 6, elf reclasseringswerkers geven een cijfer tussen de 7 en 9.

Tien reclasseringswerkers geven aan dat de ontwikkelingsdimensies hen ondersteunen in het verkrijgen van een genuanceerder en meer gespecificeerd beeld van de achterlopende ontwikkeling. Meerdere reclasseringswerkers benoemen dat het gebruik van de Screeningslijst op een overzichtelijke wijze laat zien op welke ontwikkelingsdimensies een jongvolwassene mogelijk achterloopt (n = 7/15). Daarnaast ervaren verschillende reclasseringswerkers dat de Screeningslijst hen stimuleert tot het breder en diepgaander nadenken over de achterlopende ontwikkeling. Ze leggen uit dat de ontwikkelingsdimensies hen dwingen om stil te staan bij vragen die anders mogelijk niet of minder expliciet aan bod zouden komen (n = 4/15). Tot slot beschrijft een reclasseringswerker dat de ontwikkelingsdimensies het abstracte begrip 'achterlopende ontwikkeling' concreter en minder vaag maakt. Hiernaast beschrijft zij dat ze door het gebruik van de Screeningslijst erachter is gekomen dat ze jongvolwassenen soms overschat, en dat zij op basis van de lijst beter inzicht krijgt in de probleemgebieden waarbij ondersteuning nodig is.

Ook de items van het kunnen profiteren van een pedagogische context worden als bruikbaar ervaren. Gemiddeld geven dertien reclasseringswerkers op een schaal van 1 - 10 een cijfer van 7.69 (SD = 0.88; MIN = 6; MAX = 9). De meeste reclasseringswerkers geven aan dat de dimensies bijdragen aan inzicht over het kunnen profiteren van een pedagogische context (n = 9/15). Echter, een reclasseringswerker geeft aan de contra-indicaties te missen. Ook andere reclasseringswerkers geven aan dat het belangrijk is om te bepalen in hoeverre de RvdK of jeugdreclassering nog handelingsperspectief ziet voor gedragsverandering binnen het jeugdkader (n = 6/15). Hiernaast beschrijft een reclasseringswerker dat de beschrijving van de items nog wat concreter mag, omdat zij in de praktijk ziet dat dit soms verschillend wordt opgevat.

“Het is ook gewoon, dat is vrij breed. Maar ja dat wordt soms ook wel verschillend gezien. Sommigen zien het enkel als een thuissituatie waarin er pedagogische mogelijkheden zijn, andere zien het ook als zijnde niet thuis wonen en ambulante begeleiding of gewoon iets aannemen van een volwassen persoon. (...)” (3RO1)

Waarde aan de individuele items bij het wege van de items

Met betrekking tot de waarde die de reclasseringswerkers hechten aan de individuele items bij het wege van de items wordt veel variatie gezien. Verschillende reclasseringswerkers geven aan dat zij niet specifiek meer of minder waarde hechten aan bepaalde ontwikkelingsdimensies- of categorieën (n = 6/15). Volgens hen geven alle items inzicht in de ontwikkeling en is het belangrijk te kijken naar de combinatie van items.

Acht reclasseringswerkers geven aan dat zij aan een aantal ontwikkelingsdimensies meer of minder waarde hechten. Sommige reclasseringswerkers geven aan dat ze aan het *Verstandelijk functioneren* wat meer waarde hechten, omdat zij dit gewend zijn vanuit het Wegingskader ASR en omdat zij de SCIL kunnen gebruiken (n = 4/15). Een reclasseringswerker legt uit dat zij vooral belang hecht aan dimensies die volgens haar inzicht geven in hoe een jongvolwassene keuzes maakt en verwijst naar de dimensies *Cognitieve flexibiliteit*, *Planning en besluitvorming* en *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*. Een andere reclasseringswerker legt juist meer nadruk op ontwikkelingsdimensies die volgens hem de meeste problemen veroorzaken, namelijk *Moreel redeneren*, *Emotieregulatie* en *Impulscontrole*. Enkelen geven aan niet per se specifieke ontwikkelingsdimensies belangrijker te vinden, maar dat zij wel bepaalde ontwikkelingscategorieën als meer relevant beschouwen (n = 3/15). Alle drie noemen zij *Cognitieve en adaptieve vaardigheden* als belangrijk. Daarnaast noemt een reclasseringswerker ook de ontwikkelingscategorieën *Moreel functioneren* en *Zelfcontrole*, terwijl een ander *Sociale vaardigheden* benadrukt als belangrijke ontwikkelingscategorie.

Een enkele reclasseringswerker geeft aan minder waarde te hechten aan de ontwikkeldimensie *Verstandelijk functioneren*, omdat dit volgens haar te maken heeft met blijvende problematiek. Een andere reclasseringswerker geeft aan minder waarde hechten aan items waarvan het onderscheid voor de toepassing van het JSR en het VSR niet voor iedereen helder is, zoals bij *Communicatieve vaardigheden* (n = 1/15). Ook worden items die voornamelijk gedrag in kaart brengen, maar volgens een enkele reclasseringswerker weinig zeggen over onderliggende mechanismen, als minder relevant beschouwd. Dit betreft onder andere *Communicatieve vaardigheden en Planning en besluitvorming* (n = 1/15). Tot slot licht een reclasseringswerker toe dat zij minder waarde hecht aan de ontwikkelingscategorie *Sociale vaardigheden*, omdat in het onderzoek slechts beperkt zicht verkregen kan worden op de sociale context van de jongvolwassene.

Negen reclasseringswerkers spreken zich uit over de waarde die zij geven aan de individuele dimensies van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting. Twee van hen geven aan dat zij aan de verschillende dimensies dezelfde waarde hechten. De overige zeven hechten

aan bepaalde items meer of minder waarde. Drie reclasseringswerkers geven aan dat zij het item *Interpersoonlijk functioneren* erg belangrijk vinden, omdat dit volgens hen de vertaalslag maakt naar de praktijk. Een reclasseringswerker benadrukt vooral waarde te hechten aan een systeemgerichte aanpak (welke onderdeel is van het item *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR*) omdat dit volgens haar onderscheidend vermogen bezit tussen een jeugd- en volwassenaanpak. Een andere reclasseringswerker waardeert de items *Interpersoonlijk functioneren* en *Ingangen voor gedragsverandering*, vanwege bekendheid vanuit het Wegingskader ASR. Een andere reclasseringswerker noemt *Doelen richting volwassenheid* en *Negatieve gevolgen plaatsing in een PI* belangrijk, vanwege kansen op opleiding en kwetsbaarheid van sommige jongvolwassenen. Twee reclasseringswerkers hechten minder waarde aan *Groepsgericht leefklimaat*, en een ander vindt *Interpersoonlijk functioneren* minder relevant wegens gebrek aan duidelijkheid over de ASR-toepassing.

6.3.1.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Wanneer aan de reclasseringswerkers gevraagd wordt naar de validiteit van de lijst, geven 14 (93,3%) reclasseringswerkers aan dat de scores op de ontwikkelingsdimensies en 12 (80,0%) reclasseringswerkers aan dat de scores op het kunnen profiteren van een pedagogische context realistisch zijn en passen bij hun beeld van de jongvolwassene. Hiermee beoordelen zij de aannemelijkheid van de uitkomsten overwegend positief, wat samenhangt met de indrukvaliditeit.

Verschillende reclasseringswerkers geven aan dat de Screeningslijst deels bijdraagt aan het vormen van het advies, maar dat het hun oordeel ook bevestigt of kan nuanceren. Sommigen plaatsen de kanttekening dat het moeilijk is om te onderscheiden welke inzichten en overtuigingen zij hadden vooraf aan het invullen van de Screeningslijst, en welke inzichten specifiek door het gebruik van de lijst zijn ontstaan (n = 5/15). Een mogelijke valkuil kan zijn dat de beoordelaar al een idee heeft gevormd van de richting die hij gaat adviseren, waardoor de Screeningslijst meer een gestructureerde bevestiging wordt (n = 1/15). Uit de interviews komt dus naar voren dat bij het beoordelen van de items ruis kan ontstaan door de vroegtijdige beeldvorming van de reclasseringswerker, waarbij subjectiviteit een rol kan spelen. Op basis van de gesprekken kan niet beoordeeld worden in hoeverre dit een probleem is voor de betrouwbaarheid van de Screeningslijst.

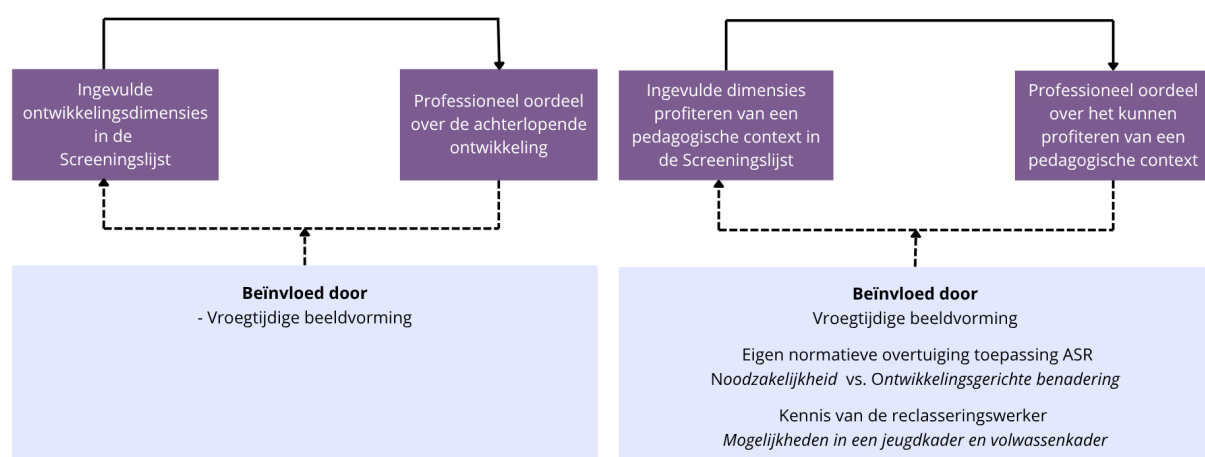
Hiernaast blijkt uit de interviews dat de eigen normatieve overtuiging van de reclasseringswerker over wanneer toepassing van het JSR gerechtvaardigd is, invloed kan hebben op het invullen van de items van het kunnen profiteren van een pedagogische context. Een reclasseringswerker beaamt dit expliciet en vertelt dit ook tegen te komen in de eigen praktijk. Zij legt

uit dat reclasseringswerkers verschillende insteken hebben bij het bepalen of een jongvolwassene nog pedagogische beïnvloeding nodig heeft en dat hierbij persoonlijke verschillen bestaan. Binnen deze normatieve overtuiging kan onderscheid worden gemaakt tussen een noodzakelijkheids- en ontwikkelingsgerichte benadering. De noodzakelijkheidsbenadering stelt dat advisering van het JSR de uitzondering is en enkel geadviseerd wordt wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat pedagogische interventies noodzakelijk zijn om recidive te voorkomen. Zo geeft een reclasseringswerker aan dat zij bij de beantwoording van de items zichzelf afvraagt of “een pedagogische insteek daarvoor noodzakelijk is, of dat iemand gewoon een duidelijk strak kader nodig heeft.” (3RO10). De ontwikkelingsgerichte benadering focust op het creëren van kansen, waarbij het JSR als mogelijkheid en recht wordt beschouwd. Toepassing hiervan verdient de voorkeur wanneer dit kan bijdragen aan de psychosociale ontwikkeling van de jongvolwassene. Een reclasseringswerker geeft aan dat zij, wanneer zij vermoedt dat de jongvolwassene kan profiteren van een pedagogische aanpak, altijd nagaat of dit mogelijk en passend is, zodat ze de jongvolwassene niet te kort doet.

Als laatst kan bij het invullen van de items die betrekking hebben op het profiteren van een pedagogische context de beschikbare kennis van de mogelijkheden in een jeugd kader en in een volwassen kader zorgen voor ruis (n = 2/15). Zo beschrijft een reclasseringswerker dat zij nog niet heel lang met de ASR-doelgroep werkt, waardoor zij niet goed weet wat precies mogelijk is binnen het JSR en hoe de sociale kaart in haar regio eruitziet.

Figuur 2

Schematische Weergave Onderlinge Beïnvloeding van de Screeningslijst en het Professioneel Oordeel

Een ander punt dat betrekking heeft op de validiteit en betrouwbaarheid gaat in op de overlap tussen de signalen van een achterlopende ontwikkeling en kenmerken van klachten die passen bij

psychische stoornissen. Verschillende reclasseringswerkers utoiten in verschillende maten zorgen. Zij vragen zich af op welke manier de items van de Screeningslijst gescoord en gewogen moeten worden wanneer bijvoorbeeld sprake is van een diagnose autisme of ADHD (n = 6/15). Hiernaast geven enkele reclasseringswerkers aan dat zij het lastig vinden om de items in de ontwikkelingscategorie 'moreel functioneren' te beoordelen (n = 2/15). In het wegingskader ASR is als contra-indicatie 'antisociaal gedrag' opgenomen. Enkele reclasseringswerkers geven aan dat de ontwikkelingsdimensies die onderdeel zijn van de ontwikkelingscategorie 'moreel functioneren' bepaalde mate van overlap vertonen met wat in het wegingskader ASR onder antisociaal gedrag wordt verstaan. Gedrag dat eerst een contra-indicatie betrof voor de advisering van het JSR lijkt nu een indicatie te zijn voor de advisering van het JSR (n = 2/15). Deze reclasseringswerkers geven aan dat zij hieraan moeten wennen en dat zij het lastig vinden om te bepalen of een jongvolwassene onvolwassen gedrag vertoont, of dat er sprake is van antisociaal gedrag.

Een reclasseringswerker, die aangeeft dat de Screeningslijst waardevolle inzichten kan bieden, beschrijft dat zij tijdens de pilotfase bij een specifieke casus stuitte op een discrepantie tussen haar eigen beoordeling op basis van de Screeningslijst en de beoordeling van een PJ-rapporteur. Het betrof een complexe zaak, waarbij het lastig was om de Screeningslijst overtuigend in te vullen op basis van de beschikbare informatie. Op basis van de lijst zou zij naar verwachting hebben gekozen voor toepassing van het JSR. Uit de pro Justitia-rapportage kwam naar voren dat er sprake was van antisociale persoonlijkheidsproblematiek, en niet van een achterlopende ontwikkeling. De jongvolwassene werd daarom beoordeeld volgens het volwassenenstrafrecht. De reclasseringswerker benadrukt dat haar inschatting op basis van de Screeningslijst afweek van de conclusie na meer diepgaand onderzoek, wat zij ten aanzien van de betrouwbaarheid als problematisch ervaart en waardoor zij ook vraagtekens plaatst bij de validiteit van de Screeningslijst.

6.3.1.6 Andere knelpunten en zorgen

Net als enkele rechters geven ook een aantal reclasseringswerkers aan dat het belangrijk is om vast te stellen naar welke tijdsperiode gekeken moet worden bij het beoordelen van de items (n = 2/15). Volgens een reclasseringswerker is het belangrijk om in de Screeningslijst een vraag op te nemen over de leeftijd van de jongvolwassene ten tijde van het ten laste gelegde en de leeftijd van de jongvolwassene ten tijde van het opstellen van het advies. Zo zouden de reclasseringswerkers zich bewust zijn van de context waarin zij werken.

Hiernaast geven verschillende reclasseringswerkers aan dat het essentieel is dat de reclasseringswerkers voldoende getraind worden, wanneer het Wegingsinstrumentarium ASR wordt

geïmplementeerd (n = 8). Een reclasseringswerker licht toe dat er grote variatie bestaat in de scholing van reclasseringswerkers, waardoor zij in verschillende mate bekend zijn met de theorie en het wetenschappelijke kader waarop het Wegingsinstrumentarium ASR is gebaseerd. De training zou daarom moeten ingaan op een stuk ontwikkelingspsychologie, definities van de verschillende items, het beoordelen van de items en de uiteindelijke weging van de items. Op detailniveau geven verschillende reclasseringswerkers aan dat de training uitgebreider mag zijn, dan de twee uur durende webinar die zij hebben gevolgd. De training zou uit een of meerdere dagdelen mogen bestaan, waarbij je eerst uitleg krijgt, daarna zelf aan de slag gaat en afsluitend gezamenlijk casuïstiek bespreekt. Verschillende reclasseringswerkers geven daarnaast aan dat zij de voorkeur hebben voor een fysieke training (n = 3/15) en dat de training verplicht gesteld zou moeten worden (n = 3/15). Naast het volgen van de training geeft een reclasseringswerker aan behoefte te hebben aan een vast punt in de vorm van een sparringspartner of hulplijn waaraan specifieke vragen met betrekking tot het Wegingsinstrumentarium ASR besproken kunnen worden.

Op basis van de focusgroepen bleek dat ook bij de reclasseringswerkers zorgen waren over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR in het kader van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt dat gehanteerd wordt. Verschillende reclasseringswerkers die deelnamen aan de pilot geven aan dat zij op basis van de Screeningslijst niet het gevoel hebben dat zij sneller tot het advies JSR zullen komen (n = 5/15). Zij beschrijven dat zij blijven uitgaan van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt (n = 2/15) en dat vooral de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context onderscheidend vermogen bezitten en dat zij op basis van deze items tot het uiteindelijke advies komen (n = 1/15). Andere reclasseringswerkers stellen dat zij mogelijk vaker het JSR zullen adviseren (n = 2/15). Volgens hen zou dit verklaard kunnen worden omdat deze tool zorgvuldiger is en beter aansluit bij de doelgroep waarmee zij werken. Volgens hen wrijft toepassing van deze Screeningslijst dan niet met het 'VSR, tenzij' uitgangspunt dat gehanteerd wordt. Ook een reclasseringswerker die aangeeft dat zij niet het gevoel heeft dat zij vaker het JSR zal adviseren, beschrijft dat de Screeningslijst zal leiden tot betere onderbouwing. Zowel bij advisering JSR als advisering VSR. Twee andere reclasseringswerkers beschrijven dat zij op basis van deze items eerder tot het advies JSR zullen komen en dat dit wel wrijft met het 'VSR, tenzij' uitgangspunt. Zij vragen zich af of de lijst voldoende kritisch is en lichten toe dat door de hoeveelheid bullets per items de items snel gescoord kunnen worden met 'signalen zijn aanwezig'.

Een ander mogelijk knelpunt dat bij de focusgroepen naar voren kwam betreft de advisering over het toezicht door de jeugd- of volwassenreclassering, wanneer toepassing van het JSR geadviseerd wordt. In het wegingskader ASR zijn verschillende items opgenomen die de reclasseringswerker ondersteunen bij de advisering over de toepassing van toezicht door de

jeugdreclassering of volwassenreclassering. Bij de vormgeving van het Wegingsinstrumentarium ASR is ervoor gekozen desbetreffende items niet op te nemen, omdat deze items geen betrekking hebben op de achterlopende ontwikkeling of mogelijkheden tot gedragsverandering binnen een pedagogische context. Bij het bespreken van missende items, worden de items die betrekking hebben op de advisering over het type toezicht door geen enkele reclasseringswerker benoemd. Wanneer door de onderzoeker gevraagd wordt naar de opvatting over de items die ondersteuning bieden bij de advisering over het type toezicht, geven enkele reclasseringswerkers aan de items te missen (n = 4/15). Andere reclasseringswerkers geven aan de items niet direct te missen, maar dat het wel handig is als deze items worden opgenomen zodat het reclasseringswerkers alert houdt en zij zich ervan bewust zijn dat JSR geadviseerd kan worden met ofwel toezicht door de jeugdreclassering ofwel toezicht door de volwassenreclassering (n = 5/15). De meerderheid van deze reclasseringswerkers stellen dat het opnemen van de huidige items volstaat (n = 8/15). Een reclasseringswerker geeft aan:

“Ik denk dat de items die er staan nu wel goed zijn, uhm maar ik denk dat dat het ook heel goed zijn om er bijvoorbeeld nog iets aan toe te voegen van uhm de jeugdreclassering ziet nog voldoende mogelijkheden om hem verder te begeleiden. Dat dat stukje mis ik een beetje. Want een goedlopend begeleidingstraject, ja sommige jongens komen heel goed hun afspraken na bij de jeugdreclassering, maar de jeugdreclassering zegt dan soms wel harstikke leuk en aardig, maar deze jongen is eigenlijk wel een beetje klaar bij ons en die kan eigenlijk wel door naar de volwassenreclassering. Dus dan zou je eigenlijk wel ja beoordelen, maar dan is dat niet helemaal passend meer.” (3RO14).

Vier reclasseringswerkers geven aan de items niet te missen. Deze reclasseringswerkers hebben niet stilgestaan bij de advisering over de toepassing van het soort toezicht (n = 1/15), vinden het in de praktijk moeilijk om JSR met toezicht door de volwassenreclassering uit te laten voeren vanwege financiële moeilijkheden (n = 1/15), vinden dat adviseurs ook zonder deze items alert moeten zijn (n = 15) en beschrijven dat deze beslissing in samenspraak met het team gemaakt moet worden en niet op basis van items van het Wegingskader ASR.

Met zes reclasseringswerkers wordt gesproken over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium bij een OM-afdoening. Vijf van deze reclasseringswerkers stellen dat zij het Wegingsinstrumentarium niet gebruiken wanneer zij een advies moeten opstellen ten behoeve van een OM-afdoening. Twee reclasseringswerkers lichten toe dat zij enkel met de officier van justitie praten over toepassing van het ASR wanneer zij hier zulke sterke aanwijzingen voor zien, dat het

volgens hen belangrijk is dat de jongvolwassene gedagvaardigd word. Een andere PJ-rapporteur licht toe dat het wenselijk zou zijn het Wegingsinstrumentarium ASR toe te passen, omdat op basis van de uitkomst van het Wegingsinstrumentarium ASR gekozen kan worden de jongvolwassene te dagvaarden of mogelijk iets kan zeggen over de manier waarop een jongvolwassene benaderd zou moeten worden. Een reclasseringswerker stelt dat zij het Wegingsinstrumentarium ASR altijd zou toepassen bij een OM-afdoening. Volgens haar is het belangrijk dat ook bij een OM-afdoening de reclassering laat zien of toepassing van het ASR geadviseerd wordt.

6.3.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten

De vijftien reclasseringswerkers vulden gezamenlijk de Screeningslijst in bij 54 casussen (zie tabel 28).

De reclasseringswerkers vulden gemiddeld 3.6 wegingslijsten in (SD = 1.8; MIN = 1; MAX is 8).

Tabel 28

Kenmerken Beoordeelde Casussen

3RO (N = 54)	
% (n)	
Soort Score	
Retrospectieve casus	3,7 (2)
Prospectieve casus	96,3 (52)
Soort advies	
Vroeghulp/ Voorgeleidingsconsult	16,7 (9)
Raadkamer/ Trajectconsult	9,3 (5)
Terechtzitting ^a	74,1 (40)
Geslacht verdachte	
Man	83,3 (45)
Vrouw	16,7 (16)
Leeftijd ten tijde van het tenlastegelegde; Leeftijd ten tijde van de zitting	
18	20,4 (11); 9,3 (5)
19	37,0 (20); 33,3 (18)
20	20,4 (11); 20,4 (11)
21	13,0 (7); 18,5 (10)
22	9,3 (5); 16,7 (9)
23	0,0 (0); 1,9 (1)

3RO (N = 54)	
% (n)	
Indexdelict ^b	
Overtreding verkeer en ordeverstoring	5,6 (3)
Opium	14,8 (8)
Vernieling (goederen)	3,7 (2)
Vermogen (en profijt)	27,8 (15)
Middelzwaar geweld (en wapenbezit)	18,5 (10)
Vermogen met geweld	16,7 (9)
Zwaar geweld	5,6 (3)
Zeden	5,6 (3)
Zeden jeugd	0,0 (0)
Doodslag	1,9 (1)
Brandstichting	0,0 (0)
Leven extra	0,0 (0)

^a Een reclasseringswerker paste de Screeningslijst ook toe bij adviezen die zij opstelde in het kader van een OM-afdoening (n = 2). Drie andere reclasseringswerkers legden uit dat zij in de pilot periode ook adviezen hebben moeten opstellen in het kader van een OM-afdoening, zij hebben de Screeningslijst niet toegepast.

^b Ingedeeld a.d.h.v. BooG-classificatie (Brand, 2005).

Overzicht van de gescoorde dimensies per casus

In tabel 29 wordt per casus de hoeveelheid gescoorde dimensies (ja, nee, onbekend) weergegeven. Wanneer bepaald wordt in hoeverre op casusniveau inzicht verkregen wordt in de items blijkt uit een Mann-Whitney U test dat tijdens de eerdere fasen van het strafproces (vroeghulp en raadkamer) de ontwikkelingsdimensies significant vaker als onbekend worden gescoord vergeleken met de fase van de terechtzitting, $U = 158.50$, $z = -2.55$, $p = .011$, $r = -0.35$. Hetzelfde wordt gevonden voor de dimensies die betrekking hebben op het kunnen profiteren bij een aanpak vanuit een pedagogische context, $U = 193.00$, $z = -2.95$, $p = .003$, $r = -.40$ (zie tabel 29). De effectgrootten voor beide soorten dimensies wijzen op een matig sterk verschil tussen de groepen. Deze resultaten stemmen overeen met de resultaten die naar voren kwamen op basis van de interviews met de reclasseringswerkers, die toelichten dat de items van de Screeningslijst beter in te vullen zijn bij het opstellen van een advies terechtzitting dan tijdens de vroeghulp en/of raadkamer.

Hiernaast blijkt uit de ingevulde wegingslijsten dat tussen de casussen variatie bestaat in de hoeveelheid gescoorde aanwezige ontwikkelingsdimensies en items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Op basis van de ingevulde Screeningslijsten loopt niet elke jongvolwassene achter in diens ontwikkeling en kan niet elke jongvolwassene profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Dit kan erop duiden dat de Screeningslijst in de praktijk onderscheidend vermogen heeft.

Tabel 29

Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus

	Achterlopende ontwikkeling					Het kunnen profiteren van een pedagogische context				
	GEM	SD	MD	MIN	MAX	GEM	SD	MD	MIN	MAX
Vroeghulp en Raadkamer (N=14)										
Aantal dimensies "ja"	5.14	3.80	4.0	0	11	1.36	1.45	1.0	0	4
Aantal dimensies "nee"	3.29	3.36	2.5	0	10	2.14	1.46	2.0	0	4
Aantal dimensies "onbekend"	4.36	4.43	3.5	0	13	0.43	0.65	0.0	0	2
Terechtzitting (N = 40)										
Aantal dimensies "ja"	6.53	3.37	7.0	0	13	2.30	1.54	2.5	0	4
Aantal dimensies "nee"	5.35	3.74	5.0	0	13	1.58	1.50	1.0	0	4
Aantal dimensies "onbekend"	1.13	1.86	0.0	0	9	0.05	0.22	0.0	0	1

Noot. Het maximaal aantal ontwikkelingsdimensies waarop gescoord kan worden bedraagt dertien. Voor de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een pedagogische context is dit vier.

Beoordeelbaarheid van de individuele items

In tabel 30 worden de totaalscores van de individuele items die betrekking hebben op de ontwikkelingsdimensies weergegeven. In de vroeghulp wordt gemiddeld ieder item 35,6% (4.85) als 'onbekend' gescoord (SD = 1.34; MIN = 2; MAX = 7). Bij het opstellen van een advies voor de terechtzitting werd gemiddeld ieder item 8,65% (3.46) als 'onbekend' gescoord (SD = 3.4; MIN = 0; MAX = 10). Op basis van de totaalscores (n = 54) laat een Chi-kwadraat toets zien dat er op item niveau significante verschillen zijn in de proporties 'bekend' en 'onbekend', $X^2(12, N = 701) = 27.47, p = .007$. Na Bonferroni-correctie blijkt dat het item *Verstandelijk functioneren* significant vaker ingevuld kan worden. De items *Perspectief nemen* en *Moreel redeneren* blijven significant vaker onbekend dan de rest van de items.

Tabel 30

Frequentieverdeling van de Ingevulde Ontwikkelingsdimensies van de Screeningslijst Toegepast door de Reclasseringswerkers

	Vroeghulp / Raadkamer (N = 14) % (n)	Terechzitting (N = 40) % (n)	Totaal (N = 54) % (n)
Verstandelijk functioneren (VH/RK**, TZ***)			
Ja	42,9 (6)	62,5 (25)	57,4 (31)
Nee	42,9 (6)	37,5 (15)	38,9 (21)
Onbekend	14,3 (2)	0,0 (0)	3,7 (2)
Cognitieve flexibiliteit (VH/RK, TZ***)			
Ja	42,9 (6)	50,0 (20)	48,1 (26)
Nee	21,4 (3)	40,0 (16)	35,2 (19)
Onbekend	35,7 (5)*	10,0 (4)*	16,7 (9)
Planning en Besluitvorming (VH/RK, TZ***)			
Ja	35,7 (5)	75,0 (30)	64,8 (35)
Nee	21,4 (3)	25,0 (10)	24,1 (13)
Onbekend	42,9 (6)***	0 (0,0)***	11,1 (6)
Communicatieve vaardigheden (VH/RK*, TZ***)			
Ja	28,6 (4)	30,0 (12)	29,6 (16)
Nee	50,0 (7)	67,5 (27)	63,0 (34)
Onbekend	21,4 (3)*	2,5 (1)	7,4 (4)
Weerstand bieden aan de invloed van anderen (VH/RK, TZ***)			
Ja	35,7 (5)	55,0 (22)	50,0 (27)
Nee	21,4 (3)	42,5 (17)	37,0 (20)
Onbekend	42,9 (6)***	2,5 (1)***	13,0 (7)
Relaties opbouwen en onderhouden (VH/RK, TZ***)			
Ja	28,6 (4)	52,5 (21)	46,3 (25)
Nee	35,7 (5)	37,5 (15)	37,0 (20)
Onbekend	35,7 (5)*	10,0 (4)*	16,7 (9)
Perspectief nemen (VH/RK, TZ***)			
Ja	42,9 (6)	31,5 (13)	35,2 (19)
Nee	14,3 (2)	42,5 (17)	35,2 (19)
Onbekend	42,9 (6)	25,0 (10)	29,6 (16)
Moreel redeneren ^a (VH/RK, TZ***)			
Ja	57,1 (8)	50,0 (20)	51,9 (28)
Nee	7,1 (1)	25,0 (10)	20,4 (11)
Onbekend	35,7 (5)	25,0 (10)	27,8 (15)
Empathie tonen (VH/RK, TZ***)			
Ja	57,1 (8)	32,5 (13)	38,9 (21)
Nee	14,3 (2)	55,0 (22)	44,4 (24)
Onbekend	28,6 (4)	12,5 (5)	16,7 (9)
Schuld en schaamte ^{a, b} (VH/RK, TZ***)			
Ja	46,2 (6)	42,5 (17)	38,9 (21)
Nee	15,4 (2)	24,0 (18)	44,4 (24)
Onbekend	38,5 (5)	12,5 (5)	16,7 (9)

	Vroeghulp / Raadkamer (N = 14) % (n)	Terechtzitting (N = 40) % (n)	Totaal (N = 54) % (n)
Emotieregulatie (VH/RK, TZ***)			
Ja	28,6 (4)	65,0 (26)	55,6 (30)
Nee	35,7 (5)	32,5 (13)	33,3 (18)
Onbekend	35,7 (5)**	2,5 (1)**	11,1 (6)
Impulscontrole (VH/RK, TZ***)			
Ja	50,0 (7)	62,5 (25)	55,6 (30)
Nee	21,4 (3)	35,0 (14)	33,3 (18)
Onbekend	28,6 (4)*	2,5 (1)*	11,1 (6)
Controle over sensatiezoeken (VH/RK, TZ***)			
Ja	21,4 (3)	42,5 (17)	37,0 (20)
Nee	28,6 (4)	50,0 (20)	44,4 (24)
Onbekend	50,0 (7)**	7,5 (3)**	18,5 (10)

* = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** $p < .001$

Noot. Bij het bepalen of de items binnen een bepaalde setting (vroeghulp en raadkamer (VH/RK) of de terechtzitting (TZ)) vaker bekend is (score ja, nee) dan dat deze onbekend is werd voor iedere ontwikkelingsdimensie een Chi-kwadraat toets uitgevoerd.

Ontwikkelingsdimensies waarbij significante verschillen werden gevonden kunnen in de tabel herkend worden aan VH/RK* of TZ*. Bij de terechtzitting werd voor de items *Verstandelijk functioneren* en *Planning en besluitvorming* niet voldaan aan de assumpties van de Chi-kwadraat toets. Omdat bij deze ontwikkelingsdimensies alle items als bekend werden gescoord, wordt hierbij wel aangenomen dat er sprake is van een statistisch significant verschil.

^a Bij de items Moreel redeneren en Schuld en schaamte werd er één keer ja/onbekend gescoord. In de tabel wordt dit meegenomen onder de categorie "onbekend".

^b 1 missende waarde vroeghulp.

Wanneer naar de verdeling van scores op de dertien ontwikkelingsdimensies gekeken wordt, blijkt op basis van de Chi-kwadraat toetsen voor goodness of fit waarbij wordt uitgegaan van een 50/50 verdeling dat reclasseringswerkers die de Screeningslijst invullen in het kader van de terechtzitting alle items vaker kunnen beoordelen ('ja', 'nee'), dan dat het item onbekend blijft. In de vroeghulp wordt dit niet gezien. Op basis van de steekproef blijkt dat enkel bij de items *Verstandelijk functioneren* en de *Communicatieve vaardigheden* significant vaker voldoende informatie is om het item te beantwoorden, dan dat het onbekend is of er sprake is van een signaal van een achterlopende ontwikkeling op de verschillende ontwikkelingsdimensies.

Op basis van Fisher's exact testen (tweezijdig) wordt gekeken naar verschillen tussen de Vroeghulp/Raadkamer en de terechtzitting. Uit deze testen blijkt dat de items *Cognitieve flexibiliteit*, *Planning en besluitvorming*, *Communicatieve vaardigheden*, *Weerstand bieden aan de invloed van anderen*, *Relaties opbouwen en onderhouden*, *Emotieregulatie*, *Impulscontrole* en *Controle over sensatiezoeken* significant vaker als onbekend worden gescoord in de Vroeghulp/Raadkamer dan bij de terechtzitting.

Samengevat blijkt dat op basis van de ingevulde Screeningslijsten in de praktijk dat bij het opstellen van een advies ten behoeve van de terechtzitting meer inzicht verkregen kan worden in de

verschillende ontwikkelingsdimensies dan bij het opstellen van een advies ten behoeve van de vroeghulp of de raadkamer. Bij acht ontwikkelingsdimensies verdeeld over de ontwikkelingscategorieën *Cognitief en adaptief functioneren*, *Sociaal functioneren* en *Zelfcontrole* wordt gevonden dat er significant minder inzicht verkregen wordt in de eerdere fasen van het strafproces. Voor de ontwikkelingscategorie *Moreel redeneren* lijkt te gelden dat in alle fasen van het strafproces moeilijker inzicht verkregen kan worden in de ontwikkelingsdimensies, met name bij de ontwikkelingsdimensies *Perspectief nemen* en *Moreel redeneren*.

In tabel 31 worden de totaalscores van de individuele items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context weergegeven. In de vroeghulp wordt gemiddeld ieder item 10,7% (1.5) keer als ‘onbekend’ gescoord (SD = 1.00; MIN = 0; MAX = 2). Bij het opstellen van een advies voor de terechtzitting werd gemiddeld ieder item 2.5% (1.0) als ‘onbekend’ gescoord (SD = 0.82; MIN = 0; MAX = 2).

Tabel 31

Frequentieverdeling van de Ingevulde Dimensies die Betrekking op het Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context in de Screeningslijst

	Vroeghulp / Raadkamer (N = 14)	Terechtzitting (N = 40)	Totaal (N = 54)
	% (n)	% (n)	% (n)
<i>Interpersoonlijk functioneren (VH/RK**, TZ***)</i>			
Ja	35,7 (5)	62,5 (25)	55,6 (30)
Nee	50,0 (7)	32,5 (13)	37,0 (20)
Onbekend	14,3 (2)	5,0 (2)	7,5 (4)
<i>Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR (VH/RK***, TZ***)</i>			
Ja	21,4 (3)	50,0 (20)	42,6 (23)
Nee	78,6 (11)	47,5 (19)	55,6 (30)
Onbekend	0,0 (0)	2,5 (1)	1,9 (1)
<i>Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid (VH/RK**, TZ***)</i>			
Ja	64,3 (9)	72,5 (29)	70,4 (38)
Nee	21,4 (3)	27,5 (11)	25,9 (14)
Onbekend	14,3 (2)	0,0 (0)	3,7 (2)
<i>Negatieve gevolgen bij plaatsing in de Pi^a (VH/RK*, TZ***)</i>			
Ja	15,4 (2)	46,2 (18)	38,5 (20)
Nee	69,2 (9)	51,3 (20)	55,8 (29)
Onbekend	15,4 (2)	2,6 (1)	5,8 (3)

* = p < .05, ** = p < .01, *** p < .001

Noot. Voor iedere dimensie wordt door middel van “**” aangegeven of significante verschillen bestaan tussen de hoeveelheid scores onbekend en bekend (ja, nee). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de vroeghulp en raadkamer (VH/RK) en de terechtzitting (TZ).

^a Bij het item *Interpersoonlijk functioneren* wordt één keer ja/nee gescoord. In de tabel wordt dit meegenomen onder de categorie “onbekend”. Bij de vroeghulp werd bij het item *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR* en bij de terechtzitting werd bij het item *Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* niet voldaan aan de assumpties van de Chi-kwadraat toets. Omdat bij deze dimensie alle items als bekend werden gescoord, wordt hierbij wel aangenomen dat er sprake is van een statistisch significant verschil.

^b 1 missende waarde vroeghulp, 1 missende waarde bij de terechtzitting.

Wanneer naar de verdeling van scores op vier dimensies van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context gekeken wordt, blijkt op basis van de Chi-kwadraat toetsen voor goodness of fit waarbij wordt uitgegaan van een 50/50 verdeling dat reclasseringswerkers bij zowel de vroeghulp/raadkamer als de terechtzitting, bij alle dimensies het item vaker kunnen beoordelen (ja, nee), dan dat het item onbekend is. Wanneer op basis van Fisher's exact testen (tweezijdig) gekeken wordt naar verschillen tussen de Vroeghulp/Raadkamer en de Terechtzitting worden er geen significante verschillen gevonden. Samengevat blijkt dat op basis van de ingevulde Screeningslijsten in de praktijk dat in de verschillende fasen van het strafproces voldoende informatie verzameld kan worden om de items over het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

Andere overwegingen

Uit de interviews komt naar voren dat andere overwegingen ook een rol spelen bij de advisering over het ASR. Bij 20 casussen (37,0%) worden door de reclasseringswerkers andere overwegingen genoteerd. (zie tabel 32).

Tabel 32

Genoteerde Andere Overwegingen

Overweging	Aantal keer genoemd	Toelichting
Argumenten voor toepassing JSR		
Jonge leeftijd	1	<ul style="list-style-type: none"> • Getwijfeld om VSR te adviseren omdat toezichthouder aangaf dat het lastig is om (bestaande) trajecten te continueren/op te starten onder het JSR met volwassenenreclassering. Maar besloten dat het geen optie is om VSR te adviseren. Betrokkene is nog jong (19 jaar), komt misschien nog een keer terug in beeld en heeft nog recht op het JSR.
Lopend toezicht jeugdreclassering	1	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft een goedlopend toezicht bij de jeugdreclassering.
Argumenten voor toepassing VSR		
Staat niet open voor hulp ^a	1	<ul style="list-style-type: none"> • Wijk GGD en Veiligheidshuis zijn betrokken en vinden ook geen ingang.
OM-afdoening, voorkeur snelle opvolging	1	<ul style="list-style-type: none"> • Geen keuze tussen JSR of VSR. Overleg gehad met het OM. Gezien de noodzaak van de snelle opvolging kiezen we er niet voor om een advies op te stellen en te gaan dagvaarden.
'VSR, tenzij' uitgangspunt	3	<ul style="list-style-type: none"> • Er lijkt geen noodzaak te zijn voor interventies die specifiek in het JSR aangeboden kunnen worden. Hiernaast lijkt bij de gepleegde delicten sprake te zijn van een planmatig en doelbewust karakter. • JSR lijkt niet per se noodzakelijk, betrokkene is eerder veroordeeld via het VSR. • Zit al een jaar in volwassenregime, kan zich hier goed staande houden.

Overweging	Aantal keer genoemd	Toelichting
Argumenten voor toepassing JSR		
Eerdere jeugdinterventies hielp niet	7	<ul style="list-style-type: none"> • Er is veel geprobeerd, eerdere toezichten door de jeugdreclassering zijn voortijdig negatief beëindigd. • Er zijn veel indicaties voor het JSR, maar de jongvolwassene heeft binnen de jeugdreclassering al een lang en moeizaam traject achter de rug. De jeugdreclassering en RvdK verzetten zich.
Heeft kinderen	2	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft zelf kinderen.
Justitiële voorgeschiedenis	2	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal eerdere veroordelingen, delicten lijken op te lopen in ernst. • Loopt voor 4 zaken in proeftijd.
Lopend toezicht volwassenreclassering	2	<ul style="list-style-type: none"> • Betrokkene loopt al langere tijd in een toezicht bij de volwassenreclassering. Delictplegingen startten pas toen betrokkene reeds volwassen was.
Overlap psychische klachten	1	<ul style="list-style-type: none"> • Signalen lijken eerder gescoord te worden door een belaste jeugd, dan door een achterlopende ontwikkeling. Verschilt weinig van onze volwassen cliënten.
Advies PJ-rapport	1	<ul style="list-style-type: none"> • Advies VSR door dubbel PJ-rapport.

^a Verschuiving van advies JSR naar VSR. Bij een casus verandert het advies van JSR naar VSR, bij de andere 17 casussen liggen de andere overwegingen die door de reclasseringswerkers gegeven worden in het verlengde van het advies dat gegeven wordt op basis van de Screeningslijst.

Uiteindelijk advies

In tabel 33 wordt de advisering over de toepassing van het JSR of VSR weergegeven. De beperkte steekproefomvang en het gebrek aan inzicht in de representativiteit van de onderzochte casussen voor de gehele populatie van jongvolwassenen met betrekking tot het al dan niet adviseren van het JSR, creëren onzekerheid over de generaliseerbaarheid van de resultaten. Om deze reden worden er geen statistische toetsen uitgevoerd. Desondanks blijkt op basis van de resultaten dat in de meerderheid van de casuïstiek het VSR wordt geadviseerd. Dit komt overeen met de resultaten op basis van de interviews, waarin door verschillende reclasseringswerkers werd gesteld dat zij niet het gevoel hebben dat bij gebruik van de Screeningslijst elke jongvolwassene advisering van toepassing JSR gegeven zal worden.

Tabel 33

Advisering over de Toepassing van het Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht

	Vroeghulp / Raadkamer (N=14)	Terechtzitting (N=40)	Totaal (N=54)
	% (n)	% (n)	% (n)
JSR	14,3 (2)	40,0 (16)	33,3 (18)
VSR	64,3 (9)	60,0 (24)	61,1 (33)
Geen advies ¹	21,4 (3)	0,0 (0)	5,6 (3)

¹ Heeft betrekking op casuïstiek waarbij de reclasseringswerker zich onthield van het geven van een advies of waarbij de reclasseringswerker zowel toepassing van het JSR als het VSR adviseerde.

6.3.3 Conclusie

De meeste reclasseringswerkers hebben doorgaans tussen de 10 en 30 minuten nodig om de Screeningslijst in te vullen. Over de helderheid en hanteerbaarheid van de items zijn veel verschillende opvattingen. De meeste reclasseringswerkers waarderen de Screeningslijst als concreter, vollediger en inhoudelijk sterker dan de Wegingslijst ASR. Daarentegen ziet ongeveer de helft van de reclasseringswerkers ook moeilijkheden bij het gebruik van de Screeningslijst. Op basis van de interviews blijkt dat de gedragsdeskundige insteek van het Wegingsinstrumentarium ASR, waardoor de taal en inhoud van de Screeningslijst soms als lastig wordt ervaren, een rol speelt. Reclasseringswerkers die hier de meeste moeite mee ervaren voelen zich onkundig en onvoldoende getraind.

Elf reclasseringswerkers geven aan dat de ontwikkelingsdimensies bijdragen aan het inzichtelijk maken en beschrijven van het concept achterlopende ontwikkeling, waarbij zij kunnen verwijzen naar signalen. De lijst is overzichtelijk en zorgt ervoor dat zij uitgebreider stilstaan bij het concept 'achterlopende ontwikkeling'. Ook de items met betrekking tot het kunnen profiteren van een pedagogische context worden over het algemeen als bruikbaar ervaren. Volgens alle reclasseringswerkers is het belangrijk om een open ruimte op te nemen, zodat maatwerk geleverd kan worden.

Het overgrote deel van de reclasseringswerkers geeft aan dat zij de lijst als helpend ervaren bij het structureren van informatie en het onderbouwen van hun advies wanneer zij de lijst gebruiken bij het opstellen van een advies voor de terechtzitting. Met betrekking tot de toepassing van de Screeningslijst bij de vroeghulp spreekt het overgrote deel van de reclasseringswerkers zich negatief uit, tijdens de vroeghulp is volgens hen onvoldoende tijd om voldoende informatie te verzamelen om de Screeningslijst goed in te vullen. Alhoewel op basis van de ingevulde Screeningslijsten elke ontwikkelingsdimensie gemiddeld 35,6% als onbekend wordt gescoord, blijkt op casusniveau dat gemiddeld zo'n 66 procent van de ontwikkelingsdimensies en 89 procent van de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting beoordeeld kunnen worden als ja of nee. De resultaten op basis van de interviews lijken licht in tegenspraak te zijn met de bevindingen uit de ingevulde Screeningslijsten. Door de onderzoekers worden twee verklaringen gegeven. De resultaten op basis van de ingevulde Screeningslijsten zijn gebaseerd op de rapportages opgesteld in het kader van de vroeghulp (n = 9) en raadkamer (n = 5). Mogelijk zijn de resultaten een onderschatting van de moeilijkheden in de vroeghulp, omdat in de raadkamer vaak al meer tijd is om informatie te verzamelen. Hiernaast beschrijven verschillende reclasseringswerkers dat zij het moeilijk vinden om een item te beoordelen als 'onbekend', zij geven aan het belangrijk te vinden een keuze te

maken tussen 'ja' en 'nee'. Zij beoordelen enkel 'onbekend' wanneer het voor hen echt niet duidelijk is of er wel of geen signalen aanwezig zijn.

De indrukvaliditeit kan op basis van de interviews als goed beoordeeld worden, reclasseringswerkers geven aan dat zij de scores realistisch vinden en dat deze passen bij hun beeld van de jongvolwassenen. Aandachtspunten met betrekking tot de validiteit en betrouwbaarheid hebben betrekking op de overlap tussen de signalen van een achterlopende ontwikkeling en kenmerken van klachten die passen bij psychische stoornissen. Hiernaast komt uit de interviews naar voren dat de manier waarop de items gescoord worden beïnvloed kunnen worden door 1) de vroegtijdige beeldvorming van de reclasseringswerker over de jongvolwassene, 2) de eigen normatieve overtuiging over de toepassing van het ASR, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen een noodzakelijkheid en ontwikkelingsgerichte benadering en 3) de kennis van de reclasseringswerkers over de mogelijkheden in een jeugd kader en volwassen kader. Met betrekking tot de weging van de items om tot een advies over de toepassing van het ASR te komen, blijkt dat onder reclasseringswerkers veel variatie bestaat in de waarden die zij onafhankelijk van specifieke casuïstiek toekennen aan verschillende items. Dit zou de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid negatief kunnen beïnvloeden.

In overeenstemming met de deelnemers aan de ZSM-tafel en de rechter(-commissarissen) hebben de reclasseringswerkers ook verbeter suggesties met betrekking op het Wegingsinstrumentarium. Verschillende verbeter suggesties gaan in op de formulering van de items, waarbij veel variatie bestaat op itemniveau. Er bestaat ook veel variatie bij de opvattingen over de contra-indicaties. Een derde van de reclasseringswerkers beschrijft dat zij sommige contra-indicaties missen, omdat dit een kritische houding zou bevorderen, waarbij verschillende reclasseringswerkers andere contra-indicaties noemen als voorbeeld. Net als verschillende deelnemers aan de ZSM-tafel en de ZM wordt ook door verschillende reclasseringswerkers beschreven dat het belangrijk is dat de RvdK en de jeugdreclassering nog handelingsperspectief zien voor gedragsverandering binnen een jeugd kader. Met betrekking tot de beoordeling en weging van de items komt uit de interviews naar voren dat er behoefte is aan een duidelijkere uitleg over de beoordeling van het item, in hoeverre bij het beoordelen van de signalen rekening gehouden moet worden met gediagnosticeerde psychische stoornissen en naar welke tijdsperiode gekeken moet worden. De laatste verbeter suggestie gaat in op het aanpassen van de open vragen. Bij implementatie is het volgens de meerderheid van de reclasseringswerkers essentieel dat de reclasseringswerkers voldoende getraind worden.

6.4 Praktijkstudie NIFP – Verdiepend onderzoek

6.4.1 Resultaten op basis van de interviews

Elf PJ-rapporteurs nemen deel aan de pilot. In de volgende paragrafen zal worden ingegaan op de duur, de helderheid en hanteerbaarheid van de items, de bijdrage van het Verdiepend onderzoek bij het beschrijven een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, de validiteit en betrouwbaarheid, en andere knelpunten en zorgen.

6.4.1.1 Duur

Gemiddeld geven de PJ-rapporteurs aan ($n = 9/11$) dat het invullen van het Verdiepend onderzoek zo'n 20 minuten in beslag neemt ($SD = 10.00$; $MIN = 10$; $MAX = 30$). Met betrekking tot de duur tonen de PJ-rapporteurs zicht neutraal tot positief. Een PJ-rapporteur ervaart dat het invullen van het Verdiepend onderzoek sneller gaat, naarmate de items van het Verdiepend onderzoek goed in het hoofd zitten. Een PJ-rapporteur licht toe dat het belangrijk is om het Verdiepend onderzoek aan het eind van het onderzoek in te vullen, wanneer alle informatie verzameld is. Daarnaast is het belangrijk dat je bij het invullen van de lijst niet al te lang bezig bent met 'wikken en wegen': "Als het niet duidelijk is, dan is het ook duidelijk" (PJ2).

6.4.1.2 Helderheid en hanteerbaarheid van de items

Algemeen

De elf PJ-rapporteurs geven de helderheid en hanteerbaarheid van de items gemiddeld op een schaal van 1 – 10 een score van 7.86 ($SD=0.82$; $MIN = 7.5$; $MAX = 8.5$). Alle PJ-rapporteurs zijn overwegend positief over de helderheid en hanteerbaarheid van de items. Verschillende PJ-rapporteurs ervaren de items als duidelijk, concreet en prettig geformuleerd ($n = 6/11$). Hoewel sommigen enige overlap tussen de items signaleren, wordt dit niet als storend ervaren ($n = 3/11$). De lijst wordt als overzichtelijk en werkbaar gezien, mede door de heldere structuur en de toegevoegde voorbeelden die houvast bieden ($n = 5/11$). Daarnaast sluit de inhoud goed aan bij de praktijk: veel van de items worden in reguliere rapportages ook al besproken, maar zijn nu op een overzichtelijke manier samengebracht ($n = 3/11$). Hiernaast beschrijft PJ10:

"Dus nu ik de lijst iets beter ken, ben ik er steeds meer de meerwaarde van aan het inzien. In het begin dacht ik een beetje. Oeh dit is best wel uitgebreid als je dit allemaal in je rapport moet laten terugkomen. En nu denk ik, ja over het verstandelijk functioneren zeg je altijd wat,

en over de sociale vaardigheden, morele ontwikkeling en zelfcontrole ook. Dus in die zin is het dan ook wel weer gewoon een mooie kapstok.” (PJ10).

Een enkele PJ-rapporteur merkt op dat zij moest wennen aan de invulling van de items. Volgens haar zou duidelijker naar voren mogen komen dat de genoemde indicaties van een achterlopende ontwikkeling slechts voorbeelden zijn en dat de indicaties bedoeld zijn als een gedachte-experiment, niet als een uitputtende lijst. Aanvullend geeft een PJ-rapporteur aan dat zij de bullet ‘anders’ bij elk item arbitrair vindt en dat het niet bijdraagt aan de beoordeling. Hiernaast geven enkele PJ-rapporteurs aan dat binnen de antwoordmogelijkheden van de lijst (ja/nee/onbekend) geen ruimte is voor “grijs” (n = 2/11). Zij geven aan dat er in de open ruimte van de lijst ruimte is voor nuancering, maar dat het soms bij bepaalde casussen wel ingewikkeld kan zijn een keuze te maken:

“Er is geen grijs. Dat is niet erg, maar soms is een jongen wel een beetje grijs en dan is het moeilijk. Dat ligt niet zozeer aan de vraag, maar dat je denkt van ja die jongen is grijs en ik moet nu kiezen tussen zwart en wit. (...). Ik heb het nu niet gemist, maar ik mis eerder een kritisch item. Dat mis ik eerder, dus dat iets zwaarder weegt. Want sommige dingen wegen nou eenmaal zwaarder en dat verschilt per persoon”. (PJ11)

Makkelijke items

Over het algemeen zijn de meeste PJ-rapporteurs tevreden met de invulling van items en leggen de PJ-rapporteurs uit dat de items aansluiten bij de praktijk. Drie PJ-rapporteurs geven aan dat sommige items gemakkelijker te beoordelen zijn. Enkelen vertellen dat een item makkelijker te beoordelen is wanneer de indicaties observeerbaar zijn in een gesprek, bijvoorbeeld bij *Communicatieve vaardigheden* (n = 2/11). Hiernaast wordt een item als makkelijk te beoordelen gezien, wanneer gebruik gemaakt kan worden van testmateriaal. Bijvoorbeeld bij het *Verstandelijk functioneren*, omdat hierbij gebruik gemaakt kan worden van de ADAPT (n = 1/11). Bij de dimensies van het kunnen profiteren van een pedagogische context worden geen expliciet makkelijkere in te vullen items genoemd.

Knelpunten bij het beoordelen van de individuele items

Bij het inzichtelijk maken van de moeilijker te beantwoorden items kan onderscheid gemaakt worden tussen vijf soorten knelpunten. Allereerst geven een aantal PJ-rapporteurs aan dat sommige items moeilijker in te schatten zijn in de praktijk. Dit wordt gezien bij het item *Opbouwen en onderhouden van relaties*, waarbij een PJ-rapporteur toelicht dat zij het moeilijk vindt in te schatten wanneer sprake is van een wederkerige of gelijkwaardige relatie. Hiernaast geven andere PJ-rapporteurs aan dat zij het moeilijk vinden om binnen de ontwikkelingscategorie ‘moreel functioneren’ bepaalde items te beoordelen. Bijvoorbeeld omdat het moeilijk is om 1) bepaalde items uit te vragen, bijvoorbeeld bij *Perspectief nemen* (n = 1/11); 2) een item te beoordelen wanneer sprake is van een cultureel component, bijvoorbeeld bij *Schuld en schaamte* (n = 1/11); een item te beoordelen wanneer tegenstrijdig gedrag wordt vertoond, bijvoorbeeld bij *Empathie tonen* (n = 1). Hiernaast geven enkele PJ-rapporteurs aan dat het moeilijk is om in te schatten of een jongvolwassene zal “verzuipen” in een PI (n = 2/11). Aanvullend merkt een PJ-rapporteur op dat niet elke volwassen PI hetzelfde is en dat in de huidige praktijk sommige kwetsbare jongvolwassenen beter op hun plek zitten in een zorgsetting van een PI dan in een JJI.

Ten tweede geven drie PJ-rapporteurs aan dat zij onvoldoende kennis hebben over beschikbare maatregelen in zowel een jeugd kader als in een volwassen kader. Hierdoor vinden zij het lastiger in te schatten of (bepaalde subitems van) *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR* aanwezig zijn. Zo legt een PJ-rapporteur uit dat zij niet goed kan inschatten wanneer een jongvolwassene nog kan profiteren van een groepsgericht leefklimaat en licht een andere PJ-rapporteur toe dat zij eigenlijk niet goed weet wat er in een JJI anders kan dan in een PI.

Ten derde worden items als moeilijker ervaren wanneer onvoldoende zicht verkregen kan worden op het onderscheidend vermogen van deze items (n = 3/11). Een PJ-rapporteur ziet dit bij het item *Cognitieve flexibiliteit*. Zij legt uit dat veel mensen uitvallen op dit item, ook bijvoorbeeld door psychopathologie. Daarnaast legt een andere PJ-rapporteur uit dat bij elke 18-jarige sprake kan zijn van doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Een derde PJ-rapporteur vraagt zich af waarom outreachende hulpverlening onderscheid maakt tussen een maatregel uit het JSR of VSR, omdat in beide kaders outreachende hulpverlening ingezet kan worden.

Ten vierde zijn er items die volgens een enkele PJ-rapporteur wat scherper geformuleerd kunnen worden. Zo wordt beschreven dat *Indicaties van doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid*, beter beschreven zou kunnen worden als ‘Moeilijkheden bij doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid’ (n = 1/11). Verder hebben de subitems onder *Ingangen voor gedragsveranderingen binnen het JSR* zowel betrekking op intramurale en ambulante maatregelen.

Hierdoor liggen de subitems best wel ver uit elkaar en is het volgens sommigen moeilijk deze items te beoordelen (n = 2/11). PJ11 stelt voor het item op te splitsen.

“Ik zou eigenlijk misschien bij dit item wel zeggen, dit item geldt alleen als wij denken aan intramurale maatregelen. Want dan is het wel belangrijk. Is iemand in de pedagogische context nog in staat om te veranderen. En dan is het wel belangrijk dat iemand groepsgerichte hulpverlening kan accepteren. Ik zou dat misschien wel opsplitsen, want dan moet je wel beantwoorden “hoort deze jongen eigenlijk thuis, en is er wat te doen met hem in de JJI”. En het andere is, wordt er aan een ambulante maatregel gedacht dan zou je kunnen zeggen er is nog baat bij gezinsgerichte hulpverlening. Dat is wel belangrijk, want hij woont nog thuis en kunnen we daar nog wat mee. Dan is het misschien toch jeugd, want in de jeugd zijn daar meer mogelijkheden voor. En die outreachende hulpverlening zou ik er helemaal uitgooien, want dat zegt meer of iemand een voorwaardelijke straf aankan. Jeugd of volwassen maakt dan niets uit.” (PJ11).

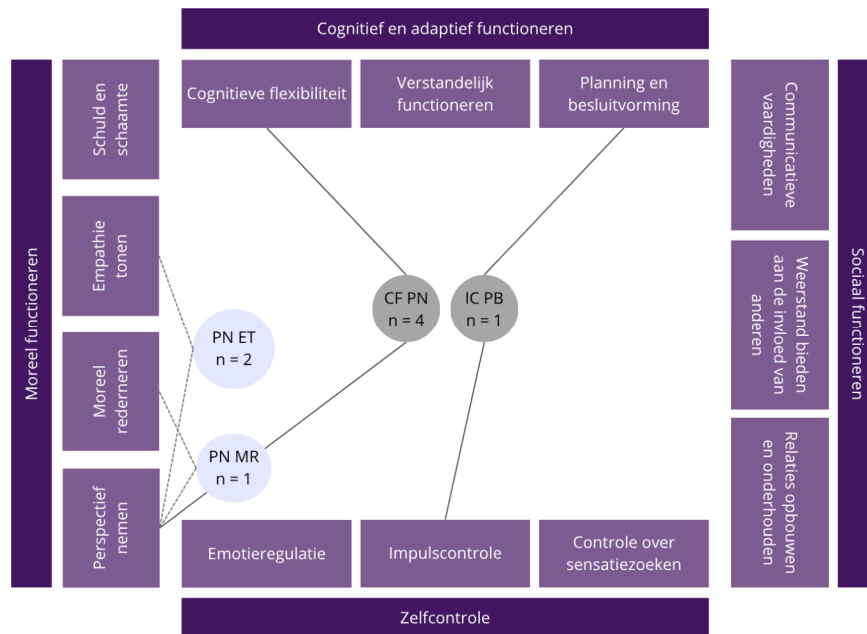
Ten vijfde geven verschillende rapporteurs, net als de reclasseringswerkers, aan dat er overlappende items zijn (zie figuur 3). Vier PJ-rapporteurs geven aan dat er een bepaalde mate van overlap bestaat tussen de invulling van de items *Cognitieve flexibiliteit* en *Perspectief nemen*. Zo geeft PJ8 aan:

“Als je dit item invult en dan ga je verder en dan kom je hem vooral bij het moreel redeneren tegen, dan kom je van alles aan gedragingen tegen waarvan je denkt of dat heb ik net al bij cognitieve flexibiliteit benoemt en die vallen eigenlijk hier beter onder. Dus dat vind ik een ingewikkeld item. Als je in staat bent om adequaat te wisselen tussen verschillende perspectieven vaak, dan ben je überhaupt in staat om te zien dat iemand een ander perspectief kan hebben.” (PJ8)

Eenzelfde soort overlap wordt gezien bij *Planning en besluitvorming* en *Impulscontrole* (n = 1/11) en *Moreel redeneren* en *Perspectief nemen* (n = 1/11).

Figuur 3

Overzicht van Overlappende Ontwikkelingsdimensies door de PJ-rapporteurs

Noot. In bovenstaande figuur worden de overlappende ontwikkelingsdimensies weergegeven. In elke cirkel staan twee afkortingen van de betreffende ontwikkelingsdimensies die volgens een of meerdere reclasseringswerkers overlappen ($n = x$). De cirkels in het midden van de figuur hebben betrekking op de intracategorieale overlap, de cirkels aan de zijkant van de figuur gaan in op de intercategoryale overlap

Als laatst wordt een bepaalde overlap gezien bij de items *Perspectief nemen* en *Empathie tonen* ($n = 2/11$). Deze PJ-rapporteurs geven aan dat ze de cognitieve empathie eigenlijk onder *Perspectief nemen* vinden vallen en dat de affectieve empathie onder *Empathie tonen* valt. Desondanks valt de cognitieve empathie ook onder het item van empathie tonen, waardoor ze het in de praktijk soms ingewikkeld vinden te bepalen waaronder specifiek gedrag gescoord moet worden. Het zou hen helpen in de handleiding op te nemen op welke vlakken de items van elkaar verschillen.

Missende items

Vier PJ-rapporteurs geven aan dat zij binnen het Verdiepend onderzoek items missen. Zo beschrijft een PJ-rapporteur dat zij afvraagt of er binnen het Verdiepend onderzoek nog wat aandacht gegeven moet worden aan een stukje naïviteit. “Soms heb je weleens van die jongens die super naïef zijn, maar dan vraag ik me altijd een beetje af van maar is dit nu echt naïef of zit je mij dit een beetje voor te houden dat je heel naïef bent nog. Maar die valt misschien wel onder weerstand bieden aan de invloed van anderen” (PJ10). Een andere PJ-rapporteur beschrijft dat zij het systeem waarin de jongvolwassene

opgroeit mist. Zij beschrijft dat zij het item 'Neemt actief deel aan het gezin van herkomst' mist in het Verdiepend onderzoek, waarbij zij toelicht dat ook jongvolwassenen die niet meer thuis wonen wel nog binding kunnen hebben met het gezin en actief kunnen deelnemen aan het gezin. Door deze binding kunnen er volgens haar "best wat krachten in het systeem zitten, en die (krachten) kunnen we gebruiken" (PJ2). Betreffende *Relaties opbouwen en onderhouden* geeft een PJ-rapporteur aan dat dit item zich wel erg focust op relaties met vrienden, en dat hij relaties met prosociale volwassenen mist.

Vier PJ-rapporteurs geven aan contra-indicaties te missen. Drie PJ-rapporteurs geven binnen hun uitleg specifieke aandacht aan contra-indicaties die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, bijvoorbeeld doordat een jongvolwassene zulk antisociaal gedrag vertoont dat hij de JJI ontregeld, niet bij te sturen is of een negatief effect heeft op de groep. Een andere PJ-rapporteur geeft aan de contra-indicaties te missen omdat de contra-indicaties haar helpen bij het beargumenteren van zowel toepassing van het JSR als VSR. Zij vertelt dat de afwezigheid van een contra-indicatie als extra indicatie voor het JSR kan gelden. De aanwezigheid van een contra-indicatie, met name wanneer een jongvolwassene bijvoorbeeld "voor de achttiende keer teruggemeld is bij de jeugdreclassering" (PJ2), kan juist helpen bij de argumentatie bij het adviseren van het VSR. Twee PJ-rapporteurs geven aan dat zij de contra-indicaties niet missen. Een PJ-rapporteur licht toe dat de opbouw van het Verdiepend onderzoek een vooruitgang is ten opzichte van de wegingslijst ASR, omdat het Verdiepend onderzoek eerst kijkt naar de ontwikkeling en dan de mogelijkheden in plaats van dat toegewerkt wordt naar de contra-indicaties. Een andere PJ-rapporteur licht toe:

"Bij de contra-indicaties heb ik mij altijd afgevraagd wat daar nou precies de overwegingen bij waren. (...). Ja, en is het nou een verharde jongen, dat vond ik eigenlijk altijd een non-argument. Daar ging de discussie dan over. Dus dat je merkt dat, vooral de kinderbescherming of de jeugdreclassering kon daar fors opzitten van, ja maar hij is hartstikke verhard en dan denk ik ja maar ja we moeten niet nu deze jongen omdat die een beetje uitgekristalliseerd eruit ziet los van de ernst van het feit en de en de eventuele PIJ-maatregel, die hem toch al boven het hoofd hangt, ook nog gaan straffen om het feit dat hij er dan verhard uitziet." (PJ8)

Met de andere vijf PJ-rapporteurs wordt niet expliciet gesproken over de contra-indicaties.

6.4.1.3 Bijdrage van het Verdiepend onderzoek aan het inzichtelijk maken van de indicaties van de achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een pedagogische context

De PJ-rapporteurs geven aan dat de dimensies van een achterlopende ontwikkeling bijdragen aan het inzichtelijk maken en beschrijven van een achterlopende ontwikkeling. Gemiddeld geven de PJ-rapporteurs (n = 10/11) op een schaal van 1-10 het cijfer 8.0 (SD = .07; MIN = 7.5; MAX = 9). Verschillende PJ-rapporteurs beschrijven dat de dimensies van een achterlopende ontwikkeling werken als een “goede kapstok”. Het helpt de PJ-rapporteurs om de achterlopende ontwikkeling op gestructureerde manier te beschrijven en goed in kaart te brengen. Aan de hand van de ontwikkelingsdimensies kunnen ze beoordelen op welke dimensies er problemen zijn, waardoor ze een volledig en meer genuanceerd beeld kunnen vormen (n = 10/11).

Ook de items van het kunnen profiteren van een pedagogische context worden als bruikbaar ervaren. Gemiddeld geven de PJ-rapporteurs (n = 8/11) op een schaal van 1-10 het cijfer 7.43 (SD = .62; MIN = 7.5; MAX = 8.5). Ook hierover zeggen verschillende PJ-rapporteurs dat de items ervoor zorgen dat zij een aantal belangrijke aspecten meewegen en goed op een rijtje kunnen zetten, waardoor het hen ondersteunt in de besluitvorming (n = 7/11). PJ11 sluit zich hierbij aan, maar benadrukt wel dat het handig zou zijn als er onderscheid gemaakt kan worden tussen intramurale en extramurale sancties/maatregelen. Een andere PJ-rapporteur beschrijft dat zij het heel erg ingewikkeld vindt om de items over het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context te beoordelen, omdat zij onvoldoende kennis heeft over wat mogelijk is binnen het jeugdkader ten opzichte van het volwassenkader.

Zes PJ-rapporteurs geven aan dat zij in mindere en meerdere mate waarde hechten aan verschillende ontwikkelingsdimensies. Allereerst wordt meer waarde gehecht aan items waarvan PJ-rapporteurs verwachten dat deze ontwikkelingsdimensies veranderbaar zijn binnen een aanpak vanuit een pedagogische context (n = 2/11). Volgens PJ6 is het “vrij lastig om op iemands empathisch vermogen te gaan zitten. Dus het ligt een beetje aan de dimensies waarvan je denkt ‘daar moet op ingestoken worden’. Dus uhm, emotieregulatie, impulscontrole, ja. Dat zijn meer tastbare dingen waarvan je denkt, daar kan je wat mee”. Een andere PJ-rapporteur sluit zich hierbij aan en legt uit geneigd te zijn om op het verstandelijk en adaptieve functioneren, sociaal functioneren en zelfcontrole de nadruk te leggen, omdat dit volgens haar de gebieden zijn die je ziet verbeteren bij de gemiddelde jongvolwassene. Hiernaast legt een PJ-rapporteur uit meer waarde te hechten aan het *Verstandelijk functioneren, Cognitieve flexibiliteit, Planning en besluitvorming, Relaties opbouwen en onderhouden*. Een ander geeft aan gevoelsmatig meer waarde te hechten aan de sociale beïnvloedbaarheid.

Minder waarde wordt gehecht aan items waarvan een aantal PJ-rapporteurs zeggen dat zij onvoldoende onderscheidend vermogen bezitten, omdat er volgens hen heel vaak problemen zijn op bepaalde ontwikkelingsdimensies. Dit wordt teruggezien bij de ontwikkelingscategorie moreel functioneren (n = 3/11) en *Cognitieve flexibiliteit* (n = 2/11). PJ3 beschrijft dat deze problemen ook kunnen voortkomen vanuit een stoornis, en stelt dat zulke problemen ook in het VSR behandeld kunnen worden en een blijvend element bezitten. Deze respondenten geven aan dat het goed is om deze items op te nemen in het Verdiepend onderzoek om een totaalbeeld te beschrijven, maar dat deze items niet op de voorgrond staan bij de overweging om het ASR toe te passen. Ook andere PJ-rapporteurs geven aan dat het belangrijk is het hele plaatje inzichtelijk te maken (n = 5/11).

Met betrekking tot de items voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context beschrijft een PJ-rapporteur dat zij alle items belangrijk vindt, maar dat zij vooral waarde hecht aan de *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR*. Drie PJ-rapporteurs geven aan dat zij alle items belangrijk vinden.

Andere overwegingen die worden genoemd hebben betrekking op of het noodzakelijk is dat de jongvolwassene tussen jongeren geplaatst zou moeten worden (n = 1/11), of de jongvolwassene een leeftijdsadequate indruk maakt (n = 1/11), of de jongvolwassene op dit moment binnen een jeugdkader maatregelen heeft lopen (n = 1/11), of dat de jongvolwassene al veel hulpverlening aangeboden heeft gekregen in een jeugdkader en dat hieruit blijkt dat er geen ingangen zijn voor gedragsverandering (n = 1/11), de beweegreden voor het plegen van het delict (n = 1/11) en de precieze leeftijd van de jongvolwassene (n = 1/11). Twee PJ-rapporteurs geven aan dat zij in de praktijk weleens zaken tegenkomen waarbij sprake is van logistieke organisatorische ingewikkeldheden, die “vooral ten aanzien van de haalbaarheid van het interventieadvies binnen het JSR fors complicerend kunnen zijn” (PJ8). PJ8 beschrijft dat zij soms jongvolwassenen tegenkomt wiens ontwikkeling gestagneerd is en die baat zouden kunnen hebben bij een pedagogische aanpak. Echter, op basis van ervaring beschrijft zij dat deze jongvolwassenen specifieke behandeling nodig hebben, waarvan zij weet dat deze binnen het JSR niet goed van de grond komt. In haar rapportage probeert zij dit zo zuiver mogelijk toe te lichten, maar zij vraagt zich wel af of zij voldoende kan overdragen dat de toerekeningsvatbaarheid fors verlaagd is en dat de rechter rekening zou moeten houden met de achterlopende ontwikkeling, bijvoorbeeld door binnen het VSR rekening te houden met de zwaarte van de sanctie.

6.4.1.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Zeven PJ-rapporteurs geven aan dat de ontwikkelingsdimensies goed inzichtelijk maken op welke gebieden de jongvolwassene zich verder zou moeten ontwikkelen en passen bij hun beeld van de jongvolwassene. Hiermee hebben zij een overwegend positieve waardering van de aannemelijkheid van de uitkomsten. Zo zouden de ontwikkelingsdimensies zeker een goed beeld kunnen geven en het past bij het professioneel oordeel.

Eén PJ-rapporteur benadrukt dat het Verdiepend onderzoek moeilijk toepasbaar is bij jongvolwassenen waarbij forse problematiek wordt gezien. Hij licht toe dat op basis van het Verdiepend onderzoek het kan lijken of er sprake is van een achterlopende ontwikkeling, terwijl de onderliggende verklaring voor de aanwezigheid van de items ligt in bijvoorbeeld bepaalde persoonlijkheidsproblematiek of psychotische stoornissen, die volgens hem niet behandeld zouden moeten worden vanuit een pedagogische context, maar vanuit een volwassensetting. Een andere PJ-rapporteur sluit zich hierbij aan en legt uit dat het instrument zich wellicht wat minder leent bij de gevallen waarbij sprake is van een ernstige psychiatrische aandoening. De indicaties van een achterlopende ontwikkeling zouden eerder gezien moeten worden als bepaalde gedragsindicaties, waarna in bijvoorbeeld een extra kolom aangegeven kan worden of de aanwezige gedragsindicaties verklaard kunnen worden vanuit een achterlopende ontwikkeling (n = 1/11). Ook PJ6 licht toe dat veel gescoorde items niet altijd betekenen dat er sprake is van een achterlopende ontwikkeling:

“Nee, maar ja dat is mijn punt van de achterlopende ontwikkeling. Wat is het nou eigenlijk, is het achterlopend inderdaad of is het psychopathologie of iets wat niet iemand inderdaad maar dan is het meer psychopathologie of een karaktertrek zonder dat het achterlopende hoeft te zijn. Hé of dat dat iets is wat gestimuleerd moet of kan worden. (...). Ja dan zie ik relatief veel ‘ja’tjes’, uhm maar daar zit niks jeugdigs in die hele jongen niet.” (PJ6).

Verder erkennen ook de andere PJ-rapporteurs de overlap van de ontwikkelingsdimensies met bepaalde klachten die passen bij bepaalde psychopathologie. Echter, verschillende PJ-rapporteurs vertellen dat zij bij het invullen van het Verdiepend onderzoek niet echt tegen problemen zijn aangelopen en dat het Verdiepend onderzoek hen voldoende ondersteund en ruimte geeft om hiermee om te gaan (n = 5/11).

Hiernaast lijkt op basis van de interviews met de PJ-rapporteurs, dat de manier waarop zij de items begrijpen en beoordelen samenhangt met hun achtergrond en opleiding. Dit heeft zowel betrekking op de ontwikkelingsdimensies als de dimensies die ingaan op het kunnen profiteren van

een pedagogische context. Zo beschrijven twee PJ-rapporteurs dat jeugd rapporteurs en volwassen rapporteurs door hun opleiding andere achtergrondkennis hebben over ontwikkelingspsychologie. Een PJ-rapporteur beschrijft dat zij zich zorgen maakt dat PJ-rapporteurs al heel snel denken dat er sprake is van een achterlopende ontwikkeling.

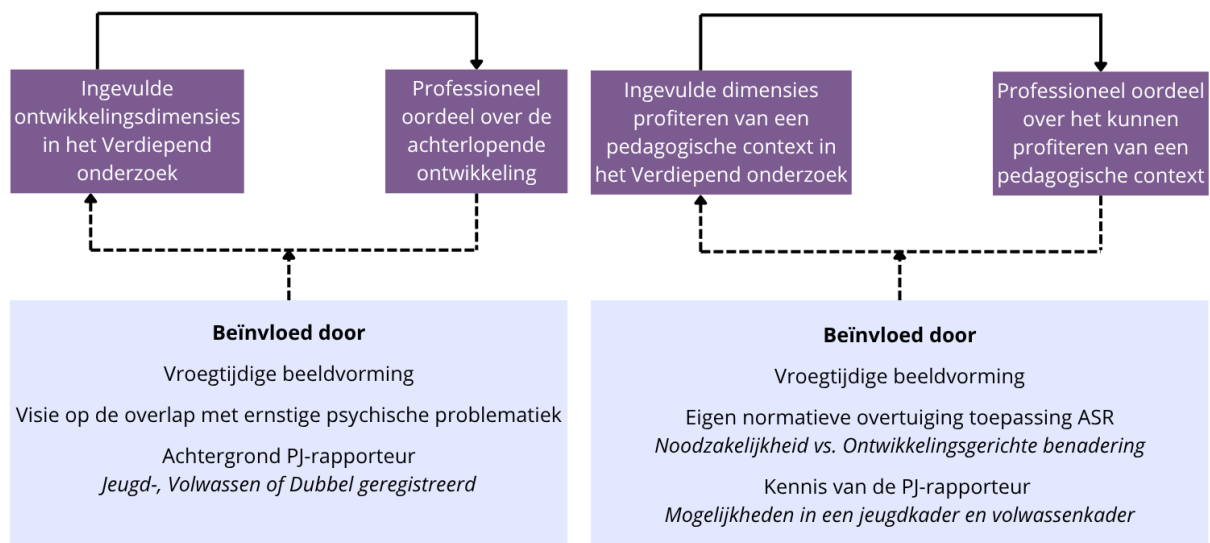
“Ik denk dat ervaren PJ-rapporteurs die ook over jeugd rapporteren, heel goed uit de voeten kunnen met deze domeinen. Maar als ik dan denk aan de minder ervaren opleidingsrapporteurs of volwassen rapporteurs die af en toe zo’n ASR-casus doen, daarvoor is dit echt nog wel een andere tak van sport.” (PJ8).

Met betrekking tot de items die ingaan op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context lijkt het alsof de PJ-rapporteurs beïnvloed worden door hun achtergrond en eigen normatieve overtuiging. Zo beschrijft een PJ-rapporteur dat hij vanuit zijn achtergrond als kind- en jeugdpsychiater altijd mogelijkheden ziet voor behandeling en dat hij daarom eigenlijk altijd wel indicaties ziet voor het kunnen profiteren van een pedagogische setting. Ook een andere PJ-rapporteur geeft aan dat wanneer er indicaties zijn voor het profiteren van een pedagogische context, er wel via het JSR moet worden geprobeerd om deze interventies gericht in te zetten om de verdere ontwikkeling te stimuleren. Een andere jeugd rapporteur beschrijft dat het haar opvalt dat zij tot nu toe altijd bij de ASR-doelgroep tot het advies JSR is gekomen.³³ Zij geeft dan ook aan dat zij graag de volwassenopleiding wil doen, zodat zij beter kan inschatten wat er in het VSR mogelijk is. Ook anderen lopen ertegenaan dat zij niet goed weten wat in beide settingen mogelijk is (n = 2/11). Verder viel het een PJ-rapporteur op dat tijdens de webinar voorafgaand aan de pilot jeugd rapporteurs en volwassen rapporteurs duidelijk anders kijken naar de doelgroep en de mogelijkheden. “Dat betekent niet dat het ene goed is en het andere fout, maar we moeten hier wel echt voor proberen te waken” (PJ2).

³³ Deze PJ-rapporteur heeft enkel gerapporteerd over 18 en 19-jarigen.

Figuur 4

Schematische Weergave Onderlinge Beïnvloeding van het Verdiepend Onderzoek en het Professioneel Oordeel

6.4.1.5 Bijdrage van het Wegingsinstrumentarium ASR bij het adviseren over de toepassing van het ASR Verdiepend onderzoek

Alle PJ-rapporteurs beschrijven dat het Verdiepend onderzoek een waardevol hulpmiddel is dat houvast biedt. Een ingevulde wegingslijst zorgt voor structuur en helpt om belangrijke aspecten overzichtelijk op een rij te zetten, wat het denken versterkt en ordent. Daarnaast stimuleert de lijst sommige PJ-rapporteurs om gericht door te vragen op mogelijke probleemgebieden en bevordert het een meer genuanceerde kijk. Enkele PJ-rapporteurs beschrijven dat het Verdiepend onderzoek niet goed toepasbaar is bij mensen waarbij sprake is van ernstige pathologie (n = 3/11).

Bij het wegen van de items beschrijven verschillende PJ-rapporteurs dat het belangrijk is dat er zowel indicaties voor een achterlopende ontwikkeling als indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context aanwezig zijn (n = 7/11). "Het is. Iemand is gewoon ontwikkelingsconform, ja dan kan je eigenlijk daarna ophouden. Zijn er problemen in de ontwikkelingsdomeinen maar geen pedagogische beïnvloedingsmogelijkheden, ja dan kan je ook ophouden" (PJ8). Twee PJ-rapporteurs geven aan dat zij veel waarde hechten aan de indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context, omdat zij het gevoel hebben dat binnen de populatie waar zij mee werken bij veel jongvolwassenen indicaties van een achterlopende ontwikkeling aanwezig zijn en het belangrijk is om te bepalen of deze kwetsbaarheden structureel aanwezig of veranderbaar zijn. Het Verdiepend onderzoek zou gezien moeten worden als

een pad, waarbij het tweede deel ondersteund bij het bepalen of er nog ontwikkelingsmogelijkheden zijn binnen een jeugdkader, of dat dit een gepasseerd station is. Hiernaast laat het tweede deel je afvragen wat je binnen het JSR anders zou doen dan binnen het VSR (n = 5/11). P6 wijst er wel op dat je ervoor moet waken dat je omgekeerd gaat redeneren, en niet vanuit interventies gaat bepalen welk strafrecht toegepast zou moeten worden.

“Ik kijk eerst vind ik het een jongen voor het JSR of VSR en dan ga ik kijken naar welke interventies passend zijn. Want anders krijg je een beetje een omgekeerde redenering. Soms moet het, bij een psychiatrische patiënt ben je bij jeugd heel snel uitgekeken. Maar in principe ik doe wel die volgorde.” (PJ6)

Twee PJ-rapporteurs geven aan dat zij zien dat het eerste deel van het Verdiepend onderzoek echt belangrijk is. Volgens hen laten niet alle jongvolwassenen zich direct goed aanspreken, corrigeren en bijsturen. Zij leggen uit dat achterliggende factoren als problematische thuissituaties of een achterlopende ontwikkeling ervoor kunnen zorgen dat sommige jongvolwassene zich moeilijk laten corrigeren. Zij geven aan gedragsverandering tijd en maatwerk vraagt en dat bijvoorbeeld een goede reclasseringswerker en streng toezicht ervoor kan zorgen dat iemand na een half jaar zich beter laat corrigeren. Volgens hen zou het dan zonde zijn om direct het VSR toe te adviseren.

Het Verdiepend onderzoek wordt afgesloten met open vragen waarin gevraagd wordt naar de ontwikkelingsdimensies waarop de jongvolwassenen zich zouden moeten ontwikkelen en welke setting en interventies hierbij het beste aansluiten. Een aantal PJ-rapporteurs geven aan dat zij het goede vragen vinden, maar dat zij het dubbel werk vinden omdat zij dit ook in het rapport moeten beschrijven (n = 5/11). Wel geven verschillende PJ-rapporteurs aan dat zij de open ruimte waarin zij andere overwegingen die een rol spelen bij de advisering over de toepassing van het JSR of VSR als prettig ervaren (n = 7/11). Een PJ-rapporteur geeft aan dat zij het ook belangrijk vindt dat er ruimte is om eventuele andere overwegingen mee te nemen in het uiteindelijke advies. Echter, zij geeft aan dat zij zich afvraagt of zij dit in een formulier wil noteren of dat zij dit niet liever direct in het rapport zou willen opschrijven. Hiernaast beschrijven twee PJ-rapporteurs dat zij graag zouden willen dat de open ruimte nog wat verder wordt toegelicht, zodat zij beter begrijpen welke soort overwegingen zij hier kwijt kunnen.

Screeningslijst

Naast het Verdiepend onderzoek kunnen PJ-rapporteurs bij een voorgeleidings- of trajectconsult gebruikmaken van de Screeningslijst. Binnen de pilot heeft slechts een enkele PJ-rapporteur de Screeningslijst toegepast. Zij beschrijft dat zij zich afvraagt in hoeverre er waarde gehecht kan worden aan de ingevulde items van de Screeningslijst, omdat je weinig informatie over de jongvolwassene hebt. Bij de zaken die zij heeft ingevuld voor de pilot, zag zij twee kwetsbare jongvolwassenen, waardoor het eerste deel van de Screeningslijst goed ingevuld kon worden. Zij gaf wel aan dat het ingewikkeld is om te bepalen hoe beïnvloedbaar iemand is. Hiernaast licht ze toe dat zij de Screeningslijst pas zou gaan gebruiken wanneer zij zou twijfelen of een jongvolwassene in een jeugdinstelling geplaatst zou moeten worden.

Twee andere PJ-rapporteurs hebben ook ervaring met het uitvoeren van voorgeleidings- of trajectconsulten. Alhoewel zij geen gebruik hebben gemaakt van de Screeningslijst tijdens de pilotfase, geven zij aan dat ze het ingewikkeld zouden vinden om de Screeningslijst toe te passen ten tijde van een voorgeleidings- of trajectconsult. Zij geven aan dat je op deze momenten weinig informatie over de jongvolwassene hebt om de Screeningslijst zorgvuldig in te vullen. Volgens hen zou de QuickScan 2.0 beter passend zijn en aansluiten bij de fase van een voorgeleidings- of trajectconsult.

Andere knelpunten en zorgen

Net als enkele rechters en reclasseringswerkers, gaf ook één PJ-rapporteur aan dat hij zich afvraagt naar welke tijdsperiode gekeken moet worden bij het beoordelen van de items.

“Een jongvolwassene die functioneerde toen eigenlijk op z’n 22ste jaar al best wel weer behoorlijk goed met antipsychotica. En ja die was 22, maar die had wel tien jaar lang alleen maar in een psychose gezeten zeg maar. Ja en dan staat er dus, vriendschappen opbouwen bijvoorbeeld van daar heeft die moeite mee, ja dat vind ik dan sowieso heel lastig. Maar ik merkte wel dat deze jongen best wel goed contact aan ging, hij voelde zich schuldig over wat er was gebeurd enzo en dan denk je hij zat er gewoon als volwassene bij, nadat hij voor zijn psychotisch was geweest. En dat vond ik nog een ander punt, waarvan ik dacht van ja over welke periode moet dit eigenlijk gaan, want soms was er best wel een verschil tussen hoe iemand was tijdens het ten laste gelegde ten opzichte van hoe die het deed tijdens het onderzoek. Juist, omdat deze jongen alweer zo was opgeknapt is dit ook wel een punt van welke tijdsindicatie neem je eigenlijk, over wanneer gaat dit.” (3RO11)

Deze PJ-rapporteur licht toe dat hij graag meer handvatten zou willen ontvangen over de tijdsperiode waarnaar gekeken moet worden.

Een andere PJ-rapporteur deelde zorgen over de aanbevolen meetinstrumenten die zijn opgenomen in de handleiding. Zij gaf aan dat de aanbevolen meetinstrumenten die gebruikt kunnen worden bij het onderzoeken van de ontwikkelingsdimensies niet allemaal door de COTAN zijn goedgekeurd en dat niet alle neuropsychologische testen beschikbaar zijn of door haar toegepast kunnen worden, ofwel omdat de aanschaf van deze testen erg duur is ofwel omdat zij niet geschoold is in de afname van deze testen. Volgens haar is het dan ook belangrijk dat de aanbevolen instrumenten waarnaar het Wegingsinstrumentarium verwijst beschikbaar zijn en in de praktijk en COTAN zijn goedgekeurd.

Ook met PJ-rapporteurs (n = 8/11) wordt gesproken over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR in het kader van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt dat gehanteerd wordt. De meerderheid van deze PJ-rapporteurs (n = 7/11) geeft aan dat zij niet het gevoel hebben dat zij bij het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR in het kader van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt eerder het JSR zullen adviseren. Het Verdiepend onderzoek ondersteund enkel bij het in kaart brengen van de verschillende factoren. Echter, het diepgaander aandacht geven aan deze factoren zal volgens hen niet leiden dat zij bij het merendeel van de jongvolwassenen toepassing van het JSR zullen adviseren. Daarentegen geeft een PJ-rapporteur aan dat zij zich afvraagt of zij bij implementatie van het Wegingsinstrumentarium ASR niet eerder het JSR zal adviseren, juist omdat het Verdiepend onderzoek ondersteund bij het in kaart brengen van de kwetsbaarheden. In hoeverre dit in de praktijk zal plaatsvinden zou volgens haar onderzocht moeten worden. Desondanks benadrukt zij dat de onderzoeken waarbij ze het Verdiepend onderzoek heeft toegepast onderdeel waren van een dubbelrapportage, waarbij de psychiater die niet gebruikt maakte van het Verdiepend onderzoek tot hetzelfde advies kwam.

6.4.2 Resultaten op basis van de ingevulde wegingslijsten

De PJ-rapporteurs vulden gezamenlijk de Screeningslijst in voor 2 casussen en het Verdiepend onderzoek bij 21 casussen (zie tabel 34). Gemiddeld werd er door de PJ-rapporteur 2.1 keer gebruik gemaakt van het Wegingsinstrumentarium (SD = 1.2; MIN = 0; MAX = 4).

Tabel 34*Kenmerken Beoordeelde Casussen*

NIFP (N = 23)	
	% (n)
Soort Score	
Retrospectieve casus	65,2 (15)
Prospectieve casus	34,8 (8)
Soort advies	
Vroeghulp/ Voorgeleidingsconsult	4,3 (1)
Raadkamer/ Trajectconsult	4,3 (1)
Terechtzitting ¹	91,3 (21)
Geslacht verdachte	
Man	91,3 (21)
Vrouw	8,7 (2)
Leeftijd ten tijde van het tenlastegelegde;	
Leeftijd ten tijde van de zitting	
18	39,1 (9); 26,1 (6)
19	17,4 (4); 21,7 (5)
20	17,4 (4); 4,3 (1)
21	17,4 (4); 17,4 (4)
22	8,7 (2); 21,7 (5)
23	0,0 (0); 4,3 (1)
24	0,0 (0); 4,3 (1)
Indexdelict²	
Overtreding verkeer en ordeverstoring	0,0 (0)
Opium	0,0 (0)
Vernieling (goederen)	0,0 (0)
Vermogen (en profijt)	0,0 (0)
Middelzwaar geweld (en wapenbezit)	4,3 (1)
Vermogen met geweld	30,4 (7)
Zwaar geweld	13,0 (3)
Zeden	0,0 (0)
Zeden jeugd	13,0 (3)
Doodslag	21,7 (5)
Brandstichting	0,0 (0)
Leven extra	17,4 (4)

¹ Ingedeeld a.d.h.v. BoOG-classificatie (Brand, 2005).

6.4.2.1 Overzicht van de gescoorde dimensies per casus

In tabel 35 wordt per casus de hoeveelheid gescoorde dimensies (ja, nee, onbekend) weergegeven. Op casusniveau lijkt het alsof PJ-rapporteurs bij het opstellen van een PJ-rapport voldoende informatie kunnen verzamelen om de items van een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context te kunnen beoordelen. Hiernaast blijkt uit de ingevulde Verdiepende onderzoeken dat tussen de casussen variatie bestaat in de manier waarop de ontwikkelingsdimensies en items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een aanpak

vanuit een pedagogische context beoordeeld worden, wat erop duidt dat op basis van het Verdiepend onderzoek niet elke jongvolwassene achterloopt in diens ontwikkeling of kan profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Hierdoor kan in overeenstemming met de resultaten van de Screeningslijst met voorzichtigheid geconcludeerd worden dat het Verdiepend onderzoek bij toepassing in de praktijk onderscheidend vermogen bezit. Echter, ook hier is het belangrijk te vermelden dat op basis van deze resultaten niet ingegaan kan worden op de validiteit en betrouwbaarheid.

In hoeverre de PJ-rapporteurs in het kader van een voorgeleidingsconsult of trajectconsult voldoende informatie kunnen verzamelen om de Screeningslijst in te vullen, kan op basis van de steekproef (n = 2) niet bepaald worden.

Tabel 35

Descriptieve Statistieken van de Gescoorde Dimensies (Ja, Nee, Onbekend) per Casus

	Achterlopende ontwikkeling					Pedagogische mogelijkheden				
	GEM	SD	MD	MIN	MAX	GEM	SD	MD	MIN	MAX
Voorgeleiding en trajectconsult (N = 2)										
Aantal dimensies "ja"	10.00	2.83	10.0	8	12	1.50	0.71	1.50	1	2
Aantal dimensies "nee"	1.00	1.41	1.00	0	2	1.50	0.71	1.50	1	2
Aantal dimensies "onbekend"	1.50	0.71	1.50	1	2	0.50	0.71	0.50	0	1
PJ-rapportage (N = 21)										
Aantal dimensies "ja"	6.05	4.08	7.00	0	12	1.57	1.47	2.00	0	4
Aantal dimensies "nee"	6.95	4.08	6.00	1	13	2.29	1.59	2.00	0	4
Aantal dimensies "onbekend"	0.00	0.00	0.00	0	0	0.10	0.30	0.00	0	1

Noot. Het maximaal aantal ontwikkelingsdimensies waarop gescoord kan worden bedraagt dertien. Voor de items die betrekking hebben op het kunnen profiteren van een pedagogische context is dit vier.

6.4.2.2 Beoordeelbaarheid van de individuele items

In tabel 36 worden de totaalscores van de individuele items die betrekking hebben op de ontwikkelingsdimensies weergegeven. Wanneer op item niveau gekeken wordt naar de verdeling van scores op de dertien ontwikkelingsdimensies, blijkt op basis van de data dat PJ-rapporteurs binnen de setting van het opstellen van een PJ-rapportage altijd voldoende zicht hebben op de ontwikkelingsdimensies om te bepalen of er sprake zijn van indicaties van een achterlopende ontwikkeling. Bij een voorgeleidings- of trajectconsult wordt bij één casus onvoldoende zicht verkregen in de items *Relaties opbouwen en onderhouden*, *Moreel redeneren*, *Impulscontrole en Controle over sensatiezoeken*. Vanwege de kleine steekproef kan er geen vertaalslag gemaakt worden naar de populatie.

Tabel 36*Frequentieverdeling van de Ingevulde Ontwikkelingsdimensies van het Wegingsinstrumentarium**Toegepast door PJ-rapporteurs*

	Voorgeleiding / Trajectconsult (N = 2)	PJ-rapportage (N = 21)	Totaal (N = 23)
	% (n)	% (n)	% (n)
Verstandelijk functioneren			
Ja	100,0 (2)	23,8 (5)	30,4 (7)
Nee	0,0 (0)	76,2 (16)	69,6 (16)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Cognitieve flexibiliteit			
Ja	100,0 (2)	52,4 (11)	56,5 (13)
Nee	0,0 (0)	47,6 (10)	43,5 (10)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Planning en Besluitvorming			
Ja	100,0 (2)	57,1 (12)	60,9 (14)
Nee	0,0 (0)	42,9 (9)	39,1(9)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Communicatieve vaardigheden			
Ja	100,0 (2)	33,3 (7)	39,1(9)
Nee	0,0 (0)	66,7 (14)	60,9 (14)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Weerstand bieden aan de invloed van anderen			
Ja	50,0 (1)	42,9 (9)	43,5 (10)
Nee	50,0 (1)	57,1 (12)	56,5 (13)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Relaties opbouwen en onderhouden			
Ja	50,0 (1)	14 (66,7)	65,2 (15)
Nee	0,0 (0)	7 (33,3)	30,4 (7)
Onbekend	50,0 (1)	0 (0,0)	4,3 (1)
Perspectief nemen			
Ja	100,0 (0)	42,9 (9)	47,8 (11)
Nee	0,0 (0)	57,1 (12)	52,2 (12)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Moreel redeneren			
Ja	50,0 (1)	57,1 (12)	56,5 (13)
Nee	0,0 (0)	42,9 (9)	39,1 (9)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)
Empathie tonen			
Ja	100,0 (2)	42,9 (9)	47,8 (11)
Nee	0,0 (0)	57,1 (12)	21,2 (12)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Schuld en schaamte			
Ja	100,0 (2)	57,1 (12)	57,1 (12)
Nee	0,0 (0)	42,9 (9)	42,9 (9)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)

	Voorgeleiding / Trajectconsult (N = 2)	PJ-rapportage (N = 21)	Totaal (N = 23)
	% (n)	% (n)	% (n)
Emotieregulatie			
Ja	100,0 (2)	66,7 (14)	69,6 (16)
Nee	0,0 (0)	33,3 (7)	30,4 (7)
Onbekend	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)
Impulscontrole			
Ja	50,0 (1)	42,9 (9)	43,5 (10)
Nee	0,0 (0)	57,1 (12)	52,2 (12)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)
Controle over sensatiezoeken			
Ja	0,0 (0)	19,0 (4)	17,4 (4)
Nee	50,0 (1)	81,0 (17)	78,3 (18)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)

^a Bij het item *Relaties opbouwen* wordt één keer ja/onbekend gescoord. In de tabel wordt dit meegenomen onder de categorie "onbekend".

Voor de dimensies die zich richten op de ontwikkelingsmogelijkheden binnen een pedagogische context, blijkt op basis van de data dat PJ-rapporteurs binnen de setting van het opstellen van een PJ-rapportage bijna altijd voldoende zicht hebben op de dimensies of er sprake zijn van indicaties (zie tabel 37). Enkel bij het item *Interpersoonlijk functioneren* wordt er bij één casus onvoldoende inzicht verkregen in de ontwikkelingsmogelijkheden. In de vroegere fasen van het strafproces wordt gevonden dat niet altijd voldoende zicht gekregen kan worden op de *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR, Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid, Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI*. Vanwege de kleine steekproef kan niet gekeken worden naar verschillen tussen de fasen van het strafproces en is er geen sprake van generaliseerbaarheid naar de populatie.

Tabel 37

Frequentieverdeling van de Ingevulde Dimensies die Betrekking op het Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context door PJ-rapporteurs

	Voorgeleiding / Trajectconsult (N = 2)	PJ-rapportage (N = 21)	Totaal (N = 23)
	% (n)	% (n)	% (n)
Interpersoonlijk functioneren			
Ja	0,0 (0)	38,1 (8)	34,8 (8)
Nee	100,0 (2)	57,1 (12)	60,9 (12)
Onbekend	0,0 (0)	4,8 (1)	4,3 (1)
Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR			
Ja	0,0 (0)	38,1 (8)	34,8 (8)
Nee	50,0 (1)	61,9 (13)	60,9 (14)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)
Doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid			
Ja	50,0 (1)	57,1 (12)	56,5 (13)
Nee	0,0 (0)	42,9 (9)	39,1 (9)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)
Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI^a			
Ja	0,0 (0)	38,1 (8)	34,8 (8)
Nee	50,0 (1)	61,9 (13)	16,9 (14)
Onbekend	50,0 (1)	0,0 (0)	4,3 (1)

^a Bij het item *Interpersoonlijk functioneren* wordt één keer ja/nee gescoord bij de PJ-rapportage. *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI* wordt één keer nee/onbekend gescoord bij het voorgeleidings- of trajectconsult. In de tabel wordt dit meegenomen onder de categorie "onbekend".

Uit de interviews komt naar voren dat andere overwegingen ook een rol spelen bij de advisering over het ASR. Bij 14 casussen (60,9%) werden door de PJ-andere overwegingen genoteerd. Andere overwegingen die door de PJ-rapporteurs gegeven worden, liggen in het verlengde van het advies dat gegeven wordt op basis van het Wegingsinstrumentarium ASR (zie tabel 38). In de gescoorde casuïstiek hebben de overige overwegingen dus geen doorslaggevende factor.

Tabel 38*Genoteerde Andere Overwegingen*

Overweging	Aantal keer genoemd	Toelichting
Argumenten voor toepassing VSR		
Overlap psychische stoornis	5	<ul style="list-style-type: none"> Aanwezige indicaties van een achterlopende ontwikkeling zijn aanwezig vanuit psychische problematiek, geen pedagogische beïnvloeding verwacht.
Ernst van het tenlastegelegde	3	<ul style="list-style-type: none"> Ernst, in combinatie met hoog-beveiligde context van een AIT / BPG setting (in volwassen PI). Ernst, in combinatie met duur van de delicten (18 tot 23 jaar).
Praktische overweging	1	<ul style="list-style-type: none"> Betrokkene woont samen met vriendin en kind in een studio binnen een instelling, hij luistert naar aansturing van begeleiding in een volwassen setting.
Argumenten voor toepassing JSR		
Praktische overweging	2	<ul style="list-style-type: none"> Plaatsing bij jeugdinstelling wordt enkel gefinancierd vanuit de jeugdwet, bij volwassenkader vervalt ook de plek.
Eerder rapport	1	<ul style="list-style-type: none"> In een eerder rapport werd geadviseerd de PIJ-maatregel te verlengen.
Volwassen setting niet passend	1	<ul style="list-style-type: none"> Indien volwassensetting, gaat het vermoedelijk slechter en ben je hem kwijt.
Moment van tenlastegelegde	1	<ul style="list-style-type: none"> Grootste deel van de ten laste gelegde feiten vond plaats voor het 18^e levensjaar.

6.4.2.3 Uiteindelijk advies

In tabel 39 wordt de advisering over de toepassing van het JSR of VSR weergegeven. De beperkte steekproefomvang en het gebrek aan inzicht in de representativiteit van de onderzochte casussen voor de gehele populatie van jongvolwassenen met betrekking tot het al dan niet adviseren van het JSR, creëren onzekerheid over de generaliseerbaarheid van de resultaten. Desondanks blijkt op basis van de resultaten dat in de meerderheid van de casuïstiek het VSR wordt geadviseerd. Dit komt overeen met de resultaten op basis van de interviews, waarin door verschillende reclasseringswerkers werd gesteld dat zij niet het gevoel hebben dat bij gebruik van de Screeningslijst elke jongvolwassene advisering van toepassing JSR gegeven zal worden.

Tabel 39*Advisering over de Toepassing van het Jeugdstrafrecht of Volwassenstrafrecht*

	Voorgeleiding / Trajectconsult (N = 2)	PJ-rapportage (N = 21)	Totaal (N = 23)
	% (n)	% (n)	% (n)
JSR	0,0 (0)	28,6 (6)	26,1 (6)
VSR	100,0 (2)	71,4 (15)	73,9 (17)

6.4.3 Conclusie

Gemiddeld duurt het invullen van het Verdiepend onderzoek zo'n 20 minuten, volgens de PJ-rapporteurs is dit goed uitvoerbaar. Alle PJ-rapporteurs zijn overwegend positief over de helderheid en hanteerbaarheid van de items. Hiernaast zien zij het Verdiepend onderzoek als een bruikbaar instrument, de items werken als een "goede kapstok". Volgens de meeste PJ-rapporteurs is het bij de advisering toepassing JSR belangrijk dat er zowel indicaties voor een achterlopende ontwikkeling als indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context aanwezig zijn. Het is hierbij wel belangrijk om als PJ-rapporteur ervoor te waken dat 1) je niet vanuit beschikbare interventies gaat bepalen welk strafrecht toegepast moet worden en 2) jongvolwassenen zich vanuit een achterlopende ontwikkeling niet direct goed laten aanspreken en dat je als PJ-rapporteur rekening moet houden met het gegeven dat gedragsverandering tijd en maatwerk vereist. De ruimte voor 'andere overwegingen' wordt als prettig ervaren. Daarentegen wordt over de andere open vragen gezegd dat het goede vragen zijn, maar dat dit voor dubbel werk zorgt.

De indrukvaliditeit kan op basis van de interviews als goed beoordeeld worden, PJ-rapporteurs geven aan dat zij de scores realistisch vinden en dat deze passen bij hun beeld van de jongvolwassenen. Aandachtspunten met betrekking tot de validiteit en betrouwbaarheid hebben in overeenkomst met de resultaten van de reclasseringswerkers betrekking op de overlap tussen de indicaties van een achterlopende ontwikkeling en kenmerken van klachten die passen bij psychische stoornissen en beïnvloedende factoren.

Een kwart van de PJ-rapporteurs geeft aan dat het Verdiepend onderzoek moeilijker toepasbaar is bij jongvolwassenen bij wie sprake is van forse psychische problematiek. Op basis van de items van het Verdiepend onderzoek kan het lijken of er sprake is van een achterlopende ontwikkeling, terwijl er ook sprake is van ernstige psychische problematiek die beter behandeld zouden kunnen worden vanuit een volwassensetting dan bijgestuurd kan worden in een pedagogische context. Andere PJ-rapporteurs zien ook overlap van de indicaties van een achterlopende ontwikkeling die passen bij klachten passend bij specifieke psychische stoornissen, maar zij lopen bij het gebruik van het Verdiepend onderzoek niet specifiek aan tegen problemen stellen dat het Verdiepend onderzoek voldoende handvatten biedt om hiermee om te gaan.

Hiernaast komt uit de interviews naar voren dat bij de PJ-rapporteurs dezelfde beïnvloedende factoren als bij de reclasseringswerkers een rol spelen bij de beoordeling van de items. De manier waarop de items gescoord worden, kunnen beïnvloed worden door 1) de vroegtijdige beeldvorming van de PJ-rapporteur over de jongvolwassene, 2) de eigen normatieve overtuiging over de toepassing van het ASR, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen een noodzakelijkheid en

ontwikkelingsgerichte benadering en 3) de kennis van de PJ-rapporteur over de mogelijkheden in een jeugdkader en volwassenkader. Aanvullend kan 1) de visie op de overlap met ernstige psychische problematiek en 2) de achtergrond van de PJ-rapporteur (jeugd-, volwassen- of dubbelregistratie) invloed hebben op de manier waarop de items gescoord worden.

Ook de PJ-rapporteurs geven verschillende verbeter suggesties die zich richten op de formulering van de items en missende items, waarbij op detailniveau veel variatie bestaat. Met betrekking tot de contra-indicaties geeft ongeveer een derde van de PJ-rapporteurs aan een aantal contra-indicaties te missen, wat hen kan ondersteunen bij de argumentatie om het VSR toe te passen. Daarentegen stellen twee PJ-rapporteurs dat zij het juist als prettig ervaren dat de contra-indicaties niet opgenomen zijn. Andere verbeter suggesties richten zich op het duidelijker beschrijven van het beoordelen van de items en naar welke tijdsperiode gekeken moet worden, het toevoegen van een kolom met "kritisch item" om aan te kunnen geven of een item als 'zwaarwegend' wordt beoordeeld en het controleren van de aanbevolen meetinstrumenten.

7. Herziend Wegingsinstrumentarium ASR

In het volgende hoofdstuk worden de verbeter suggesties uit de pilot integraal besproken. Allereerst zal worden ingegaan op de verbeter suggesties en opvolging hiervan met betrekking tot het Wegingsinstrumentarium ASR. Vervolgens zullen verschillende punten genoemd worden die in het onderzoek naar voren zijn gekomen en die belangrijk zijn bij implementatie. Afsluitend zullen enkele knelpunten toegelicht worden die naar voren kwamen tijdens de focusgroepen en interviews. Ondanks dat deze punten niet direct van toepassing zijn op het Wegingsinstrumentarium ASR vinden de onderzoekers het belangrijk deze punten te belichten.

7.1 Verbetersuggesties en opvolging met betrekking tot het Wegingsinstrumentarium ASR

7.1.1 Beschrijving items

In conceptversie 2.0 zijn de definities van de verschillende items opgenomen in het algemene gedeelte van de handreiking. Hierin wordt tevens aandacht besteed aan de aanwijzingen, signalen en indicaties. Deze elementen zijn eveneens verwerkt in de beoordelingsformulieren. Op basis van diverse interviews met het OM, ZM, 3RO en NIFP blijkt dat uitvoerende professionals behoefte hebben aan een meer eenduidige definitie van de items, verduidelijkingen bij de items en voorbeeldvragen. Om tegemoet te komen aan deze behoefte, wordt bij de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR een hoofdstuk opgenomen waarin de lijsten afzonderlijk en in hun geheel besproken wordt. Bij de bespreking van de specifieke wegingslijsten wordt voor elk item een definitie, aanwijzingen/signalen/indicaties, toelichting en voorbeeldvragen opgenomen. De beschrijving van de definities van dezelfde items bij de verschillende wegingslijsten zijn hetzelfde. Definities worden beschreven aan de hand van de uitgebreide definities in Spanjaard et al. (2020) en worden in taalgebruik afgestemd op de uitvoerende professionals. In de toelichting wordt aan de hand van de resultaten van de vignet- en pilotstudie ingegaan op specifieke voorbeelden, de uitleg van gedragsdeskundige concepten en de verschillen tussen ogenschijnlijk en deels overlappende items. In de beoordelingsformulieren worden de aanwijzingen/signalen/indicaties niet langer opgenomen. De uitvoerende professional dient de inhoud van de items op te zoeken in de handreiking. Dit maakt het voor beoordelaars eenvoudiger om direct alle relevante informatie voor het beoordelen van de items in één keer te raadplegen.

7.1.2 Missende items

Uit zowel de focusgroepen als uit de interviews komt naar voren dat verschillende uitvoerende professionals items missen. Het meest genoemde missende item heeft betrekking op het praktisch handelingsperspectief. Volgens verschillende uitvoerende professionals is het belangrijk dat de RvdK en de jeugdreclassering nog ingangen zien voor gedragsverandering binnen een jeugdkader (FG: OM RvdK, 3RO. PI: ZSM = 4/13; ZM = 6/9; 3RO = 6/15; NIFP = 1/11).³⁴ Dit knelpunt doet zich bijvoorbeeld voor als een jongvolwassene in een eerder stadium al (diverse) jeugdsancties of begeleiding in het jeugdkader heeft gehad en de vraag rijst of een nieuwe jeugdsanctie nog soelaas zal bieden. Andere uitvoerende professionals geven aan dat zij dit item liever niet opnemen (PI: ZM = 2/9, 3RO = 2/15, NIFP = 2/11). Het item waarbij gekeken wordt naar eerdere trajecten wordt niet opgenomen in het Wegingsinstrumentarium ASR. Mogelijk is er een nieuwe interventie beschikbaar, zijn tijdens eerdere trajecten niet de juiste interventies ingezet, zijn eerdere interventies onvoldoende uitgevoerd, was de jongvolwassene op eerdere leeftijd nog niet ontvankelijk voor de interventie of bezat hij nog onvoldoende motivatie voor gedragsverandering, begeleiding en behandeling (Lenkens et al., 2023; Mizel & Abrams, 2017; Spanjaard et al., 2020; Symonds et al., 2019).

Een ander item dat door meerdere uitvoerende professionals wordt genoemd heeft betrekking op negatieve beïnvloeding van andere jeugdige gedetineerden (FG: OM, 3RO. PI: 3RO = 2/15; NIFP = 3/11). Ook dit item wordt niet opgenomen in het Wegingsinstrumentarium ASR. Andere uitvoerende professionals stellen bijvoorbeeld dat het moeilijk is om te bepalen of een jongvolwassene andere jongeren negatief zal beïnvloeden. Bovendien, wanneer een jongvolwassene niet groepsgeschikt is, is het mogelijk een jongvolwassene te plaatsen op een Individueel Traject Afdeling (Spanjaard et al., 2020). Verschillende andere uitvoerende professionals stellen dan ook de voorkeur te hebben om de jongvolwassene – in eerste instantie - te plaatsen in een JJI, omdat daar meer mogelijkheden zijn om in contact te komen met leeftijdsgenoten en te kijken of ze ontvankelijk kunnen worden voor gedragsverandering (Spanjaard et al., 2020).

Andere missende items die betrekking hebben op contra-indicaties worden eveneens niet opgenomen. Hoewel verschillende uitvoerende professionals aangeven dat het opnemen van de contra-indicaties een kritische houding kan bevorderen (3RO = 6/15) en de afwezigheid van de contra-indicaties werken als een extra indicatie voor het advies JSR (3RO = 4/15; NIFP = 1/11), dragen de contra-indicaties niet bij aan de vraagstelling en doelstelling van het instrument, namelijk het opstellen van een advies vanuit de *persoon van de dader* waarbij wordt ingegaan op het biopsychosociale ontwikkelingsniveau van de jongvolwassene en de beïnvloeding hiervan. Wel kunnen de contra-

³⁴ FG = focusgroep. PI = pilot.

indicaties vanuit een professionele overtuiging, praktische overwegingen of beleidsoverwegingen, die een rol spelen bij de advisering, opgenomen worden onder 'andere overwegingen'. Op basis van de ingevulde wegingslijsten blijkt dat hier veelvuldig gebruik van wordt gemaakt (zie ook paragraaf 6.3.2.2 en 6.4.2.2).

Missende items die niet in de categorie contra-indicaties geplaatst worden, gaan in op *Kwetsbaarheid, Het hebben van een hulpvraag, Heeft interventie nodig die enkel vanuit het JSR beschikbaar is* en *Neemt actief deel aan het gezin van herkomst*.

- Het item *Kwetsbaar gedrag* wordt door enkele professionals genoemd als missend item (OM = 2/8; ZM = 2/9). Echter, aldus verschillende uitvoerende professionals zelf kan dit concept moeilijk geoperationaliseerd worden en heeft het concept meer betrekking op een onderbuikgevoel gemengd met ervaring. Hiernaast kan bij ogenschijnlijk kwetsbaar gedrag moeilijk beoordeeld worden wat de onderliggende oorzaken zijn. Het omgekeerde, bijvoorbeeld het aannemen van een onderuitgezakte houding of desinteresse, zou mogelijk verklaard kunnen worden door het gebrek aan scripts of aan perspectiefname. Hiernaast komt uit de vignettenstudie naar voren dat ogenschijnlijk kwetsbaar gedrag vaak genoemd wordt als signaal of indicatie bij het beoordelen van *Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI*.
- Het item *Heeft een hulpvraag* (OM = 2/8) wordt niet opgenomen in het Wegingsinstrumentarium ASR. De aanwezigheid of afwezigheid van het item geeft onvoldoende inzicht in de ontwikkeling en/of het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Zo is een van de kenmerken van adolescenten dat zij nog niet zoveel inzicht hebben in het eigen probleemgedrag (Harder et al., 2015), of dat zij nog niet voldoende kunnen reflecteren om te erkennen dat zij hulp nodig hebben. Mogelijk blijkt uit hulpvragen dat de jongvolwassene nog onvoldoende zelfredzaam is en kan het gescoord worden onder het item *Zelfredzaamheid* (QuickScan, QuickScan 2.0). Hiernaast kan het item opgenomen worden onder 'andere overwegingen'.
- Het item *Heeft een interventie nodig die enkel vanuit het JSR beschikbaar is* (3RO n = 1) wordt ook niet opgenomen. Het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting gaat in op het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting ongeacht de mogelijkheden in het VSR. Hiertoe dient de beoordelaar altijd te kijken naar interventies die enkel vanuit het JSR beschikbaar zijn. Ook dit item kan opgenomen worden als andere overweging.
- Het item *Neemt actief deel aan het gezin van herkomst* wordt genoemd door één PJ-rapporteur en wordt opgenomen in de toelichting van het item *Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR*.

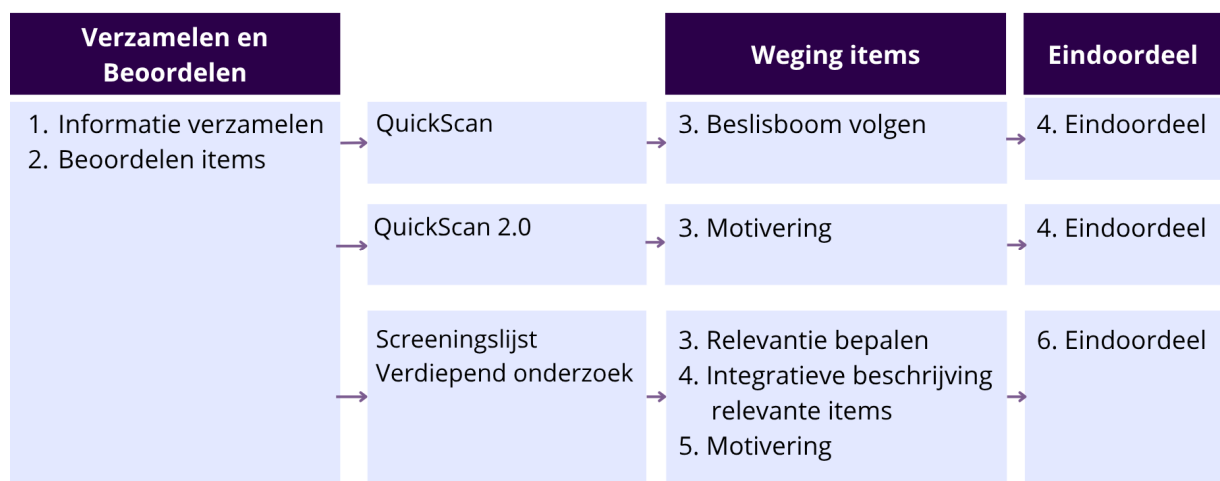
7.1.3 Beoordeling en weging van de items

Met betrekking tot de beoordeling en de weging van de items worden verschillende aanpassingen gedaan, waardoor meer wordt aangesloten bij de behoeften van de uitvoerende professionals. Allereerst wordt in de handreiking een beknopt theoretisch kader over de adolescentie opgenomen. Voor elke ontwikkelingscategorie wordt kort toegelicht welke kenmerkende veranderingen optreden en op welke ontwikkelingsdimensies deze betrekking hebben. Op deze manier krijgen uitvoerende professionals op overzichtelijke wijze de noodzakelijke basisinformatie aangereikt. Hierdoor wordt beoogd interpretatieverschillen tussen uitvoerende professionals te verminderen.

Ten tweede wordt in de handreiking een apart hoofdstuk opgenomen dat ingaat op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR waarin wordt uitgelegd dat gebruik wordt gemaakt van een gestructureerde professionele oordeelsvorming en wordt ingegaan op de stappen die de uitvoerende professional dient te volgen (zie figuur 5).

Figuur 5

Algemeen Overzicht van de Werkwijze bij Toepassing Wegingsinstrumentarium ASR

Bij het bespreken van het Verzamelen van informatie (stap 1) wordt ingegaan op de bronnen die de uitvoerende professionals kunnen gebruiken en dat zij hierbij stil dienen te staan bij de voordelen en nadelen van het gebruik van de bronnen, waardoor bewustzijn gecreëerd wordt over de betrouwbaarheid van de bronnen (PI: ZM = 3/9).

Bij het beoordelen van de items (stap 2) wordt expliciet aandacht gegeven worden aan de antwoordopties 'ja', 'nee' en 'onbekend' (PI: ZSM = 3/13; 3RO = 6/15). Hiernaast wordt toegelicht dat de aanwijzingen, signalen of indicatoren representatieve voorbeelden zijn van het soort informatie

waar de uitvoerende professional naar op zoek gaat bij het beoordelen van de individuele items (PI: NIFP = 2/11). Verder wordt beschreven naar welke tijdsperiode de uitvoerende professional dient te kijken bij het beoordelen van de items (PI: ZM = 3/9; 3RO = 2/15; NIFP = 1/11). Afsluitend wordt stilgestaan bij het gebruik van de QuickScan 2.0 wanneer er in dezelfde strafzaak een reclasseringsadvies is opgesteld. Met betrekking tot de toelichting over de andere overwegingen die uitvoerende professionals kunnen gebruiken, wordt ervoor gekozen om de verbetersuggestie “beschrijf bij de additionele overwegingen aan welke (contra)-indicaties uitvoerende professionals kunnen denken” (PI: 3RO = 6/15; PJ = 2) niet op te nemen. Wanneer voorbeelden van additionele overwegingen opgenomen worden, zal dit leiden tot een lijst van de (contra)-indicaties die niet voortvloeien vanuit wetenschappelijke literatuur en die niet bijdragen aan de vraagstelling waarvoor het Wegingsinstrumentarium ASR bedoeld is. Hiernaast zal het gevolg zijn dat de individuele lijsten langer worden. Tevens bestaat het risico dat uitvoerende professionals alleen deze lijst met genoemde voorbeelden zullen gebruiken om te bepalen of een van de additionele overwegingen van invloed zijn op het eindoordeel, terwijl een dergelijke lijst nooit een uitputtende lijst van mogelijkheden zal kunnen beslaan. Alhoewel de voorbeelden niet opgenomen worden in de handreiking, is het wel belangrijk om tijdens de training stil te staan bij verschillende voorbeelden van mogelijkheden.

Met betrekking tot de overlap van signalen en indicaties van een achterlopende ontwikkeling en klachten die passen bij psychische stoornis wordt in de handreiking expliciet opgenomen dat reclasseringswerkers vanuit hun expertise niet kunnen beschrijven hoe de aanwezigheid van een psychische stoornis zich verhoudt tot de aanwezigheid van de signalen van een achterlopende ontwikkeling. Wanneer sprake is van een psychische stoornis of DSM-classificatie kunnen zij dit noteren onder “andere overwegingen”. Echter, vanuit hun rol als reclasseringswerker kunnen zij niet duiden op welke manier de aanwezigheid van de stoornis zich verhoudt tot de aanwezigheid van de signalen van een achterlopende ontwikkeling. Dit is voorbehouden aan gedragsdeskundigen. De reclasseringswerker kan een PJ-rapportage adviseren. Mocht de officier van justitie of rechter(-commissaris) meer informatie willen, dient er een PJ-rapportage opgevraagd te worden. Voor PJ-rapporteurs geldt dat wanneer sprake is van ernstige psychische problematiek de PJ-rapporteur moet beschrijven in hoeverre de aanwezigheid van de indicaties van een achterlopende ontwikkeling zich verhoudt tot de aanwezigheid van de klachten vanuit de psychische stoornis, welke interventies toegepast zouden moeten worden om recidive te voorkomen en in welke setting dit moet gebeuren.

Afhankelijk van de gebruikte lijst, bestaan er verschillen bij de weging van de items. Met betrekking tot de QuickScan wordt de beslisboom versimpelt en wordt er een ruimte opgenomen voor overige overwegingen waarin uitvoerende professionals argumenten kunnen opnemen wanneer zij afwijken van de beslisboom. Met betrekking tot de Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek wordt

een extra kolom opgenomen waarin de uitvoerende professionals kunnen aangeven welke items kritisch zijn en daarmee zwaar mee wegen voor de advisering over de toepassing van het ASR, met het oog op het voorkomen van recidive. Hiernaast worden de open vragen aangepast. Op het scoreformulier worden drie open vragen opgenomen waarbij aan de uitvoerende professional wordt gevraagd een integratieve beschrijving te geven van de gescoorde items. De eerste vraag gaat in op de aanwezige signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling, de tweede vraag gaat in op de aanwezige signalen of indicaties van het kunnen profiteren van een pedagogische context en de derde vraag gaat in op eventuele additionele overwegingen. Afsluitend geeft de uitvoerende beoordelaar op basis van de professionele expertise een samenvattend en onderbouwd advies over de toepassing van het ASR.

7.2 Belangrijk bij implementatie

Allereerst is het belangrijk dat de verschillende uitvoerende professionals getraind worden in het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR. Op basis van de resultaten zou een deel van de training in moeten gaan op kennisverbreding, zowel op het gebied van de ontwikkelingsdimensies als het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. Tijdens de training dient aandacht gegeven te worden aan het onderdeel ontwikkelingspsychologie. Hierbij dient expliciet ingegaan te worden op de veranderingen die optreden tijdens de adolescentie en op welke manier de specifieke ontwikkelingsdimensies gerelateerd zijn aan crimineel gedrag. Verder is het belangrijk aandacht te geven aan de (interventie-) mogelijkheden binnen een jeugd kader en volwassen kader. Hiernaast komt uit de interviews naar voren dat in de training ingegaan dient te worden op de inhoud van de items, het beoordelen van de items en het wegen van de items. Met betrekking tot de beoordeling en weging van de items is het belangrijk om samen met de deelnemers stil te staan bij zowel de beïnvloedende factoren als de vroegtijdige beeldvorming, de eigen normatieve overtuiging over de toepassing van het ASR en de grenzen van de eigen kennis. Op detailniveau is het belangrijk dat de inhoud van de training wordt aangepast aan de ketenpartners die het betreft.

Met betrekking tot de QuickScan is het belangrijk dat contact wordt gezocht met de politie. Het sociaal verhoor dient namelijk als belangrijke bron bij het invullen van de items van de QuickScan. Het is belangrijk dat de politie bij het sociaal verhoor aandacht geeft aan de verschillende items van de QuickScan en waar mogelijk de items uitvraagt.

Met betrekking tot de vertaling van de ingevulde Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek naar het uiteindelijke advies in het rapport wordt aanbevolen een schrijfwijzer te ontwikkelen of een format op te stellen. In het format van de Screeningslijst zou mogelijk beschreven kunnen worden dat

de reclasseringswerkers vanuit hun professionaliteit enkel kunnen spreken over de aanwezigheid van signalen van een achterlopende ontwikkeling, waardoor de ontvanger van het rapport zich hiervan bewust is.

Afsluitend dient gekeken te worden naar het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR ten tijde van de vroeghulp of een voorgeleidingsconsult. Uit zowel de focusgroepen als de interviews komt naar voren dat de meerderheid van de uitvoerende professionals zorgen heeft over het gebruik van de Screeningslijst ten tijde van de vroeghulp (3RO = 12/15; NIFP = 2/3). Mogelijk zou toepassing van de QuickScan 2.0 de voorkeur hebben. Anderen geven aan dat zij wel de voorkeur hebben voor gebruik van de Screeningslijst ten tijde van de vroeghulp. Hiernaast komt uit de ingevulde wegingslijsten naar voren dat alhoewel de items vaker als onbekend worden gescoord ten tijde van de vroeghulp, wat een aanwijzing is voor de noodzaak van extra onderzoek, bij verschillende casuïstiek verschillende items wel gescoord kunnen worden. In de handreiking wordt zowel een beoordelingsformulier opgenomen voor het gebruik van de QuickScan 2.0 als de Screeningslijst voor de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR bij de vroegere fasen van het strafproces.

8. Slothoofdstuk

In dit slothoofdstuk zal allereerst het doel, de structuur en de items van het herziend Wegingsinstrumentarium ASR beschreven worden. Vervolgens zal worden ingegaan op hoe professionals het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR ervaren in de praktijk. Hierbij wordt ook ingegaan op factoren die een rol spelen bij het gebruik van het instrument, maar die buiten de invloedssfeer van het instrument liggen.

8.1 Wegingsinstrumentarium ASR

Het herziend Wegingsinstrumentarium ASR biedt een gestructureerd denkkader waardoor professionals op systematische wijze aandacht kunnen besteden aan het biopsychosociale ontwikkelingsniveau van de jongvolwassene en de beïnvloeding hiervan. Binnen het instrumentarium wordt onderscheid gemaakt tussen vier verschillende wegingslijsten, waardoor het instrument door verschillende uitvoerende professionals op verschillende momenten in het strafproces toegepast kan worden bij de advisering of besluitvorming over de toepassing van het ASR (zie tabel 40).

Tabel 40

Toepassing Wegingslijsten

Wegingslijst	Toepassing
QuickScan	<ul style="list-style-type: none">• 3RO of OM aan de ZSM-tafel.• OM bij het opstellen van een dagvaarding.*
QuickScan 2.0	<ul style="list-style-type: none">• 3RO of NIFP bij de advisering ten behoeve van de voorgeleiding of raadkamer.• Rechter-commissaris.*• Rechter terechtzitting.*
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none">• 3RO of NIFP bij de advisering ten behoeve van de voorgeleiding of raadkamer.• 3RO bij de advisering terechtzitting.
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none">• NIFP bij het opstellen van een PJ-rapport.

* Bij afwezigheid van een advies vanuit de 3RO of het NIFP

Afhankelijk van de te gebruiken wegingslijst worden verschillende elementen opgenomen (zie tabel 41). De mate waarin inzicht verkregen kan worden in de verschillende ontwikkelingsdimensies verschilt tussen beoordelaars die werkzaam zijn bij verschillende ketenpartners en de fase van het strafproces. Binnen de verschillende wegingslijsten wordt daarom onderscheid gemaakt tussen aanwijzingen (QuickScan en QuickScan 2.0), signalen (Screeningslijst) en indicaties (Verdiepend onderzoek) (zie paragraaf 3.2 en 3.3). Hiernaast wordt in de QuickScan gemaakt van een beslisboom

en zijn in alle lijsten open vragen toegevoegd die ruimte geven de argumentatie van de uitvoerende professional.

Tabel 41

Elementen in de Verschillende Wegingslijsten

Wegingslijst	Elementen waaruit de wegingslijst bestaat
QuickScan	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwijzingen voor eventuele toepassing van het JSR. • Beslisboom voor verder onderzoek naar de toepassing van het JSR. • Open vraag die ruimte geeft voor argumentatie en nuancering door de professional.
QuickScan 2.0	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwijzingen voor eventuele toepassing van het JSR. • Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.
Screeningslijst	<ul style="list-style-type: none"> • Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling. • Signalen van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. • Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.
Verdiepend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, emotionele en morele ontwikkeling. • Indicaties van aspecten die erop duiden dat de jongvolwassene zou kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context. • Open vragen die ruimte geven voor argumentatie en nuancering door de professional.

Items die zijn opgenomen in de QuickScan richten zich op het *Verstandelijk functioneren*, *Zelfredzaamheid*, *Weerstand bieden aan de invloed van anderen* en *Moeilijkheden bij doelen richting de volwassenheid*. Aanvullend is bij de QuickScan 2.0 het item *Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI opgenomen*. Items die zijn opgenomen in de Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek richten zich op de dertien ontwikkelingsdimensies die zijn opgesteld door Spanjaard en collega's (2020) (zie tabel 42) en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context (zie tabel 43). Voor de beoordeling van de items worden de antwoordmogelijkheden 'ja', 'nee' en 'onbekend' gehanteerd. Hiernaast kunnen uitvoerende professionals "andere overwegingen" beschrijven die betrekking hebben op beleidsoverwegingen, praktische overwegingen en overwegingen vanuit de professionele expertise. Hierdoor wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de argumentatie van het advies en/of de beoordeling en wordt beoogd maatwerk te leveren, waardoor de kans op recidive verminderd wordt.

Tabel 42

Definities van Ontwikkelingscategorieën en Ontwikkelingsdimensies (Spanjaard et al., 2020)

Categorieën en dimensies	Definities
Cognitieve en adaptieve vaardigheden	Cognitieve vaardigheden betreffen intellectuele vaardigheden en executieve functies (hogere denkprocessen die nodig zijn om activiteiten te plannen en aan te sturen, zoals werkgeheugen, concentratievermogen, inhibitievermogen). Adaptieve vaardigheden verwijzen naar de praktische, conceptuele en sociale vaardigheden die nodig zijn om in het dagelijks leven te kunnen functioneren.
Verstandelijk functioneren	Mate waarin iemand in staat is tot het opnemen verwerken en opnieuw gebruiken van kennis.
Cognitieve flexibiliteit	Vermogen om gedrag of gedachten aan te passen aan veranderde eisen, prioriteiten of verschillende perspectieven.
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	Vaststellen van een doel en uitzetten van stappen om het doel te bereiken. Tijdens het plannen kan een persoon verschillende opties overwegen waarbij verschillende gedragsstrategieën en de verwachte uitkomsten meewegen om tot een besluit te komen.
Sociale vaardigheden	Vaardigheden voor communicatie en omgaan met anderen, voor aanpassing aan de sociale omgeving en voor het vermijden of oplossen van conflicten.
Communicatieve vaardigheden	Gespreksvaardigheden voor zowel verbale als non-verbale communicatie met een ander.
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	Bij beïnvloeding door anderen eigen keuzes kunnen maken en hier gevolg aan geven.
Relaties opbouwen en onderhouden	Opbouwen en onderhouden van een band met andere personen van hetzelfde en andere geslacht.
Morele ontwikkeling	Redeneren en oordelen over situaties en gedragingen in termen van goed en kwaad en daarbij passende emoties ervaren.
Perspectief nemen	Inschatten van attitudes, gedachten en intenties bij anderen, en zich daarbij bewust zijn dat er alternatieven kunnen zijn voor de beleving van een situatie
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	Redeneren en oordelen of bepaald gedrag goed of slecht is. (Denkfouten zijn redenen die mensen geven om eigen gedrag te rechtvaardigen, de gevolgen van het gedrag te verzachten en/of de verantwoordelijkheid en schuld buiten zichzelf te leggen)
Empathie tonen	Spiegelen van gevoelens die passen bij de situatie waarin de ander verkeert. Dit kan zowel cognitief (begrijpend) als affectief (meelevend).
Schuld en schaamte	Schuld: zich verantwoordelijk voelen voor het gedrag en de gevolgen ervan (gevoel richt zich op het eigen gedrag). Schaamte: zich 'klein', waardeloos en machteloos voelen, zich (willen) verbergen of ontsnappen (gevoel richt zich op de eigen persoon).
Zelfcontrole	Controle hebben over eigen gedachten, gevoelens en gedrag
Emotieregulatie	Het vermogen om controle te kunnen uitoefenen over de eigen emotionele toestand. Het kunnen omgaan met je emoties en deze op een gepaste manier kunnen uiten
Impulscontrole	Het vermogen hebben om controle uit te oefenen over verschillende impulsen
Controle over sensatie zoeken	Controle hebben over het opzoeken van nieuwe, spannende ervaringen die mogelijk risico's met zich meebrengen

Noot. Hoewel Spanjaard et al. (2020) beschrijven dat de verschillende ontwikkelingsdimensies in bepaalde mate overlap vertonen en zij hebben gezocht naar ontwikkelingsdimensies met de minste overlap, blijkt uit de pilot en vignettenstudie dat bij de ontwikkelingsdimensie *Perspectief nemen* en *Empathie tonen* aanzienlijke overlap is. Vanwege deze reden is de definitie van *Perspectief nemen* aangepast.

Tabel 43

Definities van de Items die Betrekking Hebben op Het Kunnen Profiteren van een Aanpak Vanuit een Pedagogische Context

Item	Definities
Interpersoonlijk functioneren	Interpersoonlijk functioneren heeft betrekking op het openstaan voor begeleiding van volwassenen.
Ingangen voor gedragsverandering binnen het JSR	De jongvolwassene kan profiteren van een sanctie of maatregel met een pedagogisch karakter.
Moelijkheden bij doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	De jongvolwassene heeft problemen met het voltooiën van de ontwikkelingstaken die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Het lukt de jongvolwassene niet om de ontwikkelingstaken zelfstandig te volbrengen of heeft hierbij ondersteuning nodig.
Negatieve gevolgen bij plaatsing in een PI	Plaatsing in een volwassensetting van een PI zal een stagnerend of negatief effect hebben op de ontwikkeling ten opzichte van plaatsing in een JJI.

In de handreiking wordt per item een definitie, aanwijzingen/signalen/indicaties, toelichting en voorbeeldvragen opgenomen. In opvolging van het advies van Spanjaard et al. (2020) wordt gebruik gemaakt van dezelfde definities, waardoor ketenpartners dezelfde taal spreken. In de toelichting wordt ingegaan op specifieke voorbeelden, uitleg van gedragsdeskundige concepten en verschillen tussen ogenschijnlijk en deels overlappende items. Aanvullend worden in de handreiking twee andere hoofdstukken opgenomen. Een hoofdstuk gaat in op het theoretisch kader, het andere hoofdstuk gaat in op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij het brongebruik, het beoordelen en het wegen van de items (zie paragraaf 7.1.3).

8.2 Gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR in het strafproces

Tussen de verschillende uitvoerende professionals bestaan aanzienlijke verschillen in hun opvattingen over de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR. De meeste uitvoerende professionals reageren overwegend positief op de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR. De indrukvaliditeit kan als voldoende tot goed beschreven worden.

De items opgenomen in de QuickScan (2.0) zouden volgens verschillende uitvoerende professionals betrekking hebben op de kernconcepten die gehanteerd worden bij de advisering en/of besluitvorming over de toepassing van het ASR. Met betrekking tot de Screeningslijst en het Verdiepend onderzoek zouden de items van een achterlopende ontwikkeling en het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische setting werken als een “goede kapstok”, hiernaast zouden de items meer recht doen aan het criterium *persoon van de verdachte* ten opzichte van de huidige screeningsinstrumenten.

Desondanks komen uit zowel de focusgroepen, als vignettenstudie, als de pilotstudie verschillende aandachtspunten naar voren. Deze aandachtspunten kunnen onderscheiden worden in twee categorieën: 1) complicaties die betrekking hebben op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR en waarvoor expliciet aandacht moet zijn bij implementatie van het instrument en 2) knelpunten die betrekking hebben op de wetgeving rondom het ASR die buiten de invloedssfeer van het instrument liggen. Hoewel in dit rapport onderscheid wordt gemaakt tussen twee categorieën aandachtspunten, zijn deze in de praktijk onlosmakelijk met elkaar verbonden.

8.2.1 Aandachtspunten die betrekking hebben op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR

Uit de focusgroepen, vignettenstudie en pilotstudie komen meerdere complicaties naar voren die betrekking hebben op gebruik van het instrument. Het wordt van belang geacht om tijdens implementatie en training nadrukkelijk aandacht te besteden aan deze punten, die vooral betrekking hebben op het beoordelen en wegen van de verschillende items.

8.2.1.1 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en formulering items

Resultaten van de vignettenstudie laten zien dat er veel variatie bestaat in de IBB van de verschillende items ingevuld door de uitvoerende professionals van de verschillende ketenpartners. De IBB werd geïnterpreteerd aan de hand van twee richtlijnen.³⁵ Uitgaande van een klinische overeenstemming wordt voor de meeste items een acceptabele tot goede IBB-coëfficiënt gevonden (Kraemer, 2014). Daarentegen wordt op basis van de classificatie van Landis & Koch (1977) voor de meeste items een redelijke, matige of goede overeenstemming gevonden. Met betrekking tot het beoordelen van de items worden zowel tijdens de focusgroepen als tijdens de pilot door uitvoerende professionals zorgen geuit over de IBB. Volgens hen is het belangrijk de items scherper te formuleren. Overkoepelden wordt gesteld dat de IBB aanvaardbaar is, maar dat er nog mogelijkheden bestaan voor verbetering.³⁶

Met betrekking tot het eindoordeel laten de resultaten van de vignettenstudie zien dat de IBB van het uiteindelijke advies en/of de besluitvorming vaak als slecht tot redelijk/acceptabel beoordeeld kan worden (Kraemer, 2014; Landis & Koch, 1977). Enkel aan de ZSM-tafel, waar gebruik gemaakt

³⁵ Classificatie op basis van Landis & Koch (1977): <0.00: slechte overeenstemming, 0.00 – 0.20: geringe overeenstemming, 0.21 – 0.40: redelijke overeenstemming, 0.41 – 0.60: matige overeenstemming, 0.61 – 0.80: goede overeenstemming, 0.81 – 1.00: zeer goede overeenstemming. Classificatie op basis van klinische overeenstemming (Kraemer, 2014): < 0.20: slecht, 0.21 – 0.4: acceptabel, > 0.4: goed.

³⁶ Deze resultaten hebben betrekking op conceptversie 2.0. Naar aanleiding van de verbetersuggesties zijn de formuleringen van de items aangepast. Wat de gevolgen van deze aanpassingen zijn voor de IBB is niet bekend.

wordt van een beslisboom, wordt een matig tot goede overeenstemming gevonden (Kraemer, 2014; Landis & Koch, 1977). Mogelijk kan de slechte tot redelijke IBB verklaard worden door de weging die de beoordelaar vanuit professioneel inzicht dient te maken.

8.2.1.2 Beïnvloedende factoren bij het beoordelen van de items

Uit zowel de vignettenstudie als de pilot blijkt dat sprake is van verschillende factoren die betrekking hebben op de manier waarop de uitvoerende professionals de items beoordelen, wat vervolgens ook van invloed kan zijn op de weging van de items en het uiteindelijke advies en/of besluitvorming. Deze factoren hebben betrekking op:

- Vroegtijdige beeldvorming over de jongvolwassene.
- Hoeveelheid ervaring met het ASR.
- Achtergrond, opleiding of specialisatie van de uitvoerende professional.
- Kennis van beoordelaar over de mogelijkheden van sancties en/of interventies in een jeugdkader of volwassenkader.
- Eigen normatieve overtuiging over de toepassing van het ASR, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen een noodzakelijkheidsbenadering en een ontwikkelingsgerichte benadering.
- Voor PJ-rapporteurs: de visie op overlap tussen de ontwikkelingsdimensies en kenmerken die passen bij psychische stoornissen.

Veel factoren zijn ook in eerder onderzoek naar de toepassing van het ASR gesignaleerd. In verschillende rapporten wordt beschreven dat verschillende uitvoerende professionals weinig ervaring hebben met het ASR en dat er beperkte kennis is over de mogelijkheden van sancties en/of interventies binnen een jeugdstrafrecht. De advisering en/of besluitvorming over het ASR kan daardoor afhankelijk zijn van de expertise en ervaring van de uitvoerende professional (Barendregt et al., 2018; Van der Laan et al., 2021).

8.2.1.3 Toepasbaarheid van het Wegingsinstrumentarium ASR

Ongeveer de helft van de geïnterviewde reclasseringswerkers ervaart complicaties bij het gebruik van de Screeningslijst. Uit de pilotstudie blijkt dat dit samenhangt met de gedragsdeskundige insteek van het Wegingsinstrumentarium ASR. Sommige reclasseringswerkers geven aan dat zij zich hierdoor onvoldoende kundig voelen om de Screeningslijst toe te passen. Dit heeft zowel betrekking op het beoordelen van de individuele items als de weging van de items bij de totstandkoming van een advies.

Een kwart van de PJ-rapporteurs geeft aan dat het Verdiepend onderzoek moeilijker toepasbaar is bij jongvolwassenen waarbij sprake is van forse psychische problematiek. Ook verschillende reclasseringswerkers uiten hun zorgen over de overlap tussen de ontwikkelingsdimensies en klachten die passen bij psychische stoornissen. Een reclasseringswerker geeft aan dat zij hierdoor stuitte op een discrepantie tussen haar eigen advisering op basis van de Screeningslijst en de beoordeling van een PJ-rapporteur. Reclasseringswerkers kunnen bij het gebruik van de Screeningslijst enkel beschrijven of er signalen van een achterlopende ontwikkeling aanwezig zijn. Wanneer sprake is van een psychische stoornis of DSM-classificatie kunnen zij dit opnemen bij andere overwegingen. Echter, vanuit hun rol als reclasseringswerker kunnen zij niet beschrijven hoe de aanwezigheid van de psychische stoornis zich verhoudt tot de aanwezigheid van de signalen van een achterlopende ontwikkeling. Dit is voorbehouden aan gedragsdeskundigen. Mocht de officier van justitie of rechter(-commissaris) meer informatie willen, dient er een PJ-rapportage opgevraagd te worden.

8.2.1.4 Belangrijk bij implementatie

Bij de ontwikkeling van de handreiking Wegingsinstrumentarium ASR werd aandacht gegeven aan bovenstaande factoren door de formulering van de items aan te passen en een extra hoofdstuk op te nemen dat ingaat op het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR. Op deze manier werd beoogd de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verbeteren. Om het gebruiksgemak te vergroten werd voor iedere wegingslijst een kortere handreiking ontwikkeld, waarin een beknopt overzicht van de toepassing en de items gegeven wordt.

Vanwege bovenstaande aandachtspunten is het belangrijk om bij implementatie van het Wegingsinstrumentarium ASR de professionals voldoende te trainen in het gebruik van het instrument. Onderdelen die tijdens de training behandeld worden zouden zich moeten richten op 1) kennisverbreding met betrekking tot ontwikkelingspsychologie en de strafrechtelijke mogelijkheden in een jeugdkader en volwassenkader, 2) inhoud van de items en 3) beoordeling en weging van de items.

Hiernaast zou bij implementatie van het instrumentarium door de 3RO een schrijfwijzer en/of format opgesteld kunnen worden. Dit biedt reclasseringswerkers handvatten bij de omzetting van de Screeningslijst naar de rapportage. In de schrijfwijzer zou een disclaimer opgenomen kunnen worden, waarin duidelijk naar voren komt dat reclasseringswerkers vanuit hun expertise niet zijn toegerust om de biopsychosociale ontwikkeling op een diepgaande manier te beschrijven en dat zij dus enkel spreken van signalen van een achterlopende ontwikkeling en signalen van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context.

8.2.2 Andere knelpunten rondom het ASR

Tijdens de focusgroepen en de pilotstudie kwamen knelpunten naar voren die niet direct betrekking hebben op de inhoud van het wegingsinstrumentarium ASR, maar wel van invloed zijn op het gebruik van het instrument. Aanpassingen van het Wegingsinstrumentarium ASR zullen deze knelpunten niet verminderen, terwijl het wegnemen van deze knelpunten de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR naar verwachting positief zal beïnvloeden. De volgende knelpunten (en verbeteringsuggesties) werden genoemd:

Afhankelijkheid van het sociaal verhoor bij toepassing van de QuickScan: Bij de beoordeling van de items van de QuickScan kwam naar voren dat het soms moeilijk blijkt om bepaalde items te scoren als deze niet specifiek werden uitgevraagd door de politie tijdens het sociaal verhoor. Bij implementatie is het daarom belangrijk om met de politie af te stemmen welke vragen tijdens het sociaal verhoor worden gesteld

OM-afdoening: Wat betreft de OM-afdoening werd duidelijk dat er verschillende visies bestaan tussen professionals over het al dan niet opvragen van een reclasseringsadvies. Verschillen in opvatting lijken veroorzaakt te worden doordat toepassing van het jeugdstrafrecht bij een OM-afdoening wettelijk niet mogelijk lijkt (zie ook Van der Laan et al., 2021). Het (mogelijke) ongewenste gevolg is dat niet elke jongvolwassenen die gebaat zou zijn bij een sanctie of interventie vanuit het JSR ondervangen wordt. Hiernaast zorgen de verschillende visies voor rechtsongelijkheid. Scherpere en duidelijkere beleidsoverwegingen zouden hierin meer sturing kunnen geven, wat de rechtsgelijkheid positief zou kunnen beïnvloeden.

Beschikbare tijd en informatie bij de voorgeleiding en raadkamer: De beschikbare tijd en informatie bij de voorgeleiding en raadkamer is volgens verschillende uitvoerende professionals gering. Rechter-commissarissen beschrijven dat zij beslissingen moeten maken op basis van (dan nog aanwezige) summiere informatie, wat zij als lastig ervaren. Reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs geven aan dat zij het als moeilijk ervaren om binnen de beschikbare tijd van het onderzoek voldoende en op betrouwbare wijze informatie te verzamelen over de achterlopende ontwikkeling. Alhoewel uit de ingevulde wegingslijsten naar voren komt dat de items van de Screeningslijst in meer dan de helft van de casuïstiek beoordeeld wordt als bekend (n = 16), blijkt uit de interviews dat onder uitvoerende professionals veel zorgen zijn over de toepasbaarheid van de Screeningslijst bij de vroegere fasen van het strafproces. De meerderheid van de ondervraagden geeft aan voorkeur te hebben voor gebruik van de QuickScan 2.0 in plaats van toepassing van de (uitgebreide) Screeningslijst.

JSR met toezicht vanuit de volwassenreclassering: In de focusgroepen kwam naar voren dat er verschillende opvattingen bestaan over de advisering van JSR met toezicht door de volwassenreclassering of jeugdreclassering. Enerzijds stellen uitvoerende professionals dat JSR met

toezicht door de volwassenreclassering ervoor zorgt dat maatwerk geboden kan worden, anderzijds zijn er uitvoerende professionals die aangeven dat JSR met toezicht door de volwassenreclassering botst met het 'VSR, tenzij' uitgangspunt. Aangaande de praktische vertaalslag van het JSR met begeleiding vanuit de jeugd- of volwassenreclassering worden binnen het Wegingsinstrumentarium ASR geen items opgenomen. Deze vraag overstijgt het doel van het instrument. De 3RO kan vanuit haar beleid ervoor kiezen deze items op te nemen in een ander document of inbouwen in hun systemen.

Verhouding Wegingsinstrumentarium ASR en het uitgangspunt 'VSR, tenzij': Uit de focusgroepen blijkt dat sommige uitvoerende professionals ongerust zijn over de toepassing van het Wegingsinstrumentarium ASR in het kader van het 'VSR, tenzij' uitgangspunt dat gehanteerd wordt. Zij vrezen dat op basis van de ontwikkelingsdimensies "elke jongvolwassene achterloopt" en zij het JSR zouden moeten adviseren. Uit de ingevulde wegingslijsten komt naar voren dat niet bij elke jongvolwassene het JSR wordt geadviseerd, hiernaast bestaat er variatie in de hoeveelheid ontwikkelingsdimensies waarbij signalen of indicaties van een achterlopende ontwikkeling aanwezig zijn. Ook uit de interviews komen er geen grote zorgen naar voren over het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR bij toepassing van het uitgangspunt 'VSR, tenzij'. In huidig onderzoek is niet doorggevraagd naar de opvatting van de uitvoerende professionals over het gehanteerde uitgangspunt. Desondanks sluit de opvatting die stelt dat "elke jongvolwassene achterloopt" aan bij het gegeven dat gemiddeld genomen alle jongvolwassenen nog achterlopen in hun ontwikkeling. Verschillende onderzoeken beschrijven dan ook dat de wetenschappelijke inzichten over de continuerende ontwikkeling bij jongvolwassenen in de biopsychosociale ontwikkeling niet overeenstemmen met het gehanteerde 'VSR, tenzij' uitgangspunt en bevelen dan ook aan het uitgangspunt te heroverwegen (Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021).

Verskil in de maximale straffen bij toepassing JSR en VSR: Uit de focusgroepen komt naar voren dat diverse uitvoerende professionals het verschil tussen de maximale straffen in het JSR en het VSR als complex ervaren wanneer zij een advies dienen op te stellen, met name bij een ernstig delict. Alhoewel PJ-rapporteurs en reclasseringswerkers zich bewust zijn dat de ernst van het delict en de sanctiemaat bij de advisering vanuit een gedragskundig oogpunt geen rol dient te spelen, wordt dit wel gezien als een interfererende factor. In de pilotstudie wordt gezien dat bij sommige zaken de ernst van het feit genoemd wordt onder "andere overweging". Ook Van der Laan en collega's (2021) beschrijven dat in de praktijk bij ernstige feiten het dilemma tussen ernst van het feit en de proportionaliteit van de sanctie kan leiden tot rechtsongelijkheid.

Praktische overwegingen bij de advisering: Bij sommige casuïstiek wordt bij de advisering of de besluitvorming geredeneerd vanuit praktische mogelijkheden. Zo kan de financiering in het jeugdkader en het volwassenkader van invloed zijn op de (praktische) advisering over de toepassing van het JSR of het VSR. Hiernaast geven verschillende PJ-rapporteurs aan dat de beschikbaarheid van interventies in een jeugdkader niet altijd voldoende aansluiten bij wat de jongvolwassene nodig heeft, terwijl zij wel indicaties van een achterlopende ontwikkeling zien. Ook in eerdere onderzoeksrapporten kwam naar voren dat praktische overwegingen een rol spelen bij de advisering en/of besluitvorming. Een mogelijk ongewenst gevolg is dat jongvolwassenen die in aanmerking zouden kunnen komen voor de toepassing van het jeugdstrafrecht, uiteindelijk niet volgens het jeugdstrafrecht worden gesanctioneerd (Barendregt et al., 2018; Van der Laan et al., 2021).

8.3 Beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek

De eerste beperking van het onderzoek heeft betrekking op de externe validiteit van de onderzoeksresultaten naar het Wegingsinstrumentarium ASR. Allereerst kan mogelijk sprake zijn van een selectiebias, waardoor uitvoerende professionals die relatief veel affiniteit hebben met het ASR een grotere kans hadden om geïnccludeerd te worden in de studie. Ten tweede is het aantal ingevulde wegingslijsten door de uitvoerende professionals relatief klein waardoor de resultaten vooral beschrijvend van aard zijn en niet gegeneraliseerd kunnen worden. Ten derde is de IBB bepaald aan de hand van een vignettenstudie. Bij de vignettenstudie is gekozen voor complexe casuïstiek, wat een afweging voor JSR of VSR niet eenvoudig maakt, omdat een betrouwbaar instrumentarium juist bij deze groep van meerwaarde is. Door enkel gebruik te maken van casuïstiek waarover twijfel bestaat, is het mogelijk dat de IBB onderschat wordt. Afsluitend richten de pilot en vignettenstudie zich op conceptversie 2.0, waarna verschillende verbeter suggesties zijn doorgevoerd bij de ontwikkeling van het Wegingsinstrumentarium ASR. Validatie- en betrouwbaarheidsonderzoek naar het uiteindelijke Wegingsinstrumentarium ASR ontbreekt dus. Bij implementatie van het Wegingsinstrumentarium ASR is het daarom belangrijk om vervolgonderzoek uit te voeren waarin het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR en de adviezen op basis van het Wegingsinstrumentarium ASR geëvalueerd en gemonitord worden. Hiernaast dient de validiteit en de betrouwbaarheid verder onderzocht te worden.

De tweede beperking van het onderzoek gaat in op zowel het ontbreken van empirisch wetenschappelijk onderzoek als het nog te verbeteren aspect betreffende doelgroepbepaling. Verschillende onderzoeken laten zien dat veel willekeur bestaat in de toeleiding naar ASR (Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021). Onderzoeksresultaten uit de huidige studie laten zien dat ook bij het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR verschillende

beïnvloedende factoren een rol spelen bij zowel het beoordelen als het wege van de items. Hiernaast is er ruimte om de IBB te verbeteren. Hoewel de ontwikkelingsdimensies en de items van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context voortkomen uit wetenschappelijke literatuur (Spanjaard et al., 2020) en de indrukvaliditeit op basis van de pilot als voldoende tot goed beoordeeld kan worden, ontbreekt empirisch onderzoek naar het criterium 'onvoltooide ontwikkeling' en wordt bij de beschrijving van de achterlopende ontwikkeling tegen verschillende complicaties aangelopen. Er is weinig bekend over hoe jongvolwassenen die wel kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context beoordeeld worden op de verschillende items ten opzichte van de jongvolwassenen die geen profijt hebben van een pedagogische aanpak. Mede door dit gebrek aan empirische kennis kunnen verschillende beïnvloedende factoren een rol blijven spelen, waardoor de willekeur in de toeleiding naar het ASR mogelijk in stand blijft.

8.4 Tot slot

In 2014 is het adolescentenstrafrecht (ASR) in werking getreden. Voor jongvolwassenen tussen de 18 en 23 jaar betekent dit dat zij onder de condities *persoon van de verdachte* en de *omstandigheden waaronder het feit is gepleegd* een jeugdsanctie opgelegd kunnen krijgen. Bij de toepassing van het ASR speelt de 'onvoltooide ontwikkeling' een belangrijke rol (Kamerstukken II 2012-2013, 33 498, nr. 3, p. 12.). Om de praktijk handvatten te bieden bij het beschrijven van een 'onvoltooide ontwikkeling' zijn bij de invoering van het ASR verschillende wegingslijsten en wegingskaders ontwikkeld. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat bij het gebruik van deze instrumenten uitvoerende professionals tegen meerdere knelpunten aanlopen (Barendregt et al., 2018; Prop et al., 2018) en dat deze instrumenten onvoldoende aansluiten bij de bedoeling van de wet (Spanjaard et al., 2020).

Huidig onderzoek gaat in op de ontwikkeling van een herziend instrument: het Wegingsinstrumentarium ASR. Met de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR wordt aangesloten bij de bedoeling van de wet en de huidige wetenschappelijke kennis. Het instrumentarium biedt een gestructureerd denkkader en bestaat uit vier verschillende wegingslijsten die aansluiten bij de beschikbare hoeveelheid informatie tijdens de verschillende fasen van het strafproces en de kennis van verschillende uitvoerende professionals uit verschillende beroepsgroepen. Items die worden opgenomen hebben betrekking op de 'achterlopende ontwikkeling' en 'het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context'. Hiernaast kunnen uitvoerende professionals 'andere overwegingen' opnemen die betrekking hebben op beleidsoverwegingen, praktische overwegingen en overwegingen vanuit de professionele expertise. Hierdoor wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de

argumentatie van het advies en/of de beoordeling en wordt beoogd maatwerk te leveren, waardoor de kans op recidive verminderd wordt.

Hoewel veel variatie bestaat in de opvattingen over de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR met betrekking tot de bruikbaarheid, reageren de meeste uitvoerende professionals overwegend positief. De opgenomen items zouden meer recht doen aan het criterium *persoon van de verdachte* ten opzichte van de huidige screeningsinstrumenten en meer handvatten bieden bij het beschrijven van de achterlopende ontwikkeling. Op basis van de pilotstudie kan de indrukvaliditeit als voldoende tot goed beschreven worden. Op basis van de verbeteruggesties werden aanpassingen gemaakt om de IBB te verbeteren.

Desondanks is het belangrijk te benadrukken dat de herziening van het Wegingsinstrumentarium ASR geen definitieve oplossing biedt voor praktische knelpunten waar uitvoerende professionals tegenaan lopen bij de advisering en/of besluitvorming over de toepassing van het ASR (zie ook Barendregt et al., 2018; Spanjaard et al., 2020; Van der Laan et al., 2021). Bij het gebruik van het instrument spelen een aantal complicaties en knelpunten een rol. Deze factoren en knelpunten liggen buiten de invloedssfeer van het instrument, maar zijn wel van invloed op het gebruik ervan. Hierdoor blijft sprake van een aanzienlijke professionele beoordelingsruimte, waardoor de advisering of besluitvorming afhankelijk blijft van de individuele professional. Een deel van deze factoren kan ondervangen worden in de training van uitvoerende professionals in het Wegingsinstrumentarium ASR (zie paragraaf 8.2.1). Andere knelpunten kunnen niet ondervangen worden door aanpassing van het Wegingsinstrumentarium ASR en hebben betrekking op de inrichting van het ASR (zie paragraaf 8.2.2). Afsluitend dient verder empirisch wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd te worden dat ingaat op de empirische onderbouwing van de ‘achterlopende ontwikkeling’ en op de doelgroepbepaling. Hiernaast is het belangrijk validatie- en betrouwbaarheidsonderzoek uit te voeren en het gebruik van het Wegingsinstrumentarium ASR te evalueren en monitoren.

Referenties

- Almeida, F. (2018). Strategies to perform a mixed methods study. *European Journal of Education Studies*, 5(1), 137-151. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1406214>.
- Andrews, D. A., Bonta, J., & Wormith, J. (2011). The risk-need-responsivity (RNR) model. *Criminal Justice and Behavior*, 38, 735–755. <https://doi.org/10.1177/0093854811406356>.
- Barendregt, C. S., Beerhuizen, M. G. C. J., & Van der Laan, A. M. (2018). *De toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in de praktijk. Een procesevaluatie van het adolescentenstrafrecht*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Bijleveld, C. & Van der Geest, V. R. (2021). *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie* (8de ed.) Boom.
- Blasko, B., Serran, G., Abracen, J. (2018). The Role of the Therapeutic Alliance in Offender Therapy. In: Jeglic, E., Calkins, C. (eds). *New Frontiers in Offender Treatment*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-01030-0_5.
- Bradbury-Jones, C., Taylor, J., & Herber, O. R. (2014). Vignette development and administration: A framework for protecting research participants. *International Journal of Social Research Methodology*, 17(4), 427-440. <https://doi.org/10.1080/13645579.2012.750833>.
- Brand, E.F.J.M. (2005). *Onderzoeksopzet. PIJ-dossiers 2003-C. Predictieve validiteit van de FPJ-lijst*. Ministerie van Justitie. Dienst Justitiële Inrichtingen.
- Bouabid, A. (2020). Van datapaniek naar Marokkanenpaniek: Een kwalitatieve analyse van omvangrijke data met codes, code groups en networks in ATLAS.ti. *KWALON*, 25(2). <https://doi.org/10.5117/2020.025.002.005>.
- Buysse, W., Hilhorst, N., Abraham, M., & Loef, L. (2013). *Evaluatie pilot adolescentenstrafrecht*. DSP-groep.
- Buysse, W. & Scherders, S. (2015). *Bruikbaarheid van het wegingskader ASR*. DSP-groep.
- Campbell, J. L., Quincy, C., Osserman, J., & Pedersen, O. K. (2013). Coding in-depth semistructured interviews: Problems of unitization and intercoder reliability and agreement. *Sociological methods & research*, 42(3), 294-320. <https://doi.org/10.1177/0049124113500475>.
- Castleberry, A., & Nolen, A. (2018). Thematic analysis of qualitative research data: Is it as easy as it sounds?. *Currents in pharmacy teaching and learning*, 10(6), 807-815. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2018.03.019>.
- Cicchetti, D. V., Showalter, D., & Rosenheck, R. (1997). A new method for assessing interexaminer agreement when multiple ratings are made on a single subject: Applications to the assessment of neuropsychiatric symptomatology. *Psychiatry research*, 72(1), 51-63. [https://doi.org/10.1016/s0165-1781\(97\)00095-4](https://doi.org/10.1016/s0165-1781(97)00095-4).
- Clair-Michaud, M., Martin, R. A., Stein, L. A., Bassett, S., Lebeau, R., & Golembeske, C. (2016). The impact of motivational interviewing on delinquent behaviors in incarcerated adolescents. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 65, 13-19. <https://doi.org/10.1016/j.jsat.2015.09.003>.

- Cook, D. A., & Artino, A. R., Jr (2016). Motivation to learn: an overview of contemporary theories. *Medical education*, 50(10), 997–1014. <https://doi.org/10.1111/medu.13074>.
- Crites, E.L., & Taxman, F.S. (2013). The Responsivity Principle: Determining the Appropriate Program and Dosage to Match Risk and Needs. In: Taxman, F., Pattavina, A. (eds). *Simulation Strategies to Reduce Recidivism*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6188-3_6.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Motivation, personality, and development within embedded social contexts: An overview of self-determination theory. In R. M. Ryan (Ed.), *The Oxford handbook of human motivation* (pp. 85 – 107). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195399820.013.0006>.
- De Jonge, D., Beijer-Holtman, M. D. Beijer-Holtman., & Kempes, M. (2025). *Handreiking Wegingsinstrumentarium ASR*. Nederlands Instituut Forensische Psychiatrie en Psychologie.
- D’Mello, S., & Graesser, A. (2012). Dynamics of affective states during complex learning. *Learning and Instruction*, 22(2), 145-157. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2011.10.001>.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2015). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4. <http://dx.doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Evans, S. C., Roberts, M. C., Keeley, J. W., Blossom, J. B., Amaro, C. M., Garcia, A. M., ... & Reed, G. M. (2015). Vignette methodologies for studying clinicians’ decision-making: Validity, utility, and application in ICD-11 field studies. *International journal of clinical and health psychology*, 15(2), 160-170. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2014.12.001>.
- Evers, J. (2015). *Kwalitatief interviewen: kunst én kunde*. Boom Lemma uitgevers.
- Gwet, K. L. (2008). Computing inter-rater reliability and its variance in the presence of high agreement. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 61(1), 29-48. <https://doi.org/10.1348/000711006X126600>.
- Gwet, K. L. (2012). *Handbook of inter-rater reliability: the definitive guide of measuring the extent of agreement*. Advanced Analytics.
- Harden, K. P. & Tucker-Drob, E. M. (2011). Individual differences in the development of sensation seeking and impulsivity during adolescence: further evidence for a dual systems model. *Developmental Psychology*, 47(3), 739-746. <https://doi.org/10.1037/a0023279>.
- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kalverboer, M. E. (2015). Risky or needy? Dynamic risk factors and delinquent behavior of adolescents in secure residential youth care. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 59(10), 1047-1065. <https://doi.org/10.1177/0306624X14531036>.
- Hayes, A. F., & Krippendorff, K. (2007). Answering the Call for a Standard Reliability Measure for Coding Data. *Communication Methods and Measures*, 1(1), 77–89. <https://doi.org/10.1080/19312450709336664>.
- Kamerstukken II (2022-2023). *Vergaderjaar 2022-2023, 36 327, nr. 3: Vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Wetboek van Strafvordering)*. Memorie van toelichting. Eerste Kamer der Staten-Generaal.

- Kamerstukken II (2012-2013). *Vergaderjaar 2012-2013, 33 498, nr. 3: Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met de invoering van een adolescentenstrafrecht. Memorie van toelichting*. Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- Kraemer H. C. (2014). The reliability of clinical diagnoses: state of the art. *Annual review of clinical psychology, 10*, 111–130. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032813-153739>.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2de editie). Sage publications.
- Krippendorff, K. (2011). Computing Krippendorff's Alpha-reliability. Beschikbaar via <https://repository.upenn.edu/entities/publication/034a6030-c584-4d14-9d3d-7b7e8d16df20>. Geraadpleegd op 30.04.2025.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics, 33*(1), 159-174. <https://doi.org/10.2307/2529310>.
- Lenkens, M., Hooft, S. T., & Nagelhout, G. (2023). *Behandelmotivatie in de forensische jeugdzorg. Kwaliteit forensische zorg jeugd*. Geraadpleegd op 5 september 2025 van <https://kfzjeugd.nl/projecten/literatuurstudie-naar-werkzame-elementen-van-behandelmotivatie-bij-jongeren-in-de-forensische-jeugdhulp>.
- Lochmiller, C. R. (2021). Conducting thematic analysis with qualitative data. *The qualitative report, 26*(6), 2029-2044. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.5008>.
- Menger, A. (2008). Professioneel werken in gedwongen kader. *Justitiële verkenningen, 34*(3), 42-56. <https://doi.org/10.5553/JV/2008006003002>.
- Menger, A. (2017). Professionaliteit als norm in het reclasseringswerk. *Proces, 96*(2), 131-143. <https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762017096002005>.
- Menger, A. (2018). *De werkaliantie in het gedwongen kader: Onderzocht bij het reclasseringstoezicht*.
- Mijnarends, E.M., & Renssen, E.R. (2017). De officier van justitie en het adolescentenstrafrecht: Twee geloven op één kussen? *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht, 14*, 1-8.
- Mizel, M. L., & Abrams, L. S. (2018). What I'd tell my 16-year-old self: Criminal desistance, young adults, and psychosocial maturation. *International journal of offender therapy and comparative criminology, 62*(10), 3038-3057. <https://doi.org/10.1177/0306624X17738064>.
- Monahan, K.C., Steinberg, L., Cauffman, E., & Mulvey, E.P. (2013). Psychosocial (im)maturity from adolescence to early adulthood: Distinguishing between adolescence-limited and persisting antisocial behavior. *Development and Psychology, 25*(4pt1), 1093-1105. <https://doi.org/10.1017/S0954579413000394>.
- Prop, L. J. C., Van der Laan, A. M., Barendregt, C. S., Beerhuizen, M. G. C. J., & Van Nieuwenhuizen, Ch. (2018). *Adolescentenstrafrecht. Kenmerken van de doelgroep, de strafzaken en de tenuitvoerlegging*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Prop, L. J. C., Zeijlmans, K., & van der Laan, A. M. (2024). *De toepassing van het adolescentenstrafrecht bij 16-tot 23-jarigen*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.

- Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, RSJ (2011). *Het jeugdstrafproces: toekomstbestendig!* RSJ.
- Schoonenboom, J., & Johnson, R. B. (2017). How to construct a mixed methods research design. *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 69(2), 107-131. <https://doi.org/10.1007/s11577-017-0454-1>.
- Shute, V. J., & Zapata-Rivera, D. (2012). Adaptive educational systems. *Adaptive technologies for training and education*, 7(27), 1-35. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139049580.004>.
- Spanjaard, H. J., Filé, L. L., Noom, M. J., & Buysse, W. H. (2020). *Achterlopende ontwikkeling. Het begrip 'onvoltooide ontwikkeling' in de toepassing van het adolescentenstrafrecht*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Steinberg, L. (2007). Risk Taking in Adolescence. New Perspectives From Brain and Behavioral Science. *Current directions in psychological science*, 16(2), 55-59. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00475.x>
- Symonds, J., Schoon, I., Eccles, J., & Salmela-Aro, K. (2019). The development of motivation and amotivation to study and work across age-graded transitions in adolescence and young adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 48(6), 1131-1145. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01003-4>.
- Tariq, S., & Woodman, J. (2013). Using mixed methods in health research. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 4(6), 1-8. <https://doi.org/10.1177/2042533313479197>.
- Tates, K. (2010). Online focusgroepgesprekken als methode van data verzamelen. *Kwalon*, 15(2). <https://doi.org/10.5117/2010.015.002.006>.
- Vach, W., & Gerke, O. (2023). Gwet's AC1 is not a substitute for Cohen's kappa—A comparison of basic properties. *MethodsX*, 10, 102212. <https://doi.org/10.1016/j.mex.2023.102212>.
- Van der Laan, A. M., Beerthuizen, M. G. C. J., Barendregt, C. S., & Beijersbergen, K. A. (2016). *Adolescentenstrafrecht*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Van der Laan, A. M., Zeijlmans, K., Beerthuizen, M. G. J. C., & Prop, L. J. C. (2021). *Evaluatie van het adolescentenstrafrecht*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Van Staa, A., & Evers, J. (2010). 'Thick analysis': strategie om de kwaliteit van kwalitatieve data-analyse te verhogen. *Kwalon*, 15(1). <https://doi.org/10.5117/2010.015.001.002>.
- Vogelvang, L., & Kempes, M. (2014). *(Jong)Volwassen? Gebruik indicatiecriteria adolescentenstrafrecht*. NIFP.
- Vogelvang, L., & Kempes, M. (2015). *Implementatie van de wegingslijst adolescentenstrafrecht bij het NIFP*. NIFP.
- Wongpakaran, N., Wongpakaran, T., Wedding, D., & Gwet, K. L. (2013). A comparison of Cohen's Kappa and Gwet's AC1 when calculating inter-rater reliability coefficients: a study conducted with personality disorder samples. *BMC medical research methodology*, 13, 1-7. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-13-61>.

Bijlage 1: Items uit Wegingskader 3RO, Wegingslijst NIFP en Indicielijst OM

Tabel 1

Items uit Wegingskader 3RO, Wegingslijst NIFP en Indicielijst OM

Wegingskader 3RO	Wegingslijst NIFP	Indicielijst OM
Cluster 1: Handelingsvaardigheden (indicaties)		
<ul style="list-style-type: none"> • Functioneert op (licht) verstandelijk beperkt niveau 	<ul style="list-style-type: none"> • Functioneert op verstandelijk beperkt niveau 	<ul style="list-style-type: none"> • Functioneert op verstandelijk beperkt niveau
<ul style="list-style-type: none"> • Schat risico's van eigen handelen slecht in 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan risico's eigen handelen nauwelijks inschatten 	
<ul style="list-style-type: none"> • Organiseert eigen gedrag niet of nauwelijks 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan eigen gedrag nauwelijks organiseren 	
<ul style="list-style-type: none"> • Handelt impulsief 	<ul style="list-style-type: none"> • Handelt zonder nadenken 	
<ul style="list-style-type: none"> • Vertoont kinderlijker gedrag dan men gezien kalenderleeftijd zou verwachten 	<ul style="list-style-type: none"> • Komt in contact jonger over dan kalenderleeftijd 	
<ul style="list-style-type: none"> • Laat zich gemakkelijk beïnvloeden door vrienden/kennissen 		
Cluster 2: Pedagogische mogelijkheden / beïnvloeding (indicaties)		
<ul style="list-style-type: none"> • Neemt actief deel aan een gezin 	<ul style="list-style-type: none"> • Neemt actief deel aan gezin van herkomst 	<ul style="list-style-type: none"> • Woont nog bij ouders/opvoeders
<ul style="list-style-type: none"> • Is ontvankelijk voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door volwassenen 	<ul style="list-style-type: none"> • 1) Pedagogische aanpak is mogelijk • 2) Pedagogische aanpak is noodzakelijk 	
<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsgerichte hulpverlening is noodzakelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsgerichte hulpverlening is noodzakelijk 	
<ul style="list-style-type: none"> • (Continuering) schoolgang noodzakelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • (Continuering) scholing noodzakelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat nog naar school
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft groepsgericht leefklimaat nodig 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft groepsgericht leefklimaat nodig 	
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft een interventie en/of maatregel nodig die alleen via het JSR beschikbaar is 		
Cluster 3: Justitiële voorgeschiedenis (contra-indicaties)		
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft langdurige justitiële voorgeschiedenis 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft jarenlange justitiële voorgeschiedenis 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft langdurige justitiële voorgeschiedenis
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft eerder justitiële sancties laten mislukken 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft eerdere justitiële sancties laten mislukken 	<ul style="list-style-type: none"> • Weigert mee te werken aan begeleiding
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft eerder een PIJ-maatregel gehad 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft eerder PIJ-maatregel gehad 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maatregel uit het volwassenenstrafrecht is nodig voor langdurige beveiliging van de maatschappij 	<ul style="list-style-type: none"> • Langdurige beveiliging maatschappij is noodzakelijk 	
<ul style="list-style-type: none"> • (bij 3RO opgenomen in cluster 4) 	<ul style="list-style-type: none"> • Is niet onder de indruk van justitiële autoriteiten 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een toename in ernst van delicten 	

Wegingskader 3RO	Wegingslijst NIFP	Indicatielijst OM
Cluster 4: Criminele levensstijl (contra-indicaties)		
• Kiest voor criminele levensstijl: plant bewust criminele activiteiten	• Kiest voor het plegen van delict(en)	
• Is trots op (winst uit) criminele activiteiten	• Pronkt met criminele activiteiten	
• Leeft in een crimineel milieu	• Is ingebed in crimineel milieu	
• Is niet onder de indruk van justitiële autoriteiten	• (bij NIFP opgenomen in cluster 3)	
		• Aard/ernst van het delict ^{*)}
Cluster 5: Psychopathische trekken (contra-indicaties)		
• Heeft psychopathische trekken	• Heeft psychopathische trekken	
• Vertoont antisociale gedragingen	• Heeft antisociale persoonlijkheidsproblematiek	
• Gebruikt anderen voor eigen doeleinden	• Gebruikt anderen voor eigen doeleinden	
Cluster 6: Pedagogische onmogelijkheden (contra-indicaties)		
• Positieve beïnvloedingsmogelijkheden via ouder(s)/verzorger(s) ontbreken	• Pedagogische aanpak is niet mogelijk	
• Zal andere jeugdige gedetineerden negatief beïnvloeden	• Zal andere jeugdige gedetineerden negatief beïnvloeden	
	• Is ongeschikt voor groepsgericht leefklimaat	

*) 'Aard/ernst van het delict' is in 2019 als contra-indicatie komen te vervallen

Bijlage 2: Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter

Prof. dr. J.T. (Hanna) Swaab

Hoogleraar Neuropedagogiek en Ontwikkelingsstoornissen.
Faculteit der Sociale Wetenschappen, Universiteit van Leiden.

Leden

Dr. A. (Andrea) Donker

Lector Zorg en Veiligheid bij het Kenniscentrum Sociale Innovatie.
Lectoraat Zorg en Veiligheid, Hogeschool Utrecht.

Drs. H. J. M. (Han) Spanjaard

Ontwikkelings- en GZ-psycholoog. Spanjaard Development & Training.

Prof. Mr. J. (Jolande) uit Beijerse

Universitair hoofddocent straf- en strafprocesrecht. Hoogleraar justitiële
jeugdinterventies. Erasmus School of Law, Erasmus Universiteit
Rotterdam.

Bijlage 3: Samenstelling projectgroep Verbetertraject ASR

Voorzitter

S. G. M. (Suzanne) Hakverdian Ministerie van Justitie en Veiligheid

Leden

C. (Charlotte) Roseboom	Ministerie van Justitie en Veiligheid
A. (Ava) Fuchs	Openbaar Ministerie
A. A. (Rianne) de Back	Openbaar Ministerie
E. (Elles) Verheijen	Stichting Verslavingsreclassering GGZ
E. (Elcke) Beks	Leger des Heils jeugdbescherming en reclassering
J. (Janneke) van Wely	Reclassering Nederland
M. (Marissa) Huisman	Nederlands Instituut Forensische Psychiatrie en Psychologie
D. (Diana) Smit	Nederlands Instituut Forensische Psychiatrie en Psychologie
D. V. (Daniëlle) Verbree	Rechterlijke macht
M. (Madelon) Ultee	Raad voor de Kinderbescherming

Bijlage 4: Informed consent formulier focusgroepen en pilot

Doel van het onderzoek:

In 2014 is het ASR ingevoerd. Om de praktijk handvatten te bieden bij het opstellen van een advies en bij het bepalen of sprake is van een 'onvoltooide ontwikkeling' zijn door en voor de professionals binnen de verschillende organisaties (NIFP, 3RO, OM) wegingslijsten en wegingskaders ontwikkeld. Onderzoeksrapporten van het WODC laten zien dat bij het gebruik van deze wegingskaders verschillende knelpunten bestaan: 1) er zou nu te veel willekeur bestaan in de toeleiding naar het ASR, 2) de diverse wegingslijsten lijken onvoldoende te screenen op relevant geachte factoren en 3) verschillende ketenpartners hanteren uiteenlopende en soms overlappende wegingskaders. Hierdoor zouden de huidige instrumenten van het OM, de 3RO en het NIFP onvoldoende aansluiten bij de bedoeling van het ASR. De onderzoeksrapporten bevatten daarom diverse aanbevelingen voor verbetering van de wegingslijsten. Op dit moment zijn we (Daphne de Jonge³⁷, Maaïke Kempes³⁸ en Mascha Holtman³⁹) op basis van deze aanbevelingen bezig met het opstellen van een concept van een nieuw instrumentarium, waarbij we feedback krijgen van een begeleidingscommissie bestaande uit onderzoekers. Dit concept willen wij voorleggen aan focusgroepen welke bestaan uit professionals uit de praktijk (OM, 3RO, NIFP, RvdK, ZM). Op basis van input van de focusgroepen willen we het concept aanpassen, waarna een pilot wordt uitgezet om het instrumentarium te testen in de praktijk.

Onderzoeksprocedure:

U bent uitgenodigd om deel te nemen aan de focusgroep die bestaat uit ('officieren van justitie', 'rechters, gerechtsjuristen en juridisch adviseurs', 'reclasseringswerkers', 'gedragsdeskundigen', 'medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming')⁴⁰, waarbij we geïnteresseerd zijn naar jullie feedback op het concept. Doel van de focusgroep is om vanuit de praktijk voorziene problemen te identificeren en waar mogelijk tijdens de focusgroep op te lossen. Op basis van ervaringen en inzichten die uit deze focusgroep naar voren komen, willen we het concept verbeteren.

Voorafgaand aan het interview zullen alle deelnemers een korte vragenlijst invullen, hierin staan onder andere vragen over achtergrondgegevens en de eerste indruk van het concept. Tijdens de focusgroep zal, aan de hand van een topiclijst, dieper worden ingegaan op onder andere de helderheid en hanteerbaarheid van de items en score-instructies, de verwachte bruikbaarheid van de wegingslijst en de manier waarop de wegingslijst kan bijdragen aan het opstellen van een advies. Van het interview zal een audio-opname worden gemaakt, zodat het gesprek later ad-verbum (woord voor woord) kan worden uitgewerkt.

³⁷ Junior onderzoeker NIFP.

³⁸ Bijzonder hoogleraar forensische neuropedagogiek. Hoofd Wetenschap en Opleidingen bij het NIFP.

³⁹ GZ-psycholoog in opleiding tot klinisch specialist.

⁴⁰ Afhankelijk van de doelgroep werd hier één van de volgende doelgroepen genoemd.

Potentiële risico's en ongemakken:

Er zijn geen fysieke, juridische of economische risico's verbonden aan uw deelname aan deze studie. U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt tijdens de focusgroep op elk moment stoppen. Wat u voor het stopzetten van uw deelname tijdens de focusgroep heeft ingebracht zal worden meegenomen in het transcript, hiernaast zal de ruwe data (het geluidsfragment) in de beveiligde werkomgeving van het NIFP bewaard worden. Het is dus niet mogelijk om met terugwerkende kracht deelname te stoppen en uw gegevens te laten verwijderen.

De focusgroep zal fysiek plaatsvinden op het hoofdkantoor van het NIFP, hierdoor is het mogelijk dat deelname aan de focusgroep opgemerkt wordt door collega's die niet deelnemen aan de focusgroep. Alhoewel herleidbare gegevens in de transcripten gepseudonimiseerd worden en in het op te leveren rapport geen herleidbare gegevens opgenomen worden, kan door bovenstaand gehele anonimiteit niet toegezegd worden.

Vergoeding:

Voor deelname aan deze focusgroep ontvangt u geen vergoeding.

Vertrouwelijkheid van gegevens:

- Van de focusgroep zal een audio-opname worden gemaakt. Alleen de onderzoekers zullen toegang hebben tot de opname.
- Bij het transcriberen van dit gesprek zullen de persoonsgegevens gepseudonimiseerd worden, in het transcript zal dus niet verwezen worden persoonsgegevens. Zo zal uw naam vervangen worden door een respondentnummer en letter, zal uw leeftijd in een categorie worden geplaatst en zal verwezen worden naar de regio waar u werkt en niet naar de plaats.
- We vragen aan u en aan de andere deelnemers om wat in de focusgroepen wordt gedeeld vertrouwelijk te houden.
- Wanneer u geciteerd wordt zal dit met het respondentnummer zijn en niet met uw naam.

Hoe lang bewaren we vergaarde informatie?

Wij zijn verplicht om informatie die we in het onderzoek verzamelen 10 jaar te bewaren. Het gaat hier om de gevraagde persoonlijke gegevens (naam, leeftijd, functie, regio waar u werkt), geluidsopname en om het transcript.

Toestemmingsverklaring:

Met uw ondertekening van dit document geeft u aan dat u

- Bovenstaande informatiebrief heeft gelezen
- Vrijwillig deelneemt aan het onderzoek en op de hoogte dat deelname op ieder moment stop kan worden gezet
- Toestemming geef om het gesprek op te nemen, en dit verbatim te transcriberen waarbij herleidbare gegevens gepseudonimiseerd worden.
- Begrijpt dat de onderzoeksgegevens minimaal 10 jaar bewaard zullen worden, waarbij de onderzoeksgegevens niet meer herleidbaar zijn.
- Vertrouwelijk omgaat met datgeen wat wordt gezegd tijdens de focusgroep

Bijlage 5: Vragenlijst focusgroep

Ter voorbereiding van de focusgroep zouden we aan jullie willen vragen om alvast wat achtergrondinformatie over jullie zelf te delen. Hiernaast zijn wij benieuwd naar de verwachte problemen omtrent de losse items (zie het bijgestuurde concept). Vanwege deze redenen vragen we aan jullie om onderstaande tabellen in te vullen en dit voor *datum* op te sturen naar *mailadres*. Optioneel kunnen jullie onder aan het document nog verdere opmerkingen kwijt.

Achtergrondinformatie deelnemers

Allereerst zijn wij benieuwd naar wat persoonlijke gegevens, zodat een algemeen beeld geschetst kan worden van de deelnemers van de focusgroep.⁴¹ Wij vragen jullie dan ook onderstaande tabel in te vullen.

Naam
Geslacht
Leeftijd
Organisatie
Regio
Huidige functie
Lengte huidige functie
Optioneel: hoeveelheid ervaring met ASR

Indruk items Wegingslijst⁴²

Hieronder worden de verschillende items van de screeningslijst weergegeven. Zou je door middel van een kruisje (X) willen aangeven welke items vragen oproepen omtrent helderheid en bruikbaarheid. Optioneel is er ruimte om te beschrijven waarom je mogelijke problemen voorziet bij het invullen van de items en is er ruimte om een suggesties voor verbetering achter te laten.

Aanwijzingen / Signalen / Indicaties	Item roept vragen op (optioneel: beschrijven waarom en op welke manier dit verbeterd zou kunnen worden)
x	
x	
x	

Verdere opmerkingen

⁴¹ Afhankelijk van de organisatie werden aanvullende vragen gesteld.

⁴² Voor het OM en de ZM gold dat gevraagd werd naar de items van de QuickScan, de 3RO en de RvdK werd gevraagd naar de items van de Screeningslijst en de QuickScan, het NIFP werd gevraagd naar de items van het Verdiepend onderzoek.

Bijlage 6: Thema's topiclijsten focusgroepen

Introductie vragen

- Wanneer kom je in aanraking met ASR zaken?
- Hoe kijk je naar het gebruik van de huidige wegingslijst en wat is je eerste indruk van het concept Wegingsinstrumentarium ASR?

Items wegingslijst⁴³

Op basis van de antwoorden van de vragenlijst worden problemen gezien bij de volgende items.

- Waarom zien jullie problemen bij dit item?
- Hoe zou het item volgens jullie geherformuleerd moeten worden?
- Open vragen
- Helderheid van de open vragen
- Nut van de open vragen
- Missende items

Beoordeling en weging van de items

3RO en NIFP

- Wat zijn volgens jullie het minimaal aantal punten waarop een jongvolwassene moet achterlopen willen jullie een jeugdsanctie adviseren?
- Wat zijn volgens jullie het minimaal aantal punten waarop een jongvolwassene moet achterlopen willen jullie toepassing van een jeugdsanctie adviseren?

OM en ZM

- Vormgeving van de beslisboom

⁴³ Afhankelijk van de ketenpartner waarmee gesproken werd, werd bepaald welke wegingslijst besproken werd. Voor het OM en de ZM gold dat gevraagd werd naar de items van de QuickScan, de 3RO en de RvdK werd gevraagd naar de items van de Screeningslijst en de QuickScan, het NIFP werd gevraagd naar de items van het Verdiepend onderzoek.

Bijlage 7: Topiclijsten semigestructureerde interviews

Topiclijsten ZSM

Duur

- Hoelang duurde het invullen van het Wegingsinstrumentarium gemiddeld, minimaal en maximaal?

Helderheid en hanteerbaarheid van de items

- Wat is jouw algemene oordeel over de helderheid en hanteerbaarheid van de items en score instructies.
- Welke items zijn volgens jou goed in te vullen? Hoe komt dit?
- Welke items leveren bij het verzamelen van informatie en/of beoordeling problemen op?
- Waar zit dit probleem hem in?
- Hoe zouden we dit probleem kunnen oplossen?
- Zijn er items opgenomen die volgens jou overbodig zijn?
- Zijn er items die je mist?
- Zijn er andere ontwikkelingsdimensies waarvan je zegt dat die aan de ZSM-tafel uitgevraagd kunnen worden?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de helderheid en hanteerbaarheid van de items van het Wegingsinstrumentarium?

Besluitvorming

- In hoeverre helpt de QuickScan jou bij het maken van een weloverwogen keuze tussen afslag JSR en VSR?
- Cijfer schaal 1 – 10
- Over de casussen heen, is het vaker wel of niet dat jouw professioneel oordeel overeenkomt met de uitkomst van de QuickScan?
- Cijfer 1 – 10
- Helpt deze QuickScan jou in het algemeen beter bij het maken van een oordeel over het JSR of VSR dan de OM-indicatielijst?

Contact RvdK

- Heeft u bij alle zaken contact gehad met de RvdK?
- In hoeverre heeft het contact met de RvdK bij het invullen van de QuickScan meerwaarde?

Training

- Hoe heeft u de instructie voor het werken met het instrument ervaren?

Afsluiting

- Zijn er nog andere verbeter suggesties, knelpunten en zorgen omtrent de Wegingsinstrumentarium?
- Heb je overige tips/suggesties voor de toekomstige landelijke uitrol van dit instrument?

Topiclijsten ZM, 3RO en NIFP⁴⁴

Werkwijze pilot

- Hoe ben je tijdens de pilot te werk gegaan?
- Heb je het Wegingsinstrumentarium bij alle 18 – 23 jarigen toegepast? Zo nee, waarom niet.
- Heb je het Wegingsinstrumentarium direct ingevuld of op een later moment?

Duur

- Hoelang duurde het invullen van het Wegingsinstrumentarium gemiddeld, minimaal en maximaal?
- Wat vind je van deze duur?
- Als je het vergelijkt met het huidige (verkorte)wegingskader, doe je er dan langer over of korter? Hoe verklaar je dit?

Helderheid en hanteerbaarheid van de items

- In hoeverre zijn de items van een achterlopende ontwikkeling en de ontwikkelingsmogelijkheden in een pedagogische context van de Wegingsinstrumentarium in te vullen in de praktijk?
- Welke items zijn volgens jou goed in te vullen? Hoe komt dit?
- Welke items leveren bij het verzamelen van informatie en/of beoordeling problemen op?
- Waar zit dit probleem hem in? Hoe kunnen we dit oplossen?
- Zijn er items opgenomen die volgens jou overbodig zijn?
- Zijn er items die je mist?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de helderheid en hanteerbaarheid van de items van het Wegingsinstrumentarium?

Inzicht in de achterlopende ontwikkeling (3RO en NIFP)

- In hoeverre heb je het gevoel dat de ingevulde items over de ontwikkelingsdimensies van de Wegingsinstrumentarium jou inzicht geven in de ontwikkelingsfase van de jongvolwassene?⁴⁵

⁴⁴ De thema's inzicht in de achterlopende ontwikkeling, inzicht in het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context en overkoepelend advies werden enkel uitgevraagd bij reclasseringswerkers en PJ-rapporteurs. Het thema besluitvorming heeft enkel betrekking op de rechters.

⁴⁵ Heeft betrekking op de bruikbaarheid van het Wegingsinstrument ASR.

- Hecht je hierbij aan verschillende ontwikkelingsdimensies of ontwikkelingscategorieën meer of minder waarde? Zo ja, welke en waarom?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de bijdrage van de ontwikkelingsdimensies aan het inzichtelijk krijgen van de ontwikkelingsfase van de jongvolwassene?
- In hoeverre komen de ingevulde items over de ontwikkelingsdimensies overeen met het eigen professioneel oordeel over de ontwikkelingsfase van de betrokkene? In hoeverre ervaar je de uitkomsten van het instrument als aannemelijk?⁴⁶
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de aannemelijkheid van de uitkomst van de ingevulde items over de ontwikkelingsfase van de betrokkene?
- Als je de items over de ontwikkelingsdimensies vergelijkt met de items over de onvoltooide ontwikkeling in het huidige wegingskader, in hoeverre heb je het gevoel dat de ene lijst beter inzicht geeft in de ontwikkeling dan de andere lijst?

Inzicht in het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context (3RO en NIFP)

- In hoeverre heb je het gevoel dat de ingevulde items over gedragsverandering pedagogische context van de Wegingsinstrumentarium jou inzicht in de pedagogische mogelijkheden van de jongvolwassene?
- Aan welke dimensies hecht je hierbij meer en minder waarde?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de bijdrage van de dimensies van de gedragsverandering in een pedagogische context aan het inzichtelijk krijgen van de pedagogische mogelijkheden van de jongvolwassene?
- In hoeverre komen de ingevulde items over de gedragsverandering overeen met het eigen professioneel oordeel over de pedagogische mogelijkheden van de betrokkene?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de aannemelijkheid van de uitkomst van de ingevulde items over de pedagogische context van de betrokkene?
- Als je dit vergelijkt met het huidige wegingskader, in hoeverre heb je het gevoel dat de ene lijst beter inzicht geeft in de pedagogische mogelijkheden?

Overkoepelend advies (3RO en NIFP)

- In hoeverre helpen de ingevulde items over de ontwikkeling en gedragsverandering in een pedagogische context jou tot het vormen van een advies met betrekking tot de terechtzitting?
- Heb je het gevoel dat je aan één van de twee onderdelen meer of minder waarde hecht?
- In hoeverre heb je na het invullen van de items over de ontwikkeling en gedragsverandering in een pedagogische context gebruik gemaakt van de praktische-, beleids- en ethische overwegingen om je argumentatie te verhelderen?
- Wat is jouw ervaring bij het gebruik van de Wegingsinstrumentarium ten behoeve van de vooropleiding?

⁴⁶ Heeft betrekking op de aannemelijkheid van de uitkomsten van het instrument en heeft betrekking op de inhoudsvaliditeit.

Besluitvorming (ZM)

- In hoeverre heb je het gevoel dat de ingevulde items van de QuickScan 2.0 jou ondersteunen bij het maken van een beslissing over de toepassing van het JSR of VSR?
- Hecht je hierbij aan verschillende items meer of minder waarde?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de bijdrage van de QuickScan ter ondersteuning van een oordeel afslag JSR of afslag VSR
- In hoeverre komen de ingevulde items van de QuickScan overeen met het eigen professioneel oordeel?
- Op een schaal van 1-10 wat is jouw oordeel over de aannemelijkheid van de uitkomst van de ingevulde items van de QuickScan?
- In hoeverre heb je na het invullen van de items gebruik gemaakt van praktische, beleids- en ethische overwegingen om je argumentatie te verhelderen?
- Wat is de rol van de QuickScan als je een reclasseringsadvies en/of PJ-rapport hebt liggen?

Knelpunten

- Wat zijn moeilijkheden die je ervaart bij het toepassen van deze nieuwe wegingslijst in de praktijk?
- Wanneer de respondent zelf niet begint over onderstaande mogelijke moeilijkheden vragen naar hun opvatting over
 - o ZM
 - JSR met volwassenreclassering of jeugdreclassering
 - Toepassing van de wegingslijst in het kader van 'VSR, tenzij' uitgangspunt
 - Personen die wel achterlopen op de ontwikkeling maar waarbij je geen pedagogische mogelijkheden ziet en andersom
 - o 3RO
 - Toepassen screeningslijst bij de vroeghulp
 - JSR met volwassenreclassering of jeugdreclassering
 - Wat zou je vinden van een extra blokje vragen onder aan de Screeningslijst die hierop ingaat?
 - Toepassen van de screeningslijst bij het adviseren over een OM-hoor
 - Toepassing van de wegingslijst in het kader van 'VSR, tenzij' uitgangspunt
 - Personen die wel achterlopen op de ontwikkeling maar waarbij je geen pedagogische mogelijkheden ziet en andersom
 - o NIFP
 - Toepassen Wegingsinstrumentarium bij een voorgeleidingsconsult
 - Toepassing van de wegingslijst in het kader van 'VSR, tenzij' uitgangspunt
 - Personen die wel achterlopen op de ontwikkeling maar waarbij je geen pedagogische mogelijkheden ziet en andersom
 - Overlap met psychopathologie

Training

- Hoe heb je de online Webinar voor het werken met het instrument ervaren?
- Wat vind je van de voorbeeldvragen die we toen gaven? Moeten deze opgenomen worden in de handleiding?

Afsluiting

- Zijn er nog andere verbeter suggesties, knelpunten en zorgen omtrent de Wegingsinstrumentarium?
- Heb je overige tips/suggesties voor de toekomstige landelijke uitrol van dit instrument?

Bijlage 8: Concept Wegingsinstrumentarium ASR versie 1.0

Wegingslijst ASR – QuickScan

Aanwijzingen voor (onderzoek naar) toepassing van een jeugdsanctie	Aanwijzingen voor (onderzoek naar) toepassing van een jeugdsanctie aanwezig?		
	STERK	ZWAK	ONBEKEND
• Onderwijsniveau lager of gelijk aan de basisschool of praktijkschool/vso.	☐	☐	☐
• Aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op de SCIL.	☐	☐	☐
• Jongvolwassene heeft moeite school af te ronden.	☐	☐	☐
• Jongvolwassene spijbelt.	☐	☐	☐
• Jongvolwassene is niet in het bezit van een diploma en/of startcertificaat.	☐	☐	☐
• Jongvolwassene heeft geen werk of moeite om werk te behouden.	☐	☐	☐
• Is afhankelijk van opvoeders/ verzorgers.	☐	☐	☐
• De jongvolwassene toont geen of weinig zelfredzaamheid omtrent geld, (zelf)verzorging en infrastructures.	☐	☐	☐
• Drukt zich over het algemeen onvoldoende uit, verbaal en/of non-verbaal.	☐	☐	☐
• Het delict betreft een groepsdelict.	☐	☐	☐
• Bij het uitvoeren van het delict werd hij sterk beïnvloed door anderen.	☐	☐	☐
• Anders, ...	☐ ...	☐ ...	☐ ...

Wegingslijst ASR – Screeningslijst

1. Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling

Achterlopende ontwikkeling	Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Signalen van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		STERK	ZWAK	ONBEKEND
Cognitieve en adaptieve vaardigheden				
Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijsniveau lager of gelijk aan de basisschool of praktijkschool/vso. Aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op de SCIL. Toont geen of weinig zelfredzaamheid omtrent geld, verzorging en infrastructuur. Is afhankelijk van ouders en/of verzorgers omtrent gebieden van onderdak, geld en verzorging. 	☐	☐	☐
Cognitieve flexibiliteit	<ul style="list-style-type: none"> Heeft veel moeite om eigen gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt. 	☐	☐	☐
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	<ul style="list-style-type: none"> Denkt meestal niet na over verschillende mogelijkheden en gevolgen. 	☐	☐	☐
Sociale vaardigheden				
Communicatieve vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Drukt zich over het algemeen onduidelijk uit, verbaal en non-verbaal. 	☐	☐	☐
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	<ul style="list-style-type: none"> Laat zich meestal makkelijk door andere overhalen (bijvoorbeeld in groepsdelict(en)). 	☐	☐	☐
Relaties opbouwen en onderhouden	<ul style="list-style-type: none"> Heeft geen vaste prosociale partner en geen/weinig prosociale vrienden. 	☐	☐	☐
Morele ontwikkeling				
Perspectief nemen	<ul style="list-style-type: none"> Denkt meestal vanuit eigen perspectief. 	☐	☐	☐
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	<ul style="list-style-type: none"> Maakt veel denkfouten: egocentrisch denken, goedpraten, anderen de schuld geven en/of uitgaan van het ergste. 	☐	☐	☐
Empathie tonen	<ul style="list-style-type: none"> Toont nauwelijks/geen empathie voor slachtoffers/benadeelden. 	☐	☐	☐
Schuld en schaamte	<ul style="list-style-type: none"> Toont nauwelijks/geen spijt. 	☐	☐	☐
Zelfcontrole				
Emotieregulatie	<ul style="list-style-type: none"> Toont weinig/geen rem op emoties zoals boosheid. 	☐	☐	☐
Impulscontrole	<ul style="list-style-type: none"> Zegt en doet meestal iets zonder na te denken. 	☐	☐	☐
Controle over sensatie zoeken	<ul style="list-style-type: none"> Is veel op zoek naar spanning en sensatie en/of sensatie was het motief voor het delict. 	☐	☐	☐

2. Signalen voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

Dimensie	Signalen voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context	Signalen aanwezig?		
		STERK	ZWAK	ONBEKEND
Leerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Is cognitief in staat om nieuwe kennis op (binnen zijn niveau) te doen. • Is nieuwsgierig, stelt vragen. • Heeft hobby's waarbij hij zich ontwikkelt. • Toont inzicht in eigen gedrag. 	☐	☐	☐
Motivatie – gedragsverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Zou een positieve nieuwe weg in willen slaan. • Gelooft dat hij zelf invloed heeft op en verantwoordelijk is voor succes of falen. 	☐	☐	☐
Motivatie – behandeling	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open voor begeleiding door een professional en toont een positieve houding tegenover zorg en interventies. • Vindt zelf dat (aanvullende) hulp nodig is. 	☐	☐	☐
Indicaties voor doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsgerichte hulpverlening is een optie. • Heeft problemen op het gebied van scholing, de jongvolwassene spijbelt of heeft bijvoorbeeld geen startcertificaat. • Heeft geen werk of heeft moeite om werk te behouden. 	☐	☐	☐
Ander ...		☐ ...	☐ ...	☐ ...

3. Open vragen

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - Dossierinformatie (ja/nee)
 - Eigen gesprekken (ja/nee)
 - Referentenonderzoek (ja/nee)
 - Advies RvdK (ja/nee)
- Past de uitkomst van de wegingslijst bij het beeld dat de invuller heeft van de jongvolwassene?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan en moet ontwikkelen. Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - Op welke factoren moeten de interventies zich richten?
 - Welk soort aanpak is hierbij nodig (niveau, werkwijze)?
 - Wat zijn de voorwaarden bij eventuele schorsing of veroordeling?
- Zijn sancties/interventies uit het JSR of het VSR hierbij het best passend?

Wegingslijst ASR – Verdiepend onderzoek

1. Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling

	Dimensies	Indicaties van een achterlopende ontwikkeling	Indicaties van een leeftijdsadequate ontwikkeling
Cognitieve en adaptieve vaardigheden	Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft moeite met op een adequate manier vasthouden en mentaal bewerken van informatie. Heeft minder aandacht, focus en snelheid. • Heeft een (licht) verstandelijke beperking. • Is onvoldoende in staat om in het dagelijks leven zelfstandig te functioneren door gebrekkige vaardigheden, bijvoorbeeld op het gebied van lezen, schrijven en rekenen. • Heeft problemen met persoonlijke verzorging. • Heeft problemen met probleemoplossing. • Is sterk afhankelijk van ouder(s)/opvoeder(s). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan voldoende zelfstandig functioneren in het dagelijks leven. • Heeft voldoende vaardigheden voor de taken waarmee hij dagelijks geconfronteerd wordt. • Kan waar nodig anderen inschakelen voor hulp. • Is niet of beperkt afhankelijk van ouder(s)/opvoeder(s).
	Cognitieve flexibiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Is onvoldoende in staat om adequaat te wisselen tussen verschillende perspectieven en gedragingen. • Heeft moeite het gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt. Het gedrag is onafgestemd en 'perseveratief' (gaat door met bepaald gedrag, terwijl de omstandigheden zijn veranderd of het gedrag als inadequaaf kan worden bestempeld). 	<ul style="list-style-type: none"> • Is in staat om adequaat te wisselen tussen verschillende perspectieven en gedragingen. • Laat gedrag zien dat vanuit de omgeving verwacht wordt. Is in staat gedrag aan te passen als de situatie daarom vraagt.
	Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	<ul style="list-style-type: none"> • Pakt problemen op zonder voldoende na te denken over stappen, of bedenkt onrealistische of onuitvoerbare stappen. • Neemt beslissingen op basis van emoties en sociale beïnvloeding. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan plannen, zowel op korte termijn als lange termijn. Is aanvullend ook in staat om de planning uit te voeren.
	Communicatieve vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> • Weet zich beperkt verbaal en non-verbaal uit te drukken. • Is zich onvoldoende bewust van de lichaamshouding en wat hiermee uitgestraald wordt. • Maakt bij onbegrip in de onderlinge interactie dit niet kenbaar aan de gesprekspartner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich op adequate manier verbaal en non-verbaal uiten. • Kan luisteren naar een ander, de ander begrijpen en vragen om verduidelijking.
Sociale vaardigheden	Weerstand bieden aan de invloed van anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat makkelijk mee in de activiteiten en gedragingen van anderen, ook wanneer deze tegen de eigen wensen en principes ingaan. • Vindt het moeilijk om assertief te zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Herkent wanneer anderen negatief gedrag vertonen wat tegen de eigen wensen en principes ingaat. • Is in staat om niet mee te gaan in dat gedrag en zich te gedragen naar de eigen principes. • Kan zich assertief uiten, bijvoorbeeld door 'nee' te zeggen en situaties te vermijden.
	Relaties opbouwen en onderhouden	<ul style="list-style-type: none"> • Vriendschappen zijn niet gebaseerd op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. • Overziet niet wanneer en hoe een vriendschap aangegaan kan worden of wanneer een vriendschap ongezond is voor de eigen ontwikkeling. • Mist vaardigheden om een hechte (vriendschappelijke) relatie aan te gaan en/of te onderhouden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vriendschappen en romantische relaties berusten op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. • Weet wanneer een nieuwe vriendschap aangegaan kan worden, maar weet ook wanneer een vriendschap ongezond is en verbroken moet worden en is daartoe in staat. • Is in staat om een hechte (vriendschappelijke) relatie te onderhouden.

	Dimensies	Indicaties van een achterlopende ontwikkeling	Indicaties van een leeftijdsadequate ontwikkeling
Morele ontwikkeling	Perspectief nemen	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich moeilijk verplaatsen in een ander. • Kan moeilijk eigen gedachten en gevoelens onderscheiden van andermans gedachten en gevoelens. 	<ul style="list-style-type: none"> • Is alert op verschillende waarnemingen en kan zich een voorstelling maken van een situatie door verbeelding. • Is in staat het perspectief van de ander te zien. • Heeft mentaliserende vermogens.
	Moreel redeneren (zonder denkfouten)	<ul style="list-style-type: none"> • Richt zich vooral op de goedkeuring van de eigen directe omgeving. • Is gericht op eigengewin. • Laat zich onvoldoende leiden door waarden, normen en afspraken uit de samenleving en regelgeving in de wet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toont interpersoonlijke wederkerigheid – de relatie met anderen, vertrouwen, wederzijds respect – staat centraal. • Laat zich voldoende leiden door waarden, normen en afspraken uit de samenleving en regelgeving in de wet.
	Empathie tonen	<ul style="list-style-type: none"> • Is onvoldoende in staat het gevoel van de ander op te merken en het te begrijpen. • Heeft moeite met meeleven met de ander wanneer sprake is van positieve of negatieve emoties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Is in staat het gevoel van de ander op te merken en het te begrijpen. • Kan met de ander meeleven wanneer sprake is van zowel positieve als negatieve emoties.
	Schuld en schaamte	<ul style="list-style-type: none"> • Kan onvoldoende reflecteren en heeft moeite om het eigen handelen te zien vanuit het perspectief van een ander. • Voelt zich onvoldoende verantwoordelijk voor eigen handelen en ervaart weinig tot geen schuld- en schaamtegevoelens over het eigen gedrag, waar dit negatieve gevolgen heeft voor een ander. 	<ul style="list-style-type: none"> • Is zelfbewust en kan zich verplaatsen in het perspectief van de ander. • Voelt zich verantwoordelijk voor eigen handelen en ervaart schuld- en schaamtegevoelens bij negatieve gevolgen van dit gedrag.
Zelfcontrole	Emotieregulatie	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft minder controle over de uiting van emoties en past vaker mal adaptieve emotieregulatie strategieën toe, zoals zelfevaluatie, opgeven, rumineren, negatief denken en anderen de schuld geven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft controle over de uiting van emoties en past adaptieve strategieën toe, zoals accepteren, vergeten, cognitieve probleemoplossing.
	Impulscontrole	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft weinig controle over de eigen impulsen. • Handelt zonder na te denken en/of kan de handeling moeilijk remmen als het eenmaal is begonnen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Denkt na over de mogelijke gevolgen en risico's voordat hij overgaat tot handeling. • Minder gevoelig voor het krijgen van een onmiddellijke beloning.
	Controle over sensatie zoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Is geneigd sensatiezoekend gedrag te vertonen waar risico's aan verbonden zijn. • Denkt minder na over de gevolgen en risico's alvorens gedrag te tonen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zoekt weinig sensatie en spanning op en/of denkt voldoende na over de gevolgen en risico's ervan. • Vertoont weinig risicovol sensatiezoekend gedrag.

2. Indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

Dimensie	Indicaties van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context	Beperkingen van het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context
Leerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Is cognitief in staat om nieuwe kennis op (binnen zijn niveau) te doen. • Is nieuwsgierig, stelt vragen. • Stelt zich leerbaar op door zijn gedrag aan te passen na tips en adviezen. • Toont doorzettingsvermogen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zit aan het plafond van zijn ontwikkeling. • Is niet nieuwsgierig, stelt geen vragen. • Stelt zich niet leerbaar op. • Toont geen doorzettingsvermogen.
Motivatie – gedragsverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Zou een positieve nieuwe weg in willen slaan. • Geloofd dat hij zelf invloed heeft op en verantwoordelijk is voor succes of falen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vindt zijn leven goed en ziet de noodzaak niet om zijn gedrag te veranderen • Externaliseert en gelooft niet dat hijzelf verantwoordelijk is voor succes of falen
Motivatie – behandeling in pedagogische setting	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open voor begeleiding door een professional en toont een positieve houding tegenover zorg en interventies. • Vindt zelf dat (aanvullende) hulp nodig is. • Staat open voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door volwassenen binnen de relationele kring en is in staat deze te ontvangen. Het gaat hier niet alleen om ouders/verzorgers maar bijvoorbeeld ook over een familielid of een andere volwassene die een begeleidende of verzorgende rol vervult. • Is gemotiveerd voor dagbesteding (onderwijs, werk en/of andere vorm). • Houdt zich aan afspraken. • Gedijt op een positieve manier bij ritme en structuur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Staat niet open voor begeleiding door een professional. • Vindt niet dat hij/zij hulp nodig heeft. • Staat niet open voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door volwassenen in de relationele kring. • Toont een negatieve houding tegenover zorg en interventies. • Is niet gemotiveerd voor dagbesteding (onderwijs, werk en/of andere vorm). • Houdt zich niet aan afspraken.
Indicaties voor mogelijke doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsgerichte hulpverlening is een optie. • Heeft problemen op het gebied van scholing, de betrokkene heeft bijvoorbeeld geen startcertificaat. • Heeft geen werk of heeft moeite om werk te behouden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft een (vaste) baan en kan deze baan voor langere tijd te behouden.

3. Open vragen

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - o Dossierinformatie (ja/nee)
 - o Eigen gesprekken (ja/nee)
 - o Referentenonderzoek (ja/nee)
- Past de uitkomst van de wegingslijst bij het beeld dat de invuller heeft van de jongvolwassene?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan en moet ontwikkelen. Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - o Op welke factoren moeten de interventies zich richten?
 - o Welk soort aanpak is hierbij nodig (niveau, werkwijze)?
 - o Wat zijn de voorwaarden bij eventuele schorsing of veroordeling?
- Zijn sancties/interventies uit het JSR of het VSR hierbij het best passend?

Bijlage 9: Verbetersuggesties en opvolging conceptversie 1.0

Thema	Verbetersuggesties	Opvolging
QuickScan		
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items 	<ul style="list-style-type: none"> Items terugbrengen naar kernpunten, maar oog houden voor voldoende toelichting.. 	<ul style="list-style-type: none"> Aan de QuickScan een extra kolom toegevoegd waarin beschreven wordt op welk item de aanwijzingen betrekking hebben. Bij de aanwijzingen verschillende voorbeelden geven / bullets opnemen.
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items 	<ul style="list-style-type: none"> Verwijderen van het item <i>communicatieve vaardigheden</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Het item <i>communicatieve vaardigheden</i> verwijderd.
<ul style="list-style-type: none"> Antwoordmogelijkheden 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik antwoordmogelijkheden 'ja' en 'nee' in plaats van 'sterk' en 'zwak'. 	<ul style="list-style-type: none"> Antwoordmogelijkheden aangepast naar 'ja' en 'nee'.
<ul style="list-style-type: none"> Gebruikers 	<ul style="list-style-type: none"> QuickScan ook laten toepassen door rechters terechtzitting wanneer zij geen reclasseringsadvies hebben liggen. 	<ul style="list-style-type: none"> Rechters toevoegen aan de gebruikers van de QuickScan 2.0.
<ul style="list-style-type: none"> Weging items 	<ul style="list-style-type: none"> Opnemen van een beslisboom bij de eerste fase van het strafproces (ZSM-tafel, OM). 	<ul style="list-style-type: none"> QuickScan opgesplitst in een QuickScan en QuickScan 2.0. In de QuickScan die gebruikt kan worden door het OM en de 3RO aan de ZSM-tafel wordt een beslisboom opgenomen. Dit zal bijdragen aan de rechtsgelijkheid aan het begin van het strafproces. Bij de QuickScan 2.0 wordt geen beslisboom opgenomen. Bij de toepassing van de QuickScan 2.0 door rechters hangt de weging af van de casuïstiek.
<ul style="list-style-type: none"> Bronnen: Gesprek met verdachte 	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een lijst met vragen, die de rechter kan meenemen naar de zitting zodat de rechter handvatten heeft bij het uitvragen van de items. 	<ul style="list-style-type: none"> Voorbeeldvragen ontwikkeld voor alle wegingslijsten. Deze opgenomen in de training.
Screeningslijst		
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items 	<ul style="list-style-type: none"> Items met betrekking tot de ontwikkelingsdimensies dienen verdere uitgelegd te worden (definitie) en er is behoefte aan meer signalen (bullets). 	<ul style="list-style-type: none"> Indicaties die zijn opgenomen in het Verdiepend onderzoek opgenomen in de Screeningslijst, waarbij rekening wordt gehouden met jargon. Aangevuld door andere signalen.
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items^{ab} 	<ul style="list-style-type: none"> Items die zich richten op leerbaarheid en motivatie zijn moeilijk toepasbaar. Items uit het Wegingskader ASR hebben de voorkeur. 	<ul style="list-style-type: none"> Items met betrekking tot het kunnen profiteren van een pedagogische context veranderd, waarbij gefocust wordt op de verschillen tussen een jeugd- en volwassenkader.
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items^a 	<ul style="list-style-type: none"> Voeg toe: "Kans op detentieschade in de PI". 	<ul style="list-style-type: none"> Item toegevoegd. Sommige jongvolwassenen ogen erg kwetsbaar, wanneer er zorgen zijn over het risico van slachtofferschap van geweld of sociale isolatie moet hier gehoor aan gegeven worden.
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items^a 	<ul style="list-style-type: none"> Voeg toe: "Jongvolwassene zal een negatieve invloed hebben op anderen in de JJI". 	<ul style="list-style-type: none"> Item niet toegevoegd. Het is moeilijk vast te stellen of een jongvolwassene in een JJI niet groepsgeschied is. Wanneer de jongvolwassene niet groepsgeschied is, kan deze mogelijk geplaatst worden op een Individueel Traject Afdeling. In de JJI zijn meer mogelijkheden om de jongvolwassene "in beweging te krijgen om aan begeleiding/behandeling mee te werken", in eerste instantie is het belangrijk om dit dus te proberen.
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud items 	<ul style="list-style-type: none"> Hebben de signalen betrekking op het delictgedrag of algemeen gedrag? 	<ul style="list-style-type: none"> Toelichting uitgebreid en opgenomen dat niet enkel gekeken moet worden naar het delictgedrag.

Thema	Verbeterpunten	Opvolging
Screeningslijst		
• Inhoud items	• Toevoegen praktische vertaalslag over de toepassing van het JSR met begeleiding door jeugdreclassering of volwassenreclassering.	• Heeft geen betrekking op de vraagstelling en de doelstelling van het Wegingsinstrumentarium ASR. De 3RO kan bij implementatie aanvullende items opnemen, wanneer op basis van de Screeningslijst tot een advies toepassing JSR gekomen wordt.
• Score opties	• Gebruik score opties 'ja' / 'nee' in plaats van "sterk" / "zwak".	• Antwoord mogelijkheden aangepast naar 'ja' / 'nee'.
• Weging items	• Verwachte moeilijkheden met betrekking tot de weging van de items en zorgen over de interbeoordelaars-betrouwbaarheid.	• In de handreiking duidelijk opnemen op welke manier de uitvoerende professionals de items dienen te wegen. Hierbij ook uitleggen dat het Wegingskader ASR een gestructureerd denkkader betreft en geen scoringsinstrument.
• Toepassing Screeningslijst bij de vroeghulp	• Verwachte moeilijkheden over de bruikbaarheid van de Screeningslijst bij de vroeghulp. Mogelijk de QuickScan toepassen of een verkorte Screeningslijst.	• Dit zou mogelijk kunnen, maar dit kan ook gewenning zijn. Het is belangrijk om binnen de pilot te testen in hoeverre de Screeningslijst toepasbaar is.
• Toepassing Screeningslijst bij de vroeghulp	• Bij het eindoordeel van de Screeningslijst mag meer aandacht zijn voor de plaatsing in een JJI of PI.	• In het eindoordeel meer nadruk gelegd op de gevolgen van de voorsortering JSR of VSR.
Verdiepend onderzoek		
• Inhoud items	• Aandacht voor de overlap van de ontwikkelingsdimensies met kenmerken passend bij psychische stoornissen.	<ul style="list-style-type: none"> • Dit heeft ook betrekking op het aanbod van de interventies in de JJI die ontoereikend zouden zijn en de kloof tussen de zwaarte van de straf in het JSR en VSR. • Opnemen van de vraag "Past de uitkomst van de wegingslijst bij het beeld dat je van de jongvolwassene hebt". Hier kunnen beoordelaars toelichten dat zij zich zorgen maken over bijvoorbeeld verhardheid. • Opnemen van een vraag over "andere overwegingen" waarbij beoordelaars argumenten kunnen aandragen vanuit hun professionele overtuiging, praktische overwegingen of beleidsoverwegingen.
• Inhoud items	• Vragen splitsen: 1) Was er ten tijde van het ten laste gelegde sprake van een achterlopende ontwikkeling; 2) Wat heeft de jongvolwassene nu nodig om recidive te voorkomen?	<ul style="list-style-type: none"> • De wegingslijst gaat over het vaststellen of er indicaties zijn van een achterlopende ontwikkeling en of daarom toepassing van het JSR beter passend zou zijn om recidive te voorkomen. • In de open vragen wordt hiernaar verwezen en kan het aangedragen worden als een argument.
Thema	Belangrijk bij implementatie	
• Bronnen – Sociaal verhoor	• Afstemming zoeken met de politie. In het sociaal verhoor zouden een aantal aanvullende vragen opgenomen kunnen worden, zodat voldoende informatie beschikbaar is om de items van de QuickScan te beoordelen.	
• Screeningslijst inbouwen in systeem	• Bij implementatie van het instrument in het systeem werken met verschillende lijstniveaus. Het item moet benoemd worden, waarna vervolgens aan de hand van een "I"-tje extra toelichting gevonden kan worden.	

^a Verbetersuggesties hebben zowel betrekking op de Screeningslijst als het Verdiepend onderzoek.

^b Items die zijn opgenomen hebben betrekking op het *Interpersoonlijk functioneren, Mogelijkheden voor gedragsverandering binnen het JSR, Indicaties voor doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid* en *Indicaties voor negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI*.

Bijlage 10: Concept Wegingsinstrumentarium ASR versie 2.0

Wegingslijst ASR – QuickScan 1.0

Dimensies voor toepassing van een jeugdsanctie	Aanwijzingen voor toepassing van een jeugdsanctie	Aanwijzingen voor (onderzoek naar) toepassing van een jeugdsanctie aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijsniveau lager of gelijk aan de basisschool of praktijkschool/vso. Aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op basis van de SCIL.⁴⁷ Ander, ... 	☐	☐	☐
Zelfredzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> Is afhankelijk van ouders, verzorgers, hulpverlening omtrent inkomen, verzorging, en bij het gebruik maken van infrastructuren. Woont niet zelfstandig. Komt te laat bij afspraken. Heeft schulden. Ander, ... 	☐	☐	☐
Beïnvloedbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Werd bij het uitvoeren van het delict beïnvloed door anderen. Ander, ... 	☐	☐	☐
Mogelijke doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> Jongvolwassene is niet in het bezit van een diploma en/of startcertificaat. Jongvolwassene heeft moeite school af te ronden. Jongvolwassene spijbelt. Jongvolwassene heeft geen werk of moeite om werk te behouden. Ander, ... 	☐	☐	☐
Ander	<ul style="list-style-type: none"> Ander, ... 	☐ ...	☐ ...	☐ ...

Gebruikte bronnen

- Dossierinformatie (ja/nee)
- Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
- Anders (ja/nee)

⁴⁷ SCIL = Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking, een instrument om vast te stellen of er aanwijzingen zijn voor een (licht) verstandelijke beperking.

Beslisboom

De officier van justitie is voornemens de verdachte voor te geleiden:

- Is er sprake van de aanwezigheid van tenminste één aanwijzing voor onderzoek naar de toepassing van een jeugdsanctie? → Vroeghulp uitvragen bij de 3RO waarbij expliciet de vraag over het ASR wordt opgenomen.
- Is het onbekend of de aanwijzingen voor onderzoek naar de toepassing van een jeugdsanctie aanwezig zijn? → Vroeghulp uitvragen bij de 3RO waarbij expliciet de vraag over het ASR wordt opgenomen.

Vroeghulp uitvragen bij de 3RO

Voornemen uitspreken toepassing van sanctie en/of maatregel VSR

De officier van justitie reikt een dagvaarding uit en de verdachte wordt huiswaarts gezonden:

- Is er sprake van de aanwezigheid van tenminste één aanwijzing voor onderzoek naar de toepassing van een jeugdsanctie? → Reclasseringsadvies opvragen met onderzoek ASR.
- Is het onbekend of de aanwijzingen voor onderzoek naar de toepassing van een jeugdsanctie aanwezig zijn? → Reclasseringsadvies opvragen met onderzoek ASR.
- Invullen QuickScan (2.0) en zelfstandig een beslissing maken over de toepassing van het ASR.

Reclasseringsadvies opvragen met onderzoek ASR

Zelfstandig een beslissing maken over de toepassing van het ASR

Wegingslijst ASR – QuickScan 2.0

Dimensies voor toepassing van een jeugdsanctie	Aanwijzingen voor toepassing van een jeugdsanctie	Aanwijzingen voor (onderzoek naar) toepassing van een jeugdsanctie aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijsniveau lager of gelijk aan de basisschool of praktijkschool/vso. Aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op basis van de SCIL^{48,49} Ander, ... 	☐	☐	☐
Zelfredzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> Is afhankelijk van ouders, verzorgers, hulpverlening omtrent inkomen, verzorging, en bij het gebruik maken van infrastructuur. Woont niet zelfstandig. Komt te laat bij afspraken. Heeft schulden. Ander, ... 	☐	☐	☐
Beïnvloedbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Werd bij het uitvoeren van het delict beïnvloed door anderen. Ander, ... 	☐	☐	☐
Mogelijke doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> Jongvolwassene is niet in het bezit van een diploma en/of startcertificaat Jongvolwassene heeft moeite school af te ronden Jongvolwassene spijbelt Jongvolwassene heeft geen werk of moeite om werk te behouden Ander, ... 	☐	☐	☐
Negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI	<ul style="list-style-type: none"> Plaatsing in een volwassensetting van een PI zal een stagnerend of negatief effect hebben op de ontwikkeling. 	☐	☐	☐
Ander	<ul style="list-style-type: none"> Ander, ... 	☐ ...	☐ ...	☐ ...

Open vragen (toepassing rechter-commissaris)

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - o Dossierinformatie (ja/nee)
 - o Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
 - o Eigen gesprekken (ja/nee)
- Sluit de uitkomst van het instrument aan bij het beeld over de jeugdige en [zijn/haar] omgeving dat in het onderzoek naar voren is gekomen?
- Is verder onderzoek naar de toepassing van het ASR noodzakelijk om recidive te voorkomen?
- Zijn er andere overwegingen die vanuit de professionele overtuiging een rol spelen bij de advisering over de toepassing van een sanctie en/of maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR?
- Uiteindelijk advies.
 - o Voornemens toepassing van het JSR te vorderen (eventuele plaatsing JJI)

⁴⁸ SCIL = Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking, een instrument om vast te stellen of er aanwijzingen zijn voor een (licht) verstandelijke beperking.

- Voornemens toepassing van het VSR te vorderen

Open vragen (toepassing officier van justitie en rechter terechtzitting)

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - Dossierinformatie (ja/nee)
 - Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
 - Eigen gesprekken (ja/nee)
- Sluit de uitkomst van het instrument aan bij het beeld over de jeugdige en [zijn/haar] omgeving dat in het onderzoek naar voren is gekomen?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan/moet ontwikkelen?
- Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - De interventie(s) moet(en) zich richten op de volgende factoren:
 - Voorgestelde aanpak (niveau, werkwijze):
 - Voorwaarden bij eventuele veroordeling:
- Het best passend hierbij zijn:
 - Sanctie / interventies uit het JSR
 - Sanctie / interventies uit het VSR
- Zijn er andere overwegingen die een rol spelen bij de advisering over de toepassing van een sanctie en/of maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR?
- Advies
 - Sanctie / interventies uit het JSR
 - Sanctie / interventies uit het VSR

Wegingslijst ASR – Screeningslijst

1. Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling

Achterlopende ontwikkeling	Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Signalen van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Cognitieve en adaptieve vaardigheden				
Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Toont geen of weinig zelfredzaamheid omtrent geld, verzorging en infrastructuur. • Is afhankelijk van ouders en/of verzorgers en/of hulpverlening omtrent gebieden van geld, verzorging en infrastructuur. • Onderwijsniveau lager of gelijk aan de basisschool of praktijkschool/vso. • Aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op de SCIL⁵⁰. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Cognitieve flexibiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft moeite om eigen gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt. • Heeft moeite om gedrag aan te passen wanneer de situatie daarom vraagt. • Is onvoldoende in staat om adequaat te wisselen tussen verschillende perspectieven en gedragingen. • Heeft moeite het gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt. Gaat door met bepaald gedrag, terwijl de omstandigheden zijn veranderd of het gedrag als inadequaaf kan worden bestempeld. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	<ul style="list-style-type: none"> • Denkt meestal niet na over verschillende mogelijkheden en gevolgen. • Pakt problemen op zonder voldoende na te denken over mogelijkheden en stappen, of bedenkt onrealistische of onuitvoerbare stappen. • Heeft moeite met probleemoplossing. • Neemt beslissingen op basis van emoties en sociale druk. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Sociale vaardigheden				
Communicatieve vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> • Drukt zich verbaal en non-verbaal beperkt uit. • Is zich onvoldoende bewust van de eigen lichaamshouding en uitstraling. • Maakt bij onbegrip in de onderlinge interactie dit niet kenbaar aan de ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat makkelijk mee in de activiteiten en gedragingen van anderen, ook wanneer deze tegen de eigen wensen en principes ingaan. • Vindt het moeilijk om assertief te zijn. • Laat zich meestal makkelijk door andere overhalen (bijvoorbeeld in groepsdelict(en)). • Ander, ... 	☐	☐	☐

⁵⁰ SCIL = Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking, een instrument om vast te stellen of er aanwijzingen zijn voor een (licht) verstandelijke beperking.

Achterlopende ontwikkeling	Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Signalen van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Sociale vaardigheden				
Relaties opbouwen en onderhouden	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft vriendschappen die niet gebaseerd zijn op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. • Overziet niet wanneer en hoe een vriendschap aangegaan kan worden of wanneer een vriendschap ongezond is voor de eigen ontwikkeling. • Mist vaardigheden om een hechte (vriendschappelijke) relatie aan te gaan en/of te onderhouden. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Morele ontwikkeling				
Perspectief nemen	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich moeilijk verplaatsen in een ander. • Kan moeilijk eigen gedachten en gevoelens onderscheiden van andermans gedachten en gevoelens. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	<ul style="list-style-type: none"> • Richt zich vooral op de goedkeuring van de eigen directe omgeving. • Is gericht op eigengewin. • Laat zich onvoldoende leiden door waarden, normen en afspraken uit de samenleving en regelgeving vanuit de wet. • Maakt veel denkfouten: egocentrisch denken, goedpraten, anderen de schuld geven en/of uitgaan van het ergste. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Empathie tonen	<ul style="list-style-type: none"> • Is onvoldoende in staat het gevoel van de ander op te merken en te begrijpen. • Heeft moeite met meeleven met de ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Schuld en schaamte	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaart weinig tot geen schuld- en schaamtegevoelens over eigen gedrag wanneer dit negatieve gevolgen heeft voor een ander. • Kan onvoldoende reflecteren en heeft moeite om het eigen handelen te zien vanuit het perspectief van een ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Zelfcontrole				
Emotieregulatie	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft weinig controle over de uiting van emoties. • Past vaker inadequate emotieregulatie strategieën toe, zoals terugtrekken, zelfdevaluatie (denken dat het alleen jouw probleem is en de fout bij jezelf leggen), opgeven, rumineren (herhaaldelijk langdurig erover denken), negatief denken en anderen de schuld geven. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Impulscontrole	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft weinig controle over de eigen impulsen. • Handelt zonder na te denken en/of kan de handeling moeilijk remmen als het eenmaal is begonnen. • Ander, ... 	☐	☐	☐

Achterlopende ontwikkeling	Signalen van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Signalen van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Zelfcontrole				
Controle over sensatie zoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Is veel op zoek naar spanning en sensatie. • Sensatie was het motief voor het delict. • Is geneigd sensatiezoekend gedrag te vertonen waar risico's aan verbonden zijn. • Denkt minder na over de gevolgen en risico's alvorens gedrag te tonen. • Ander, ... 	☐	☐	☐

2. Signalen voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

Dimensie	Signalen voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context	Signalen aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Interpersoonlijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open voor instructie. • Betrokkene laat zich corrigeren en bijsturen. • Betrokkene laat zich aanspreken op zijn gedrag. • Betrokkene staat open voor de ideeën en mening van de ander. • Staat open voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door ouders/verzorgers of andere volwassenen binnen de relationele kring en is in staat deze te ontvangen. 	☐	☐	☐
Ingangen voor gedragsveranderingen binnen het JSR	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer in een pedagogische context geplaatst, zijn er nog mogelijkheden tot gedragsverandering. • De jongvolwassene is gebaat bij outreachende hulpverlening. • De jongvolwassene is gebaat bij een groepsgerichte hulpverlening. Jongvolwassene heeft een leefklimaat nodig waarin ondersteuning wordt geboden bij het wonen met leeftijdsgenoten in groepsverband. Hij/zij heeft behoefte aan mogelijkheden voor interactie met leeftijdsgenoten en het oefenen van sociale interactievaardigheden. De jongvolwassene kan nog profiteren van een groepsgericht leefklimaat in een JJI. • De jongvolwassene is gebaat bij gezinsgerichte hulpverlening. 	☐	☐	☐
Indicaties voor mogelijke doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open om toe te werken naar doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Hoe ziet de betrokkene zijn leven voor zich? Past dit bij de ontwikkeling richting volwassenheid? • Heeft problemen op het gebied van scholing, de betrokkene heeft bijvoorbeeld geen startcertificaat. • Heeft geen werk of heeft moeite om werk te behouden. 	☐	☐	☐
Indicaties voor negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsing in een volwassensetting van een PI zal een stagnerend of negatief effect hebben op de ontwikkeling. 	☐	☐	☐
Ander	<ul style="list-style-type: none"> • Ander, ... 	☐ ...	☐ ...	☐ ...

Open vragen (toepassing eerdere fasen strafproces – vroeghulp, voorgeleiding, raadkamer)

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - o Dossierinformatie (ja/nee)
 - o Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
 - o Eigen gesprekken (ja/nee)
 - o Referenten onderzoek (ja/nee)
- Sluit de uitkomst van het instrument aan bij het beeld over de jeugdige en [zijn/haar] omgeving dat in het onderzoek naar voren is gekomen?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan/moet ontwikkelen?
- Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - o De interventie(s) moet(en) zich richten op de volgende factoren
 - o Voorgestelde aanpak (niveau, werkwijze)
 - o Voorwaarden bij eventuele schorsing
- Het best passend hierbij zijn sanctie of interventies uit het (JSR/VSR)
- Zijn er andere overwegingen die een rol spelen bij de advisering over de toepassing van een sanctie en/of maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR?
- Advies
 - o Voornemens toepassing van het JSR te vorderen (eventuele plaatsing JJI)
 - o Voornemens toepassing van het VSR te vorderen

Open vragen (toepassing reclasseringsadvies terechtzitting)

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - o Dossierinformatie (ja/nee)
 - o Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
 - o Eigen gesprekken (ja/nee)
 - o Referenten onderzoek (ja/nee)
- Sluit de uitkomst van het instrument aan bij het beeld over de jeugdige en [zijn/haar] omgeving dat in het onderzoek naar voren is gekomen?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan/moet ontwikkelen?
- Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - o De interventie(s) moet(en) zich richten op de volgende factoren
 - o Voorgestelde aanpak (niveau, werkwijze)
 - o Voorwaarden bij eventuele veroordeling
- Het best passend hierbij zijn sanctie of interventies uit het (JSR/VSR)
- Zijn er andere overwegingen die een rol spelen bij de advisering over de toepassing van een sanctie en/of maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR?
- Advies
 - o Sanctie / interventies uit het JSR
 - o Sanctie / interventies uit het VSR

Wegingslijst ASR – Verdiepend onderzoek

1. Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling

Achterlopende ontwikkeling	Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Indicaties van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Cognitieve en adaptieve vaardigheden				
Verstandelijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft een (licht) verstandelijke beperking. • Heeft moeite met op een adequate manier vasthouden en verwerken van informatie. • Is onvoldoende in staat om in het dagelijks leven zelfstandig te functioneren door gebrekkige vaardigheden op het gebied van lezen, schrijven en rekenen. • Heeft problemen met persoonlijke verzorging. • Is sterk afhankelijk van ouder(s)/opvoeder(s)/hulpverlening omtrent gebieden van geld, verzorging en infrastructuur. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Cognitieve flexibiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Is onvoldoende in staat om adequaat te wisselen tussen verschillende perspectieven en gedragingen. • Heeft moeite het gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt. Gaat door met bepaald gedrag, terwijl de omstandigheden zijn veranderd of het gedrag als inadequaar kan worden bestempeld. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	<ul style="list-style-type: none"> • Pakt problemen op zonder voldoende na te denken over mogelijkheden en stappen, of bedenkt onrealistische of onuitvoerbaar stappen. • Heeft moeite met probleemoplossing. • Neemt beslissingen op basis van emoties en sociale druk. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Sociale vaardigheden				
Communicatieve vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> • Drukt zich verbaal en non-verbaal beperkt uit. • Is zich onvoldoende bewust van de eigen lichaamshouding en uitstraling. • Maakt bij onbegrip in de onderlinge interactie dit niet kenbaar aan de ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Weerstand bieden aan de invloed van anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat makkelijk mee in de activiteiten en gedragingen van anderen, ook wanneer deze tegen de eigen wensen en principes ingaan. • Vindt het moeilijk om assertief te zijn. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Relaties opbouwen en onderhouden	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft vriendschappen die niet gebaseerd zijn op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. • Overziet niet wanneer en hoe een vriendschap aangegaan kan worden of wanneer een vriendschap ongezond is voor de eigen ontwikkeling. • Mist vaardigheden om een hechte (vriendschappelijke) relatie aan te gaan en/of te onderhouden. • Ander, ... 	☐	☐	☐

Achterlopende ontwikkeling	Indicaties van een achterlopende verstandelijke, sociale, morele of emotionele ontwikkeling	Indicaties van een achterlopende ontwikkeling aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Morele ontwikkeling				
Perspectief nemen	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich moeilijk verplaatsen in een ander. • Kan moeilijk eigen gedachten en gevoelens onderscheiden van andermans gedachten en gevoelens. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Moreel redeneren (zonder denkfouten)	<ul style="list-style-type: none"> • Richt zich vooral op de goedkeuring van de eigen directe omgeving. • Is gericht op eigengewin. • Laat zich onvoldoende leiden door waarden, normen en afspraken uit de samenleving en regelgeving vanuit de wet. • Maakt veel denkfouten: egocentrisch denken, goedpraten, anderen de schuld geven en/of uitgaan van het ergste. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Empathie tonen	<ul style="list-style-type: none"> • Is onvoldoende in staat het gevoel van de ander op te merken en te begrijpen. • Heeft moeite met meeleven met de ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Schuld en schaamte	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft moeite om het eigen handelen te zien vanuit het perspectief van een ander. • Ervaart weinig tot geen schuld- en schaamtegevoelens over eigen gedrag wanneer dit negatieve gevolgen heeft voor een ander. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Zelfcontrole				
Emotieregulatie	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft weinig controle over de uiting van emoties en past vaker inadequate emotieregulatie strategieën toe, zoals terugtrekken, zelfdevaluatie (denken dat het alleen jouw probleem is en de fout bij jezelf leggen), opgeven, rumineren (herhaaldelijk langdurig erover denken), negatief denken en anderen de schuld geven. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Impulscontrole	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft weinig controle over de eigen impulsen. • Handelt zonder na te denken en/of kan de handeling moeilijk remmen als het eenmaal is begonnen. • Ander, ... 	☐	☐	☐
Controle over sensatie zoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Is geneigd sensatiezoekend gedrag te vertonen waar risico's aan verbonden zijn. • Denkt minder na over de gevolgen en risico's alvorens gedrag te tonen. • Ander, ... 	☐	☐	☐

2. Indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context

Dimensie	Indicaties voor het kunnen profiteren van een aanpak vanuit een pedagogische context	Indicaties aanwezig?		
		JA	NEE	ONBEKEND
Interpersoonlijk functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open voor instructie. • Betrokkene laat zich corrigeren en bijsturen. • Betrokkene laat zich aanspreken op zijn gedrag. • Betrokkene staat open voor de ideeën en mening van de ander. • Staat open voor sociale, emotionele of praktische ondersteuning of beïnvloeding door ouders/verzorgers of andere volwassenen binnen de relationele kring en is in staat deze te ontvangen. 	☐	☐	☐
Ingangen voor gedragsveranderingen binnen het JSR	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer in een pedagogische context geplaatst, zijn er nog mogelijkheden tot gedragsverandering. • De jongvolwassene is gebaat bij outreachende hulpverlening. • De jongvolwassene is gebaat bij een groepsgerichte hulpverlening. Jongvolwassene heeft een leefklimaat nodig waarin ondersteuning wordt geboden bij het wonen met leeftijdsgenoten in groepsverband. Hij/zij heeft behoefte aan mogelijkheden voor interactie met leeftijdsgenoten en het oefenen van sociale interactievaardigheden. De jongvolwassene kan nog profiteren van een groepsgericht leefklimaat in een JJI. • De jongvolwassene is gebaat bij gezinsgerichte hulpverlening. 	☐	☐	☐
Indicaties voor mogelijke doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Staat open om toe te werken naar doelen die passen bij de ontwikkeling richting volwassenheid. Hoe ziet de betrokkene zijn leven voor zich? Past dit bij de ontwikkeling richting volwassenheid? • Heeft problemen op het gebied van scholing, de betrokkene heeft bijvoorbeeld geen startcertificaat. • Heeft geen werk of heeft moeite om werk te behouden. 	☐	☐	☐
Indicaties voor negatieve gevolgen bij plaatsing in de PI	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsing in een volwassensetting van een PI zal een stagnerend of negatief effect hebben op de ontwikkeling. 	☐	☐	☐
Ander	<ul style="list-style-type: none"> • Ander, ... 	☐ ...	☐ ...	☐ ...

Open vragen

- Op basis van welke informatie heb je je gebaseerd bij het invullen van het wegingskader?
 - o Dossierinformatie (ja/nee)
 - o Aanvullende informatie ketenpartners (ja/nee)
 - o Eigen gesprekken (ja/nee)
 - o Referenten onderzoek (ja/nee)
 - o Testpsychologisch onderzoek (ja/nee)
- Sluit de uitkomst van het instrument aan bij het beeld over de jeugdige en [zijn/haar] omgeving dat in het onderzoek naar voren is gekomen?
- Wat zijn op basis van de wegingslijst punten waarop de jongvolwassene zich verder kan/moet ontwikkelen?
- Wat is hiervoor de meest passende aanpak?
 - o De interventie(s) moet(en) zich richten op de volgende factoren
 - o Voorgestelde aanpak (niveau, werkwijze)
 - o Voorwaarden bij eventuele veroordeling
- Het best passend hierbij zijn sanctie of interventies uit het (JSR/VSR)
- Zijn er andere overwegingen die een rol spelen bij de advisering over de toepassing van een sanctie en/of maatregel vanuit het JSR of vanuit het VSR?
- Advies
 - o Sanctie / interventies uit het JSR
 - o Sanctie / interventies uit het VSR